

δίκροτον ἀτμοκίνητον ρύμουλκιῶν καὶ ἄλλα πολλὰ πλοῖα ἀφίχθησαν ἐξ Πατρῶν εἰς Μεσολόγγιον, ἐννέα δὲ λέμβοι καὶ δεκαοκτὼ λαντζόνια εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀβαθῆ Λίμνην διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Βασιλαδίου.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἅπας ὁ στολίσκος ἔξωρμησε κατὰ τοῦ τείχους τοῦ Βασιλαδίου, ἡ ἀσθενής φρουρὰ συγκειμένη ἐξ Μεσολογγίτων ὑπὸ τὸν φρούριαρχον Ἀναστάσιον Παππᾶ Λουκᾶ εύρεθη πανταχοῦ πολιορκημένη αἱ δὲ βόμβαι καὶ σφαῖραι τῶν ἔχθρῶν ἀδιακόπως ἔζετοζεύνοντο ὑπὸ τῶν λεμβῶν, ἀλλὰ ποσῶς δὲν ἔδειλιούσαν μόνον ἀντέστησαν καρτερικῶς, ἀτυχῶς δὲ βόμβα τις πεσοῦσα ἐπὶ τῆς πυριταποθήκης ἐτίναξεν αὐτὴν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ δὲ ἔχθροι ἔξωρμησαν ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ ἐπέτυχαν νὰ τὸ κυριεύσουν, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ Ελλήνες οἱ μὲν ἐπεσαν πρωτεῖκως, ἀφοῦ κατέσφαξαν ἀπείρους τῶν ἔχθρῶν, οἱ δὲ διὰ τῶν ρηχῶν ἡδυνήθησαν νὰ μεταβοῦν εἰς Μεσολόγγιον.

Η ἄλωσις τοῦ Βασιλαδίου ἐνεθάρρυνε τὸν ἔχθρον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεφάσισε νὰ προσβάλῃ τὰ νησίδια τοῦ ἀνατολικοῦ Ντολμᾶ καὶ Πόρου, τὰ ὅποια καὶ ἐκυρίευσε μετὰ αἰματωδεστάτην μάχην, εἰς ἀπειρούς τῶν ἔχθρων ἐφονεύθησαν καθὼς καὶ ἐκ τῶν Ελλήνων περὶ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ ἀνατολικὸν, σὸ ὅποιον, ὡς ἀδύνατον νὰ ὑπερασπισθῇ, παρεδόθη διὰ συνθήκης.

Τὰ δυστυχήματα τοῦ Βασιλαδίου, Ντολμᾶ καὶ τοῦ Αίτωλικοῦ ἐλύτησε μὲν τὴν φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου, ἀλλ' οὐδόλως ἀπεθάρρυνεν αὐτὴν, διὸ καὶ ἔξελθόντες μέρος τῆς φρουρᾶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ φρουρίου ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἔχθρῶν, ἐτραξαν εἰς αὐτῶν μέχρι πεντακοσίων καὶ ἐνέπνευσαν τὸν τρίμυτον εἰς τοὺς λοιποὺς, ἐπεστρέψαν εἰς τὴν πόλιν πλήρεις λαφύρων, ἐκ τούτων ἀπάντων ὁ Ἰμπραχίμης ἐπληροφορθῆη, διτὶ οὖτον ἀδύνατον δὰ τὴν ἐφόδιον νὰ ἐπιτύχῃ, διότι οἱ Ελλήνες μὲν ὅλην τὴν σμικρότητα τοῦ ἀριθμοῦ ἀπέναντι τοῦ πολυναρθρουσοῦ στρατοῦ τῶν τακτικῶν καὶ ἀτάκτων βαρβάρων πάντοτε ὑπερείχεν εἰς τὴν ἀνδρίζυν καὶ ἐλάμβανον τὰ νικητήρια, ὅθεν ὁ ἔχθρος ἐλυθεὶς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ τὴν πολιορκίαν στενωτάτην διὰ νέ-

Ἐλθουν οἱ Ἑλληνες εἰς ἀπελπιστικὴν θέσιν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ τον ἄφοῦ ἔγεινε κύριο; τῶν δυτικῶν θέσεων τῆς Λίμνης καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ κατακτήσῃ καὶ τὰς ἀνατολικὰς διὰ τῆς ἀλώτεως τῆς Κλεισθένης καὶ τότε πλέον ὄχυρούμενος ἐν αὐταῖς νὰ φέρῃ τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τὴν φρουρὰν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπηύξησε τὸν στολίσκον καταστεύαστας καὶ ἄλλα πλοιάρια πλατέα πρὸς ἐπιβίβασιν καὶ ἀπιβίβασιν στρατοῦ.

Οἱ Ἑλληνες προϊδόντες τὰ σχέδια μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βασιλαδίου ἀπεφάσισαν καὶ εἶπαντειλαν εἰς τὸ Νησίδιον τῆς Κλεισθένας καὶ ὡχύρωσαν αὐτὸν καὶ τὴν ἔκει ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔθεσαν καὶ φρουράν ἐξ ἑκατὸν περίπου στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν Χριστόδουλον Χ. Πέτρον, χλλ' οὗτος ἀσθενήσας ἔμεινεν εἰς Μεσολόγγιον, περὶ τὸν Μάρτιον ὅμως ὁ λιμὸς ἦρχησε νὰ μαστίζῃ τὴν φρουράν.

Μάχη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Τζαβέλα εἰς Κλεισθέναν
κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Ἀράβων, εἰς ἣν ἐθριάμ-
βευσαν οἱ Ἑλληνες.

Τὴν δὲ 24ην Μαρτίου ὁ ἔχθρος μετέφερεν ἐν τῇ Λίμνῃ πέντε μερίδιας λέμβους καὶ ἐνενήκοντα λατζόνια, εἰς τὰ ὅπεις περὶ τὴν μετημβίλην ἀπεβίβασε 2500 ἐκλεκτοὺς στρατιώτας, τοὺς ὄποιους ἴδουσα ἡ φρουρά καὶ μὴ γνωρίζουσα πρὸς ποινήν μέρος ἥθελε τοὺς διευθύνει, ὅλην τὴν νύκτα διέμεινεν ἐπὶ τῷ ὅπλῳ, τὴν δὲ ἐπιούσαν περὶ τὸ λυκαυργὲς ὁ στολίσκος διευθύνθη πρὸς τὴν Κλεισθέναν, συγκρόνω; δὲ καὶ ἄλλοι ἔχθροι διὰ ἕηρᾶς προσήγγιζαν τὸ νησίδιον καὶ διεπείροντο ἐπὶ τῶν ἡιαζόρων ἄλλων νησιδίων, ὅπως βιπτόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν νὰ ἐνωθῶσι μὲ τοὺς τῶν λεμβῶν καὶ νὰ τοὺς ἐνισχύσωσιν εἰς τὴν γενιμένην προσβολὴν ὁ στρατηγὸς Κίζος Τζαβέλας, ὃς τις παρὰ τῆς φρουρᾶς εἴχε τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὶς σάμπατος διὰ νὰ διῆ ἐπικουρισταν εἰς τὴν ἀνάγκην πρωτοβολῆς των; τῷ φρουράσιον, οὗτος εἰς τὴν στρατηγὴν ταύτην εὑρέθη εἰς τὴν παρασκίαν μὴ ρεικάδιο ἀριθμὸν στρατιωτῶν καὶ ἀπνευστὶ ἐξέβιθη μὲ τὸ μικρὸν αὐτὸς σώμα-

εῖς τι πλοιάριον καὶ διευθύνῃ εἰς τὴν ἀπειλουμένην νῆσον, τὸ παράδειγμά του ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι πολεμισταὶ ἐκ διαφόρων σωμάτων, ἀλλ' ἐπρόφθασαν καὶ ἐμβῆκαν ἐν τῇ νήσῳ γενόμενοι μόνον περὶ τοὺς 150, ἔνθα ὁ Τζαβέλας ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς των καὶ οἱ ἔχθροι ἀλαλάζοντες παρεσκευάζοντο εἰς μάχην, ἥτις ἦργισε τὴν ὅραν τῆς πρωΐας.

Οἱ Ἰμπραχίμης περικυκλώτας διὰ τῶν λεμβῶν καὶ τοῦ στρατοῦ τὴν Κλεισοῦχην ἔξαπέστειλε καὶ αὐτὸν τὸν 'Ρεσίτην μὲ στρατὸν διὰ Ἑρᾶς ὅπως ὁδηγήσῃ καὶ ἐνισχύῃ τὴν προτούλην, ἥτις πρῶτον ἤρξατο διὰ ζωηροῦ κανονοθολισμοῦ, ὅστις γύρωθεν ἐγένετο τρομερὸς καὶ ἀδιάκοπος ἐπὶ μιᾶς ὥρας, οἱ βάρβαροι ἐν τῷ διατήματι τούτῳ ἐπλησίασαν τόσον, ὡστε καὶ διὰ λιθῶν ἤδυναντο νὰ μάχωνται, ἀκολούθως ἐδόθη τῆς ἀποβάσεως τὸ σημεῖον καὶ ὀμέσως ἐρρίφθησαν ἐκ τῶν λεμβῶν 52 στρατιωτῶν εἰς τὰ κύματα, παρομοίας καὶ ὁ διὰ Ἑρᾶς στρατὸς ἐφώρμησε καὶ οὗτος ἐπὶ τῶν 'Βλληγικῶν χαρακωμάτων.

Οἱ ἀτρόμητος Τζαβέλας διεῆργεν ἔκαστον εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἀταραξίας διέταξε νὰ μὴ πυροβολήσῃ κάνεις, εἰμὴ ὅταν οἱ ἔχθροι ἔλιωτιν εἰς τοὺς πατσάλους τῆς φράκτης. Οἱ Ἑλληνες ἔξετέλεσαν μεθ' ὅλης τῆς ἀταραξίας καὶ ἀφοβίας τὴν διαταγὴν, οἱ βάρβαροι λοιπὸν ἐπλησίασαν ἀνεμποδίστως καὶ ἐθίγον ἤδη τὰ χαρακώματα, ὅτε τρηματὸν πύρ εξεβρήγη ἐκ τοῦ σύνεγγυς διὰ τῶν μισθροχλίων τῶν δύο πυροβολῶν καὶ ἡ ψιλὴ φωτιὰ κατεθέρισε τὴν ἐμπροσθόρυλακὴν, ἥτις καρημνισθεῖσα κατασκέπασε τὸ ἔλαρος, οἱ ἀκολουθούντες ἐκλονίσθησαν, ἀλλ' οἱ ὀργαγοὶ των καὶ ὁ στρατάρχης τοὺς διέταξεν ἐντόνως νὰ κάμουν ἀλλην ἔνορδον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐλαβε τὴν τύχην τῆς πρώτης τέσσαρες ἔφοδοις ἐγένοντο ἢ μία κατόπιν τῆς ἀλλης ἀλλ' ὅλαι ἀπεκριόυσθησαν, μετὰ μεγάλης γενναίητος καὶ μὲ ἀκαταλόγων τὸν ζημίαν τοῖς ἔχθροι, τέλος οἱ βάρβαροι τρέπονται εἰς φυγὴν, ὁ 'Ρεσίτης προχωρεῖ διὰ νὰ τοὺς ἐνθερρύψῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πληγωθεὶς ἐπιστρέψει, καὶ οὕτω περὶ τὴν μετημορίαν ἐτρυποί γενόμενοι ἐκ τῆς μεγίστης θραύσεώς των κατηγυμένοι, ἀπεμακρύνθησαν ἀφίσαντες εἰς τὸ πεδίον κιλιάδες πτωμάτων.

Ἐπιστρέφας κατησχυμένος ὁ Κιουταχῆς ἐπεπλήθη πικρῷ; ἀπὸ τὸν Ἰμπραχίμην λέγων, ὅτι ἔδειξε πολλὴν ἀνικανότητα νὰ μὴ δυνιθῇ νὰ καταβάλῃ μίαν φοῦκταν ἀνθρώπων ὡχυρωμένων ὅπισθεν ἐνδεῖ, ἀδυνάτου ὡχυρώματος συνισταμένου ἐξ ὅστράκων καὶ θαλασσίων χόρτων. ‘Ο Κιουταχῆς τὸν ἀπήντησεν, ὅτι τὸ στάδιον εἶναι ἀνοικτὸν καὶ ἐὰν νομίζῃ ὅτι δὲν ἐνήργησε καλῶς οὗτος τὸ καθῆκον, δύναται οὐτὸς ὁ Ἰμπραχίμης ἐὰν ἀγαπᾷ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ ἔτι καλήτερον, αὐτὸς δὲ πολὺ θὰ εὐχαριστηθῇ, ἐὰν δυνιθῇ νὰ φέρῃ τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὃς νομίσθῃ αὐτὸς ἀνίκανος ὁ Ἰμπραχίμης ἐρεθίσθεις ἐξ τῶν λόγων τοῦ Πεσίτου διέταξεν ἀμέσως νὰ ἑτοιμασθῇ ὁ στρατὸς καὶ νὰ κτυπήσουν τὰ τύμπανα βῆμα προσβολῆς, τὰ στρατεύματα χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀναβολὴν ἐξεκίνησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Σουλεϊμάνη Μπέη, Γάλλου· ἦτον ἡ ὥρα μία μετὰ μετημορίαν, ὅτε εἰσεκίνησαν τὰ Αἴγυπτιακὰ στρατεύματα διευθυνόμενα πρὸς τὴν Κλείσωναν, ὁ Κίτσος Τζαβέλας είχε διατάξει τοὺς ὑπὸ αὐτὸν στρατιώτας νὰ καθαρίσωσι τὰ ὅπλα, οἵτινες μόλις εἶχον τελειώσει καὶ ὁ ἔχθρος ἔρθασε μὲ τὰς Αἴγυπτιακὰς τακτικὰς στήλας, αἵτινες ὥρμησαν ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὡχυρώματος καὶ μὲ τὰς χειρας ἄδραζαν τοὺς πάλους τῶν ὡχυρωμάτων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ φρουρὰ τοῦ Ιλεσούλογγίου ἐνόρισεν, ὅτι οἱ ἔχθροὶ κατεκυρίευσαν τὴν Κλείσοναν, ἀλλ' ὁ γενναῖος ἀρχηγὸς ἄφισε τοὺς ἔχθρούς καὶ ἐπλησίασαν τόσον κοντά, ὥστε οὐδεμία βολὴ νὰ ὑπάγῃ ἐπὶ ματαίῳ διέταξεν ἀμέσως τὸ πῦρ καὶ ἐξετελέσθη κατακεραυνώσας τοὺς τῆς πρώτης γραμμῆς πλησιάσαντας, οἵτινες ὡς ἀστάχνες κατεθερίσθησαν καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ ἔδαφος· οἱ ἔχθροὶ ιδόντες τὴν φθοράν των ἐσταμάτησαν ἐπὶ ὀλίγον, ἀλλ' ἐπῆλθε καὶ δεύτερον καὶ τρίτον πῦρ ἐπ' αὐτῶν καὶ τοὺς κατεκύλισεν εἰς τὴν γῆν· ὁ ἔχθρὸς διέταξε νέαν ἔφοδον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐπαθεῖ τὰ χειρονα τῆς πρώτης, ὁ ἔχθρος ἐπανέλαβε τὴν διαταγὴν καὶ ἐγένετο τρίτη ἔφοδος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀπεκρίθη ἡ παρομοίως, ὁ Τζαβέλας ιδὼν ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ ἦταν οἱ ὀθιδότες τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν ἔφοδον διέταξε νὰ πυροβολήσουν ποὺ πάντων κατὰ τῶν ὀξιωματικῶν, οἵτινες τοὺς ἐκράτουσαν καὶ τούς ὀθοῦ.

οιν εἰς μάχην, ἐπτὰ ἑφορμήσεις ἐγένοντο καὶ εἰς τὰς ἐπτὰ ἀπικρούσθη ὁ ἔχθρος μετὰ μεγίστης φθορᾶς, ὡς τε εἶχε πλησιάσει ἡ νῦν ὅτε ὁ ἔχθρος βραδέως ἀπειρύθη κατησχυμένος ἀπολέτας εἰς τὴν μάχην ταύτην περὶ τοὺς 2500, ἐφονεύθη δὲ καὶ εἰς ἐπίσημος συγγενῆς τοῦ Ἰπραχίμη, ἐπληγώθη καὶ ὁ Σουλεΐμαν Μπέϊς, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς τριάκοντα καὶ κατὰ τὸ διπλοῦν ἐπληγώθησαν, ἀπειρα δὲ λάφυρα καὶ ὅπλα ἔλαθον ἐκ τῶν ἔχθρῶν, οἵτινες ἔπεισον ἐν τῇ πεισματώδῃ ταύτῃ μάχῃ.

Οὐένθουσιασμὸς ὑπῆρξε μέγας ἐν Μετολογγίῳ καὶ ἀπαντα τὰ στόματα ἔξυμνούσταν τὸν Τζαβέλαν καὶ τοὺς λοιπούς διὰ τὴν καρτερίαν τοιν, οἱ δὲ δύω Σατράπαι Ἰμπραχίμης καὶ Πεσίτης κατησχυμένοι ἀπέναντι μιᾶς φούκτας Ἐλλήνων ἀπειρύθησαν καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὰς σκηνάς των καὶ ἐλεινολογοῦσαν τὴν ἀθλίαν των θεσιν καθὼς καὶ ἀπειροῦσαν εἶχε παραιτήσει τὰς θέσεις καὶ μόνον οἱ σκοποί καὶ μικρὰ φρουρὰ ἐφύλαττε τὰ κανονοστάσια. Εἶχαν οἱ Ἐλλῆνες ἀπεφάσιζαν εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην νὰ ἐξέλθουν τοῦ φρουρίου καὶ ἀναχωρήσουν βεδαίως ἀνεμωτὶ ήθελον διαβῆ τοῦ ἔχθρικου στρατοπέδου, ἀλλ᾽ ἔχοντες ἔτι μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν ἐλευσιν τοῦ στόλου διέμενον ἐγκαρτεροῦντες μοιονότι πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν εἶχεν ἐκλείψει παντελῶς ὁ ἄρτος.

Πραγματικῶς ὁ περιμενόμενος στύλος ἔρθατεν, ἀλλὰ δυστυχῶς ταύτην τὴν φορὰν οὐδεμίαν ἥδυνθῆ ὑὰ δώσῃ συνδρομὴν, διότι ὁ Οθωμανικὸς καὶ ὁ Λίγυπτικὸς στόλος εἶχε πληρωθῆ ὑπὸ ἀξιωματικῶν Κύρωπαιων, οἵτινες τὸν εἶχον διοργανίσει καὶ παρατάξει εἰς τρεῖς καλὰς σειρὰς καὶ προσέτι εἶχον θέσει περὶ αὐτὸν πολλὰ σγέδια διὰ νὰ τὸν προσφυλάξωσιν ἐκ τῆς πυρπολήσεως ἀπὸ τὰ Ἐλληνικὰ πυρπολικὰ πρὸς δὲ εἶχον σχηματίσει καὶ εἰς τὴν ξηρὰν κανονοστιχίαν πρὸς ὑπεράσπισίν του ὅθεν μόλις τὰς μεγάλας προσπαθείας τοῦ Ναυάρχου Μιχούλη δὲν ἥδυνθῆ νὰ δώσῃ εἰς τὴν φρουρὰν συνδρομὴν ἡ προμήθειάν τινα, ὡς τε ἐπηλθεν ἐντελής στέρησις παντὸς εἶδους τροφῶν, ἀφοῦ ἔραγαν ὅλα τὰ ἀκαθαρταὶ ζῶα καὶ τὰ τῆς παραλίας ἀλμυρὰ χόρτα, τὰ ὅποια καὶ ταῦτα μὲ τὸν μεγαλύτερον κίνδυνον τὰ ἐσύναζεν, διότι ὁ

έχθρος τούς κεραυνοβόλους ἐξ οὐτῶν τῶν χήρων ἐπῆλθε καὶ μεγίστη ἀσθένεια εἰς τὴν φρουράν. Ἐκ τῆς στενῆς πολιορκίας ἐπῆλθε γενικὴ ἔλλειψις τῶν τροφῶν, ἐξ ἣς ἡ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν τὴν ἔνδοξον ἔζοδον αὐτῆς.

Ἐκ τούτων ὑπάντων ἀναγκασθέντες οἱ ἀρχηγοί, ἀφοῦ ἀπελπισθεσαν ἐκ τῆς τοῦ στόλου συνδρομῆς, ἀπεφάσισαν καὶ ἐσχεδίασαν τὴν τολμηρὰν ἐπιχείρησιν τῆς ἔξοδου. Εἰχε δὲ ἀποφρονισθῇ αὐτηνὶ γίνη ἀπὸ τὸν προμαχῶνα ὄνομαζόμενον Λουνέτα μέχοι τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, διέταξε δὲ νὰ προετοιμασθῶσι τρεις ξύλινας γέφυρας, ὅπως αὐταὶ τεθῶσιν ἐπὶ τῆς τάφρου διὰ νὰ διέλθωσι δι' αὐτῶν, μία δὲ στρατιωτικὴ δύναμις ἐμπροσθίσει λακῆς νὰ διέλθῃ πρώτη καὶ νὰ πέσῃ χαρακτὴρικὴ καὶ νὰ περιμείνῃ τὴν διαταγὴν, δοθείσης δὲ ταύτης νὰ διαιρεῖται εἰς δύο στάλτας καὶ νὰ ἔμβωσιν ἐν τῷ μέσῳ ἀπαντες οἱ ἀδύνατοι καὶ τὰ γυναικόπαιδα καὶ οὗτω πως νὰ ὀδεύσωσι πρὸς τὰ πρόσω μέρη τῶν ὑπωρεῶν τοῦ ὄφους.

Σχεδιασθείσα λοιπὸν ἡ ἔνδοξος αὕτη, ἔξοδος μόλιν τὴν στρατιωτικὴν ἐπιτηδειότητα παρ' ὅλων τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς γενναῖας φρουρᾶς, ἔθεσεν ὡς ἐμπροσθίσουλακὴν τοὺς ἐμπειρότερους καὶ γενναιοτέρους ἀρχηγοὺς Σουλιώτας καὶ Ἄρουρειώτας (οὗτω τότε ὠνομάζοντο), καὶ ἐν τῷ μέσῳ, ὡς ἐρρήθη, τὸ ἀδύνατον μέρος; ἐξῆλθον ἔχοντες ἐμπροσθέν πάσας τὰς φίλαγγας, τὴν σημαίαν τοῦ στρατηγοῦ Νότη Βότσαρη, κρατουμένη, ὑπὸ τοῦ γενναιού σημαιοφόρου Ἀργύρου ἐκκιστος δὲ τῶν ὀπλαρχηγῶν εἶχε λαβῇ τὴν ἀντιλογίην θέσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ὀδεύσουστης φρουρᾶς, τῶν ὀποίων τὰ ὀνόματα ταῦτα παρχλείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν δικιαστὶ, διότι εἰσὶν ἐγγεγραμμένα ἀλημαντίνοις γραμματὶ μόλις τρεῖς χιλιάδες ἡσάν οἱ ἐπὶ τῶν ὀπλῶν ἀτρόμητοι ἄνδρες τῆς ἀθανάτου ταῦτης φρουρᾶς, ητίς πρὶν φεζῇ τῆς 23ης τοῦ Ἀπριλίου, Κυριακὴν τῷ Βαίων τοῦ ἔτους 1820, ἐπετεθῆσαν κατὰ τῶν πεζῶν ὀχυρωμάτων, τὰ ὀποῖα ἐκρύπτεταιν αὐθωρὶ αὐτῆς φρουροῦντες Ἀράβες διεπιφέρετεν, αλλ' ἡ ὀπισθίσει λακῆ καὶ μίλιστα τὰ γυναικόπαιδα διαστήνοντα τὰς στενάς ταῦτας γεφύρας ἔστεσαν τὴν ἀστάτην εἰς τὴν ὀπισθίσει λακῆν, καὶ γάλι-

στα ἐκ τοῦ θορύβου ἔλαθε τὴν εἰδησιν ὁ ἔχθρος, ὅστις φαίνεται
θε εἶχε καὶ πρὸν εἰδοποιηθῆ ἀπὸ προδότην τινὰ, ὅτεν καὶ ὥρμη-
σεν ὁ στρατὸς οὗτος τοῦ ἔχθρου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἤρχισε
νὰ αἰχμαλωτίζῃ καὶ σφάζῃ μάλιστα τοὺς ἀδυνάτους καὶ πλη-
γμένους, ὅσοι δὲ δὲν ἐπρόφθασαν ἢ δὲν ἦδυνθήσαν νὰ ἔξελ-
θουν τοῦ φρουρίου ἐπεριπλέχθησαν μὲ τοὺς ἔχθρους ἐλθόντες εἰς
χεῖρας μὲ αὐτοὺς, καὶ ἀδραγχθέντες ἐσφαζόντο ἄνθρωπος πρὸς
ἄνθρωπον, ὁ ἀλαλαγμὸς ἡτον μέγας καὶ τρομερὸς καὶ δὲν ἤκουε
τις ἄλλο τι ἐν τῇ ταλαινῇ ταύτῃ πάλη εἰμὴ ἀγρίας καὶ τρομε-
ρὰς φωνὰς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, θρήνους καὶ ἀλαλαγμοὺς
τῶν γυναικοπαίδων καὶ ἀδυνάτων, ὁ ἀηρ διέδιε πανταχοῦ τὰς
θλιβερὰς ταύτας φωνὰς καὶ τὰς ἀεννάους πυρσοχρότήσεις τῶν
ὅπλων καὶ πυροβόλων, αἱ φλόγαι τῶν πυρκαϊῶν καὶ ὁ πνιγήρος
αὐτῶν καπνὸς εἶχεν ἀποκαταστήσῃ τὴν πόλιν ταύτην ὥσπερ
μανιώδες πυρίνοσν ὅρος, οἱ δὲ ἐπίσκοπος Ἰωσῆφ, Ν. Στουρνάρης,
Πύλιο Γούσης, Καψάλης, Σιαδύμης, Παππαδιαμαντόπουλος, Άθα-
νάσιος Ραζῆς, οἱ φιλέλληνες Μάγερ καὶ Κοκάνης καὶ τόσοι ἄλ-
λοι μάρτυρες τῆς ἑλευθερίας θέσαντες τὸ πῦρ εἰς τὴν πυριταπο-
θήκην ἐνταφιάσθησαν εἰς τὴν τέφραν ταύτην ὅμοι μετά μυρίων
ἔχθρων.

Οἱ δὲ ἔξελθόντες Ἑλληνες τῆς ἀθανάτου φρουρᾶς, ὡς ἐρρέθη,
ῶδευον εἰς στήλας πρὸς τὰ ἐμπρός, ὁ ἔχθρος ἐκ δυσμῶν ἐπετέθη
κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἦδυνθήν νὰ τοὺς διαχωρίσῃ, καθότι εἰς τὴν
πρώτην ἔφοδον ἐπυρσοχρότησαν ἀραιῶς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐφόνευσαν
πολλοὺς ὥστε καὶ ἀπεσύρθησαν, ὔδευον καὶ οὗτοι εἰς στήλην
ὅμοι μὲ τοὺς Ἑλληνας, τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἐξ Ἀνατολῶν
ὅπου ὑπῆρχεν εἰς τὰ Μπογωρογάλκτα τὸ ἵππικὸν τοῦ ἔχθρου,
τὸ δόποιν ἀκοῦσταν μίαν πυρσοκρότησιν, ἥτις ἀπερισκέπτως ἐγέ-
νετο, ὡδηγήθη ἐξ αὐτῆς καὶ ἦλθε καὶ ἐπετέθη κατὰ τῶν Ἑλλήνων,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τούτων οἱ Ἑλληνες ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς
τῆς Σελήνης ἐπυροβολοῦσαν καὶ τοὺς ἡγάγκασαν νὰ ἀπομακρυ-
θῶσι καὶ οὗτα ἐξηκολούθουν νὰ ὄδεύσσοι καὶ οὗτοι ἐξ Ἀνατολῶν
μαζί των εἰς στήλην φθάσαντες εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὅρους
ἐπιταμάτησαν διὰ νὰ λάθουν ἀναψυχήν τινα καὶ εὐχαριστοῦσαν.

τὸν Ὑψιστὸν διὰ τὸν ὅποιον δέφυγον τὸν κίνδυνον, ἀλλ' αἱρε-
δίως εἰδοποιήθησαν ὅτι ὁ ἔχθρὸς εἶχε τοποθετηθῆ ἐμπροσθεν καὶ
εἶχε κρατήσῃ τὸν δίοδον αὐτῶν. Οἱ γυναικὸς διὰ τὴν τόλμην αὐ-
τοῦ Μουστάμπεϊ Κιαφαζέλης, ἡμα ἔλαβε τὴν εἰδῆσιν ὅτι ἡ
φρουρὴ ἐξέρχεται, διαταχθεὶς ἑτρεῖς καὶ ἐτοποθετηθῇ εἰς τοὺς
πρόποδας τοῦ Ἀραχίθου μετὰ 100 ἐκλεκτῶν Ἀλβανῶν καὶ ἐπε-
τέθη κατὰ τὴν ἐξελθούσην στῆλης καὶ κεκοπιακείας φρουρᾶς,
ἐπέφερεν εἰς αὐτὴν πολὺν ἀφανισμὸν, ἀλλὰ μολονότι ἦτον ἀδύ-
νατος καὶ κοπιῶσα μολαταῦτα ἀκούσασα τὴν εἰδῆτιν ταύτην
καὶ ἀναλαβοῦσα τὰς δυνάμεις τῆς ἄδραξε καὶ πάλιν τὰ ὅπλα
καὶ ἐπετέθη κατὰ τοῦ ἔχθροῦ, τοῦ ὅποιού διατρίχεις τὰς φύλαγ-
γας ἀπέρασεν ἐμπροσθεν ἀπολέσασα ὑπὲρ τοῦ διακοσίους ἐκ τῆς
ἀτρομήτου φρουρᾶς, (ἡ θεία διειη δύως ἀνταπεδώκεν εἰς τὸν
βίρβλαρον τοῦτον τὰ ἐπίγειρα τῆς καλίας του, μετ' ὅλην δώσαντα
τὰ κῶλα περὶ τὴν Ῥάχοβαν τῆς Παρνασσίδος ὄμοι μὲ τὸν Κεχα-
γιάμπεϊ τοῦ Κιουταχῆ): ἀφοῦ διῆλθε καὶ τὸν κίνδυνον τοῦτον ἡ
ἀλάνατος αὗτη φρουρὰ, ἡγάπη μὲ τὰ σῆμα τοῦ Κῶστα Βοτσαρῆ
καὶ τοῦ Καραϊσκάκη, οἵτινες εἶχον ἔλθη πρὸ ὀλίγου καὶ εἰχον
τοποθετηθῆ εἰς τὸ χωρίον Δερβένιστα ὅπως δύσωσι συνδρομήν
τινα εἰς τὴν φρουρὰν καὶ οἵτινες εἶχον στείλει ἐν μικρον σῶμα
καὶ ἔδωσαν ὀλίγην τινα συνδρομὴν καὶ ὀλίγας τροφὰς εἰς τοὺς
ἔξελθούσας.

Ἡ φρουρὰ φθάσασα εἰς τὸ χωρίον Δερβένιστα δὲν ἔμεινεν
ἔκει, διότι τὸ χωρίον τοῦτο ἦτο ἔρημον κατοίκων καὶ δὲν εἶχεν
οὐδὲν εἶδος τροφῆς, ἀλλὰ διευθύνθη πρὸς τὰ Σάλωνα καὶ ἐκεῖθεν
μετεῖθη εἰς Ναύπλιον.

Τοιούτου τέλος ἔλαβεν ἡ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ
ὅποιού ἡ μοναδικὴ ἀπόφασις καὶ τὰ τεράστια ἔσγα τῆς ὑπερ-
σπίσεως τῆς ἐν αὐτῷ γενναίας φρουρᾶς κατέπληξαν ἀπόσου τὴν
ὑφέλιον, διότι τοιαῦτα παραδείγματα ὀλίγα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ
παγκοσμίῳ Ἰστορίᾳ.

Οἱ οἰμοδόροι ἔχθροι Ἰμπραγκύρ Πασσᾶς καὶ ὁ Κιουταχῆς γε-
νόμενοι κύριοι τῆς τάφρου τοῦ Μεσολογγίου ἀφεναν ἐν εὐτῇ
μίαν ἀνάλογον φρουράν καθὼς καὶ εἰς τὰς λυκόδειπνα γίγνεται; τῆς

δυτικής Ἑλλάδος καὶ ἀνεχώρησαν ὁ μὲν Ἰμπραχῆμ Πασσᾶς διὰ τὴν Πελοπόννησον, ὁ δὲ Ῥούμελη Βαλεσῆ Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶς Κιουταχῆς διὰ τὰ Ιωάννινα καὶ τὴν Λάρισσαν τῆς Θεσσαλίας ὥπως προετοιμασθῇ διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ κατ' ἔξοχὴν διὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Ἀθηνῶν.

Η ἀντίστασις τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἡ ἔνδοξος καὶ γενναιός ἔξοδος τῆς φρουρᾶς αὐτοῦ κατέπληξε τὸν κόσμον, διὸ καὶ οἱ εὐγενεῖς λαοὶ τῶν δύο ἡμιτρφαιρίων ὑψώσαν ἔντονον φωνὴν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς πατρούστης ἀνθρωπότητος. Μεταξὺ τῶν μεγάλων εὑρεγετῶν τῆς ἀνωτάτης καὶ ὑψηλῆς περιωπῆς ἡγεμόνων, οἵτινες ὑψώσαν φωνὴν διὰ τῆς διπλωματικῆς συνεργείος τοῦ λόγου καὶ τῶν εὐγενῶν συγγραμμάτων, ὑπῆρξε πρῶτος ὁ φιλόσοφος καὶ φιλλέλην βροιλεὺς τῆς Βασιλείας Λουδοβίκος, οὗτινος ἡ φωνὴ ἡκούσθη εἰς τοὺς ἴσχυροὺς ἡγεμόνας, οἵτινες εἰρίσκοντο εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν δικονεψίν περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ οἵτινες εἶχον συνείλη πρὸ ὅλίγου εἰς συμβούλιον ὥπως καταπαύσωσι τὴν χύτιν τοῦ αἴματος ὃς ἔπειται.

Ἐξωτερική.

Οἱ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος; εἶχεν ἀποθίνει τὴν 19 Νοεμβρίου 1825 ἐν Ταϊγανρόκ καὶ τὸν διεδέχθη ἀναδίξεις εἰς τὸν θρόνον τῆς Ῥωσίας οἱ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, πρὸς τὸν ὃποιον ἡ Ἀγγλία ἔστειλε τὸν Δούκα Βελικτῶνα διὰ νὰ τὸν συγχαρῇ καὶ συνδιαλεγῇ περὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως καὶ ἀποπερατώσεως τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος, ὅπτες εἶχε πρόθυμην τὸν Νικόλαον ὅλῃ οὕτος εἶπεν εἰς τὸν Βελικτῶνα, « ἐὰν ἀρχίσωμεν, Δοῦξ, πρέπει νὰ τελειώσωμεν» ὑπ' αὐτὸν τὸν ὄρον ὑπέγραψεν τὸ πρωτόκολλον αἱ δύο Αὐλαὶ τὴν 23ην Μαρτίου τοῦ 1826 ὃς ἔπειται:

« Νὰ ἔχαρταται ἡ Ἑλλὰς; ὑπὸ τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπὸ τῆς οἰκουμένης φόρον.

» Νὰ διοικήται ὑπὸ ἀρχῶν τῆς ἐκλογῆς τῆς, συνυκδοκούστης ἡ εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν καὶ τῆς Πύλης.

» Νὰ ἀπολαμβάνῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐλευθερίαν καὶ πλήρη ἑσωτερικὴν αὐτονομίαν.

» Νὰ πωλῶσιν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος Τοῦρχοι τὰς ιδιοκτησίας τῶν, καὶ νὰ ἐγκατατείψωσι τὴν γῆν ἔκεινην.

» Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἦτον, ωὕτε Ῥωσσικὸν, οὕτε Ἀγγλικὸν, ἀλλ᾽ Εύρωπαικὸν, νὰ συνυποσχεθῶσιν αἱ δύω Δυνάμεις ἐπὶ τῶν ὅρων τούτων καὶ τὴν Σύμπραξιν τῶν ἄλλων Δυνάμεων. »

Οἱ εὐγενεῖς λαοὶ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, οὓς μόνον διὰ τοῦ λόγου ἐβοήθησαν τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ παντοίων συνδρομῶν καὶ κατ' ἔξοχὴν διὰ προμηθείας τροφῶν ἐγέμησαν τὰς ἀποθήκης τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν ὁποίων διετηρήθησαν οἱ εἰς Ναύπλιον ἐλθόντες στρατιῶται τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου.

Ἐσωτερικά.

Πρὶν τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου ἐκ τῶν ἐκ Ζακύνθου ὁμογενῶν ἐξῆλθεν ἡ ἴδεα τῆς αἰτήσεως παρὰ τοῦ ἔθνους τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν θερμῶς καὶ προθύμως παρεδέχθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ μόνοι τῶν δὲν ἦδύνατο νὰ τὸ κατορθώσωσι καὶ πρὸς τοῦτο ἐζήτησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ Κωλέττου καὶ τοῦ κόματος αὐτοῦ, ὁ Κωλέττης τοῖς ὀπεσχέθη τὴν ἔνιωσιν, ἀλλὰ τοῖς ἔχαμεν ἄλλην τινὰ πρότασιν, ἦτοι νὰ συνελέσωσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν ἐκλογὴν διὰ τὸν ἐνθρωνισμὸν τοῦ δευτεροτόκου Δουκὸς τῆς Αύρυλίας εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

Συνέλευσις.

Πί Κυβέρνησις εἶχεν ἐκδώσει τὴν 25ην Οκτωβρίου 1823, ἐγκυρίους διαταγμάτας περὶ τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐν Μεγάραις, ἀλλὶ ἀντιπραττομένων ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς καὶ μὴ συμφωνούντων, οἱ Πελοποννήσιοι συνῆλθον εἰς Ἐπιδαυρον καὶ τὴν 6ην τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἑτού 1826 ἤδυντο ήτοι ἀρχίση τὰς συνεδριάτεις της ὑπὸ τὴν Προε-

δρίαν τοῦ Πανούτζου Νοταρᾶ, ἀλλ' ἐνῷ εἶχεν ἀρχίσει τὰς ἑργασίας τῆς κατεθηρούσης πληροφορηθεῖσα ὅτι τὸ Μεσολόγγιον ἐψυχορράγει καὶ διέτρεχε μέγαν κίνδυνον, τὸ ὥποιον μετ' ὄλιγον ἔπεσεν, ὡς ἐρήμη.

Η Συνέλευσις ἐψήφισεν ἐνδεκαμελῆ Κυβερνήσιν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀνδρέου Ζαΐμη, μέλη δὲ τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην, Ἀναγνώστην Δεληγιάννην, Γεώργιον Σισίνην, Δημήτριον Τσαμαδὸν, Ἀνδρέαν Χ. Ἀναργύρου, Ἀναγνώστην Μοναρχίδην, Ἀνδρέαν Τσικον, Σπυρίδωνα Τρικούπην, Ἰωάννην Βλάχον καὶ Παναγιώτην Δημητρακόπουλον. Η Συνέλευσις ἐξέλεξε καὶ ἄλλην τινὰ ἐπιτροπήν της πρὸς ἐπιθεώραιν τῶν λογαριασμῶν τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λοιδίου, πρὸ πάντων δὲ ὅπως διασκεψθῇ περὶ τοῦ καταληλοτέρου τρόπου τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Εἴθους καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόλης καὶ τῆς πρὸς τοῦτο διαπραγματεύσεως διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἅγγλου Πρέσβεως ὑπὸ γραπτοὺς ὅρους.

Ίμπραχήμ Πασσᾶς.

Ο Ίμπραχήμ Πασσᾶς, ὡς ἐρήμη, μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου μετέβη εἰς Πάτρας ὅπου προτεκάλεσε καὶ τὸν Δελῆ Μεχμέτ Παστάν, περιφερόμενον πρὸς λεηλασίαν περὶ τὴν Ἰλείαν, ὃν ἀφῆσεν εἰς Πάτρας, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν καὶ τὴν φρουρὰν τῶν Πατρῶν μετέβη εἰς Καλάβρυτα, τὰ ὥποια εὗρεν ἔρημα κατοίκων καὶ κατέκαυσαν, καὶ διὰ τῶν Κλουκινογκωρίων ἀνέβη τὸ βουνὸν Χλομὸν ὃπου εἶχον καταρρύγει τὰ περίχωρα καὶ ὁ Ν. Σουλιώτης μετὰ 400 στρατιωτῶν, ὅστις συμπλακεὶς μετὰ τῶν Ἀράβων περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ναίου 1826 ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς μεγίστην φθορὰν, ἀλλ' ἡ συμπλοκὴ ἐπανελήφθη τὴν ἐπισύσσαν καὶ οἱ ἔχθροι ὅντες πολυπληθεῖς ἐνίκησαν, ἀπολεσθέντων περὶ τῶν 400 ἀνδρῶν καὶ 1000 περίπου ψυχῶν γυναικοπαλίδων αἰγμαλωτισθέντων. Εντεθανός ὁ Ίμπραχήμος διὰ τῶν Καλαβρύτων ἀνέβη εἰς τὰ ὑψηλότερα καὶ κατέβη τὰ ἀλώνια τῆς Ζαχλωροῦς καὶ ἐκεῖθεν ἐπερχετήρησε διὰ τοῦ τελεσκοπίου τὴν μονάν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἦτις ἔκειτο ἐπὶ ἀπορθῆτου θίσεως καὶ ὑπερασπίζετο ὑπὸ

φρουρᾶς ισχυροτάτης· ἐπανελθὼν δὲ καὶ αὖθις εἰς Καλάβρυτα μετέβη τὴν ἐπιοῦσαν διὰ τὴν Τρίπολιν, ἔνθα ἔφθασε τὴν 10ην Μαΐου ἔχων περὶ τὰ 1000 φορτώματα τροφάς, καὶ ἐνῷ μετέβαινεν εἰς Τριπολίτζαν ὁ Ἰμπραχίμ Πασσᾶς, ὁ Σουλεϊμαν Μπέης ἔξεστράτευσεν ἀπὸ τὴν Μοθώνην διὰ τὴν Ηλείαν καὶ Γορτυίαν.

Τὴν 17ην Μαΐου ὁ Ἰμπραχίμης ἔξεστράτευσε διὰ τὸν Μαστρᾶ, συμπλακεὶς δὲ μετὰ τῶν ἐν Μεκρυπλαγίῳ Ἑλλήνων τοὺς διεσκόρπισεν, ἀφῆσας δὲ ἐν Τριπολίτζῃ φρουρίγια μετέβη εἰς τὰ Μεθοκόρωνα διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Νησίου, ἔστειλε δὲ καὶ ὁδὸν καὶ κατέκαυσε τὴν Ἀνδρίτζαιναν.

Μὴ δυνηθέντες οἱ Ἐλληνες νὰ ἀναχαιτίσωτι τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ἰμπραχίμη Πασσᾶ ἔνεκκ τῆς πληγής; τοῦ συγχεντρωμένου περὶ αὐτὸν τακτικοῦ στρατοῦ πεζικοῦ τέ καὶ ἵππικοῦ μετὰ Μαμαλούκων καὶ ως ἐκ τούτου ἐγένετο θρασύτερος, καὶ ἔζητήσατο τὴν ὑποταγὴν καὶ αὐτῆς τῆς Μάνης. Πρὶν εισδάλη δὲ ἐν αὐτῇ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Πετρόμπεϊ ἔζητησε νὰ τῷ διλώσῃ τὴν ὑποταγὴν, ὃ δὲ ἀπάντησεν ως οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, « ἐ.θὲ, καὶ λάδε. »

Οργισθεὶς, ὁ Σατράπης ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Πετρόμπεϊ ἔξεχίνησε περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουνίου στρατὸν κατὰ τῆς Μάνης πεζὸν καὶ ἵππικὸν συνιστάμενον ἐξ ὑπτῶ χιλιαδῶν, ὅστις ὁδεύσας ἐπὶ δύω ἡμέρας ἔφθασεν εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν βουνῶν πρὸς τὴν παραλίαν ὅπου εἶχον κτισμένον ὄχυρωμά τε, ὀνομαζόμενον Βέργα, συγχρόνως δὲ ἐνεφανίσθησαν καὶ τινα πολεμικὰ πλοῖα μᾶς διάφορα φορτιγά, φέροντα στρατὸν, τὰ ὅποια ἐκανονοβολοῦσσαν τὴν παραλίαν προσποιούμενοι ὅτι θὰ κάμουν ἀπέβασιν διὰ νὰ φέρουν ἀντιπερισκασμόν· τὴν Βέργαν ἐφρουροῦσαν χίλιοι περίπου Μανιάται, ὅντες ἐμπλεοὶ τόλμης καὶ θάρρους, οἱ ἐχθροὶ ἐφόρμησαν μετὰ σπουδῆς ἐναντίον των, ἀλλὰ προσβληθέντες σφρόδρως διὰ τῶν πυροβόλων τῶν Μανιατῶν ἡναγκάσθησαν νὰ ὀποσθιορμήσουν, ἐπανέλαβον καὶ ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου τὴν ἐφοδον, ἀλλ' ἐπίσης ἀπεκρούσθησαν γενναῖως ὑπὸ τῶν Μανιατῶν μετὰ μεγάλης φθορᾶς, ἀπελπισθέντες δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὴν κυρίευσιν τοῦ ὄχυρώματος· δι' ἐφόδου ἐδοκίμασαν δπως ἐπιτεθῶσιν ἐπὶ τῶν νόσων αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες, νὰ τελεσφορήσωσιν

ηνάγκασθησαν μετὰ δεκάρων μέχην νὰ ὀπισθοδρομήσωταιν, ἀφοῦ ἔγασαν ἑκατὸν φονευμένους, ἐκ δὲ τῶν Μανιατῶν περὶ τοὺς 5 — 6 ἔφονεύθησαν προσέτι οἱ ἔχθροι μαχόμενοι εἰς τὴν Βέργαν εἰχον ἀποσπάσει ἐν μέρος τοῦ σώματος καὶ τοὺς ἀπέστειλαν καὶ ἀπεδίδασθησαν εἰς ἄλλην τινὰ θέσιν εἰς τὸν Βηράν πρὸς τὴν Τζίμοβαν, ἀλλὰ ἐπολεμήθησαν παρὰ τῶν Πύργων καὶ τοὺς ὀπισθοδρόμουσαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ως ἐκ τούτου θυμωθεὶς ὁ Ἰμπραχίμης τοὺς ἐξέδροισεν ως δειλιάτας ἀπὸ τὴν φουκταν τῶν Γκιαζούραδων, τοὺς ἐπέστρεψε τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὰ Τζαλαμπιγιανὰ καὶ τὴν Τζίμοβαν, εἰδοποιηθέντες δὲ περὶ τούτου οἱ Μανιάταις ἔτρεξαν ἅπαντες ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετὰ τῶν ιερέων των καὶ τοὺς ἀπέκρουσαν γενναίως· τυχὼν ἐκεῖ δὲ πρὸς στρατολογίαν διὰ τὴν Βέργαν ὁ Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἔθωσε πολὺν βοήθειαν, προτίθαλε τοὺς ἔχθρους καὶ ἄλλους μὲν ἐφόνευσεν, ἄλλους δὲ ἡχαλώτισε καὶ τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐπρωξε μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς ηνάγκασεν τὴν 25ην νὰ φύγουν εἰς τὰ πλοῖα μὲ τοιαύτην βλάν, ὥστε ἐπνίγησαν καὶ τινες εἰς τὴν θιλασσαν.

Τὸ αὐτὸν ἔπαθον καὶ οἱ ἐν Βέργᾳ δοκιμάσαντες νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν Μανιατῶν, ἀλλ' ἀποκρουσθέντες καὶ αὖθις ἐπέστρεψαν εἰς Καλαμίταν κακῶς ἔχοντες εἶχεν ἐκκινήσει καὶ βοήθεια ἐκ Πελοπονήσου ἐκ δύω γιλιάδων ὑπὸ τὸν Κολοχοτρώνην, ἀλλ' εἰς τὸν δρήμον ἔμαθε τὴν ὀπισθογώρησιν τῶν Ἀράβων καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἵδια.

Τρεῖς λόχοι τοῦ ἔχθρου εἶχον ἐξέλθει τοῦ στρατοπέδου των πρὸς συλλογὴν τροφῶν περὶ τὸ χωρίον Ἀγμέτ Ἀγᾶ, καὶ πεσόντες εἰς ἐνεδραν Ἑλλήνων ἐκτυπήθησαν καὶ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 200, ἐξ ὧν ἐπῆραν δύω σημαῖα, καὶ ἐξ τύμπανα.

Οἱ Ἰμπραχίμη· ἐπῆλθε καὶ πάλιν εἰς Τριπολιτζὰν, μαθὼν δὲ διτὶ εἰς Ἀλωνίσταινα εἶχε συναγῇ Ἑλληνικὸς στρατὸς μετέβη καὶ τοὺς διετορπισε μετ' ὀλίγης ἀντιστάσεως, ἐπειτα μετέβη εἰς τὴν Βιτίνη τὴν ὄποιαν καὶ κατέκαυσε καὶ ἐπέστρεψεν διὰ τοῦ Δεβδίου εἰς Τριπολιτζὲ.

Οἱ Κολοκοτρώνης μετὰ ἴππειου τοῦ Χ. Μιχάλη καὶ τοῦ ταχτικοῦ καὶ ἀτάκτου στρατοῦ εἶχε τοποθετηθῆ ἐγ Βερβίνοις ὅπου συνήλθον καὶ ἀλλαχόλεγοι στρατιῶται.

Ο Ιμπραχίμης μετὰ τὴν πρὸς τὴν Βυτίνην ἐκδρομήν τοῦ ἐπιστρέψας εἰς Τριπολιτζάν ἔξεχίνησε κατὰ τοῦ Ἅγιου Πέτρου, τὸ δόποιον κατέκαυσε καθὼς καὶ τὸ Καστρὶ, τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τὰ Καλύβια, καὶ κατέβη εἰς τὸ Αἴστρος, ἐκεῖ δὲ διήρετε τὸ στράτευμά του εἰς τρία σώματα καὶ τὸ μὲν ὄλευσε πρὸς τὴν Βαρθακούν πρὸς τὸν Μιστρά, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ρίγοθν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Τζακονιὰν καὶ ἔκχυτε τὸν Πραστὸν, ἐσκόπευσον δὲ καὶ τὰ τρία σώματα νὺν συνεισθάλωσιν εἰς τὴν Μάνην.

Περὶ τοῦ χινήματος τοῦ Ιμπραχήμ Πασσᾶς εἰδοποιηθεὶς ὁ εἰς τοὺς Μύλους εὑρισκόμενος Νικήτας Σταματελίπουλος παρέλαβε τινὰς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους, ἐκ τῆς φρουρᾶς τοῦ Νεσολογγίου 700 καὶ ἄλλους, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Νεόκαστρον φρούριον τοῦ Αἴστρους, ὅπου εἶχον καταφύγει καὶ διάφοροι οἰκογένειαι. Φθάσαντες οἱ ἔχθροι περὶ τοὺς 1,000 πεζοὺς καὶ 300 ἵπποις τὴν 4ην Αὐγούστου 1826 ὥρμησαν ἐπὶ τοῦ φρουρίου, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ισχυρῶς, τὴν ἐπιοῦσαν ἐπανέλαθον τὴν ἐπιθεσιν, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν πάλιν, ὅθεν ἀντιώρησαν ἅπρακτοι.

Ἐκστρατεῖα τῶν Αράβων ὑπὸ τὸν Ιμπραχήμ Πασσᾶ, εἰς τὴν Ανατολικὴν Μάνην καὶ ἀποτυγίχια αὐτοῦ.

Ο Ιμπραχήμ Πασσᾶς ίδων ὅτι τοῦ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ καθηποτάξῃ τὴν Μάνην ἐκ δυσμῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν μὲ τὴν ίδεαν ὅπως προσθάλουν τὴν Μάνην ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ταΰγέτου καὶ διὰ τοῦ μέρους τούτου κατορθώσῃ τὴν ὑποταγήν των, δύω δὲ χιλιάδες Ἐλλήνων ὑπὸ τὸν Νικήταν, Πλακούταν, καὶ Γενναίον παρηκαλούμοιον κατεπόδι τοὺς ἔχθρους, κατέττεφον τοὺς ἀποκοπιούμένους ἔχθρους, τὴν δὲ 19ην οἱ Ελληνες οὗτοι συνεκρότησαν μάχην μεθ' ἑνὸς ἀποτπάγματος ιτάκτων πεζῶν καὶ ἵππων κατὰ τὰ στενὰ τοῦ Μπασκᾶ, ἐρόνευσαν 60 ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξώγρησαν δεκαεπτά καὶ πολλοὺς; ἵππους καὶ ἡμίόνους, ἐλευθέρωσαν δὲ καὶ 40 αἰχμαλώτους καὶ πολλὰς χιλιάδας αἰγοπροσβάτων καὶ τριακοσίους βόις.

Οἱ ἔχθροι πανστρατεῖα ἔξεστράτευσαν διὰ τὴν Μάνην, τὴν δὲ 21ην Αγούστου διῆλθον τὰ χωρία τῆς Αναθρυτῆς καὶ τοῦ

Στόρτζα, διεβησαν τὴν ἐπὶ Ταῦγέτου Κακήν Σκάλαν πλησίον τῆς ἐπαρχίας Ἀνδρούτζας, ἀλλ' εύροντες ἀντίστασιν ὅπισθιοδρόμησαν, ἀναβαντες δὲ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐπεσαν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαχμούτ Μπέϊ, ἐκεῖθεν ἔξεστράτευσαν τὴν ἐπαύριον καὶ ἐφθασαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Εὔρωτα, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀναβάντες τὰ Μπαρδουνοχώρια ἐπεσαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ναλευρίου πυρπολοῦντες κωμοπόλεις καὶ χωρία, ὁδεύσαντες δὲ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Μάχνης ἥλθαν τὴν 27ην Δύγούστου εἰς τὰ χωρία Μαγιάκοβα ὅπου ἀπήντησαν τὸν Κοσονάκον, ὅστις κλεισθεὶς ἐντὸς τινῶν αἰκιῶν ἐπολέμει γενναιώς ἔως ωὗ ἥλθαν καὶ ἄλλοι ὑπὸ τὸν Γεώργιον Μαυρομιχάλην περιφερόμενον πρὸς στρατολογίαν· οἱ Ἑλληνες μόλις ἥτον 300, καὶ ἡναγκάσθησαν νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς ἄλλην ὄχυροτέραν θέσιν, ἀλλ' οἱ ἔχθροι καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ὀδροῦσαν, οἱ Ἑλληνες ὅμως τοὺς ἐκράτησαν ἐνταῦθα πολεμοῦντες μέχρι τῆς ἐσπερᾶς, ὅτε ἐνεφανίσθη ὁ Ἡλίας Κατζάκος μετὰ 300 ἐκλεκτῶν καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τῶν νώτων τῶν ἔχθρῶν τοὺς ὅποιους καὶ ἡνάγκασε νὰ ὅπισθερομήσωσιν ἐπανελθόντες εἰς τὰ πεδία τοῦ Πασσᾶ μὲ ἀπόφασιν νὰ ὁδεύσωσι πρὸς τὰ χωρία Σκεφιανίκα καὶ Παλάραβον καὶ τοὺς ὅποιους ὅδηγούσε Μπόσιας τις Μαγιάτης προσκυνήσας εἰς τοὺς Ὁθωμανούς, τοὺς παρακολουθοῦσε καὶ τοὺς ὅδηγητες διά τινος μονοπατίου ἔνθα κείται τὸ χωρίον Άιτρινα, εἰς τὸν Πύργον δὲ τοῦ χωρίου ἦσαν ὄχυρωμένοι οἱ περὶ τὸν Θεοδωράκην Σταθάκον, τοὺς ὅποιους οἱ ἔχθροι ἀπέκλεισαν, ὁ Μπόσιας παρεκινοῦσε τοὺς ἐν τῷ Πύργῳ καὶ τὸν Σταθάκον λέγων ὅπως προσκυνήσωσιν εἰς τὸν αὐθέντην τῆς Μάχνης, ὁ δὲ Σταθάκος προσκαλέσας τὸν Μπόσιαν πλησίον πρὸς συνομιλίαν τὸν ἐφίνευσεν, οἱ δὲ Ὁθωμανοὶ ὕξιμησαν ἐπὶ τοῦ Πύργου, τὸν ἔκαυσαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ.

Τὴν 28ην οἱ ἔχθροι ἐφθασαν εἰς τὸ Πολκόραβον ὅπου τὸ πρῶτον μόνον ΧΙΟ ἦσαν οἱ ὑπερασπισταὶ του, ἀκολούθως ἐφθασαν εἰς βοήθειαν ὁ Τζαλαφατίνος, ὁ Π. Γιατράκος, ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Ἡλίας Μαυρομιχάλης ὅλοι περὶ τοὺς 2000, καὶ συνεκρότησαν μάχην κρατεραν, εἰς ἣν ἔτρεψαν οἱ ὀλίγοι τοὺς πολλούς εἰς ὃν

γὴν κακῶς ἔχοντας, διακόσια δὲ πτώματα τῶν ἐχθρῶν ἔμειναν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἔξωγρήθησαν δὲ καὶ ἐπτὰ ἑπτὰ αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν ἐννέα καὶ ἄλλοι τόσοις ἐπληγώθησαν.

Ἡττηθέντες καὶ φυγόντες οἱ ἐχθροὶ ἐπέστρεψαν τὴν αὐτὴν ἐπέραν εἰς Μολέκαι, τὴν ἐπιούσαν ἡλθαν εἰς τὸ Ἕλος, καὶ τὴν πρώτην ἕδδομάδα τοῦ 7θρίου ἐπανῆλθον κατησχυμένοι διὰ τοῦ Μιστρᾶ εἰς Γριπολιτζάν· χάρις εἰς τὴν ἀνδρίαν τῶν Μανιάτων τῶν ἀρχηγῶν καὶ τὸ δύσβατον τοῦ τόπου, δις ἐπάτησε τὴν Μάνην καὶ δις κατησχύθη ὁ Ἰμπραχίμης ἐνώπιον ὅλιγων, ἀπένικαν καὶ οἱ Μανιάται τὸν ρύπον τῆς πρὸ τῆς εἰσβολῆς ἀδιαφορίας των.

Ἐπιστρέψας ὁ Ἰμπραχήμης Πασσᾶς εἰς Τριπολιτζάν ἐξετράτευσεν ἐκ νέου τὴν 18ην 7θρίου εἰς τὰ δύο τμήματα τῆς Ἐπαρχίας Καλαθρύτων στρατοπεδεύσας εἰς Ησταμιάν, ὃ δὲ Γεώργιος Λευχούριτης λαβὼν ὅπους ἡδυνήθη στρατιώτας κατέλαβε τὰ δύο θεσεις Ἅγιον Αθανάσιον καὶ Χιδοληνή οἱ ἐχθροὶ περιελθόντες τὸ Τριπόταμον κατέλαβον τὸ νεοκτισθέν Μοναστήριον, ἐφίνευσαν τὸν κτίστα καὶ ἄλλους ιερωμένους καὶ λαϊκοὺς, ἐξετράτευσαν τὴν 19ην πρὸς τὴν Χιδοληνήν, ἀλλ' ἐπολεμήθησαν καὶ ἀκεδιώχθησαν, τὴν ἐπιούσαν ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κατεχόντων τὸν Ἅγιον Αθανάσιον, τρὶς ἐφώρμησαν κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ τοὺς σαλεύσωσι, πεσόντες ἐπειτα τακτικοὶ καὶ ἀτακτοὶ πεζοὶ τε καὶ ἵππεις εισῆλθον ἐν αὐτῷ, ἀλλ' οἱ Ἑλληνες ἔτρεξαν δυομαῖς καὶ ἐφάνησαν αἴφνης εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον ἄλλην θέσιν τοῦ Σωπουτοῦ, ἐλεῖθιν ἐτουρέκισαν σφοδρῶς τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἡγάκασαν νὰ ἔξειλουν τὸν χωρίον, ἀλλὰ τὴν 30ην οἱ ἐχθροὶ ὕρμησαν ἐκ νέου καὶ ἐπάτησαν τὸ Σιοποτόν, τὴν Ἅγιαν Βαρβάραν καὶ ἄλλα χωρία, ἐπειτα δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀφοῦ ἐσύναξαν πολλοὺς καρποὺς καὶ ἔκαυσαν πολλὰ χωρία ἐπέστρεψαν εἰς Τριπολιτζάν καὶ ἐπειδὴ ἐπληγίαζεν ὁ χειμὼν ὁ Ἰμπραχίμης ἀφίσας ἴσχυρὰν φρουρὴν εἰς τὴν Τριπολιτζάν παραλαβὼν τὸν ὑπόλοπτον στρατὸν μετέβη τὴν 2αν 7θρίου εἰς τὰ Νεσινακά φρουρία. Ταῦτα ἐπράχθησαν παρὰ τοῦ Ἰμπραχίμην ἐν Πελοποννήσῳ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ Νεσολόγγιον.

Ἐγθρικοὶ στόλοι καὶ ναυμαχίαι.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουλίου μία μοίρα τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου συγκείμενη ἐκ δύω δικρότων καὶ 20 φεργατῶν, κορδετῶν καὶ βρικίων ὑπὸ τὸν Καπετανάμπεϊ τὴν ἢ τοῦ Ιουλίου εἰσπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου, τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔπειλευσε καὶ ἄλλη μοίρα τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου, συγκειμένη ἐκ δύω δικρότων καὶ 27 φεργατῶν, κορδετῶν καὶ βρικίων ὑπὸ τὸν Καπετάν Πασσᾶ, διευθυνομένη πρὸς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ασίας διπώς παραλίθη ἐκεῖθεν Ὀθωμανικὸν στρατὸν τὸν μεταβιβάσῃ καὶ τὸν ρίψη ἐπὶ τῆς νήσου Σάμου, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πληροφορηθείσα τοὺς σκοποὺς τοῦ Σουλτάνου προετοιμασε καὶ ἐξαπέστειλε τὴν 10ην Ἰουλίου 33 πολεμικὰ πλοῖα μετὰ ὅκτω πυρπολικῶν ὑπὸ τοὺς Ναυάρχους Σαχτούρην καὶ Κολανδροῦτζον, οἵτινες τὴν 4ην ἐφθισαν εἰς τὴν Σάμον καὶ τὴν 16ην βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνεμοῦ ἐναυμάχησαν σφοδρῶς μετὰ ὀλοκλήρου τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου ἐφ' δῆλης τῆς ἡμέρας, τὸν ἐτρεψαν εἰς φυγὴν, κατὰ τοῦ ὅποιου ὥρμησαν τὰ πυρπολικὰ, καὶ τὸ μὲν τοῦ Κανάρη ὡς ταχύτερον προσήγγισε τὴν πρύσην μιᾶς φρεγάτας, ἥτις κανονοβολήσατα αὐτὴν καὶ ἐν ἄλλῳ δίκροτον τὸ ἐβύθισαν, ἀλλ' ὁ Κανάρης καὶ οἱ ναυταὶ ἐμβάντες εἰς τὸ ἐφίλκιον διεσώθησαν, ἐφορεύθησιν εἰς οὔτῶν τρεῖς, δύω ἵπληγώθησαν καθὼς καὶ ὁ Κανάρης ἀλαφρῶς, ὁ ἐγθρικὸς στόλος; ἀπέπλευσεν εἰς Μυτιλίνην καὶ διέμεινεν ἐκεῖ ἔνα μῆνα, τὴν δὲ 17ην τοῦ Αὐγούστου 37 μεγάλα ἐγθρικὰ πλοῖα ἔπλευσαν πρὸς τὴν Χίον, ἀλλὰ συγχρόνως περὶ τὴν 23ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐφθασαν ἔτι 29 πλοῖα Ἱδραῖλα ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Μιασούλην, καὶ τὴν 27ην ἡνάθη ὅπερ; ὁ στόλος καὶ ἔπλευσε πρὸς τὴν Χίον εἰς συνάντησιν τοῦ ἐγθροῦ ἐκεῖ εὗρου δύω δίκροτα ἐγθρικὰ καὶ ἄλλα 22, ἐκ τῶν ὅποιων τὰ πλεῖστα ἦσαν φεργάται, μετὰ τῶν ὅποιων ἀκροβολίσθησαν περὶ τὸ μεπονύκτιον, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν οἱ ἐγθροὶ ὥρμησαν ἐπὶ τινα πρυπλέοντα Ἑλληνικὰ πλεῖα ἀλλ' ιδόντες τὰ ἄλλα ἐστράφησαν, τὸ δὲ πυρπολικὸν τοῦ Σπατῆ ὥρμησεν ἐπὶ τῶν ἐγθρικῶν, ἀλλὰ κανονοβολούμενον ἐτρυπήθη καὶ ἐβυθίσθη, διασωθεντῶν τῶν ναυῶν τὸ δὲ πλοῖον τοῦ Σαχίνη εύρεθέν μεταξὺ ἐνδιδούσης δικρότου ἐνχυ-

μάχησεν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας καὶ ἐπὶ τέλους διῆλθεν ἀθλαβίες καὶ δοξασμένον, πρὸς τὸ κέντρον δὲ ἐπολέμουν ὁ Ναύαρχος Μιαούλης, ὁ Α. Ραφαλιᾶς, ὁ Ἀντ. Κριεζῆς, ὁ Παναγιώτας, ὁ Λευπέσης καὶ ἄλλοι, ἵσαν δὲ καὶ 4 πυρπολικὰ κατὰ τοῦ ἔχθροῦ, τοῦ Πολίτου, τοῦ Βώκου, τοῦ Μπούτη καὶ τοῦ Μπέσκου, οἱ δόποιοι διεύθυναν καὶ τὰ τέσσαρα κατὰ τῶν ἔχθρῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν δύο παρὰ τοῦ ἔχθροῦ προσεβλήθησαν εἰς τὰ κατάρτια, τὸ τρίτον δροῖας τὸ ἔκαυσε τὸ πῦρ τοῦ ἔχθροῦ, τὸ δὲ τέταρτον τοῦ Μπέσκου ἐκόλλησε ἐπὶ μιᾶς φρεγάτας, ἀλλ' οἱ ἔχθροι ἐπιτηδειῶς τὸ ἔξεκόλλησαν, περὶ δὲ τὰς 2 Μ. Μ. ἐπαυσεν ἡ ναυμαχία, μετ' ὅλιγον δὲ ἐξέπλευσαν τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ στόλου, καὶ ἄλλαι 9 φρεγάται ἀφοῦ ἀπεμακούσθη ὁ ἔχθρικὸς στόλος ἐφαίνετο ὅτι ἐματαιώθησαν τὰ κατὰ τῆς Σάρμου σχέδια τοῦ ἔχθροῦ καὶ οὕτως ἐμειναν ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Μιαούλη ἐνδεκα πολεμικὰ πλοῖα καὶ τρία πυρπολικὰ, τα δὲ ἐπίλιπα ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Τὴν δὲ 24ην Τούριου ὁ ναύαρχος Μιαούλης μὲ τὸν ὑπ' αὐτὸν στόλον εὑρέθη αἰφνηδιῶς περὶ τὴν Μιτιλίνην ἀναμέσον τοῦ ἔχθρικος στόλου, μετὰ τοῦ ὅποιου ἐναυμάχησαν, ὅπου ἐκινδύνευσαν ἡ Ναύαρχις, τὸ πλοῖον τοῦ Σαχίνη καὶ τοῦ Ζάχα καὶ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Πολίτου, τὸ ὅποιον ἐδειξεν ἀποραδειγμάτιστον τόλμην· ἀκολούθως ὁ ἔχθρικὸς στόλος ἀπεσύρθη εἰς τὸν Ἑλλησπόντον ὁ δὲ Ἑλληνικὸς εἰς τὰ ἴδια, ἢ δὲ ὑπὸ τὸν Καπετανάμυτεῖ μοίρα διέμεινεν ἐπὶ τρεῖς Μῆνας εἰς Νεόκαστρον καὶ ἀκολούθως ἐπέστρεψε καὶ αὐτὴ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφίσατά τινα πλοῖα ὑπὸ τὸν «Ριάλα Μπέϊν παρὰ τῷ Ἰμπραχήμ Πασσᾶ.

Τὸ αὐτὸ τὸ έτος τὴν 3ην Τούριου ἐφθασεν εἰς Ναύπλιον τὸ πρῶτον τῆς Ἑλλαδὸς ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία καὶ ἐδόθη ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ εἰς τὸν Χάστιγκα, ἀρχομένου δὲ τοῦ 10οῦριου μηνὸς κατέπλευσεν εἰς Αἴγιναν ἡ προσδοκωμένη φεργάτα Ἑλλὰς 61 κανονέων, ἐφοδιασμένη μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐδόθη ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ εἰς τὸν Α. Μιαούλην. (*)

(*) Ἰοζεφ. Τρικόπη.

Βαυαρία.

Μετ' ὅλιγας ἡμέρας ἀφίχθη εἰς Ναύπλιον ὁ συνταγματάρχης Λιδίκος καὶ 12 ἀξιωματικοὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῦ φιλέλληνος βασιλέως τῆς Βαυαρίας, διστις ἀσπασθεῖς παρουσίᾳ καὶ ἐνθουσιωδῶς; τὸν Ἑλληνικὸν ἄγῶνα καθ' ὃν καιρὸν ἀπαντεῖς οἱ συνάδελφοὶ του τὸν ἀπεδοκίμαζον, τινὲς δὲ καὶ τὸν κατέτρεχον, τὸν ἔξυμνησε καὶ ποιητικῶς καὶ τὸν ἔξεικόνισε φιλοτέχνως ἐν μιᾶ τῶν Στοῶν τοῦ Μονάχου.

1826. — Ἐκστρατείχ τοῦ 'Ρούμελη Βαλεσὴ^ν
Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶ εἰς Ἀθήνας.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ἔξιστόρητιν τῶν συμβάντων τῇ: Στερεᾶς καὶ κατ' εἶχήν τῆς ἔξιστορήσεως τῆς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐκστρατείας τῶν Ὁθωμανῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ 'Ρούμελη Βαλεσὶ Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶ, τοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀνομαζομένου Κιουταχῆ. Ὁ φύτει ἐπίμων καὶ ὀξύθομος Σουλτάν Μαχμούτης, παραινεθεὶς πολλάκις ὑπὸ τῶν μεγάλων Δυνάμεων δπως δώσῃ πέρας εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἑλλήνων αἵματηράν πάλην, δὲν ἔδωτεν οὐδεμίαν ἀκρόστιν εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ἰσχυρῶν τούτων Χριστιανικῶν Δυνάμεων, μάλιστα γαυριῶν διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς τέφρας τοῦ Μεσολογγίου (ἀν καὶ ἡ κατάκτησις αὕτη δὲν περιποιήπι πολλὴν τιμὴν εἰς τοὺς Ὁθωμανούς) καὶ διὰ νὰ προλάβῃ τὰς επέμβασιν τῶν δυνάμεων εἰς τὴν μετὰ τῷ: 'Ελλήνων καὶ καὶ αὔτοῦ διαρροάν, ἔξεδοτο αὔτηροτάτας διαταγὰς γράψων πρὸς τε τὸν 'Ρούμελη Βαλεσὶ καὶ τοὺς διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Εύρωπ. Τουρκίας, ὄρχόμενο; ἀπὸ τὰς ὅχθας τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῆς Θεσσαλίας κατὰ μῆκος; καὶ ἀπὸ Βοσσίας; καὶ Ἐρεγορίνης; μέχρι τοῦ Αιγαίου κατὰ πλάτος, τιὺς δέταττε ὥτε ἀμα λάθωσι τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου νὰ τρεξωσιν ἀπαντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σερασκέρη διὰ νὰ καταστρέψωσιν τοὺς ἀσίδες (ἀντάρτας;) τούτους, οἵτινες ἔφεραν τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Ὁθωμανῶν εἰς μέγαν κλονισμὸν, καὶ ἦδη μάλιστα τοῖς ἐλεγε, διε κατετράφη ἡ ἴσχυρὰ αὐτῶν φωλεὰ, καὶ ὅτε ὁ Χανευτάνης τῆς Αἴγυπτου

(υἱὸς καταγωγῆς) ἐγένετο κύριος τοῦ Μωρέως καὶ οἱ ἔχθροὶ οὗτοι εἶναι ἀσθενέστατοι καὶ δὲν μένει παρὰ νὰ δοθῇ ἕνας καλὸς κτύπος εἰς τὸ σεσαθρωμένον φρούριον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ πᾶν τετέλεσται· τρέξατε λοιπόν, τοῖς ἔλεγεν, ἅπαντες οἱ πιστοί μου Μουσουλμάνοι διὰ νὰ καταστρέψετε καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην φωλεὰν τῶν ἔχθρῶν τῆς πίστεως δπως ἀκολούθως ἐπέλθῃ ἡ ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια τῶν πιστῶν, ὁ πόλεμος οὗτος εἶναι ντὴν οὐγουρουρουνὰ (ύπερ πίστεως) καὶ δὲν πρέπει οὐδὲ στιγμὴν νὰ βραδύνητε ἀλλὰ μετὰ τῆς πρὸς τὸν προφήτην πίστεως νὰ ἀπέλθητε ἀπέναντι τοῦ ἔχθρου σπουδαῖως, διότι πᾶσα βραδύτης εἶναι ἀσυγχώρητος καὶ ἐπικίνδυνος εἰς τὸ ντίν (θρησκείαν τῶν πιστῶν).

Οἱ Ἄρούλελη Βαλεσῆς, μετὰ τὰς ἑκδοθείσας ταύτας διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου, ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου εὑρέθη ἐπὶ κεφαλῆς 20 χιλιάδων στρατευμάτων, διότι οἱ πιστοί Μουσουλμάνοι ἔτρεξαν εἰς ὃν ὄρον τοὺς ἐκάλουν αἱ Σουλτανικαὶ διαταγαὶ, ἐκτὸς τοῦ στρατοῦ, ὃν ἔφεραν μαζὶ οἱ ἀξινίδες (διοικηταί) τῶν ἐπαρχιῶν, ὅπτις ἐσύγκειτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἵππεis· ὁ πριβλεπτικὸς Κιουταχῆς προσεκάλεσε καὶ Ἀλβανοὺς μισθωτοὺς ὑπὸ τοὺς γνωστοτέρους ἀρχηγοὺς τῆς Ἰπείρου, διότι ὁ στρατὸς οὗτος καὶ ἔκεινος τῶν Γκέκιδων ἐχρησίμευε καλήτερα ὡς ἀποτελῶν τὸ πεζικὸν στρατὸν διὰ τὰ δύστατα καὶ ὀρεινὰ μέρη, ἀρχηγοὶ δὲ ὑπῆρχον εἰς τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Βελικὸς Γάτζης, Ἀσλάνμπεϊ Μουχούρδοτάρης, Μουστάμπεϊ καὶ Καρχφιλμπεϊ Κιαφαζέζης, Ἰτμαήλμπεϊ Βλιόρης, Μουσταφᾶ Πρίνιος, Τζέλιο Πίτζαρης, Τζελατίνμπεϊ Οχρίδης, Ἀμπάζ Πασσᾶ Ντέμπρα, Μουσταφάμπεϊ Ντεβόλης, καὶ ἄλλοι τοιωτοι ἀποδεδειγμένει ίκανοι πολεμάρχαι, τοὺς ὅποιους συμπαραλαβὼν μαζύ του ὁ Κιουταχῆς ἐφόροντις δι’ αὐτῶν νὰ ἔξασφαλίσῃ τὰς ὁδοὺς ἀπὸ Λαρίας μέχρις Ἀθηνῶν ἐξ ἐνὸς μέρους, καὶ ἐξ ἄλλου πάλιν θέσας ἄλλην γραμμὴν φυλακῶν ἀπὸ Λαρίαν μέχρι Γαρδικίου καὶ ἐντεύθεν εἰς τὸ ἀντικρού μέρος τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Λιχάδης καὶ ἐντεύθεν εἰς Χαλκίδα καὶ Προπόλην, ὅπτε αἱ τροφαὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηνῶν νὰ διευθύνονται ὑπὸ τῶν δύο γραμμῶν εἰς τὴν Ἀττικήν.

Οἱ Κιουταχῆς μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν

λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ἔξαπέστειλε στρατεύματα εἰς τὰς κεντρικωτέρας ἐπαρχίας πρὸς διατήρησιν τῶν θέσεων καὶ τῆς ύποταγῆς, προσέτι μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα τῆς κολακείας πρὸς τοὺς Καπετανέους τῶν ἐπαρχιῶν διὰ νὰ τοὺς προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν, οἵτινες προσκυνήσαντες ἐλαβαν τὰ ῥάμπουγιουρτιὰ (διαταγὰς τῆς ύποταγῆς) καὶ ἄλλους ἔξ αὐτῶν ἐλαβε μαζὶ, ἄλλους δὲ παρήτησεν εἰς τὰς ἐπαρχίας ὁμοῦ μὲ τοὺς Δερβεναγάδες Θωμανούς.

Περὶ δὲ τὴν 25ην τοῦ Ιουνίου 1826 ἔξεστράτευσεν ἐκ Ζητουνίου καὶ ἔφθασεν εἰς Θήβας τὴν 28ην αὐτοῦ ὅπου καὶ ἐστρατοπέδευσε φέρων μαζὶ 20 κανόνια καὶ ἔξ βόμβας, ἐκ Θηβῶν διέταξε τὸν Ὀμέρ Πασσᾶ Καρυττινὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τοῦ δρόμου τῆς παραλίας, ὅστις μετὰ χιλίων πεζῶν καὶ ἵππων ἐκστρατεύσας κατέλαβε τὸ Καπανδρίτη, τὸ δὲ ίσπικόν του τὴν ἐπιοῦσαν ἔξελδὸν εἰς ἐκδρομὴν ἐπρογώρωσε μέχρι τοῦ Ηειραιῶς ὅπου καὶ ἐκαυσαν τὰς ἐκεῖ θυμωνιὰς, προπαταν καὶ ὅσα ἔκ τῶν ποιμνίων γένον ἐμπρός των.

Ἐνῷ δὲ ὁ Θωμανικὴ Κυβέρνησις ἐπεχρημάτισε τοιαύτην κιλοσαίαν στρατιωτικὴν δύναμιν ὑπὸ τὴν ἐγνωσμένην ἱκανότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ Κιουταχῆ, ὅστις ἐκστρατεύσας ἔφθασεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀττικῆς, ἡ Ἑλλὰς οὐδεμίαν εἶχε κάμει πρὸς ἀπόκομψιν προετοιμασίαν, καὶ δὲν ἦσαν ἄλλα στρατεύματα εἰς τὰς Ἀθήνας εἰρητὰ τοῦ φρουράρχου Γούρκη καὶ τινῶν ἄλλων σωματαρχῶν, οἵτινες δὲν ὑπερέβαιναν τὸν ἀριθμὸν τῶν 1500, ὑπῆρχον προσέτι ἔξω περιφερόμενοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ Κριεζώτης καὶ ὁ Βάσσος, οἵτινες μαθίσντες τὴν στρατοπέδευσιν τοῦ Κιουταχῆ ἐν Θήβαις καὶ τὴν εισβολὴν τοῦ Ὀμέρ Πασσᾶ ἐν Καπανδρίτῃ ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ χωρίον Λιόσα καὶ ἤρθοντο λίθιθοσταν μετὰ τῶν Οὐθωμανῶν, πληγωθέντων τινῶν ἐξ τῶν Ἕλλήνων ὁ Κιουταχῆς μετεχειρίσθη τὴν αὐτὴν ἀλωπεκὴν καὶ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς Κριεζώτην καὶ Βάσσον προτείνας εἰς αὐτοὺς νὰ προσκυνήσουν καὶ τοῖς ὑπέργετο ἀπείρους ἀμοιβάς, ἀλλ' οὔτοι περιφερόντοσαντες τὰς πράτσεις τοῦ Σατράπου ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν Ἐλευσίνη.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔγνωσε περιστήσην εἰς τὴν γενναϊ-

τητα τοῦ ἀρχηγοῦ Γοῦρα ἥλπιζεν ὅτι ωὗτος ἦθελεν ἐξέλθει τῇς Ἀττικῆς μετὰ τῶν λοιπῶν ὄπλαρχηγῶν ὅπως ἀπαντήσῃ τὸν ἔχθρὸν εἰς τὰς ἔξω ἐπαρχίας καὶ τὸν προσβάλῃ ἐμποδίζων τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσοδόν του, ἀλλ' οὗτος ἐπραξε τὸ ἐναντίον. Λαβὼν μαζύ του περὶ τού; 300 ὄπαδούς του στρατιωτας ἀπεσύρθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἐκλείσθη ἔκει, εἰς δὲ τὴν πόλιν ἔμειναν τινὲς σωματάρχαι ὡς ὁ Εὔμορφόπουλος, ὁ Στάθης Κατζηκογιάννης, Γ. Φωκᾶς καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν χωρίων δυνάμενοι ὄπλοφορεῖν, τὸ ὅλον περὶ τῶν 1,500 ὄμοιο μὲ τοὺς ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ὥστε ὁ μὲν Γοῦρας ἐφρούρει τὴν Ἀκρόπολιν, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν κάτω πόλιν, ἥτις ἦτο περιτριγυρισμένη δι' ἑνὸς ἀθλίου τείχους ὡς αὐλογύρου, ὑπερασπιζομένου ὑπὸ 24 πύργων κατὰ τὸ πλειστὸν ἀσπλῶν καὶ σεσαθρωμένων, ἐν μόνον κανόνιον ἥτον τὸ πᾶν τῶν πυροβόλων, τούτων ἔνεκεν ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο πάντοτε εὐάλωτος, διὸ καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ χωρίων μετέβησαν εἰς Σαλαμῖνα ἐκτὸς τῶν δύο χωρίων Χασιᾶς καὶ Μενιδίου, τὰ ὅποια ἐλθόντα εἰς ἕριδα μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των Νελετίου Βασιλείου τὸν ἐφόνευσαν καὶ ἐπρόκυνησαν εἰς τοὺς Ὀθωμανούς.

Οἱ Κιουταχῆς ἐκ Θηρῶν ἔστειλεν εἰς τὸν Ὁμέρο Πασσᾶν περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου 2 χιλιάδας πεζοὺς καὶ χιλίους ἵππεις ὑπὸ τὸν Μουστάμπεϊ Κιαφαζέζην καὶ τὸν διέταξε νὰ παραλαβῇ καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν καὶ ὄμοιο μετὰ τοῦ Μουστάμπεϊ νὰ προγωρίσωσιν εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ στρατοπεδεύσωσι πλησίον τῆς πόλεως, ὁ Ὁμέρος Πασσᾶς λοιπὸν λαβὼν τὴν ἐπικουρίαν ταύτην εἰσέβαλε τὴν 3ην Ἰουλίου καταλαβέων τοὺς κήπους Σεπολίων καὶ Πατησίων, τὴν μονὴν Πετράκη καὶ τὸν κήπον τοῦ Χασεκῆ, ἀκολούθως κατέλαβε τὴν Πνίκα τὴν Ἀγίαν Τριάδα καὶ τὴν Ἀγίαν Ναρίναν, τὴν δὲ 7ην τὴν νύκτα κατέλαβε τὸν Ἀγιον Ἀθανάσιον ἐμπροσθεν τοῦ Ναοῦ τοῦ Θησέως.

Οἱ ἔχθροι κατελέγμεναν καὶ ὡχύρωναν διαφόρους θέσεις πέριξ τῆς πόλεως, οἱ δὲ Ἑλληνες διετηρούσαν τὴν πόλιν καὶ ἀκρόπολιν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς εἰσβολῆς τῶν ἔχθρῶν ἥλθον ἐκ Σαλαμίνος 150 Ἑλληνες καὶ τὴν νύκτα εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, τὸ

κύτῳ ἔπραξε καὶ ὁ διακεχριμένος ὑπονομοποιὸς Κῶστας Χορμοβίτης εἰσῆλθε μετὰ τριῶν ἐργατῶν καὶ 70 Ἀθηναίων εἰς τὴν πόλιν, ἐκ τῆς πόλεως δὲ ἐξῆλθον οἱ Ἑλληνες καὶ κατέλαβαν τὸν λόφον τοῦ Μουσείου.

Οἱ Κιουταχῆς ἐκ Θηρῶν ἐξαπέστειλε καὶ ἄλλον στρατὸν εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τῆς Κάζας, συγκείμενον ἐκ δύω χιλιάδων ὑπὸ τὸν Ἀστάγημπεῖ Καραμουράτην, οἵτινες ὀδεύσαντες ἔφθασαν εἰς τὸ πεδίον τῆς Ἐλευσίνος· ὁ Βάσος καὶ ὁ Κριεζώτης, ὡς ἐρρέθης ἦσαν στρατοπεδευμένοι εἰς Ἐλευσίνα, οἵτινες αἰφνιδίως ἵδον τὸ πεζικὸν καὶ τὸ ἵππικὸν τοῦ ἔχθροῦ εἰς τὸν κάμπον, αὐθωρεὶ ἐξῆλθον τῶν ὄχυρωμάτων καὶ προαπήντησαν εἰς τὸ πεδίον τοὺς ἔχθρους καὶ συνεπλάκησαν καλῶς μετ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἡνάγκασαν ν' ἀποσυρθῆσι, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἦλθαν πάλιν οἱ ἔχθροι ἀπέναντες τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν μετὰ πολλῆς εὔτολμίας καὶ ἡνάγκασθησαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸ στρατόπεδόν των ἀφίσαντες εἰς τὸ πεδίον διαρόους σκηνὰς καὶ ἄλλας ἀποτκευάς, τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ἔχθροι ἔκαυσαν την Μαγοῦλαν καὶ τὴν Μάνδραν καὶ ἀνεχώρησαν.

Οἱ ἐν Ἀθήναις ἔχθροι τὴν ΙΙην τοῦ μηνὸς Τουλίου συσσωματωθέντες ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κατεχόντων τὸν λόφον τῶν Μουσῶν Ἑλλήνων, τοὺς κατεδίωξαν καὶ γενόμενοι κύριοι ἀνήγειραν ἐπ' αὐτοῦ ὄχυρὸν προμαχῶνα, τοῦτο ἴδοντες οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ Ἑλληνες καὶ ὁ Γοῦρας ἐξῆλθον τοῦ φρουρίου καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν πολεμοῦντες καὶ τοὺς καταδίωξαν μέχρι τοῦ Μοναστηρίου Πετράκη.

Οἱ Τούρκοι ἐκτὸς τοῦ Κριεζώτου καὶ Βάσου εἶχαν ὑποσχεθῆ καὶ εἰς τὸν Γοῦραν μεγάλας ἀμοιβάς ἐκ μέρους τοῦ Ρούμελη Βαλεσοί, ἐὰν οὕτος συγκατετίθετο νὰ παραδώσῃ τὴν ἀκρόπολιν εἰς τὸν Τούρκους ἀλλὰ καὶ ὁ Γοῦρας ὡς οἱ συνάδελφοί του μετὰ περιφρονήσεως ἀπέρριψε τὰς αἰσχρὰς τῶν Τούρκων προτάσεις.

Οἱ πόλεμος μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐγίνετο συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως, ὁ Κιουταχῆς ἐκ Θηρῶν ἐφρόντισε καὶ ἔστειλεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς τὰ τῆς πολιορκίας κανόνια καὶ βόμβας, τὰ οποῖα ἔστησαν ἐπὶ τοῦ κανονοστασίου τοῦ Γεραγίου

καὶ τῆς Ἀγίας Μαρίνας, τὰ δόποια εἰχον προετοιμάσει καὶ ἐντεῦθεν εἶχε κανονοδολίσει τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη αὐτῆς.

Ἄφοδος κατέλαβαν τὰς θέσεις ταύτας οἱ ἔχθροι καὶ ὠχυρώθησαν ἐν αὐταῖς καλῶς, ἀνεγάρησεν ἐκ Θηρῶν καὶ ὁ ἴδιος Σερασκέρης διευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἀφίσας εἰς Θήρας μίαν φρουρὰν ἐκ 3,500 στρατιωτῶν πρὸς φρούρησιν τοῦ τόπου καὶ τῶν πέριξ διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀσφαλῆς ἡ ὅδος εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν τροφῶν, τὴν 16ην δὲ τοῦ Ιουλίου ἐφθασεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐτραποπέδευσεν εἰς τὰ Πατήσια.

Ἄμα ἐφθασεν ὁ Κιουταχῆς, ἀμέσως κατασκεύασεν καὶ ἄλλα κανονοστάσια καὶ ἥρχησε νὰ κανονοδολῇ ἀδιακόπις τὰ τοίχη τῆς πόλεως καὶ ἔκαμε μεγάλα ῥήγματα εἰς αὐτὰ, ὅπτε δὲν ἐπρόθαναν πλέον οἱ Ἕλληνες νὰ τὰ διορθώσου, τὴν δὲ τρίτην τοῦ Αύγουστου πολλὰ πρωΐ οἱ Τούρκοι ἀλλαλάζοντες ὥρμησαν ἐπιτεθέμενοι κατὰ τῆς πόλεως τὴν σποίαν μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν ἐκνισίευσαν, ἀποσυρθέντων τῶν ὑπερασπιστῶν της εἰς τὴν ἀκούπολιν, εἰς τὴν συμπλοκὴν δὲ ταῦτην ἐφονεύθησαν 15 ἐκ τῶν Ἕλλήνων, ἐπληγώθησαν δὲ περὶ τοὺς τριάντα, αἰχμαλωτίσθησαν δὲ δεκαπέντε ἄνδρες καὶ πενήντα γυναικεῖς.

Αρχηγεῖα Καραϊσκάκη ἐπὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ μάχη ἐν Χαϊδαρίῳ μετ' ἀποτυχίας.

Η Ἐλληνικὴ Κυβέρνησις κατεθοῦσθη μαθοῦσα ὅτι ὁ Γούρας δὲν ἡδυνήθη νὰ βασταχῇ οὔτε ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Ἀττικῆς, ἀλλ' οὔτε ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπεσύρθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐσκέψθη, καὶ μάλιστα ὁ πρέδερος αὐτῆς Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὅπως εὗρῃ ἔνα κατάλληλον στρατηγὸν διὰ νὰ τὸν διορισῃ ἀρχηγὸν καὶ διευθυντὴν τῶν στρατευμάτων τῆς Στρεβῆς διὰ νὰ τὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓν καὶ ἀποκριθῇ τὰς δυνάμεις τοῦ ἔχθρου· μετά πολλῆς διασκέψεως ἔρριψαν τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην, τὸν ὄποιον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐνόμισαν κατάλληλον διὰ νὰ λάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ σπουδαίᾳ καὶ σεδαπῇ ἐκείνῃ περιστάσει, καὶ μολονότι ὁ Ζαΐμης ἀπορρίπτεις εἶχε δυσαρέσκειαν ἀπὸ τὸν Στρατηγὸν τούτουν ἐκ πα-

πελθόντων παραπτωμάτων διὰ τὴν βλάβην, ἣν εἶχεν ὑποφέρει παρ' αὐτοῦ, μόλις τοῦτο ὁ Ζαΐμης ἔχων πρὸ ὀρθαλμῶν τὸν κίνδυνον τῆς; Πατρίδος ἔρριψεν εἰς λήθην τὰ παρελθόντα καὶ προσκαλέσας τὸν Στρατηγὸν ἐμπροσθέν του τῷ ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως.

'Ο Καραϊσκάκης ἐνθυμούμενος τὴν πρὸ ὀλίγου δυσμένειαν τοῦ Ζαΐμη τῷ εἰπεν ὅς θέλω δεχθεὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ θέλω ὑπηρετήσει μετὰ ζήλου καὶ ἀφισιώσεως, ὅταν ὑμεῖς μοὶ δώσητε τὸν λόγον, ὅτι θέλετε μὲν ὑποστηρίξει, ὁ δὲ Ζαΐμης ἐνοήσας τὴν ὑποψίαν τοῦ Καραϊσκάκη τῷ εἰπε, Στρατηγέ! δὲν εἴναι σήμερον περίστασις, ἡτοι νὰ μᾶς φέρῃ ν' ἀναπολήσωμεν παρελθόντα πράγματα, ἡ Πατρίς ἔχει ἀνάγκην τῆς εἰλικρινοῦς καὶ πιστῆς ἡμῶν ὑπηρεσίας καὶ πρὸς τοῦτο σὰς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς, ὅτι θὰ ἔχετε ὅλην τὴν συνδρομὴν μους καὶ θὰ σὰς ὑπερασπισθῶ δεόντως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ σας· ὁ Καραϊσκάκης γνωρίζων τὸν σταθερὸν τοῦ Ζαΐμη χαρακτῆρος ἐξῆλθε πλήρης θάρρους.

Μετὰ τὸν διορισμὸν του ὁ Καραϊσκάκης ἔμενεν εἰς Ναύπλιον ὀλίγας ημέρας πρὸς στρατολόγησιν, σχηματίσας δὲ ἐν μικρὸν σῶμα ἐκ 500—600 ἀνδρῶν ἐξῆλθε τῆς Πελοπονήσου διευθυνόμενος εἰς τὴν Ἐλευσίνα ὅπου ἔφθασε τὴν 20ην τοῦ Ιουνίου· εἰς τὴν Ἐλευσίνα ὑπῆρχον τὰ σώματα τοῦ Βάσου, τοῦ Κριεζώτου καὶ πολλῶν ἄλλων ὄπλαρχηγῶν, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἐξέδωκε διαταγὰς εἰς τὴν Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόνησον ὅπως μεταβῶσι στρατεύματα πανταχόθεν καὶ τὰ ὅποια νὰ τεθῶσι ὑπὸ τὴς διαταγῆς· τοῦ νεοδημοτισθέντος ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη πρὸς ἀπόκρουσιν τους ἐχθροὺς καὶ διάλυσιν τῆς πολιορκίας τῆς ἀχριπόλεως τῶν Ἀθηνῶν· τινὲς τῶν ὄπλαρχηγῶν ἀντέτειναν εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἦν ἦθελον ν' ἀναγγυρίσουν τοῦτον ὡς ἀρχηγὸν, ἀλλὰ τὸ πλείστον μέρος τοῦ στρατοῦ τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Κυβέρνησις τὸν ἐνίσχυε.

'Η Κυβέρνησις διέτεξε καὶ τὸν φιλέλληνα Φαβιὲ εὑρισκόμενον εἰς τὴν γερεσόνησον Μέθενα μὲ τὸν ὑπ' αὐτὸν ταχτικὸν στρατὸν ὥστες μεταβῆ εἰς τὴν Ἐλευσίνα ὑπὲ τὸν Καραϊσκάκην διὰ νῦν ἀποκρούσωσι τοὺς ἐχθρούς.

‘Ο Φαβιὲ ἄμα ἔλαχε τὴν διαταγὴν τῆς Κυθερνήσεως προετοιμασθεὶς παρέλαβε τὰ δύω τάγματα ἀ. καὶ β’. συνιστάμενον ἐκ 1000 ἀνδρῶν καθὼς καὶ 70 ἀνδρας φιλέλληνας προσφάτως ἐλθόντας ὑπὸ τὸν φιλέλληνα τυνταγματάρχην Πίζαν Ἰταλὸν, τοὺς ὅποίους διετήρει ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἑταιρίας τῶν ἐν Παρισίοις φιλελλήνων καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ μέλος τῆς ἑταιρίας Κόμης Δάρη Κούρτ, συμπαραλαβόν λοιπὸν ὁ Φαβιὲ τὰ σώματα ταῦτα μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἐλευσίνος φέρων μαζὶ καὶ 4 πεδινὰ πυροβόλα, ἔφθασε δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου, καὶ συγκεφθέντες ἐπρότεινεν ὁ Φαβιὲ νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ ἔχθροῦ πρὸς διάλυσιν τῆς πολιορκίας, ὁ Καραϊσκάκης δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐνδυναμωθῆ ἐκ τῶν διαταχθέντων στρατευμάτων καὶ ἐδίσταζε νὰ λάθουν τόλμην νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ ἔχθρον πενταπλασίου, τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον καὶ ἄλλοι ὄπλαρχηγοί, ἀλλ’ ὁ Φαβιὲ ἐπέμενε, καὶ σῦτω τὴν 5ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸ ἀσπέρας ὁ Καραϊσκάκης ἀναχώρησεν ἐξ Ἐλευσίνος συνωδευμένος ἐκτὸς τοῦ ταχτικοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπὸ αὐτὸν τὸν Καραϊσκάκην, Κριεζώτην καὶ Βίσον καθὼς καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν μετὰ 1,200 περίπου ἀνδρῶν ἀτάκτων καὶ ἔφθασε περὶ τὸ μεσογύκτιον εἰς τὸ Χαϊδάρη καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ τοποθετηθέντες οἱ μὲν ἐντὸς τοῦ κήπου, οἱ δὲ ὠχυρώθησαν ἐπὶ τινῶν λόφων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ κήπου, τὸ δὲ ταχτικὸν ἔλαβε θέσιν δεξιόθεν τοῦ κήπου, τὸ Χαϊδάρη ἀπειγε μίαν καὶ ἥμισυ ὥραν τῶν Ἀθηνῶν.

‘Ο Κιουταχῆς λαβὼν τὴν εἰδησιν τῆς μεταβάσεως τῶν Ἑλλήνων εἰς Χαϊδάρι ἔπειυσε ν’ ἀποστείλῃ ἐναντίον αὐτῶν δύω χιλιάδες ἵππεις καὶ πεζοὺς, οἱ ὅποιοι τὴν ἔκτυν τοῦ Αὐγούστου ἀνατείλαντος τοῦ Ἰλίου ἐξῆλθον τοῦ ἐλαιῶνος καὶ ἐπλησίαζαν πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατὰ πρῶτον ἐπετέθησαν κατὰ τῶν χαρκωμάτων τοῦ Κριεζώτου, τοῦ Στέφου Βούλγαρη καὶ τῶν Ἐπτανησίων, ἀλλ’ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀπέκραυσαν βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ πρώτου τάγματος, οἱ ἔγχροι ἐδοχίμασαν καὶ εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν ἀπεκρισθησαν, μάλιστα ὁ λόχος τῶν φιλελλήνων ἐπάγαιος γενγαίως τὴν ἴμε-

ραν ἔκεινην κατὰ τριπλασίων ἔχθρων καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν.

Οἱ Φαβῖς ἔνθους γενόμενος διὰ τὴν νίκην ταύτην καὶ ἔξαπατθεὶς ἐνόμισεν ὅτι ἀπατᾷ ἡ δύναμις τοῦ ἔχθροῦ συνίστατο εἰ; μόνας τὰς δύω χιλιάδας, οἵ ὁποῖοι τὴν ἡμέραν ἔκεινην ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, κατὰ συνέπειαν διέταξεν ὅλους τοὺς ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν του νὰ καταβῆσσιν εἰς τὴν πεδιάδα πρὸς συγχρότησιν γενικῆς μάχης καὶ ἀκολούθως νὰ βαδίσωσι πρὸς τὴν πόλιν, παρήγγειλε δὲ καὶ τοῦ Καραϊσκάκην νὰ διατάξῃ τοὺς ἀτάκτους νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι ἡ παράτολμος αὔτη ὥρμὴ ἦθελε φέρει τὸν ὄλεθρον εἰς τὸν στρατὸν, διότι ἀνευ ἵππου ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀνθέξωτιν οὐ πεζοὶ ἀπέναντι δυνάμεων πενταπλασίας ἴσχυροτέρας καὶ μάλιστα δυνάμεως ἵππου καλοσ-σαικις, ἢτις βεβαίως ἦθελε κατισχύσῃ τῶν πεζῶν Ἑλλήνων καὶ ἦθελε τοὺς θυσιάση ἀπαντας ἐντος τοῦ πεδίου· οἱ Ἑλλήνες εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐπῆραν δύω στρατίας, ἐφόνευσαν ἔνα ἀξιωματικὸν τοῦ ἵππου καὶ ἐπῆραν τὸν ἵππον του, ἐφονεύθησαν ὀκτώ Ἑλλήνες καὶ ἐπληγώθησαν εἰκοσι Ἑλλήνες καὶ φιλέλληνες.

Οἱ Καραϊσκάκης ἐπρογνώρισε καλῶς ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο τῶν Τούρκων ἦτον ἀπόπειρα μόνον καὶ ὅτι ἔμελλον ἀκολούθως νὰ ἐπι-τεθῶσι μετὰ ἴσχυροτέρας δυνάμεως καὶ ὅτι τὴν θέσιν ταύτην τοῦ Χαϊδαρίου δὲν τὴν ἔχοινε καταλλήλον πρὸς ἀπόχρουσιν τῶν ἔχ-θρῶν, διὰ τοῦτο καὶ ἐπρότεινε νὰ μεταφέρωσι τὸ στρατόπεδόν των εἰς Πειραιᾶ ὅπου θέλουν ἔχει τὴν εὐκολίαν τῶν τροφῶν καὶ τὴν βοήθειαν τῶν πλοίων, ἀλλ' ὁ Φαβῖς ἀντέτεινεν εἰπὼν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γρονθοτριβῶμεν ἀμυνόμενοι, ἀλλὰ νὰ κινηθῶμεν αὔριον κατά τοῦ ἔχθροῦ διὰ νὰ λύτωμεν τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπό-πλεων, τὴν γνώμην του ταύτην ὡς πιράτολμον δὲν παρεδέ-χθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ πρετοιμάζωνται διὰ νὰ μεταφέρουν τὰ στρατόπεδόν των εἰς τὸν Ηειρκιά, ἀλλ' ὅτι ἐπρόβλεπεν ὁ Καραϊ-σκάκης ἀκολούθησεν.

Τὴν 8ην Αύγουστου ἔξεκινησεν ὁ Κιουταχῆς ἐκ τοῦ στρατο-πέδου του μετὰ πέντε χιλιάδων πεζῶν καὶ χιλίων ἵππων καὶ ἤρχετο πρὸς τὸ Χαϊδάρι, ὃ δέ Φαβῖς ἰδὼν ὅτι ὁ ἔχθρος ἐπληγί-

Ζεν ἔστειλε τὸ πρῶτον τάγμα καὶ τοὺς ἄνευ ἵππων ἵππεῖς μετὰ δύο πεδινῶν πυροβόλων δύως καταλάθουν λόφον τίνα ἔκει πλησίον, ἀλλ' ἐκ τῶν ὅπισθιών τοῦ λόφου εἶχον πλησιάτες οἱ Ὀθωμανοὶ ἵππεῖς καὶ ἀνέβαινον ἐπ' αὐτοῦ ὥστε ἀμφότεροι ἀφίχθησαν ἀπροσδοκήτως καὶ ἐπυροβολήθησαν καὶ ἐπληγώθη ἀτυχῶς ὁ διοικητὴς τοῦ τάγματος Γάλλος· Ρομπέρτος, ἐθλάσθησαν καὶ οἱ ἄξιωνες τῶν χανονίων καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ τετραγώνου δὲν ἤδυνάθη, νὰ ἐφαρμοσθῇ διαρρόχγεν δὲ τὴν τάχη τοῦτο ἐκ τῶν περιστατικῶν τούτων εἰς μέγαν κνδυνον, τοῦτο ἰδόντες ὁ Καραϊσκάκης καὶ Κριεζώτης ἔδραμον εἰς ἀντίληψίν του, ἐσταμάτησαν τοὺς ἔχθρους καὶ ἔσωσαν τὸ τάγμα ἀπὸ τὸν παντελῆ ἀφανισμόν του, ἐφονεύθησαν δὲ καὶ αἰγμαλωτίσθησαν περὶ τοὺς 40 ἐκ τοῦ τάγματος. ὁ ἔχθρος ὠχύρωσε τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου καὶ ἐντεύθεν ὥρμησεν ἐπὶ τῶν σωμάτων τοῦ Στέφου καὶ τοῦ Λέκκα ὅπου καὶ ἀπεκρούσθη, ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου ἔγεινε πεισματώδης μάχη, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος καὶ τὰ δύο τάγματα τῶν τακτικῶν δύος μετὰ τῶν ἄλλων σωμάτων καὶ ἀπέκρουσαν τοὺς ἔχθρους ἄλλως ἢ τον ἐπικίνδυνος ἢ θέσις τοῦ Ελληνικοῦ στρατοῦ. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἀπειρύθησαν τὰ δύο στρατόπεδα καὶ ἀκροβολίζοντο μόνον, συμβούλουσι δὲ γενομένου ἀπεφάσισαν τὴν ὅπισθιοροσιν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο εὔκολον διότι εἶχον καταλάθῃ ὅλας τὰς θέσεις οἱ ἔχθροι καὶ ἐπρεπε νὰ τοὺς προσβάλουν διὰ νὰ ἀνοίξουν τὴν δίοδον, μάλιστα ἐν ὀχύρωμα κατεχόμενον ὑπὸ Γκέκιδων ἐπρεπε νὰ τὸ κυριεύσουν καὶ οὕτω νὰ διέλθουν ἐλευθέρως, ὁ Κριεζώτης ἀναδέχθη νὰ ἐπιτεθῇ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ήλίου κατὰ τῶν κατεχόντων τὴν θέσιν ταύτην ἔχθιῶν, τοὺς ὄποιους προσβαλλών διεσκόρπισε καὶ οὕτω διῆλθον καὶ διὰ νυκτὸς ἀδεύσαν καὶ ἐφθασαν εἰς τὴν Ελευσίνα τὸ μεσονύκτιον, ὀλίγοι μὲν ἐφονεύθησαν ἀλλὰ πολλοὶ ἀδίνατοι στρατιῶται ἀποπλανηθέντες εἰς τὸ σκότος συνελήφθησαν, μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ πεπαιδευμένος λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Ἰδος καὶ τινες ἄλλοι πυροβολισταὶ καθὼς καὶ ὁ Χατζῆ Λάμπρος.

Ἀπροσδόκητον συμβεβηκός.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ελληνικῶν

στρατευμάτων εἰς Ἐλευσίνα εἶχεν ἔλθη ἔξωθεν τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐλλιμενίζετο ἡ Γαλλικὴ Ναυαρχίς ύπὸ τὸν Ναύαρχον Δεριγήν τὸν ὅποιον ὁ Καραϊσκάκης ἤθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ, ἀλλὰ πρὶν ὑπάγῃ ὁ Καραϊσκάκης εἶχε μεταβῆ ὁ Κιουταχῆς καὶ ὁ Καρυστινὸς Ὁμέρ Πασσᾶς καὶ εύρισκοντο ἐντὸς τοῦ πλοίου, ὁ Ναύαρχος τὸν ὀδήγησεν ἐνώπιον τῶν Πασσάδων, οἵτινες ἐξεπλάγησαν εὐρεθέντες ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Καραϊσκάκη, τὸ αὐτὸ συνέδη καὶ εἰς τὸν Καραϊσκάκην εύρεθέντα ἐνώπιον τῶν Πασσάδων αἰφνιδίως, ἀλλ᾽ ὁ Ναύαρχος καθητύχασεν ἀμφοτέρους, εἰπὼν ὅτι εὑρίσκεσθε εἰς τὸ ἔδαφος οὐδετέρας δυνάμειος καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν πρόπει νὰ ἔχητε ὑποψίαν, ὁ Καραϊσκάκης λαβὼν τὸ θόρός ἐχαιρέτησε τοὺς Πασσάδες κατὰ τὴν Ὁθωμανικὴν συνήθειαν, οἱ δὲ Πασσάδες ἀγεράχως ἔκλιναν τὰς κεφαλὰς καὶ ἀντεχαιρέτησαν χωρὶς νὰ προσηκωθῶσι, ὁ Καραϊσκάκης καὶ αὐτὸς ἔκκλησεν, ἀκολούθως ἥρχισαν συνδιάλεξιν μεταξύ των εἰς τὴν Ἀλβανικὴν διάλεκτον, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ Κιουταχῆς μετὰ πολλῆς προφυλάξεως εἰπεν εἰς τὸν Καραϊσκάκην ὅτι δὲν ἔπραξε καλῶς ὅπλισθεὶς κατὰ τοῦ Δοθλετίου, τὸ ὅποιον πάντοτε τὸν εὐεργέτησε διατηροῦν αὐτὸν ὡς Καπετάνον τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Δοθλετίου καὶ ὅτι εἶναι καιρὸς καὶ ἥδη, ἐὰν θελήσῃ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ σφύλμα του, νὰ προστρέξῃ εἰς τὸ ἔλεος αὐτοῦ, τὸν ὑπόσχεται ὡς πληρεξούσιος τοῦ Δοθλετίου νὰ τῷ δώσῃ τὸ καλήτερον τῶν Καπετανάτων ὅποιον ὃ ἴδιος εὐχαριστεῖται, ὁ Καραϊσκάκης ἀπήντησεν· « Ἄκουσον, Βεζύρη, ὅταν ἥτον ὁ καιρὸς; τῶν καπετανάτων, σᾶς ἐγένητα τοιούτον καὶ μοῦ τὸ ἥρυθμοτε, ἥδη δὲ δὲν πρόκειται περὶ τοιούτων, διότι ἔκαστος φροντίζει νὰ λάβῃ τὰ Καπετανάτα διὰ τῆς σπάθης, ἐλπίζω δὲ εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὰ κερδίσωμεν, διότι τὴν πατρίδα μας ζητοῦμεν καὶ ὅχι κἀνένα ἄδικον· » ὁ Πασσᾶς πικρογελάσας ἐσιώπησεν καὶ ἀκολούθως οἱ Πασσάδες ἐσηκώθησαν καὶ ἀνεγχώρησαν. Ὁ Κιουταχῆς κατὰ τὴν ἀναγέρησιν του ἔνευσεν εἰς Ἀλβανόν τινα νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ναυαρχίδα διὰ νὰ ξαναμιλήσῃ τὸν Καραϊσκάκην, ὅστις ἐκτελέσας τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του ἐπλησίασε τὸν Καραϊσκάκην καὶ ἀνέφερε πρὸς αὐτὸν τὰ ἀγαθὰ ὃποιοῦ ἦθελεν ἀπολαύσας ἐχεν συγχατετίθετο γὰρ προτκυρήτη εἰς τὸν

Σουλτάνον, ὁ δέ Καραϊσκάκης ἀπήντησεν εἰς τὸν Αλσανού λεγαν Άλβανιστί, « ἐδόθε Τοῦρκε, ὅταν εἴχατε τὸ πουλί εἰς τὸ κλωστό, ἔπρεπε νὰ τὸ φυλάξητε καλά, ἐὰν εἴχατε γνῶσιν, τώρα δὲ ὅπου πέταξε, σηκώσατε τὸ ἀπὸ τὴν ἴδεαν σας, ὅτι θὰ ἡμπορεύσοντε νὰ τὸ γελάσητε διὰ νὰ τὸ βάλετε καὶ πάλιν εἰς τὸ κλωστό, αὐτὰ νὰ εἰπῆς εἰς τὸν αὐδέντην του, εἰς τὸν ὄποιον δὲν ἐπρόφθασα νὰ τὰ εἰπῶ, » καὶ οὕτως ἀνεχώρησε τῆς Ναυαρχίδος.

Διάφορα σώματα 'Ρουμελιωτῶν καὶ Σουλιωτῶν ἐκ τῆς φουράς τοῦ Μετολογγίου εἶχον διασπαρῇ εἰς τὸν Κορινθιαν κατὰ διαγήν τῆς Κυδερνήσεως καὶ ἐπερίμενον ὥστε νὰ συνάξῃ ἡ Κυδερνήσις τοὺς φόρους τῆς ἐπαρχίας διὰ νὰ τοῖς δώσῃ περιθαλψίν τινα διὰ νὰ οἰκονομηθῶσι καὶ νὰ τρέξωσι πάλιν εἰς τὸ πεδίον ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος τοὺς ἐπροσκαλοῦσε, μαθόντες δὲ ὅτι ἡ Κυδερνήσις διώρισε γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Καραϊσκάκην συνήλθον ἀπαντες οἱ ὄπλαρχοι καὶ ἐξελέξαντο μίαν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων ὄπλαρχηγῶν διὰ νὰ μεταβούσιν εἰς τὴν Ἐλευσίνα νὰ ἀνταμώσωσι τὸν Καραϊσκάκην, νὰ τὸν συγχαρῶσι καὶ νὰ τῷ εἰπωσι ὅτι μετὰ μεγιστῆς θλίψεως τῆς ψυχῆς των βλέπουσι τὸν ἔχθρὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος καταπατοῦντα τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ εἰσελθόντα ἐντὸς τῶν σπλάγχνων της καὶ οὐδεμία πρόνοια ἐλαμβάνετο, ἥδη δὲ, μαθόντες ὅτι ἡ Κυδερνήσις λαβοῦσα πρόνοια διώρισεν αὐτὸν ἀρχηγὸν, ἔρχονται νὰ τὸν συγχαρῶσι καὶ νὰ τῷ ἐκ φράσωσι τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν καὶ τῶν συστρατιωτῶν των ὅπως ὁδηγηθῶσιν εἰς τὸ κατὰ τοῦ ἔχθρου ἐστάδιον· ὁ Καραϊσκάκης εἰδοποιηθεὶς περὶ τῆς ἐλεύσεως τούτων εἰζῆλθεν εἰς ἀπάντησιν των καὶ τοὺς ἐδέχθη μετὰ πάσης ἀδελφικῆς περιποιήσεως, ὑποπτεύων δὲ, ὅτι οἱ ὄπλαρχοι οὗτοι θα κάμουν προτάσεις κατὰ τῆς ἀρχηγίας του, (καθότι διέτρεχε φίμη ὅτι ἐν μέρος στρατοῦ δὲν θὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν Καραϊσκάκην καὶ θὰ διωρισθῇ καὶ ἄλλος ἀρχηγὸς), ἐπρόλαβε καὶ τοὺς εἰπεν διει αὐτὸς ἐπιδιώκει μόνον τὸν σκοπὸν τῆς τοῦ ἔχθρου ἀποκρούσεως, καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ παραλάβῃ καὶ ἄλλον τινα συνάδελφον ὅποιον ἔγχρινουσιν ὅλοι οἱ συνάδελφοι του, οἱ δὲ ὄπλαρχοι ἀπήντησαν εἰπόντες ὅμη, Στρατηγὲ Καραϊσκάκη, ημεῖς ἔδω δέν

γέλθομεν νὰ περιθάλψωμεν τὴν διαιρεσιν καὶ τὴν πολυαρχίαν, ἀπεναντίας μάλιστα ἥλθομεν πειθόμενοὶ εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτιμῶντες τὰς σοδαρὰς τούτας περιστάσεις τῆς πατρίδος προσφέρομεν τὸν ἔχυτόν μας καὶ τοὺς ὑφ' ὑμᾶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος μας, ἀναγγνωρίζομεν ὑμᾶς ἀρχηγὸν μας, καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ὑμῶν νὰ ἐκτελέσωμεν τὰς ιερὰς ἡμῶν καθήκοντας ὁ Καραϊσκάκης ἐνθους γενόμενος ἐσκίρτης καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτοὺς τοὺς εἰπεῖς ὅτι ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ φέρουν μαζύ των καὶ τὸν Χατζῆ Μιχάλην μετὰ τοῦ σώματος τῶν ἀτάκτων ἵππεων, οἱ δὲ εἰπον πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ τὸν Χατζῆ Μιχάλη θὰ τὸν φέρωσι, καθότι αὐτὸς δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ αὐτοὺς πώποτε.

Οἱ ὄπλαρχηγοὶ μετὰ τὴν συννενόησιν ταύτην μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κορινθίαν καὶ μετ' ὅκιγας ἡμέρας ἐπανῆλθον εἰς Ἐλευσῖνα μετὰ τῶν σωμάτων, συνωδευμένοι καὶ μετὰ τοῦ Χ. Μιχάλη μετὰ τοῦ σώματος τοῦ ἵππικοῦ· ὅλα τὰ σώματα συνίσταντο εἰς 800 περίπου ἄνδρας, οἱ δὲ πλείστοι ἦσαν ἐκ τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου. (*)

Ἐνισχύθη λοιπὸν ὁ Καραϊσκάκης ὑπὸ τῶν σωμάτων τούτων καὶ τοῦ σώματος τοῦ Θεοδώρου Γρίβα, τὸ ὅποιον ἐκ Ναυπλίου ἐστειλεν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τὸν ἀδελφὸν του Γαρδικιώτην, καθὼς καὶ ἐκ διαφορῶν σωμάτων 'Ρουμελιωτῶν Πελοπονησιακῶν νησιωτῶν καὶ λοιπῶν, ὡστε ἡ δύναμις τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἐλευσῖνα ἐσχηματίσθη ὑπὲρ τὰς 6 χιλιάδας.

Οἱ ἔχθροὶ εἶχον ἀποκαταστήσει ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου ὑγέρωμα καὶ εἶχον θέσει ἐπ' αὐτοῦ κανόνια καὶ βόμβας καὶ ἐμελετοῦσαν νὰ ὀρμήσουν ὅπως κυριεύσουν καὶ τὴν ὑπὸ τὸ φρούριον

(*) 'Οπλαρχηγοὶ Σουλιῶται μεταβάντες εἰς τὸν Καραϊσκάκην ἤσαν οἱ Κίτσος Τζαβέλας, Γεώρ. Δοάκος, Λάμπρος Βέΐκος, Γιότης Δαγκλῆς, Άθ. Κουτσονίκας, Άθ. Τούσια Μπότζαρης, Νικόλαος Μπότζαρης, Γεώργιος Τζαβέλας, Διαμ., καὶ Ν. Ζέρβας, Γιάγκος Πανομάρας, Χρ. Φωτομάρας, Γεώργιος καὶ Παναγῆς Μαλάμου, Χρ. Ίω. καὶ Γεώργ. Κουτσονίκα, Γιάννης Μπαρακτάρης Κολιός Πασχούλας, Λάμπρος Κάτζος, Νοῦτζος, Φωτειναγιώτης, Νικόλαος Καρχμάτζης καὶ Κάσκαρης.

έκκλησίαν τοῦ Ἅγίου Γεωργίου, τοῦτο δὲ ἐννοήσαντες οἱ Ἑλλῆνες καὶ ὁ ὑπονομοποιὸς Κῶστας Μελισόδας ἀπεφύσισαν καὶ τὴν ὑπονομοποίησιν καὶ δὲν ἐξαπατήθησαν εἰς τὰς σκέψεις των, διότι οἱ ἔχθροι ἀνήμερα τῆς Παναγίας τῆς 15 Αὐγούστου μετὰ τὸ μεσημέρι ὥρμησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ τὴν κυριεύσωσιν, οἱ Ἑλλῆνες τὸ πεῖστον ἀντέστησαν, ἀκολούθως ἀπεσύρθησαν, οἱ δὲ ἔχθροι ἔγειναν κύριοι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν πλησίων αὐτῆς οἱ κιῶν, ἀλλὰ μετ' ὄλιγον γενομένης ἐκκρήσεως τῆς ὑπονόμου ἐπέταξεν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐκκλησίαν καὶ οἰκίας καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἔχθρούς.

‘Ο ἔχθρὸς ἐναποταμίευσε παντοῦ τροφὰς διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τὸν χειμῶνα ὁ στρατὸς, ἐκ τῶν ἀποθηκῶν τούτων ἦτο μία εἰς τὸ χωρίον Σκούρτα τοῦ ‘Ωρωποῦ εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀττικῆς, τὴν ὅποιαν ἐψύλαττον 500 Όθωμανοί, οἱ Καραϊσκάκης μαθὼν τοῦτο ἔστειλε περὶ τὰς 23 τοῦ Αὐγούστου 1, 200 στρατιώτας ὑπὸ διαφόρους ὀπλαρχηγούς τοῦ τόπου ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ σῶμα τοῦτο τὸν Γ. Χελιώτην, οὔτινες μεταβάντες διὰ νυκτὸς ἔφθασαν εἰς τὰ Σκούρτα καὶ ἐπετέθησαν αἰγανιδίως κατὰ τῶν φυλασσόντων, ἔφόνευσαν ἐξ αὐτῶν πολλοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς διεσκόρπισαν καὶ κατεδίωξαν καὶ μετέφεραν εἰς τὴν Ἐλευσίνα πάμπολλα ποίμνια καὶ ἀγέλην χονδρῶν ζώων.

Ἐκ τῶν διεσπαρμένων ἀποσπασμάτων τοῦ Ἕλληνικοῦ στρατοῦ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔφόνευσεν εἰς δημόσιον τινα δρόμον ἐν ταύτῃ τάταρον (ταχυδρόμον) διευθυνόμενον εἰς Κανοσταντινούπολιν μὲν ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ Σερασκέρου Κιουταχῆ πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Σουλτάνου μία δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιστολῶν διευθύνετο πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον Σουλτάνον, Δουλῆλετ Ἀλιέ, (ὑψηλὸν Δούλετι), (*) ἀλληλούχος δὲ διευ-

(*) “Ἀπειρος τῆς Οθωμανικῆς διαλέκτου, εἰς τῶν συγγραφέων τῆς ιστορίας τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως, ὑπέθεσεν ὅτι ὁ ἀποδιδόμενος τίτλος τοῦ Σουλτάνου Δευτέρης Ἀλιέ ὑπέκρυψε τὸ ὄνομα τοῦ Σουλτάνου εἰς ἐκείνο τοῦ Ἀλῆ Ἀγᾶ, ἀλλὰ ἐν εἶναι ἀληθεῖς τοῦτο, διότι ἔξαγεται καὶ ἐκ τοῦ ἀποδιδομένου ἐπιθέτου ξωποιοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ διέτι εἰς τὴν πρὸς τὸν Σουλτάνον κατευθείαν ἀναφοράν αὐτῷ πιος ἐκφράζονται Ἀλιέ καὶ Δουλῆλετ Ἀλιέ.

θύνετο πεδός τὸν Σατραζάμην (μέγαν Βεζύρην), εἰς ὃν παρίστανε τὴν ὄχυρὰν τῆς θέσεως τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς ναυτικὰς καὶ στρατιωτικὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπαρακαλοῦσε γὰρ συγκατατεθῆ ὁ ζωοποιὸς κύριος του Σουλτάνος νὰ δώσῃ βοηθὸν πρὸς αὐτὸν, τὸν Καρύτιον Ὄμερο Πασσᾶ, διότι μόνος του δὲν ἤδυνατο νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου καὶ νὰ ἀναστέλῃ καὶ ἐμποδίσῃ τὰ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐρχόμενα ἐκ Πελοπονήσου Ἑλληνικὰ στρατεύματα.

Μεταξὺ τῶν πολιορκούντων καὶ πολιορκουμένων ἐξηκολούθει ὁ πόλεμος ἡμέραν καὶ νύκτα, μίαν δὲ τῶν νυκτῶν τῆς 30ης Τορίου ὁ Γοῦρας διανυκτερεύων ἔξωθεν τοῦ περιτειχίσματος προσέχων τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπυροβόλησε καὶ ἀτυχῶς ἐχθρός τις προσέχων ἀντεπυροβόλησε διευθύνων τὸ βόλι πρὸς τὴν ἐξελθοῦσαν λάμψιν ἐκ τοῦ πυροβόλου τοῦ Γούρα καὶ ἐπέτυχεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἔρριψε χαμαὶ νεκρὸν, τὸν ὅποιον οἱ περὶ αὐτὸν σύντροφοί του τὸν ἔφεραν εἰς τὸν Ηαρθενῶνα καὶ τὸν ἐθεόνησεν ἡ γυνὴ του τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀλλ' ἀκολούθως ἔδειξε φωόνησιν καὶ γενναιότητα, ἔλαθε τὰν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ τῆς φρουρᾶς, τὴν ὅποιαν σεβασθέντες ὑπήκουσαν οἱ φρουροῦντες στρατιώται.

*Εκστρατείχ τοῦ Φαβιέ περὶ τὰς Θήρας.

Οἱ ἀρχηγὸις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ δὲν ἐπείθετο εἰς τὰς συμβούλας τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάχη, ὅστις τῷ ἐλεγεν, ὅτι εἰς τοὺς Ἑλληνας κατ' οὐδένα τρόπον συμφέρει νὰ διδωσιν ἐπιθετικὰς μάχας ἐν τῷ πεδίῳ, καθότι ὁ ἐχθρὸς ἔχει ἀπέναντί των γιγαντιαῖς δυνάμεις ἀναλόγως τῶν ἐδικῶν των, τὰς ὅποιας ἐὰν τὰς χάσῃ δύναται ἐντὸς ὀλίγου νὰ τὰς ἀναπληρώσῃ ἀπὸ τὴν εὐρείαν καὶ ἐκτεταμένην αὐτοκρατορίαν του, οἱ δὲ Ἕλληνες μόνον μίαν σημαντικὴν μάχην ἐὰν χάσωσιν, ἡ Ἑλλὰς ὑποδουλούσται, διότι δὲν ἔχει δυνάμεις διαθεσίμως νὰ τὰς ἀναπληρώσῃ μὴ πεισθεῖς δὲ εἰς τὰς παραινέσεις ταύτας ὁ Φαβιέ παραλαβὼν τὰ δύω τάγματα τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ συγκείμενα ἐκ 1000 ἀνδρῶν, δύω ἥλας ιπ-

πεισμάν εἶ 80 ἀνδρῶν, τὸν λόγον τοῦ πυροβολικοῦ, τὸν λόγον τῶν φιλελλήνων καὶ τέσσαρα κανόνια ἐλαφρὰ μετέθη εἰς τὰ Μέγαρα μὲ τὴν ἴδεαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Θήβας διὰ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς ἔχει φρουρᾶς τῶν Ὀθωμανῶν καὶ προσελκύσῃ ἐκεῖ τοὺς ὄθωμανοὺς, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ περισπασμὸν καὶ δώσῃ ἄνεσιν εἰς τοὺς πολιορκουμένους, εἰς τὰ Μέγαρα δὲ συμπεριέλαθε καὶ 600 ἐλαφροὺς ὑπὸ τὸν Στέφον καὶ Καλέργην, καὶ μετ' αὐτῶν ὅλων ἀνεγάρησεν ἐκ Μεγάρων καὶ ἔφθασε τὴν 9ην 8θρίου εἰς τὸν Άσωπὸν Ποταμὸν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῶν Θηθῶν καὶ πρετοιμάζετο διὰ νὰ μεταρῇ διὰ νυκτὸς εἰς τὰς Θήβας καὶ προσβάλῃ τοὺς ἔχθρούς· οἱ ἀτάκτοι στρατιῶται ὑποπτεύσαντες ὅτι δὲν θέλουν δυνηθῶσι νὰ ἀγθέξωσιν εἰς τὸ πεδίον μάλιστα εἰς πολυπληθὲς ἵππικὸν καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποφέρουν ὅσα καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Καρύστου ὑπέφερον ἀπείθησαν καὶ δὲν ἤθελαν νὰ προχωρήσουν, ὁ Φαθιὲς ἐδοκίμασε νὰ προχωρήσῃ μὲ μόνον τοὺς ταχτικοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀντέτειναν καὶ σύτως ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὰ Μέγαρα καὶ ἐντεῦθεν ἀπειρήθη καὶ πέλιν εἰς τὰ Μέθανα προρασιζόμενος ὅτι δὲν ἥδυνατο νὰ συμπράξῃ μετὰ τῶν ἀτάκτων.

*Εὐλογὴ Ν. Κριεζώτου ως διαδόχου τοῦ Γοῦρα.

Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γοῦρα ἔμεινεν ἀνεύ ἀρχηγοῦ, περὶ τούτου ἐσκέπτετο ὁ Καραϊσκάκης, ἀλλὰ δὲν εὗρισκε τὸν κατάλληλον πρὸς τοῦτο ἀνθριψόν, συνεκάλεσε δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς ὄπλαρχηγοὺς; δικαὶος συσκεψθῆ μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, οἵτινες ἐν τῇ Συνελεύσει ταύτη ἀπαντεῖ ἐνέκριναν ὡς ἀρμόδιον καὶ κατάλληλον τὸν Ν. Κριεζώτην, ὅπεις ἐκτὸς τῶν ἀλλων χαρακτηριστικῶν εἴχεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου ἐν μέρος στρατιωτῶν τοῦ σώματος του ὑπὸ τὸν ἀδελφόν του καλόγυρον Καλίνικον. Τὸν Κριεζώτην λοιπὸν ἀπεφάσισαν ὅ τε ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης καὶ οἱ λοιποὶ ὄπλαρχηγοὶ, παρεχθέντος καὶ τούτου, τὸν συνώδευσαν μετὰ 400 στρατιωτῶν συταχθέντων ἐκ διαφόρων σωμάτων, τοὺς ὅποιους ὅλοι οἱ ὄπλαρχηγοὶ δι' ἐκουσίου ἐράνους ἐφωδίασαν μετὰ χονματικῶν μέσων, (διότι ἡ Κυδέργυτις δὲν εὔτορούστεν ἐν τῇ ἐποχῇ ἔχειν),

μὲ τὸν Κριεζώτην ἐστάλησαν καὶ ὁ Τριαντάφυλος Τζουρᾶς Λίμνιος καὶ ὁ ἀνιψιὸς τοῦ Γούρα Ι. Μαρμούρης, ἅπαντες δὲ οὗτοι ἐμβαρχήσθησαν εἰς Ψαρρίαν τι πλοίον τοῦ Χ. Ἀλεξανδρῆ καὶ εἰς ἄλλα πλοιάρια τὴν 11ην θόριου ἐκ τῆς Σαλαμίνος καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μουνιχίας περὶ τὸ μεσσονύκτιον καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Καραϊσκάκης ἐλθὼν κάτωθεν τοῦ Μενιδίου ἐτουφέκισε διὰ νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἔχθρου, εἰς τὸ μέρος τοῦτο, οἱ δὲ περὶ τὸν Κριεζώτην ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των πρὸς τὸ φρούριον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Μουσείον καὶ ἐντεῦθεν ἔδρυμον καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ φρούριον σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς.

Εἰς τὴν Αὔροπολιν, ως ἐρρέθη, δὲν εἶχε προλάβη ἡ Κυδεργητική χορηγήσῃ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἔρδια πρὸς ἀντίστασιν μακρᾶς πολιορκίας, ἀλλὰ μόνον ὅτα ἡδυνήθη ὁ Γούρας νὰ προμηθεύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ ως ἐκ τούτων ἔλαβαν ἀνάγκην πυρίτιδος, τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐγνωστοποίησαν εἰς τὴν Κυδεργητικήν, ἵτις σκεψθείσα δὲν εὑρισκε τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς, διέτεινο ἔχθροι εἰχον περιτριγυρίση τὸ φρούριον διὰ γανδάκων καὶ ὀχυρωμάτων ἐπὶ τέλους δὲ ἀπεφάσισε καὶ προσεκάλεσε τὸν Φαδιέ ἐκ Μεθεγῶν καὶ τὸν ἐπεφόρτισε τὴν μεταφορὰν τῆς πυρίτιδος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, ὃ δὲ φιλοκίνθυνος οὗτος ἀνήρ παραδεχθεὶς τὴν πρότασιν τῆς κυδεργητικῆς, ἐπέστρεψεν εἰς Μέθενα καὶ ἐτοιμασθεὶς παρέλαβε 530 ἄνδρας ἐκ τῶν ταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῶν φιλελήνων, κατεσκεύσε δὲ καὶ ἄλλα τόσα σακούλια εἰς ἀξελαγάνακτα ὅκαδια πυρίτιδα καὶ εἰς τινὰ σακούλια ἀνα 500ας τουφεκόπετρες, ἐπεδιθάσθησαν δὲ εἰς τὸ πλοίον τοῦ Χ. Ἀλεξανδρῆ Ψαρρίανος τὴν 28ην θόριου καὶ ἔφθασαν καὶ ἀπειδέσθησαν τὴν πρώτην Δεκεμβρίου τὴν νύκτα εἰς τοὺς τρεις Πύργους, ἔκαστος δὲ στρατιώτης καὶ ἀξιωματικὸς ἐκόμιζε τὸ σακούλιον του γωρὶς ἔξαιρεστιν, ἅπαντες δὲ εἰχον κενὰ τὰ ὄπλα των ἐκτὸς τῶν συγακολουθούντων πυροβολιστῶν καὶ φιλελήνων. Μετὰ δύωρον πορείαν ἐν σεληνοφώτῳ υγκτὶ καὶ ἐν ἀκρῷ σιωπῆ ἔφθασκεν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου πλησίον τῆς ὥρης τῆς τάρτης, τοὺς ὅποιους; ιδόντες οἱ φύλακες τοὺς ἡρώτησαν, τι εἴσθε; οἱ δὲ δὲν ἀπήντησαν, ἀλλ' ὁ Φαδιέ σείρας τὰ ξίφης, βῆμα συμ-

πλοκῆς ἐφώναξε τοὺς τυμπανιστάς τοῦ, ἐμπρὸς παιδὶα ἐμπρὸς,
Ἐχρουσαν τὰ τύμπανα καὶ ἡλάλαξαν οἱ στρατιῶται καὶ μὲ πολὺ
Θάρρος ἔδραμον πρὸς τὴν τάφρον, ἥτις εἶχε τρία μέτρα βάθος
καὶ πέντε πλάτος, ἀλλ' οἱ Ἑλληνες ὄρμητικῶς διέσχισαν τὰ
στίφη τῶν ἑγθρῶν καὶ ὑπὸ σφιδρὸν τουφεκισμὸν διέβησαν, οἱ δὲ
ἐν Ἀκροπόλει Ἑλληνες ἀκούσαντες τὴν τυμπανοχρουσίαν ἐξῆλθον
πρὸς βοήθειαν τῶν διερχομένων καὶ οὕτω εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ
περιτειχίσματος μὲ τὸ φορτίον τῶν, ἐπὶ τῆς εἰσόδου 8 ἑφονεύ-
θησαν καὶ 14 ἐπληγώθησαν ἐλαφρῶς, ἐν οἷς καὶ ὁ Φαδιὲ καὶ ὁ
Πίσσας, ὁ δὲ Ῥομπέρτος πληγωθεὶς εἰς τὸν πόδα ἐθλάσθη ὁ ποὺς
του καὶ πεσὼν καταγῆς μεταξὺ τῆς ἑγθρικῆς τάφρου καὶ τῶν
Ἑλληνικῶν χαρακωμάτων ἐπάλευε μετὰ τῶν ἑγθρῶν, οἵτινες
ἐπροσπαθοῦσαν νὰ πάρουν τὴν κεφαλήν του, ἀκούσαντες δὲ οἱ
Ἑλληνες τὰς φωνὰς ἐξῆλθον δρομαῖοι καὶ παρέλαβον τὸν Ῥο-
πέρτον φέροντα 26 πληγὰς, ὃν καὶ μετέφεραν εἰς τὴν Ἀκρό-
πολιν. Ή γενναία αὕτη πρᾶξις ἔτιμητεν ὑπὲρ τὸ δεῖν τὸν τακτικὸν
στρατὸν καὶ τὸν ἀνδρεῖον αὐτοῦ ἀρχηγόν.

“Η φρουρά τῆς Ακροπόλεως ἔχει μεγάλως διὰ τὴν ἄριξιν
τοῦ ταχικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ μετ' ὅλιγον ἐλυπήθη μαθούσα ὅτι
ὁ Φαβιέ ἐσκόπευε νὰ ἔξελθῃ πέλιν καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, ἐπροσπά-
θησαν παντοίοις τρόποις ὅπως τὸν καταπείσουν νὰ μείνῃ, ἀλλ᾽ ἐστά-
θη ἀδύνατον, οἱ ἔχθροὶ ὅμως μετὰ τὴν εἰσοδὸν του ἐγεναν μᾶλ-
λιν προσεκτικοὶ καὶ ἐτριγύρουν ἡμέραν καὶ νύκτα, διὸ καὶ μί-
λιν τὴν προσπάθειαν τοῦ Φαβιέ δὲν εστάθη δυνατὸν νὰ εὕρῃ τὸν
τρόπον τῆς ἐξόδου καὶ ἔμεινεν ἕκει μέγρι τέλους τῆς πολιορκίας,
διὰ τεραστίων δὲ ἔργων καὶ κατωρθωμάτων ἐπῆλθεν τὸ ἔκρι τοῦ
ἔτους 1826.

Ἐκστρατεία τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη εἰς
τὴν Στερεάν· Ἐλλάδα καὶ θρίαμβος αὐτοῦ.

Οι Τοῦρκοι ἔγκολούθουν διατηροῦντες στενῶς τὴν πολιορκίαν καὶ ἔσομβόλουν καθεκάστην τὴν Ἀκρόπολιν, μία δὲ σφαιρά βόμβας περσεύει τὸν Ναὸν του Μέρεχθίως ἔθρουσεν ἵνα τῶν πόνων, ἐξ οὗ

ἔπεσεν ἡ ὄροφὴ, καὶ ἐφόνευτε δέκα ἀνθρώπους καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Γοῦρα.

Οἱ Καραϊσκάχης ἴδων ὅτι ὁ ἔχθρὸς καθεκάστην ἐπεσώρευεν εἰς τὴν Ἀττικὴν στρατοὺς ἐπὶ στρατῶν καὶ ἐνεδυναμοῦτο διατηρῶν στενωτάτην πολιορκίαν καὶ σκεψθεὶς ὅτι ἡ διάλυσις τῆς πολιορκίας δὲν ἥτο δυνατὸν νὰ γίνῃ δι' ἐπιθέσεως, διότι αἱ δυνάμεις τοῦ ἔχθρου ἐκτὸς ὅτι ἥτο διπλάσιοι, ἵσαν καὶ καλῶς ὡχυρωμέναις δι' ὄχυρωμάτων καὶ κανονοστασίων ἴσχυρῶν, ἐσκέψθη ὅτι ὁ μόνος τρόπος τῆς ἀποδιώξεως τοῦ στρατοῦ τοῦ ἔχθρικου δὲν ἥτον ἄλλος, εἰμὴ ἐκ τῆς διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας τοῦ ἔχθρικου στρατοῦ ἀπὸ τὴν τῆς Μύροίας καὶ τῶν Θετταλικῶν ἐπαρχιῶν, δι' ὃν μετέφερε τὰς τροφὰς εἰς τὸ στρατόπεδόν του· πρὸς τὸν σκοπὸν ταῦτον λοιπὸν ἔγραψεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ τοὺς ἐν ταῖς Νήσοις τῶν βορείων Σποράδων εὑρισκομένους ὄπλαρχηγοὺς Θετταλομακεδόνας διὰ νὰ μεταβῶσιν ἐν Θερμοπύλαις καὶ καθέξωσι τὰ στενὰ τῶν θέσεων ἐκείνων, ἐκ τῶν ὅποιων μετακομίζονται αἱ τροφαὶ εἰς τοὺς ἔχθρους, διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ἔλλειψιν καὶ ὅπας βιασθῶσι νὰ ἀναχωρήσωσι· πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπεφάσισε καὶ ὁ Ἱδιος νὰ ἐκστρατεύσῃ ἀπερχόμενος εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Στερεάς διὰ νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς ἔχθρους ἀπὸ αὐτὰς καὶ ἐλιυθερώσῃ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ὑπὸ τῆς ἀνάγκης εἶχον ἔλθη εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἡ Κυβέρνησις λαβοῦσα ὑπὸ ὄφιν τὴν πρότασιν τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη ἐπεινεν ἀμέσως νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα, καὶ πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν ἔξαπέστειλε τὸν Ἰωάννην Κωλέττην ὅπως συντρέξῃ διὰ τῆς σχέσεως του μετὰ τῶν ὄπλαρχηγῶν ἐκείνων καὶ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς προσδιωρισμένας ταύτας θέσεις καὶ καθέξωσιν αὐτὰς· ὅστις μεταβὰς εἰς τὰς νήσους ταύτας ἡδυνάθη νὰ πείσῃ τοὺς ὄπλαρχηγοὺς τῶν σωμάτων καὶ ἐτοιμάσθησαν 1500 ἄνδρες διὰ νὰ ἔμβουν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀπέλθουν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον, ἀλλ' ἀτυχῶς ἐπῆλθεν εἰς αὐτοὺς μεγάλη διαίρεσις περὶ τῆς ἀρχηγίας καὶ τῆς θέσεως, εἰς ἥν ἐπρεπε ν' ἀποβιβασθῶσι, καὶ οἱ μὲν ἥθελον ὡς ἀρχαγὸν τὸν Καρατάσσον, οἱ δὲ τὸν Ἀγγελῆ Γάτζον· καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Γάτζον ἔλεγον νὰ καθεξῶσι τὸ

Παλιοροχῶρι καὶ τὴν Καριὰν πλησίον τῷ γε Βασιλικῶν, οἱ δὲ περὶ τὸν Καρατάσον ἀντέτεινον προτείνοντες τὴν Ἀταλάντην μόλον τοῦτο καὶ οὕτω θιηρημένους εἰς δύω σώματα ὁ Κωλέττης ἡδυνήθη νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ἐκστρατεύσουν, ἀτυχῶς ὅμως ἀντὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ Παλιοροχῶρι καὶ τὴν Καριὰν ὅπου ἦτον θέσεις καὶ τάλληλοι διότι ἥθελον διατηροῦνται ἐν αὐταῖς καθότι ἦσαν ὄχυρώταται, καὶ προσέτι ἥθελον προφυλάσσεις καὶ τὸν Μαλιάκον Κόλπον, ἵδη υἱο μετεβίβαζε τὰς τροφὰς ἀπὸ τὴν Θετταλίαν εἰς Μῆσιαν ὁ Κιουταχῆς καὶ ἐντεύθεν διὰ τοῦ Ὀρωποῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ προσέτι ἥθελον ἀποκλείσεις τὴν δημοσίαν ὁδὸν τῆς Φουντάνας ἡ φυσικὴ ἐπίμονὴ τοῦ Καρατάσου ὅμως ὑπερίσχυσε καὶ διευθύνθησαν εἰς τὸ Ταλαντονήσος τὴν 5ην τοῦ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1826. Ὁ Γάτζος λοιπὸν ἔξτριθε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὀπλαρχηγοὺς καὶ ἐποιείρκησε 200 Οθωμανοὺς εὐρισκομένους ἐν Ἀταλάντῃ, φυλάττοντας τὰς ἀποθήκας, ὃ δὲ Καρατάσος ἔμεινεν ἐντὸς τῶν πλοίων, αἰφνιδίως ὅμως ἐφθασσεν ἐκ Λεβαδείας ὁ Μουστάμπεϊ Κιασφαζέΐης μετὰ χιλίων πεζῶν καὶ ἵππων καὶ ἐπετέθη ὄρμητικῶς κατὰ τῶν Εὐλόγηνων καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, ὁ Γάτζος ἐκλείσθη μετὰ 30 στρατιωτῶν εἰς μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἐποιείρεσεν ἀπηλπισμένα μετὰ τῶν ἔχθρῶν καὶ ἥθελε χαθῆ, ἐὰν δὲν ἔξτριχετο ἐκ τῶν πλοίων ὁ Τζάμης Καρατάσος καὶ ὁ Ἀποστολάρης, οἵτινες δόσαντες συνδρομὴν εἰς αὐτὸν τὸν ἐσωπαν τὸν Γάτζον, ἀλλ' ἐχάθησαν δυστυχῶς φονευθέντες ὁ Ἅγγελος, ὁ Καλαμίδας, ὁ Κόνγρος, ὁ Χαμακιώτης καὶ ὁ ἄλλοτε ἀραιπαγίτης Σακελλάριος καὶ 37 στρατιῶται, ἐσυλλήφθησαν δὲ καὶ ὁ Ἀθανάσιος Βεμμανουὴλ Παππᾶ ἐκ Σερῶν, ἐπληγώθησαν καὶ 32 στρατιῶται, ἐν οἷς καὶ ὁ Βελέντζας, ἀκολούθως ἀπῆλθαν καὶ πάλιν εἰς τὰ πλοῖα καὶ διεσκορπίθησαν, καὶ οὕτως ἡ ἐκστρατεία αὕτη, ἥτις ἥθελε φέρει ἐν μεγάλον ἀποτέλεσμα εἰς τὴν Πατέδα, διὰ τῆς ἐπαράτου διχονοίσας καὶ φιλαρχίας ἐματαιώθη καὶ κατεστράφη διὰ μεγάλης θυσίας.

‘Ο Καραϊσχάκης λαβὼν τὴν εἰδῆσιν τῆς ἐκστρατείας τῶν Θετταλομακεδόνων ἔχάρη μεγάλως, διότι ἥλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σχυτοῦ αὐτοῦ σχεδίου, διὸ ἐπεινετε καὶ ἔξτριθεν εἰς ἐκστρατείαν’.

πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, διότι εἶχεν αὐξήσει ὁ ἐν Λέλευσίνι στρατός του ἀπὸ ἐμπαιρωπολέμους, ὥπλωρχηγοὺς ἐν οἷς καὶ οἱ τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, ἣν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχηγῶν Σουλιώται καὶ οἱ θιαχρινόμενοι τῆς Πελοπονήσου ὥπλωρχηγοὶ καὶ ὁ Νικήτας.

Ἄφηκε λοιπὸν ὁ Καραϊσκάκης εἰς φύλαξιν τῆς Ἐλευσίνος καὶ Σαλαμίνος καὶ εἰς ἀπόκρουτιν τῶν πολιορκητῶν τῆς Ἀκροπόλεως τὸν Βάσον μετὰ τῶν Δερβενοχωριτῶν, αὐτὸς δὲ ἔζεστράτευσε τὴν 25ην 8θρίου μετὰ τριῶν χιλιάδων, ὅδεύστας δὲ διὰ τῶν Κουντούρων καὶ τῆς Κάζας ἔφθασε τὴν 27ην εἰς Δουμρέναν, οἱ Ἑλληνες ἀδραξαν 35 ιππους, ήμιόνους καὶ ἄλλα τκεύη, ἐπορεύθησαν εἰς τὸ χωρίον Κακόσι, καὶ τὴν ἐπιθύμουν ἐπανῆλθον εἰς Δουμρέναν, μετεκόμισαν δὲ καὶ ἐν κανόνῃ ἀπὸ πλοίων τι εὑρεθὲν ἐντὸς τοῦ λικένος, καὶ ἐκενονοθεοῦσαν τοὺς Πύργους τὴν 2 θρίου ἦλθον 300 ιππεῖς εἰς βοήθειαν τῶν ἔχθρων, ἀλλ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, εἰς δὲ τὸν Ζαγαράν ἐστάλησαν 180 στρατιῶται ὑπὸ τὸν Γιαννάκην ἀδελφὸν τοῦ Ὁδυσσέως, ἀλλ ἀτυχῆς ἐπεσαν κατ' αὐτῶν οἱ ἔχθροι αἴφυης καὶ τοὺς διετάρπισαν, ἀφοῦ ἐφίνευσαν 20, συνέλαβαν καὶ τὸν ἀτυχῆ ἀρχηγὸν καὶ τὸν ἐφόνευσαν.

Τὴν 3ην θρίου ἦλθεν ὁ Μουστάμπεις μετὰ 1000 φέρων τροφὰς εἰς τοὺς ἀποκλεισθέντας οἱ Ἑλληνες ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ Τούρκοι κατ' ἀρχὰς ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν, ἀχολούθως ὅμως ὑποισθρόμησαν καὶ ἐκλεισθησαν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου, ἡ μάχη διήρκησε μέχρι τῆς ἐσπέρας, πρὸ τοῦ τέλους τῆς μάχης ὅμως ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν βοήθεια εἰς τοὺς ἔχθρους, τὴν ἐπιοδταν ἦλθεν ἡ εἰδησις εἰς τὸν Μουστάμπει περὶ τῆς τὸ Ταλαντονῆς ἀποβάσεως τῶν Θετταλομαχεδόνων, διστις ἀφίσας μόνον τοὺς κατέχοντας τὸν Ηύργον, αὐτὸς δὲ ἐξεκίνησε διὰ τὴν Ἀταλάντην τὴν αὐτὴν ἐσπέραν συνεκρούσθησαν οἱ Ἑλληνες μὲ τοὺς ἐν Δομπρένᾳ Οθωμανοὺς καὶ ἐφονεύθησαν 22 Τούρκοι καὶ 7 Ἑλληνες καὶ ὁ γενναῖος Γιαννάκης Σουλτάνης.

Τὴν 4ην τοῦ μηνὸς ἦλθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον τὸ Ἀταλάντον Ἐλληνες ιππειδὸν τοῦ Χ. Μιχάλη, ὁ Καραϊσκάκης διὰ νὰ μὴν χρονοτριβῇ ἀνεχώρησε πανστρατεῖῃ καὶ τὴν 1ην

ἔφθασεν εἰς χωρία ὅπου διενυκτέρευσεν, καὶ τὴν ἐπιοῦταν ὁδεύσας
ἔφθασεν εἰς τὴν Μονὴν Ντομποῦ, ἀφῆσας πρὸς φύλαξιν τῆς θέσεως
100 στρατιώτας ὑπὸ τὸν Μπαρπητζιώτην καὶ ἀνεχώρησε τὴν
ἐπιοῦσαν· οἱ ἔχθροι τὴν ἐπαύριον ἤλθον ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν πε-
ρὶ τοὺς 1000 πεζοὺς καὶ ἵππους, προσέβαλαν δὲ τοὺς ἐν τῇ Μονῇ
Ἐλληνας, ἀλλὰ ἀποκρυπτήσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Λεβαδίαν, τὴν
δὲ ἐπιοῦταν ἤλθαν ἄλλοι 80 ἵπποις, πρὸς τοὺς ὅποιος ἐξώρμησαν
οἱ Ἑλληνες, ἐφόνευσάν τινας, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς κατεδιωκαν
μέχρι τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν.

Μάχην τὸν ‘Ραχώδη, φόνος Μουσταφάμπεϊ καὶ Κεχα-
γιάμπεϊ, ἐξχολούθησις τῆς ἐκστρατείας,
μάχη ἐν Βελήτζα καὶ περὶ τὴν Ναύπακτον
ἥττα τῶν Τούρκων.

*Ο Καραϊσκάκης ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς ἰκανότητος εἶχε καὶ
τὴν ἰκανότητα καὶ ἐπιτηδειότητα νὰ προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν
ἀγάπην ὅλων τῶν πολιτῶν Ἐλλήνων, διὸ καὶ ἀναγωρῶν ἐκ Λαμ-
ποὶ καὶ φέρας εἰς τὸ Διστομὸν τὴν 18ην θορίου εἰδοποιή-
σας μυστικῶς, διτὶ οἱ Οθωμανοὶ εἶχον ἀπόφασιν νὰ καταλάβουν
τὴν ‘Ράχοβαν, κατεσπευμένως λοιπὸν ἐξαπέστειλε τὸν Γαρδι-
κιώτην Γρίβαν, Γεώργιον Βάσιον καὶ Μήτρον Λίτιον μετὰ 400
στρατιωτῶν ἐμπροσθοφυλακὴν διπάς τὴν προκαταλάβουν μέχρι^{το}
τῆς ἀφίξεως του, οἵτινες μεταβάντες ὠχυρώθησαν ἐντὸς τινῶν
οἰκιῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ τίνος κορυφῆς φυτικοῦ τίνος
βράχου κειμένου ἐν τῷ μέσῳ τῆς Κωμοπόλεως ταύτης, ἀλλὰ
μόλις εἶχον τοποθετηθῆναι οἱ Ἑλληνες ἐν ‘Ραχώδῃ καὶ μετ’ ὅλιγον
διὰ τοῦ Σημειοῦ ἔφθασσε καὶ ὁ Μουστάχης; Κιαφαζέζης μετὰ
τῶν ἀδελφῶν του Καραϊσκάκη μετὰ τριῶν γιλιάδων Ἀλβανικοῦ
στρατοῦ, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὸ ἄλλο μέρος του χωρίου
καὶ ἤρχισε ἡ μεταξύ των καὶ τῶν προελθόντων Ἐλλήνων
συμπλοκὴ, καὶ εὐώνυμος οὐ πόλεμος ἐν ‘Ραχώδῃ, ἥκοντες
μαχορίθεν μέγας τουφεκισμὸς καὶ ἐφάνησαν ἐρχόμενοι οἱ περὶ^{το}
τὸν Καραϊσκάκην, οἵτινες πλησιάσαντες εἰς τὸ χωρίον ὠρμησαν

κατὰ τῶν ἔχοντων, οἱ ὅποιοι ἀντέστησαν ἰσχυρῶς καὶ ἀπώλησαν τοὺς Ἑλληνας. Τοεὶς ἐφορμήσεις ἐγένοντο τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς μὲν τὰς δύο οἱ Τοῦρκοι τους ὠδηγήσαντες τὸ ὄπλον, εἰς τὴν δὲ τρίτην ὄρμὴν, εἰς ἣν εἶχε φθίσει καὶ ὁ Κασατικάκης μετὰ τῶν ἰσχυρῶν τοῦ σώματος, μὴ δυνάμενοι οἱ ἔχθροι νὰ ἀνθίξωσιν, πρὸς τὸ ἐπερχόμενον τοῦ χωρίου ἀποτυρθέντες; εἰς τὸ ἄνωθεν τοῦ χωρίου ὑψώματος εἰς τὰ λεγόμενα Γαρπιούρια τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τὸ ὅπαιθρον, οἱ δὲ Ἑλληνες εἰτῆλθον καὶ κατέλαβον ὄλοχηρον τὴν Κωμόπολιν, ὁ δὲ Καραϊτσάκης εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. οἱ ἔχθροι ἐξενύκτισαν εἰς τὸ ὅπαιθρον ὑπὸ τὸ δρυμύτατον Φύχος τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ, ὅστις διαχέει τὸν λεπτότατον καὶ κατάψυχρον ἀέρα ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἐν δὲ οἱ ἔχθροι ἦσαν λον ἀποφασίη τὴν πρώτην ταύτην νύκταν ἐναγκωρήσουν βεβχίως ἕπεις φύγουν ἀνενόχλητοι, διότι οἱ Ἑλληνες εἶχον ταχυπορέσθει καὶ δὲν εἶχον πάρη τοὺς ἐπενδύτας των (κάπτες) καὶ οὐτα δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τοὺς φυλάσσουν ἐν τασάτῃ ψυχῇ νυκτὶ, ἀλλ' οἱ Οθωμανοὶ ὡς ἐκ τῆς φιλοτιμίας των καὶ μὲ τὴν ἐλπίδην ὃτι θὰ τοῖς προφέθασῃ βοήθεια, ἔμειναν, καθότι καὶ ἡ κακὴ των μοίρας τους εἶχε καταδίκηση νὰ δώσουν δίκην τῶν ὅσων οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ ἐπράξαν κακὸν εἰς τους Ἑλληνας κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, ἐν Ζαγαρᾶ κατὰ τοῦ ἀτυχούς Γιαννάκη ἀδελφοῦ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τελευταῖν κατὰ τῶν ἐν Ἀταλάντῃ ἀποβούσθεντων Θετταλομαχεδόνων.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὅμως οἱ Ἑλληνες ἐξῆλθον καὶ κατέλαβαν ὅλας τὰς θέσεις καὶ τοὺς στενωποὺς, δι' ὧν ἥδύναντο οἱ ἔχθροι νὰ φύγωσιν καὶ ἤρχισε πάλιν ὁ πόλεμος διαρκέσας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὅστις ἐπανελήφθη καὶ τὴν ἐπιοῦσαν σφριζοῦσ καὶ ἔφερε τοὺς ἔχθρούς εἰς στενὴν πολιορκίαν, ἐκτὸς τούτου ὁ γειμῶν ἀγίνετο ὥμέραν παρ' ἡμέραν δρυμύτατος καὶ οἱ ἔχθροι ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους καὶ τῆς ἐλλειψεως τῶν τροφῶν ἥλθον εἰς τὴν ἀνάγκην τὴν 20ην Φερίου νὰ ἔλθουν εἰς λόγους συμβιβασμοῦ νὰ ἀλάξουν ὅμηρους καὶ νὰ ἀπέλθουν ἀνενόγλητοι παραδίδοντες μόνους εἰς τοὺς Ἑλληνας τὰ μὴ ἀναγκαῖα ζῶα, ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ τὰς

ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου ἀντέτειναι εἰς τὰς προτάσεις ταύτας, εἴπον εἰς τὸν ἀρχηγὸν, διτὶ δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν νὰ διαφύγῃ ἥδη τὰς χειράς μας ἔκεινος, ὅτις ἐφερε τόσον ἀφανισμὸν εἰς τὴν ἔνδοξον τοῦ Μεσολογγίου φρουρὰν καὶ ὅτις πρὸ ὄλιγων ἡμερῶν κατέστρεψε τὸ ὀραῖότατον τῶν σχεδίων μας ἐν λίταλάντη, ἔκεινο δὲ τὸ ὅποιον δυνάμειτο νὰ παραδεχθῶμεν εἶναι νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα καὶ ὁ, τι ἔχουν ἐπάνω των χρήματα, ἐνδύματα καὶ λαιπά καὶ προσέτι νὰ μᾶς πάραδώσουν τὰ Σάλωνα καὶ τὴν Λεβαδείαν, ἀλλ' οἱ Τούρκοι δὲν συγκατετέθησαν καὶ ἥργισε πάλιν ὁ πόλεμος.

Οἱ Καραϊσκάκης εἰδοποιήθη, ὅτι πολλὰ σώματα στρατευμάτων Ὀθωμανῶν, μαθόντες ὅτι ὁ Μουστάμπει, ἐπολιορκεῖτο ἐν 'Ραχόδῃ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐγυγεντρώθησαν περὶ τὴν Δαύλιαν ὑπὸ τὸν Ἰσμαΐλμπει Πλιόρχ, (Αὐλωνίτην Ἰσμαΐλμπει) καὶ ἐσκόπευον νὰ ἔλθουν διὰ τοῦ Ζεμενοῦ νὰ προσβάλουν τοὺς ἐν 'Ραχόδῃ Ἑλλήνας καὶ νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μουστάμπει καὶ τὸν ἀπέλυσθερώσουν, τὴν εἰδῆσιν ταύτην ἐκοινοποίησεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τοὺς ὄπλαρχηγούς, ἀλλ' ὑπέκριψε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἔχθρων λέγων, ὅτι ἥρχοντο περὶ τοὺς 300 ἐκ τῶν ἔχθρων ἐνῷ ἦσαν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας, ἐπρότεινε δὲ εἰς τοὺς ὄπλαρχηγούς ὅτι ἀπέναντι τοιαύτης μικρᾶς δυνάμεως δὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃ μεγάλη δύναμις, ἀλλ' αὕτη νὰ σύγκηται ἀπὸ τοὺς ἐγνωσμένους ικανούς καὶ μαχίμους ὄπλαρχηγούς, ἐκλέχθησαν λοιπὸν 300 ἐκ τοῦ ὑπὸ αὐτὸν σώματος τῶν ἀρχηγῶν καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ Ζεμενὸν ἀλλὰ πρὶν φθίσουν ἔκει εἶχον ἔξελθη καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκ τοῦ ἔνοδοχείου καὶ ἥρχοντα πρὸς τὴν 'Ράχοδαν, εἰς τὸν δρόμον αἰφνιδίως συναπαντήθησαν τὰ δύο ἔχθρικὰ σώματα καὶ ἐπιστρέθησαν ἀμφοτέρωθεν, ἀλλ' οἱ ἀτρόμητοι Ἐλλήνες δὲν ἔργα δύνανται τὴν συμπλοκὴν ἀλλ' ἐξιφούλησαν καὶ ὡρηταν καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ὃστε δὲν ἔδυνθῆσαν ν' ἀντισταθῶσιν οὔτ' ἐν τῷ ἔνοδοχείῳ αὐτῷ, ἀλλ' ἐξελθίντες καὶ αὐτοῦ ἔτρεξαν πρὸς τὴν Δαύλιαν, ὁ Μουστάμπει, ἤκουσε τὸν πυροβολισμὸν τῆς μάχης τοῦ Ζεμενοῦ, ἀλλὰ μὴ ίδων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συγκρούσης ἀπῆλπισθη.

Οἱ ἀρχηγοὶ Ἑλληνες παρεπονέθησαν κατὰ τοῦ Καραϊσκάκη
διότι τὸν ὑπέκρυψε τὸν ἀληθῆ ἀριθμὸν τῶν ἔχθρων καὶ δὲν
ἔφεδιάσθησαν μετὰ στρατιωτικῆς ἀναλήγουσης θυνάμεως καὶ ὡς
ἐκ τούτου ἡμποροῦσαν νὰ διαχινδυγεύσουν τὴν ψάχην, ἀλλ' αὐτῷ;
τοῖς εἶπε, «φίλοι, ἐγὼ ἐγνώριζα καλῶ; ὅτι ἔκεινους ὅποις ἀπέ-
σταιλα ἀπίνατε τεο ἔχθρον οὐχὶ αὔτοὺς; ὅποις πραγματικῶς
ὑπῆρχον ἤθελον νικήσει, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τόσους ἵνα ἀπαντοῦ-
σαν θίβελε καταδιώξουν καὶ διότι ἡμεῖς βεβαίος τοὺς ἀπέστειλα
ἴμεν δισταγμού.

Οἱ ἐν Ζεμενῷ νικηθέντες ἔχθροι ἐδοκίμασαν νὰ δώσουν τὴν
συνδρομήν των καὶ δι' ἄλλης θέτεις; ἀπὸ τὴν Λοινήν τῆς Ιερου-
σαλήμ, ἀλλ' ἂλλοι χειμῶν ἥτο διαιρέσατος καὶ δὲν ἤδηναντο ἐντεῖθεν
οὐδὲμις; νὰ ὑπάγουν ἐμπρὸς, τὴν δὲ 22αν τοῦ μηνὸς 9οῖσον
τὴν νύκτα, διαρκοῦντος τοῦ πελέκουν ὁ διάσημος; διὰ τὴν πολε-
μικὴν καὶ στρατιωτικὴν ικανότητα Μουστάκπει Κιαφαλέζης
ἐπληγώθη εἰς τὴν κερατίλην καὶ ἀπέθανεν, ἀλλ' οἱ ἀδελφοί του
διὰ νὰ μὴν ἀποδειλιέσῃ ὁ στρατός των καὶ μάλιστα ἐνθαρρύνη
ἔτι πλέον τοὺς Ἑλληνας ἔκρυψαν τὸν θάνατόν του καὶ ἐπρότειναν
νέον συμδιδαστην, ἀλλ' οἱ Ἑλληνες τὸν ἀπέφριψαν, ἀπεφάσισαν,
δὲ (κατὰ συμβουλὴν τοῦ Γιαννάκη Ζελιανέου Τουρκοκαπετάνου
ὅστις προτικούμενος ἦν εὐρίσκετο εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἔχ-
θρων) νὰ φύγουν διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Ιερουσαλήμ τὴν ἐρχομένην
νύκτα, ἀλλ' διαιρέσεως γενομένης μεταξύ των διότι οἱ Γκέκιδες
δὲν ἤθελον νὰ φύγουν τὴν νύκτα καὶ ἀπὸ στενωποὺς διέδους, διὸ
καὶ ἀπειθήσαντες ἐξεκίνησαν μετὰ μεσημβρίαν περὶ τοὺς 700,
διευθυνόμενοι πρὸς τὸ Ζεμενὸν, ἐκ τῆς περιστάσεως ταΐτης ὅλος
ὁ ἔχθρικὸς στρατὸς κατεύρυθθήη, καὶ ἐκθῶν εἰς ἀμυχανίαν ὡς
ἐκ τοῦ αἰφνηδίου τούτου κινήσατος καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ πράξῃ
ἄλλως ἥρχισεν ἔχαστος; νὰ φριγνίζῃ διὰ τὴν ἔκπτωσην σωτηρίαν
καὶ τρέχων ἔρευγεν ὅπου καὶ δειν ἤδηνατο, τοὺς δὲ ἀδελφοὺς
τοῦ Μουστάκπει τοὺς παρέλασθεν ὁ Γιαννάκης Ζελιανέος καὶ
ἔρεξεν ἐμπρὸς πρὸς τὴν Ιερουσαλήμ νὰ διασωθῶσι, τοὺς δὲ
ληιποὺς; Οἱ ωμανοὺς ιδόντες οἱ κατέχοντες τῆς Θέσεις Ἑλληνες
ἔτρεχον ὅπισθιν καὶ ἔμπρωτοι, ἐρίνευσον ὅπους ἡ βολὴ τοῦ ὅπλου

εἰς τὸν σωρὸν διεπερνοῦσε, καὶ ὅτους διὰ τοῦ ξίφους ἡδύναντο οἱ βραχίονές των νὰ πελεκήσουν, μάλιστα τοὺς περισσοτέρους τοὺς ὀθωμανοὺς ἐπὶ τῆς χίονος καὶ ἐκεῖ ἐτελείωναν πλέον μὴ δυνάμενοι νὰ σηκωθῶσιν, ὁ δὲ ἔφορος τοῦ Παρνασοῦ καὶ τοῦ ιεροῦ ἐδάφους τῶν Δελφῶν Θεὸς Ἀπόλλων ὄργισθεις κατὰ τῶν μιανάντων τὴν ιερὰν ταύτην γῆν βαρβάρων ἔξετόξευεν ἀεννάως πέμπων οὐχὶ γλυκεῖς ἀκτίνας, ἀλλὰ τὰς χρυσταλομένας κόρκες τοῦ βορέως νιφάδας καὶ ἐσκίπαζε τοὺς ἔχθρους ἀποκυρισταλωθέντας. ἐκτὸς τῶν φονευμένων ἔζωγρόθησαν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐν οὓς καὶ ὁ βαθύπλουτος γέρων Κεχαγιάμπεϊ τοῦ Κιουταχῆ τὸν ὅποιον ἐφόγευσταν οἱ στρατιῶται μὴ γνωρίσαντές τον. Ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ ἀδιάκοπος πίπτουσα χιῶν διῆρε εσε δὲ ὅλης τῆς ἥμέρας, ἦτις ἔρερε κατὰ τὸ μᾶλλον τὸν ἀφνισμὸν τῶν ἔχθρῶν, οἵτινες μήτε τὸ ἥμισυ δὲν ἰσώθησαν, μεταθέντες δὲ καὶ εἰς τὴν Ιερουσαλήμ ἀποκυριστακωμένοις ἀπέθαναν πολλοί καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς χιόνος εύρεθησαν ἀπειρα πτώματα τῶν ἔχθρῶν εἰς τὸ ἔδαφος.

Ο Καραϊτσάκης μιμούμενος τὸ Ὀθωμανικὸν ἔθμον ἀνήγειρεν ἐπὶ τινος λόφου πύργον ἐκ τῶν κεφαλῶν τῶν ἔχθρῶν, ἕγραιψ δὲ τὸ ἔξης «Τρόπαιον τῶν Ελλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων Ὀθωμανῶν, ἀνεγερθὲν κατὰ τὸ 1826 ἔτος Νοεμβρίου 24 ἐν Ραχόβῃ.» Τὰς κεφαλὰς τοῦ Μουστάμπεϊ καὶ τοῦ Κεχαγιάμπεϊ τὰς ἔστειλεν εἰς τὴν Κυδέρησιν.

Μετὰ τὴν λημπροτάτην ταύτην κατὰ τοῦ Μουστάμπεϊ νίκην, ὁ Καραϊτσάκης ἐθεώρησεν ἀναγκαιότατον νὰ πολιορκήσῃ τοὺς ἐν Σαλώνοις Ὀθωμανοὺς, κατὰ τῶν ὅποίων ἔστειλε τὸν Δάμπρον Βεΐκον καὶ Γεώργιον Δράκον, Σουλιώτας, αὐτὸς δὲ τὴν 29ην τοῦ Σεπτεμβρίου ἐκίνησε διὰ τὴν Βελίτζα, ἀφοῦ πρῶτον ἔξαπέτειλε μίαν ἐμπροσθοφυλακὴν διὰ νὰ τὴν προκαταλάβουν, φθάσας δὲ εἰς αὐτὴν ἔμαθεν ὅτι ἐκ Ζητουνίου εἶχον ἀναχωρήση 500 ἔχθροι ὑπὸ τὸν Μεγμέτ Πασσᾶ νιὸν τοῦ Πασιόμπεϊ, καὶ τὸν Χασάνμπεϊ Κόρτζα, οἵτινες συνώδευον δώω χιλιάδας ζῶα, κομίζοντα εἰς τὸ στρατόπεδον τροφὰς καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα καὶ ὅτι ταῦτα μετά τῆς φρουρᾶς τῶν τὴν ἐπιοῦσαν μετέβαιναν διὰ τῆς Φουστάνας εἰς

τὸ Τουρκοχώρι, κατεσπευμένως λοιπὸν κατέλαβε τὸ Τουρκοχώριον τὴν 7ην 10ορίου, οἱ δὲ ἔχθροι εἰσῆλθον ἀνύποπτοι· οἱ Ἐλλήνες ἔχοντες ἐπὶ χεφαλῆς τὸν Καραϊσκάκην ἐπέπεσαν καὶ αὐτῶν ὡς κεραυνοὶ καὶ τοὺς διεσκόρπισαν καὶ κατεδίωξαν μέχρι τῆς Μεδενίτζης φυγεύσαντες μέχρι τοὺς 30, ἐπῆραν δὲ καὶ 1000 ζῶν μὲ τὰ φορτώματά των ἐκ διαφύρων πραγμάτων, ἀκολούθως ἐπροχώρησε μέχρι τῶν χωρίων τῆς Ὑπάτης, ἀλλ' ἐλθούσης εἰς αὐτὸν εἰδήσεως, ὅτι ὁ Καρύστιος Ὁμέρος Πασσᾶς ἡτοιμάζετο νὰ ἔκστρατεύῃ κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Στερεάς, ἐπανῆλθεν εἰς Ῥάχοδαν, ἀκολούθως ἔξεστράτευτεν εἰς Λιδορίκην καὶ ἔκειθεν ἔξαπέστειλε τὸν Ξύδην, τὸν Καλύβιαν, καὶ ἔπειτα τὸν Μακρῆν εἰς Κράβαρα, οἵτινες ἀπέκλεισαν τοὺς ἔκει εὔρισκομένους Τούρκους ἐντὸς τῶν Λοριποτινῶν, καὶ τοὺς ὄποιους συνέλαβαν καὶ τοὺς ἀπέστειλαν εἰς τὴν Κυθέρωναν ζῶντας, φέροντες δὲ μὲ τοὺς ὑπαύτον ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὸ Λαζιόρικον ἐμαθεν ὅτι 1500 ἔχθροι ὑπὸ τὸν Βελή Ἀγα Γρεβενίτην διερχόμενοι διὰ τῆς Δυτικῆς Ἐλλαδὸς ἐφθασαν εἰς τὴν Ναυπακτὸν καὶ ἐντεθεν μετέβαινον διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ τε τῆς Ἀθίνας, ἔξηλθεν ἀπέναντι αὐτῶν, οὓς καὶ ἀπήντησεν εἰς τὸ χωρίον Ὁμέρος Ἐφέντη ἔξωθεν τῆς Ναυπάκτου, ἐπιτεθεὶς δὲ κατὰ αὐτῶν τοὺς διεσκόρπισε καὶ τοὺς ἐπέταξε πέραν τοῦ Μόρνου καὶ τοιούτος τρόμος τοὺς κατέλαβεν ὥστε 10 μόνον ἵππεις τοῦ Χ. Μιχάλη τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῶν Πυλῶν τῆς Ναυπάκτου.

Μάχη κρατερὰ τῶν Ἐλλήνων ἐν Διστόμῳ κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Καρύστιον Ὁμέρο Πασσᾶ Οθωμανῶν
ἥτταν τῶν αὐτῶν.

Αἱ φῆμαι τῶν γικῶν τῶν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην Ἐλλήνων διεθεῖσαι καθ' ὅλην τὴν Ἐλλάδα ἐνέπλησαν χαρᾶς καὶ θάρρους ἀπαντας τὸν δὲ ἀρχηγὸν τοῦ Οθωμανικοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηνῶν Κιουταχῆν κατεθρύβησε καὶ ἀπήλπισεν, ὥστε δὲν ἦξευρε τὶ περὶ τούτου ν' ἀποφασίσῃ, ἐσκέπτετο δὲ νὰ ἴξελθῃ καὶ μόνος του διὰ τὰ τοὺς πολεμήση καὶ ν' ἀναχαιτίῃ τὴν πρόοδόν των, ἀλλ' ἐφ?

εὗτο τὰς διάλυσιν τῆς πολιορκίας τῆς ἀκροπόλεως, ἐπὶ τέλους δὲ ἀπεφάσιτε νὰ ξεκοπτεῖται ἀντ' αὐτοῦ τὸν Καρύττιον Ὁμέρο Πασσᾶν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μουστάμπεϊ Καροφίλμπεϊ ἐπὶ κεραλῆς δύω χιλιάδων πεζῶν καὶ 500 ιππέων, τοὺς ὅποίους ἔξαχίνησε καὶ τὴν 17ην Ἰανουαρίου τοῦ ἑτούς 1827 τὸ πρῶτην ενεφανίσθητον ξέωθεν τοῦ χωρίου Διετόμου, τὸ ὄποῖον κατείχετο ἀπὸ 300 Σουλιώτας ὑπὸ τοὺς N. Βότσαρην, Γεώργιον Καραϊσκόν, Κουτσονίκαν, Χρήστον Κουτσονίκαν, Ιωάννην Μπαρακτίρην, N. Κέσκαρην, καὶ Ιωάννην Μπιλπίλην, Εύβοέα, οἵτινες ιδόντες κατὰ πρῶτον τὴν ἐμπροσθίσταται λακὴν τῶν ἔχθρῶν, εἰπῆλθον κατ' αὐτῶν καὶ ἡροΐστατησθαν, ἀλλ' ἀκολούθως ιδόντες τὸ σμῆνος τῶν ἔχθρῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὄχυράτα καὶ ἀπέστειλαν εἰς τοὺς ἐν Σαλώνοις πατριώτας τῶν νὰ ἐλθούν εἰς βοήθειαν· τὴν ἀκόλουθην ἡμέραν ἐπετέθησαν δρμητικῶν; οἱ ἔχθροι καὶ ἐγένετο μανιωδέστατος πόλεμος καὶ ἀπέκλεισαν πανταχόθεν τοὺς Ἕλληνας, ὥστε δὲν εἴχον ἐλεύθερα παρὰ μόνην τὰ ὄπισθιά των, τὴν δὲ 19ην ὥρης τανατού οἱ ἔχθροι δεξιόθεν, ἀριστερόθεν καὶ ἐπὶ τοῦ κέντρου τυφλοῖς δρμασι καὶ εἰτῆλθον ἐντὸς τοῦ χωρίου καὶ μὲ τὰς χεῖρας κατέθραυσαν τὰ περιφράγματα τῶν ὄχυρωμάτων, ἐπὶ δὲ τοῦ ἴσχυροῦ ὄχυρωμάτως τοῦ προφήτου Ηλίου ἐπέκεσαν ἀθρώως, ἀλλ' ὅσην τόλμην ἔδειξαν οἱ ἔχθροι πρὸς κατάκτησιν τοῦ χωρίου καὶ καταστροφὴν τῶν Ἕλλήνων, ἀλλην τόσην ὄνδρείαν καὶ γενναιότητα ψυχῆς ἀνέδειξαν οἱ Ἕλληνες ἀντιστάντες μεθ' ὅλης τῆς ἀπαραδειγματίστου καρτερίας καὶ ἐσφαιροβόλουν μανιωδῶς καὶ ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ἔχθρῶν διαρκεύστη; δὲ τῆς ἀμφιτέρωθεν μανιωδους μάχης ἔφθασε καὶ ὁ Γ. Δράκος μετὰ 200 Ἕλλήνων καὶ ἐπετέθη κατὰ τῶν ἔχθρῶν καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ λόφου, τούτοις ιδόντες καὶ οἱ λοιποὶ δρομαίως ἀπεσύρθησαν ἐκ τοῦ χωρίου, καὶ τοὺς ὅποίους φεύγοντας ἐτουφεκούσαν καὶ ἐφόνευαν οἱ Ἕλληνες· ἡ μάχη αὕτη ἦτον ἡ πὲ τὰς διακεκριμένας, διότι οἱ τόσοι ὄλιγοι ἐπολέμησαν μανιωδῶς καὶ ἐνίκησαν τοσους πολυπληθεῖς ἔχθρους, καὶ διότι ὁ Ὁμέρος Πασσᾶς Καρύττιος ἐνοργάνετο ὁ ἥρως τῶν Οθωμανῶν καὶ ὑπετίθετο ὅσιοι σπανίως νικᾶται, ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν ἔχθρῶν 80 καὶ ἀλλοι τόσοι·

ἐπληγώθησαν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἔφονεύθησαν δύο καὶ δικτὸς ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ν. Βότσαρος ἐλαρρῶς.

Οἱ Καραϊσκάχης, ἀφοῦ ἔκκμε τὴν περιοδείαν του ἐν ταῖς ὄρεις ναὶς ἐπαρχίαις καὶ ἐπηγμάτισεν ἐν αὐταῖς στρατιωτικὰς δυνάμεις πρὸς φρούρησιν αὐτῶν ἐλέστρεψε διὰ τῆς Δωρίδος εἰς Βελιτζαν, φθάσας δὲ ἐκεῖ εἰδοποιήθη ὅτι ὁ Καρύστιος Ὁμέρος Παστᾶς μετὰ ἴσχυροῦ σώματος ἔξετρίζεται κατὰ τῶν ἐν Διστόμῳ Ἑλλήνων, κατεσπεζυμένως λοιπὸν ἀνεχώρησε μὲ τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν καὶ δρομίτοις ὅδευσαν πρὸς τὸ Δίστομον πρὶν ἀναχωρήσῃ δύμως εἰδοποίησε δὶς ἐπιστολῆς του τοὺς ἐν Διστόμῳ Ἑλληνας, ἀλλ' ὁ κομιστὴς δὲν ὑπῆγεν, φθίσας λοιπὸν περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 20ης Ἰανουαρίου πλησίον τοῦ Διστόμου ἀνέβη εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ παραχειμένου ὅρους καὶ παρετήρει τὰς σκηνὰς τῶν τοποθετηθέντων ἔξωθεντοῦ χωρίου ἔχθρῶν καὶ ἐσυλογίζετο ἀπὸ ποιὸν μέρος νὰ διέλθῃ, συναθροιτέντος δὲ ὅλου τοῦ στρατοῦ εἶπεν, εἰς τοὺς ὄπλαρχηγοὺς ὅτι προχρίνει νὰ διέλθουν διὰ τῶν σκηνῶν τῶν ἔχθρῶν ἀμερίμνων ὄντων καὶ κοιμωμένων, ὅλοι ἐπήνεσαν τὸ σχέδιόν του, ἀν καὶ ἦτο πολὺ τολμηρὸν, παρῆγγειλε δὲ νὰ ἔχουν ὅλα τὰ ὄπλα των ἔτοιμα, ἀλλὰ νὰ μὴν κάμη κάνεις χρῆσιν αὐτῶν ἀνευ τῆς ἀνάγκης, ἔξεκίνησε δὲ ὑπὸ βαθείαν σιωπὴν καὶ ἐπροχώρησεν ἀφανῆς μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ ἔχθρικοῦ στρατοπέδου, ἐκεῖ ἐνοίθησαν ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν καὶ ἐνικλαν τὰς φωνὰς καὶ ἐκραύγαζον, γκιεβούρ μπαστ!, (ὁ ἔχθρος μᾶς ἐπλάκωτε) καὶ δόλος ὁ ἔχθρικὸς στρατὸς κατεταρίχθη καὶ κατεθορυσθήθη μεγάλως, καὶ εἰς τοιαύτην ἀταξίαν ἥλθον, ὡς τε ἐτρέχουν ἀπὸ σκηνὴν εἰς σκηνὴν ἐντριμοι χωρίς νὰ τέξερουν ποσ ὑπάγουν, ἀλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔτηκυπτον κάτω σιωπῶντες καὶ οἱ Ἑλληνες ἐπατοῦσαν ἐπὲ τοῦ τραχήλου των καὶ διέδυινον ἐμπρὸς καὶ οὕτω δὲ μέσου τῶν ἔχθρων διῆλθεν ὅλος ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰσῆλθεν ἐν Διστόμῳ ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῷ Ἑλληνες ἀκούσαντες τὸν κατόπιν τουφεκισμὸν τῶν ἔχθρων ἔξεπλάγησαν καὶ ἀδραξαν τὰ ὄπλα, παρετάχθησαν εἰς μάχην, ἀλλὰ συναγροικηθέντες ἀκολούθως ἐδέχθησαν ἐν Διστόμῳ τοὺς συναδέλφους των μετὰ τοῦ δραστηριωτάτου χρηπτῶν των, ὥστε ἐπαινέθη παρὰ πάντων διὰ τὴν ἐπικίν-

δυνον μὲν, ἀλλ' εὐευχῇ ταύτην διέβασιν ἐν μέσω τῶν ἔχθρῶν, καταπατήσας· καὶ ἐταπεινώσας τὴν ὄφρὺν τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ὄμερος Πασσᾶ. Εἰς τὴν πορείαν ταύτην εἰς μόνος τῶν Ἑλλήνων ἡχμαλωτίσθη ἐμπερδευθεὶς εἰς τὰ σχοινία τῶν σκηνῶν καὶ τὸν ὄποιον οἱ ἔχθραι τὸν ἔκοψαν.

Οἱ Καραϊσχάκης ἐπήνεσε τὴν γενναίαν ἀντίστασιν τῶν ἐν Δεστάμῳ Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τὸν Καραϊσκὸν Κουτσονίκα, τὸν ἀποίον ἅπαντες ἐσύσταιναν ὅτι εἰς τὴν μετὰ τοῦ Ὄμερος Πασσᾶ μάχην ἔδειξεν ἀπαραδειγμάτιστον τόλμην, ἐξανέστη ὁ ἀρχηγός καὶ τὸν ἑφίλησεν, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἀλγθῶς ἀξίζει νὰ ἔχῃς καὶ τὴν ἐπωνυμίαν μου διὰ τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν καταγωγὴν του.

Τὴν δὲ 31ην Ιανουαρίου 1827 ἥρχισε μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων κατὰ πρῶτον εἰς ἀκροβολισμὸς καὶ ἀκολούθως ἀπεκατέστη μάχη πεισματώδης καὶ κρατερὰ, εἰς ἣν οἱ Ἑλληνες ἐνέκρισαν καὶ ἐκυρίευσαν τοὺς μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων λόφους, καὶ ἐντεύθεν ἐπολεμοῦσαν ἴσχυρῷς τοὺς ἔχθρούς τοὺς ὄποίους ἐφερρὕς εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ἐπεριμεναν νὰ γύρη ὀλίγον ὁ ἥλιος πρὸς μεσημβρίαν καὶ νὰ ἐπιτέσσουν ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου τῶν διὰ νὰ τοὺς κατατρέψουν, αἰφνηδίως ὅμως ἤκουσαν ἦχον στρατιωτικῶν τυμπάνων, καὶ ἀκολούθως εἶδον στρατιώτας φοροῦντας στρατιωτικὴν στολὴν Εύρωπαικὴν, φέροντας καὶ λογχοφόρα ὅπλα βαδίζοντες ταχτικὸν βῆμα, οἱ ἀναφανέντες οὗτοι ἔχθροι ήσαν λειψανα δύω ταχτικῶν ταγμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συγχροτηθέντων μετὰ τὴν κατατροφὴν τῶν Γιανιτζέρων, ή αἰφνιδίος καὶ ἀπροσδόκητος αὕτη ἐπικυρία τὴν ἡνάγκασσε τοὺς Ἑλληνας νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν, οἱ Τούρκοι ἐνθαρρυνθέντες ἀπώθησαν τοὺς Ἑλληνας μέχρι τοῦ Διστόμου, ἀλλὰ δὲν ἐπεζήσαν οὔδεμίαν ζημιάν, διότι τὴν ὀπισθοδρόμησιν ταύτην τὴν εἶχε διατάξει ὁ ἀρχηγός προηγουμένως καὶ ἐγένετο μετὰ πολῆς ταχιτικὸς καὶ τάξεως· τὴν 3ην Φεβρουαρίου ἐξεκίνησαν μόνον οἱ ταχτικοὶ Ὀθωμανοὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μηδὲν πράξαντες ἐπέστρεψαν χλευαζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀτάκτων Τούρκων, ἀλλ' ἀκολούθως οἱ Τούρκοι διασκεψάμενοι μὴ πάθουν τὰ ὄσα καὶ ἐν 'Ρα' χύνῃ ἐπαθεῖν ὁ Μουστάμπεις τὴν 6ην τοῦ Φεβρουαρίου τὴν νύκτα

διαλύσαντες τὸ στρατόπεδόν τινα ἔφυγαν, ἐγκαταλείψαντες τροφὰς, σκηνὰς καὶ πολεμιφόδια καὶ ἐν κανόνι ὅπου εἶχαν μαζύ τῶν· μετὰ τὴν δάλυσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου φοβηθέντες καὶ οἱ ἐν Σαλώνοις ἐχθροὶ κατέλειπαν τὸ φρούριον καὶ ἔρυγαν, ὁμοίως ἔφυγαν καὶ οἱ τῆς Δαύλιας καὶ Ἱερουσαλήμ, ὡςτε ἀρχαμένου τοῦ Φεδρουαρίου ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακιακοῦ Κόλπου μέχρις Ἀθηνῶν, ἐκτὸς τοῦ φρουραρχείου Βούτζης, Μεσολογγίου καὶ Ναυπάκτου, ἀλλοῦ Ὁθωμανικὴ σημαία δὲν ὑπῆρχεν· οὕτω δὲ Ἐλλῆς καὶ ὁ χειμῶν τοῦ 1826 ἔτους.

Ἐνῷ ὁ Καραϊσκάκης ἔκαμψε μεγάλους προόδους εἰς τὴν Στεναδὸν οἱ ἐν Ἀκροπόλει χωρὶς νὰ ἔχουν μεγάλας ἐλλείψεις τῶν ἀναγκαίων δὲν ἔπαινον ἀναγγέλοντες ὅτι δὲν δύνανται ἐπὶ πλέον ν' ἀνθεῖσι καὶ ἔξητουν τὴν συνδρομὴν καὶ ἀπαλλαγὴν των, ἐξ ἄλλου δὲ ὁ ἐπιφορτισθεὶς τὴν μεσιτείαν τοῦ συμβιβασμοῦ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων Ἄγγλος ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς Σεράκης Φὸρ Κάνιγκ, δὲν ἔπαινε γράφων, ὅτι, ἐὰν ἐπιπτεν ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Στερεὰ Ἐλλὰς ὡς δουλωθεῖται ἔπαινεν παντὸς συμβιβασμοῦ, ταῦτα πάντα ἡνάγκασαν τὴν Κυβέρνησιν νὰ γράψῃ εἰς τὸν Καραϊσκάκην νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐπασχηληθῇ εἰς τὴν κατ' εὔθεταν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Μάχη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Βάσσου Νοταρᾶν, καὶ Μπούρμπαχην ἐν Καματερῷ κατὰ τῶν Ὁθωμανῶν καὶ ἦτταν Ἑλλήνων.

Ἐν Ναυπλίῳ εἶχε φθίση πρό τινων ἑδδομάδων ἐκ Γαλλίας ὁ ἐκ Κεφαληνίας Ἐλλην Συνταγματάρχης Μπούρμπαχης, ὅστις ἐντιμως εἶχεν ὑπηρετήσει τὴν Γαλλίαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἐλλάδα νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἴδιαν πατρίδα, οὗτος στρατολογήσας ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῶν βοηθημάτων φιλελλήνων περίπου 800 στρατιώτας, λήγοντας τοῦ Δεκεμβρίου ἐξεστράτευσε πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐλλάδα στρατοῦ τοῦ Καραϊσκάκη, ἀλλὰ διαταχθεὶς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μετέβη εἰς Ἐλευσίνα ὅπου ἐστρατοπέδευεν ὁ Βάσσος, περὶ δὲ τὰ μέσα Ἰανου-

νουαρίου μετέθη ἔχει καὶ ὁ Παναγιώτης Νοταρᾶς μετὰ 1200 μι-
σθωτῶν καὶ ἐπαρχιωτῶν του, ὡςτε τὸ στρατόπεδον ἔκεινο ἔσουρ-
πληρώθη εἰς 3000. Συνήχθησαν δὲ καὶ εἰς Σαλαμῖνα κατὰ
διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως 1900 ὑπὸ τοὺς Ιωάννην Νοταρᾶ,
Μακρυγιάννην καὶ Καλλέργην, καὶ 400 τακτικοὶ ὑπὸ τὸν Ταγ-
ματάρχην Ἰγγλέσην καὶ τινες Ἰππεῖς ἀνεύ ἵππων.

Οἱ μὲν ἐν Ἐλευσὶν τὴν 20 Ἰανουαρίου τὴν νύκτα ἔξεστράτευ-
σαν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐφθασαν εἰς Χασιὰν, τὴν αὔγην οἱ πλειστοί
ἐδιευθύνθησαν πρὸς τὸ Μενίδιον διότι ἦτο φρουρὰ τακτικῶν Οθω-
μανῶν, ὅλιγοι μὲν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐπαρχουσιάσθησαν εἰς τὸ χω-
ρέον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκρύψθησαν παραμονεύοντες οἱ Τοῦρκοι ἰδόν-
τες τοὺς ὅλιγους ἑζηλθούς πρὸς καταδίωξιν των ἀλλὰ πεσόντες
εἰς τὸ μέσον τῆς ἐνέδρας καὶ προσβληθεντες ἀτράπησαν εἰς φυγὴν
καὶ ἐκλεισθησαν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μενιδίου, οἱ Ἑλληνες
τοὺς κατεδίωξαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον, ἀλλὰ μὴ δυνηθε-
τες νὰ χυριεύσωσι τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ ἐπέρας ἐπέστρεψαν
εἰς Χασιά.

Οἱ Καραϊσκάκης πληροφορηθεὶς περὶ τῆς δι' ἔκστρατείαν ἔτοι-
μασίας τοῦ Βάσσου, Νοταρᾶ καὶ Μπούρμπαχη καὶ ὑποπτεύσας
ὅτι ία ὑποπέσωσιν εἰς σφάλματα ἐγράψεν εἰς αὐτοὺς νὰ φυλαχθῶσι
νὰ μη κάμωσιν οὐδὲν κίνημα μέχρι τῆς ἐλεύσεώς του ὥπως συ-
σχεψῶσι καλύτερον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ
ἐπιθέσεως, ἀλλὰ δὲν ἐδόθη ἀκρόστις εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ δια-
ταγὰς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγένετο ἡ ἔκστρατεία.

Περὶ δὲ τὴν 24ην τοῦ Ἰανουαρίου τὴν τρίτην ὥραν τῆς νυ-
κτὸς ἀπέπλευσε στράτευμα ἐκ Σαλαμίνος ὑπὸ τὸν φιλέλληνα
Γόρδωνα καὶ τὸ μεσονύκτιον ἐφθασεν εἰς Φάληρον ὁ ἀρχηγὸς καὶ
τὸ ὑπ' αὐτὸν στράτευμα εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὸ ἀτμό-
πλοιον ἡ Καρτερία, τρία πολεμικὰ βρίκια, πέντε κχνονοφόρους
καὶ ἐν μύστικον, προσέτι εἰχε πεδινὴν κανονοστοιχίαν ἐκ 15 κα-
κανονίων ἀπὸ τριῶν μέχρι δεκατεσσάρων λιτρῶν ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσιν 25 φιλέλλήνων καὶ 50 πυροβολιστῶν Ψαριανῶν, ἀνθρώπων
τῆς πείρας, τὴν δὲ παραβαλασσίαν διερύλαττον 200 Τοῦρκοι κα-
τέχοντες τὴν θέσιν τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὡςτε οἱ

Ἐλληνες ἀποδάντες εἰς τὸν Φίληρον ἀνενοχλήτως τὴν αὐτὴν νύκτα κατέλαβαν τὸ ἄγωθεν τῆς Μουνυχίας Καστέλιον καὶ πρὸν φέρη περιετριγύρησαν τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἐστησαν καὶ πέντε κανόνια, τὴν ἐπαύριον ἔκινησαν οἱ ἀποδάντες εἰς χυρίευσιν τοῦ Μοναστηρίου, ἐπλευσε καὶ ἡ Καρτερία εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς, ἥτις ἐκανονοβόλησε σφραγῖδας καὶ κατεδάφισεν ἐν μέρος αὐτοῦ, κατὰ τοῦ ρήγματος τούτου ὅρμησαν 500 ὑπὸ τὸν Ἱωάννην Νοταρᾶ μὲ σκοπὸν νὰ τὸ χυρίεύσωσιν, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν καὶ ἐπαγγῆλθον εἰς τὸ Καστέλι μετὰ τὴν σύγχρουσιν ταύτην κατέβη ὁ Κιουταχῆς ὑπὸ συνοδίαν πολλῶν ἵππων καὶ παρετήρησε τὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ἐν Πατησίοις Στρατόπεδόν του.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Καρτερία ἤρχισε τὸν κανονοβόλισμὸν κατὰ τῆς Μονῆς διαρκοῦντος δὲ τοῦ κανονοβολισμοῦ ἔφθασεν ὁ Κιουταχῆς μετὰ πολλῶν πεζῶν καὶ ἵππων φέρων καὶ δύω κανόνια, τὰ ὅποια ἐστησεν ἐπὶ τινος ὑψώματος ἐκανονοβόλησε τὴν Καρτερίαν καὶ προξενήσας εἰς αὐτὴν βλάβην τὴν ἡνάγκασε ν ἀπομακρυνθῆ, ὁ Κιουταχῆς ἐπισκεψθεὶς τὸ Μοναστήριον ἔθεσεν ἐνταυτῷ 300 στρατιώτας καὶ ἐπὶ τινος λόρου κανόνια καὶ μίαν βομβοβόλον καὶ ἐπαγγέλθεν.

Ἡ ἐν Χασιὲ ἐκστρατείᾳ, ὡς ἀνωτέρω ἐρήθη τὴν 25ην Ἱαγουαρίου ἀνεχώρησεν ἐκ Χασιῶν καὶ ἐφθασεν εἰς τὸ Καματερὸν πλοιοίον τοῦ Χαϊδαρίου, ἐσύγκειτο δὲ ἐκ τριῶν ἡμισου περίπου χιλιάδων ὑπὸ τοὺς τρεῖς ἀρχηγοὺς, ὡς ἐρήθη, οἵτινες ἦσαν ἀνεξάρτητοι καὶ μάλιστα διεφώνουν μεταξύ των ὡς πρὸς τὴν τοποθετησιν καὶ τὸν τρόπον τῆς κατὰ τοῦ ἔχθροῦ ἀντιστάσεως, καὶ οἱ μὲν Βάσος καὶ Νοταρᾶς γνωρίζοντες τὸν τρόπον τοῦ μάχεσθαι μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐλεγαν νὰ ὄχυρωθῶσιν ἐπὶ ὑψώματος ἢ εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους ἀμυνόμενοι, ἀλλ' ὁ Μπούζμπαχης μὴ ἔχων γνῶσιν τῶν τοιούτων μαχῶν ἀντέτειναν ἴσχυρῶς καὶ ἡγαγκάσθησαν νὰ ἐνδώσουν καὶ οἱ δύω ἄλλοι ἀρχηγοί, καὶ οὖτε ὁ μὲν Μπούζμπαχης κατέβη μὲ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ ἄλλοι δύω ἐτοποθετήθησαν διπολιθεν μαχράν ἐν τέταρτον μιλίον ἐπὶ τῶν ὁίζωμάτων τοῦ ὄρους.

Οἱ ἐχθρὸς λαζῶν γνῶσιν τῆς ἐκστρατίας τῶν Ἑλλήνων ἐλαβε

δύω χιλιάδες πεζοὺς καὶ 600 ιππεῖς, ἔτεκίνησε κατ' αὐτῶν καὶ ἐπαρουσιάσθη ἐμπροσθέν των, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου τὴν 27ην Ἰανουαρίου, ἔχων μαζύ του καὶ δύω πεδινὰ πυροβόλα, τὰ ὅποια τὰ ἔτησε καὶ ἔκανον οὐδοῦσε κατὰ τῶν ταγμάτων τοῦ Βάσσου καὶ Νοταρᾶ, οἱ δὲ ιππεῖς ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ Μπούρμπαχη, ὅτις ἀντέστη γενναιίως παλαίσας ἀπελπι- μένως, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ ἔχθρου ἦτον ἵσχυρὰ μάλιστα τοῦ ιπ- πικοῦ καὶ εἰς ἐπιτήδειον δι' αὐτοὺς θέσιν, διὸ καὶ ἡττήθη κατὰ κράτος, ἐφονεύθησαν 300 Ἑλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Μπούρμπαχης καὶ δύω ἄξιωματικοὶ Γάλλοι καὶ ὁ ιατρὸς τοῦ τάγματος, ὅσοι δὲ ἐγλύτωσαν ἑτρεξαν εἰς τὴν φυγὴν, καθὼς καὶ οἱ τοῦ Νοταρᾶ καὶ Βάσου, ὁ ἔχθρος τοὺς κατεδίωξε πέραν τῆς Ἐλευσίνος καὶ κα- τέλαβε καὶ τὴν θέσιν ἐκείνην, τοὺς ἡνάγκασε νὰ καταφύγωσι εἰς τὴν Σαλαμίνα.

‘Ο Κιουταχῆς, ἐπαρθεὶς ἐκ τῆς νίκης ἔστειλεν εἰς τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ αὐθιγμερὸν προτρεπτικὴν ἐπιστολὴν διὰ νὰ προσκυνήσουν ἀλλ' αὐδερίαν ἔλαβεν ἀπάντησιν· ἐρεθισθεὶς ἦὲ ἐκ τῆς περιφρο- νήσεως ταύτης, τὴν 29ην Ἰανουαρίου παραλαβὼν 6 κανόνια καὶ ἵσχυρὰν δύναμιν πεζῶν καὶ ιππέων κατέβη εἰς τὴν παραλίαν, οἱ Ἑλληνες δῆμως εἶχον προετοιμασθῆ ἐις ἀντίστασιν, ἀλλ' ἴδοντες τὸν ἔχθρὸν ἐρχόμενον ἀνεβίβασαν καὶ τὰ λοιπὰ κανόνια καὶ τὰ ἕστησαν τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ κέντρου, τὰ δὲ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, τὸ δὲ πρὸς τὸν Πειραιᾶ ὡς ἀσθενέστερον, ἐνεδυνάμω- σαν θέσαντες εἰς τὴν παραλίαν δύω πλοῖα, καὶ τὸ μὲν δεξιὸν μέρος τοῦ ὡχυρώματος κατείχον οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τοῦ Μακρυ- γίζενη, τὸ δὲ ἀριστερὸν κατείχον οἱ ὑπὸ τὸν Καλλέργην καὶ οἱ ἀνευ ἵππων ιππεῖς, τὸ δὲ κέντρον οἱ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν, ἐφέδρων δὲ οἱ ταχτικοὶ, τὰν ἐπαύριον οἱ ἔχθροι θαρρόστατοι ὡς ἐκ τῆς προλαβούσσης νίκης ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐξ κανονίων τῶν ὥρμησαν ἐπὶ τῶν Ἐλληνικῶν ὡχυρώματων, ἀλλ' ἀπεκρούσθη- σαν ἵσχυρῶς ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων, ἀλλ' οἱ ἔχθροι ἔχοντες ἐπὶ κεφα- λῆς οὐτὸν τὸν ἵδιον Σεραπέρην, ὅτις τοὺς ἐπαρακινοῦσε καὶ τοὺς ἔδιαζε πρὸς ἐπιθεσιν, ἐπέμεινεν ἐπὶ πέντε ὥρας ὄρμῶν πότε κατὰ τοῦ ἑνὸς ὡχυρώματος, πότε κατὰ τοῦ ἄλλου ὑπὸ τὸ πυρ-

40 κανονίων τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν πλοίων, ἀλλ' ἀποκρουόμενοι πάντοτε γενναίως τοὺς ἡνάγκασαν νὰ φύγωσι κακὴν κακῶς, ἐπὶ τῶν ὅποιων ἔξωρμησαν οἱ τακτικοὶ καὶ 250 ὑπὲ τὸν Μαχρυγιάννην, Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς; ἐπέφεραν πολλὴν βλάσην, περίπου τῶν 300 ἐλογίσθησαν οἱ φονευμένοι καὶ πληγωμένοι ἔχθροι, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἀξιωματικοὶ, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων 60—70· ἔπαθε καὶ ἡ Καρτερία ἀρχετὴν βλάσην, ὁ ἔχθρος δὲν ἐπεχείρησε δευτέραν ἔρδον ἀλλὰ κατέλαβεν, ὅπως ἐγιερη, διάφορα ὄχυρώματα ἔμπροσθεν τοῦ Μοναστηρίου πρὸς ἀποκλεισμὸν αὐτοῦ, ἀνήγειρε καὶ ἐπὶ τῶν ρίζωμάτων τοῦ λόφου τοῦ Ἰλισσοῦ ὄχυρώματα· τριακόσιοι ὑπὸ τὸν Καλέργυν κατέλαβαν τρεῖς Πυργίσκους παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰλισσοῦ, τοὺς ὅποιους ἴδοντες οἱ ἔχθροι ὥρμησαν πρὸς κυρίευσιν αὐτῶν, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν μετὰ πολλῆς ζημίας· περὶ τὸ ἐπέργασον ἐπέστρεψαν οἱ Ἑλληνες εἰς τὴν Καστέλα φέρουτες ὡς πρόποιον νίκης μίαν σημαίαν καὶ 35 κεφαλάς.

Ἐπιστροφὴ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἡπτα τοῦ Κιουταχῆ ἐν Κερατσίνῃ.

Ο Καραϊσκάκης μετὰ τὰς κατὰ τῶν ἔχθρῶν νίκας καὶ τὰ λαμπρὰ αὐτοῦ κατορθώματα κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, διαταγθεὶς κατ' ἐπανάληψιν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπιστρέψῃ ἵνα δώσῃ συνδρομὴν εἰς τὴν κινδυνεύουσαν Ἀκρόπολιν, ἐπέστρεψε τὴν 28ην Φεβρουαρίου εἰς Ἐλευσίνα μετὰ χιλίων περίπου ἀνδρῶν, διέτι τὸν στρατὸν τὸν εἶχε διανέμει εἰς διαφόρους θέσεις, τὰς οἵτοις ἐνόμιζε καταλλήλους νὰ κατέχωνται ὑπὸ στρατευτικῆς δυνάμεως, εἰς δὲ τὴν κεντρικὴν καὶ ἐπίσημον θέσιν τοῦ Διστόμου ἐδιέφερε τὸν Ἀθανάσιον Κούτσονίκα, ἀνδρα πολεμιστὴν καὶ ἐπίσημον Σουλιώτην.

Μετ' ὅλιγας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καραϊσκάκη εἰς Ἐλευσίνα, διέταξε καὶ ἐσυνάγθησαν ἐξ ὅλων τῶν σωμάτων Βάσσου, Νοταρᾶ καὶ λοιπῶν ἐν Ἐλευσίνῃ καὶ ἐτριπλασιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲ αὐτὸν στρατευμάτων, παρομοίως καὶ τὸ ὑπὲ τὸν X. Μεγάλη ἵππικὴ συνεπληρώθη εἰς 100 ἵππους, τὴν διὰ

Μαρτίου λοιπόν τὸ ἑσπέρικὸς ἔξεχίνης μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ οὐ μὲν διὰ Εηρᾶς, οἱ δὲ διὰ θαλάσσας, καὶ τὴν νύκτα τῆς ἐπισύνης ἔφθασαν εἰς Κερατίνη ποραθαλασσίαν θέσιν ἐπὶ τοῦ ποθμοῦ τῆς Σαλαμίνος ἀπέχοντος περὶ τῆς μιᾶς ὥρας τοῦ Πειραιῶς βορείως, καὶ ὡχυρώθησαν, ἔμπροσθεν δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ὄχυρωμάτων ἐπὶ τοῦ πεδίου κείται μετόχιον, περιτειχισμένον, ἀσκεπον, ἐντὸς αὐτοῦ ὁ Καρατζάκης ἔθετε 250 ἐκ τῶν ἀρίστων μαχητῶν, ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀθανάσιον Γούσια Μπότζαρη, τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν καὶ ἄλλους ὄμοιόν τοις, οἱ ἔχθροὶ μαθόντες ἦλθαν πολλὰ πρωῒ καὶ ἡκροτολίσθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, περὶ τὴν μεσημβρίαν ἤλθαν καὶ ἄλλοι ἔχθροὶ πεζοὶ καὶ ἵππεις καὶ ἡκροτολίσθησαν, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν, τὴν ἐπαύριον ὅμως κατέβη ὁ ἴδιος Κιουταχῆς μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ πεζῶν, τριακοσίων ἵππων καὶ κανονίων μὲν τὴν ἐλπίδα νὰ κατατρέψῃ τοὺς Ἑλλήνας καὶ νὰ τοὺς πνίξῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἤλθων δὲ ἔστησεν ἀπέναντι τοῦ Μετοχίου ἐντὸς τουφεκίου βολῆς τὰ κανόνια, τὰ ὅποια ἐσφενδόνιζαν σφρόνην κανονοθολισμὸν κατὰ τοῦ τείχους, τὸν ὅποιον ἔργον κάτω, ἀκολούθως διαιρεθέντες εἰς δύω ὅρμησαν οἱ μὲν κατὰ τῶν ἐν τοῖς ὄχυρωμασιν Ἑλλήνων, οἱ δὲ κατὰ τοῦ Μετοχίου, τὸ δὲ ἱππικὸν ἔξηκολούθεις αὐτοὺς ὅπισθεν, ἀλλ' οἱ Ἑλλήνες ἐν τῇ ἡμερᾳ ταύτῃ ἔδειξαν τὴν ἀξίαν τοῦ ὄνόματός τουν καὶ γενναιοψυχίαν, μάλιστα οἱ ἐν τῷ Μετοχίῳ ἐφάνησαν δεκτῆς καρτερίας των ἀνώτεροι παντὸς ἐπαίνου, διὸ ἐπολέμησαν καὶ ἀντέτυπαν γενναίως ὅπισθεν τῶν ἐρειπίων τῶν τειχῶν καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην δύω ἐκ τοῦ προχείρου ἀνεγερθέντων προγρυμάτων καὶ κατασύντριψαν τὴν διαφυρητμένην ὄρμην τῶν Βαρβάρων τούτων ἰππομαχούντων καὶ πεζομαχούντων, ἡ ἀρσενία τῶν Ἑλλήνων ἔξεπληξε τοὺς ἔχθρους; κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, διέστη οἱ ὄλιγοι ὑπὸ τὸν Χ. Μιχάλην ἵππεις ἀντιπαραστάθησαν κατὰ τῶν πολυαριθμῶν ἔχθρῶν καὶ τοις ἀναγαίτησαν τὴν ὄρμην καὶ μάλιστα ἀριστεύσαν κακῶς καὶ ὅλα τὰ σύμματα ἀριστεύσαν· ὁ ἔχθρος, ὅστις τὸ πρῶτον ἤλθεν ἐπιτιθέμενος, ἀκολούθως ἤναγκησθη νὰ πολεμῇ ὅμεινόμενος καὶ κατασχημένως περὶ τὰς 2 μετά μεσημβρίαν ἀνεγέργετε κακῶς ἔχειν, φογευθέντων πολλῶν ἐξ αὐ-

τῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων τρεις μόνον ἐφονεύθησαν καὶ 20 ἐπληγώθησαν.

° Εσωτερικά.

Διαχοπτομένων τῶν πολεμικῶν διηγημάτων, στρέφομεν τοὺς ὄγκαλμούς μας ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ναυτικῶν κινημάτων καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἡρύσθημεν. Η Κυβέρνησις ἐδρεύουσα ἐν Ναυπλίῳ ἡναγκάσθη ἐκ τῆς ἔριδος τοῦ Θεοδώρου Γρίβα, φρουράρχου τοῦ Παλαμιδίου, καὶ τοῦ Νάσου Φωτομάρα, φρουράρχου Ἀκραναυπλίας, ν' ἀποσυρθῆ εἰς τὸν κατὰ τὸ Ναύπλιον θαλασσόπυργον, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μὴ δυναμένη νὰ ἐργάζεται ἐν ἀνέσει. Διῆτι οἱ ἀνατέραι φρουράρχοι ἥρχισαν μεταξύ των ἐμφύλιον πολεμον ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Αἴγιναν ὅπου εἶχον ἀποκατασταθῆ οἱ Ψαρριανοί, οἵτινες διὰ τὴν πρὸς τὴν τάξιν ἔφεσιν εἶχον τὰ πιστὰ, μεταβάστης δ' αὐτῆς ἦτυχε καλλίπτης ὑπεδοχῆς, τὴν 11ην Νοεμβρίου.

Ο ἔχθρὸς ὅλας τὰς ζωτροφίας τοῦ στρατοπέδου τῷ, Ἀθηνῶν, τὰς μετέφερεν ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ Εύβοίς, διὰ τοῦ Ωρωποῦ, πρὸς τούτο ἡ Κυβέρνησις ἰδιαίτεραν εἰς τὸν Ἐρετριακὸν κόλπον περὶ τὰς ὁργὰς τοῦ Μαρτίου πρὸς κυρίευτιν τοῦ Ωρωποῦ τὴν φρεγάταν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸν Μιαούλην, τὴν Καρτερίαν ὑπὸ τὸν Λασιγκα καὶ τὸν Μέλσωνα ὑπὸ τὸν Ηαππᾶ Νικολῆ καθὼς καὶ 500 στρατιώτας ὑπὸ τὸν Ζακύνθιον Πέταν, ἀρχηγὸς δὲ τῆς ἐκστρατείας ἦν ὁ συνταγματάρχης Εἰδεκ, τὴν 3ην τοῦ Μαρτίου ἐφίασαν εἰς Ωρωπὸν ὅπου γῆραν δύω τροφοφόρα πλοῖα ὑπὸ Οἰωμανικῶν σημαίων, τὰ ὅποια ἡ Καρτερία ἀμφότερα ἐκυρίευσεν, ἡ δὲ Ἑλλὰς ἔκανον οὕλης σφοδρῶς καὶ κατεσίγησε τὰ ἐπὶ τῆς παραλίας κανονοστάσια καὶ κατέκαυσε τὰ ξύλινα περιφράγματα καὶ μίαν μικρὰν πυριταποθήκην, ἔτοιμασθησαν δὲ καὶ εἰς ἀπόβασιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πλοίων καὶ τοῦ φόδου τῶν Τούρκων, ἀλλ' ὁ Ἔδεκ προφασιζόμενος ὅτι δὲν ἔχει ἀναλόγους λέμβας δὲν ἥθιλησε νὰ κάμῃ ἀπόβασιν, καὶ οὕτω τοὺς μὲν στρατιώτας μετέφερν τὰ πλοῖα εἰς Ηειρκιά, τὸν δὲ Ἔδεκ εἰς Σι-

ρον, του ὁποίου αὕτη ἦτον ἡ πρώτη καὶ τελευταῖα ἐκστρατεία.

Μετ' ὅλιγας ἡμέρας ἐγένετο ἀλληλή ἐκπλευσις πλοίων πολεμικῶν τῆς Κυθερνήσεως εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Βάλου πρὸς διαχοπὴν τῆς κοινωνίκης τῶν μερῶν ἐκείνων μετὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀθηνῶν, ἀρχηγὸς τῆς μοίρας ἦτον ὁ Χάστιγχ διευθυντὴς τῆς Καρτερίας, τὸ δικάταρτον ὁ Θεμιστοκλῆς ὑπὸ τὸν Α. Ῥαφαλιᾶ, τὸ δικάταρτον ὁ Ἄρης ὑπὸ τὸν Α. Κριεζῆν καὶ αἱ δύο αἱ γολέται ἡ Ἀσπασία ὑπὸ τὸν Α. Σωτηρίου καὶ ἡ Πλαναγία ὑπὸ τὸν Νέγκαν, τὴν 8ην τοῦ Ἀπριλίου ἔφθασεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τοῦ Βάλου ὁ Ἄρης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐλλιμενίσθησαν ἐντὸς τουφεκοβολῆς χατέμπροσθεν ἐνδός κανονοστασίου ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος καὶ διὰ τοῦ σφραγίδος κανονοβολισμοῦ χατεσίγησε τὰ κανόνια τοῦ ἐχθροῦ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπλευσαν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος ὅπου εὗρον 8 Τουρκικά δικάταρτα φορτηγὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν κανονοστασιῶν τῆς πόλεως, ἐξ αὐτῶν συνέλαβον 5 φορτημένα ἐκ τροφῶν καὶ ἐφρδίων διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ ἀπέστειλαν μὲν συνδίαν τῆς Ἀσπασίας εἰς τὸν Πόρον, ἐκάυσαν καὶ ἄλλα δύο ἐκ τῶν ἔκει πλοίων, ἐλθούντες δὲ εἰς Τρίκερα ἐκάυσαν ἐν δικάταρτον Τουρκικὸν πολεμικὸν πλοίον μὴ δυνηθέντες νὰ τὸ λάβωσι.

Γ'. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις τοῦ ἔτους 1827, ἥτις ἐψήρισε τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν ἐπταετὴ Κυθερνήτην τῆς Ἑλλάδος τὸν Τζώρτζην ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν Δ. Κόγχραν στόλαρχον.

Π. ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσις εἰχε φησίση νέαν Ζην λήγοντος τοῦ Τόριου ἀλλὰ δὲν συνῆλθεν, ἡ ἐπιτροπὴ ἐκάλεσεν ἐκ νέου ἀρχηγένου τοῦ Θερίου, ἀλλ' οὐδεὶς συνῆλθεν, ἐκλιθησαν καὶ ἐκ τρίτου εἰς Λήγιναν, ἀλλὰ κατὰ πρότασιν τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπῆτει νὰ ὅρισθῇ τὸ Καστρὶ καὶ ἐνταῦθα ἦλθεν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ πολλοὶ τῶν Πελοποννησίων καὶ ἥρχισαν τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις τὴν 11ην Φεβρουαρίου ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Γ. Σωτήρο

διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην ἡγανάκτησαν οἱ ἐν Αἰγίνῃ καὶ συνηγανά-
κτησε καὶ τὸ στρατόπεδον διὰ τὴν παρεκτροπήν των ταύτην
καὶ ἔγραψαν εἰς τοὺς ἐν Αἰγίνῃ τὴν 25ην Φεβρουαρίου διὰ τοῦ
Καραϊσκάχην νὰ μὴν ἐνδώσουν εἰμὴ ἀν οἱ ἐν Ἐρμιόνῃ συγκατα-
τεῖστιν εἰς τρίτον τόπον, ἀλλ' οὐτοὶ ἐπέμειναν.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης ἔρθησεν εἰς Ἐρμιό-
νην ὁ ἀντιστράτηγος 'Ριχάρδος Τζώρτζης, κατευοδόθη δὲ τὴν
26ην Φεβρουαρίου εἰς τὰ Χέλι ἄντερον τῶν Πετζῶν, τὸν ὅποιον
ἰδέχθησαν ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ Πελοποννήσιοι καὶ 'Ρουμελιῶταις
ἄς χρηματίσαντες ἄλλοτε ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἐν Ἐπτανήσω
ὅπου εἴχε διοργανίση ἄλλοτε τὰ Ἑλληνικὰ τάγματα· δυταρεστη-
θεὶς δὲ διὰ τὴν διαιρέσιν τῶν Ἑλλήνων ἐπροσπάθησε νὰ φέρῃ
τὴν ἔνωσιν, προτέτι ἐν 'Ερμιόνῃ διέτριψε πρό τινων ἡμερῶν κα-
ταγινόμενος νὰ φέρῃ τὴν ἔνωσιν, ὁ "Αγγλος Μοίραρχος Χά-
μελτον, πρὸς δὲ καὶ ἡ προτροπὴ τοῦ "Αγγλου Ηρέσσεως τῆς
Κωνσταντινουπόλεως Κάνιγχος, ἦτον ὑπὲρ τῆς ὁμονοίας, ἐξ ἣς
ἔνηρτάτο ἡ εύόδησις τῆς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεστείας του,
ταῦτα ὑπερίσχυταν ν' ἀποφασίσουν ἀμφιστέρωθεν τὴν Τροιζῆνα
(Δαμαλά).

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ἦτοι περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου ἔρθα-
σεν εἰς Πόρον καὶ τὸ περιμενόμενον ἀτμόπλοιον Μονόχερο μετὰ
τοῦ Κοχράνου καὶ κατέπλευσεν εἰς Αἴγινα ὅπου ἔδρευεν ἡ Κυ-
βέρνησις, ὅποις ἔφερεν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐκστρατειῶν του ἑκατὸν
χιλιάδας διστηλικῶν ἐκ τῶν βοηθημάτων τῶν ἐν Πύρώπη ἐταίρων
καὶ ἐκ τοῦ λειψάνου τοῦ Λγγλικοῦ δινείσου.

Ο Κοχράνος λαβὼν γνῶσιν τῆς διαιρέσεως ἐν τοιαύτῃ τῆς
πατρίδος περιστάσει ἔθλιβη καὶ κατεθορυβήθη, ἔγραψε δὲ δύω
ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐν Ἐρμιόνῃ συνελθόντας μετά τινας περι-
ποιητικοὺς λόγους καὶ ἐπιπληκτικοὺς, πρὸς τοὺς ὅποιους ἔλεγεν
ἐὰν δὲν ὁμογόνωσι καὶ δὲν σκεφθῶσι τὴν σίκεράν θέσιν τῆς πα-
τρίδος των, ἦτις τοὺς ἔχαλει εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, καὶ ὅτι
ὁ καιρὸς ἐπείγει ὥστε συντόμως νὰ ἀποφασίσωσι περὶ ἑκατὸν
ἡμερῶν Κυβερνήσεως καὶ ὅταν ἐλευθερώσωσιν τὴν Ακρόπολιν
τότε συνέρχονται ἐκεῖ καὶ σκέπτονται διὰ τὰ περαιτέρω, ἄλλως
ἀναγκωρεῖ τῆς Ἑλλάδος.

Πί Συνέλευσις ἐψήφισεν ἑπτακοτῆν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἰωάννην Καποδιστριαν, τὸν Τζώρτζην ὡς ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν Κόχραν ὡς στόλαρχον, ἐσυστήθη δὲ καὶ τριμελῆς ἐπιτροπὴ κληθεῖσα ἀντικυβερνητική, ἔχουσα ἐντολὴν νὰ διεικῇ τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου, μέλη δ' αὐτῆς ήσαν ὁ Γεώργιος Μαυρομάχαλης, Γιανούλης Νάκος καὶ ὁ Μάρκος Μιλαΐτης Ψαρρίανός, τὴν 29ην Μαρτίου παρέστη ἐν μέσῳ τῆς Συνελεύσεως ὁ Κοχράν ὡς στόλαρχος, ὥρκισθη νὰ ὑποεργάσῃ πιστῶς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἀκολούθως ὅψισε τὴν στόλαρχικὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος, ἐν ᾧ καὶ ὁ ἀνδρείος πατριώτης Μιαούλης ὡς πλοαρχος· τὴν 3ην Ἀπριλίου ὥρκισθη ἐμπροσθεν τῆς Γ'. τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ πρώτου καὶ ἔπειτα ὁ ἀρχιστράτηγος Τζώρτζης.

Οἱ δύο αὗτοι διορισθέντες ἀρχηγοὶ ἐπὶ τῶν κατὰ Ξηρὰν καὶ Θάλασσαν Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἀντὶ νὰ ἐπιφέρουν ὅφελος, ἔφεραν βλάβην, μάλιστα ὁ τεὸν στόλου, ὅτις αὐτοδικαίως ἤρπατε καὶ τὴν ἀρχηγείαν τῶν δυνάμεων τῆς Ξηρᾶς καὶ διὰ τῆς ἐπιφονῆς του ἔγεινεν αἵτιος τῆς φθορᾶς τόσου στρατοῦ καὶ τόσων ἀρχηγῶν, ἃστε τοσοῦτοι δὲν ἔχαθησαν ἐν δλῃ τῇ ἐπαναστάσει, καὶ ἀντὶ ἀποτελέσματος ἡλώθη πρόωρα καὶ ἡ Ἀρχόπολις, ἥτις ἦδυντο ἀκόμητον ἢ άνθεξῆ καὶ νὰ σωθῇ ἀκολούθως, διέτι μετ' ὅληγον ἦλθαν βοηθητικαὶ περιστάσεις^(*) ὁ δεύτερος τούτων ὁ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τῆς Ξηρᾶς ἥτον εὐηθῆς καὶ εἰλικρινῆς, ἀλλ' ὡς προσφάτως ἰλθὼν δὲν ἔγνωρικε καλῶς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' οὕτε τὰς δυνάμεις τοῦ ἔχθρου καὶ μάλιστα τὴν διαφημισμένην βάρβαρον καὶ ἀκάθεκτον ὄρμὴν τοῦ ἱππικοῦ των, εἰς τὴν ὕποικαν οἱ Ἑλληνες μὲ τὸ ἀτακτὸν των πεζικὸν ἐπιθετικῶς δὲν ἦδύναντο ν' ἀντιπαριταχθῶσι καὶ νὰ ἀνθεξῶσιν· ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἤξευρε νὰ πολεμῇ τοὺς ἔχθρους αὐτὸς ἐδειχθεὶς παντοῦ νικητής, ἀλλ' ἀτυχῶς τὴν ἔξουσιαν αὐτοῦ τὴν ἀνέθεσαν εἰς ἄλλους, καὶ ἀπ' αὐτοὺς πάλιν τὴν ἐσφετερίσθη θαλάσσιος ἄπειρος τῶν μαχῶν τῶν Οθωμανῶν, καὶ οὔτως ἀπωλέσθησαν τόσοις ὅριστοι ἀρχηγοὶ τῆς Ἑλλάδος τὸ ἄνθετον

(*) Ἰστορία Τρικυπόπειρα.

στρατοῦ καὶ ἡ Ἀκρόπολις αὕτη, ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγεν· «οὐ φράγματοι οὔτε οἱ ὅποι μᾶς ἤλθαν εἰναι ἀπειροι τῶν· Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ δὲν γνωρίζουν μὲ πόσους τῶν ἐχθρῶν ἔχομεν νὰ κάμωμεν, καὶ μάλιστα ἦτον πολὺ μετανοημένος ὅπου ἐδέχθη τὴν ἀρχηγίαν τούτων.

Καὶ ἐνῷ ἡ Ἑλλὰς ἔκινδυνευεν, διὸ Κόχεων ἐκομπιόρημόνει τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, προσέτι δὲ δι' ἀγυρτικῶν μέσων ἥθελε νὰ ἔξιπατήσῃ τὸ κοινόν, ὅτι ἥθελε πυρπολήσει τὸν Ὁδωμανικὸν στόλον διὰ νέας ἐφευρέσεως πυρπολικῶν πυριδούλων καὶ κατεξώδευεν ἐπὶ ματαιώ τὰ χρήματα τοῦ Δημοσίου, ὅπερ εἴ τῶν τοιούτων ἐπὶ τέλους ἐγένετο γελοῖος.

Οι δὲ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἔγραψον, διτι, ἐὰν ἐντὸς ὅληγων ἡμερῶν δὲν ἥρχετο ἔξωθεν βοήθεια πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας, ἀφεύκτως ἐπιπτεν ἡ Ἀκρόπολις· ἡ λυπηρὰ αὕτη εἰδῆσις διαδηθεῖσα καταθυρούσης τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν Κυθέρωναν καὶ ἔξεστρατευεταν ἀλληλοδιαδίχως ἐκ τῆς Πελοπονήσου ὑπὸ τὸν Γενναγίην Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Χαύτανθον Σισίνην ἐκτὸς τῶν ὅσων ἦτο μὲ τοὺς Νοταράρους 2500, ἐμίσθωσε καὶ ὁ Κοχεώνης πλέων τῶν 1000 Ἄδραιον καὶ Πετζιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ταγματάρχου Οὐρκουσάρτου, ἐστρατολογήθησαν καὶ εἰς τὴν Νάξον 200 Κρῆτες ὑπὸ τὸν Καλλέργην, συνεξεστράτευσαν καὶ ἄλλοι οἱ ἐν Σαλαμίνει Στρεοὶ Ἐλλαδίται, ὥστε οἱ ἐν Ἀττικῇ συνελθόντες πεζοὶ καὶ ἵπποι, τὴν 10ην Ἀπριλίου συνηριθμοῦντο εἰς 10 χιλιάδες. Χάρις δὲ εἰς τὰς φιλελληνικὰς ἐταιρίας δὲν ἐστεροῦντο τροφῶν· οἱ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἕλληνων μάχαι ἐγίνοντο καθεκάστην καὶ συγγναὶ, μάλιστα κατὰ τὸ Δαφνὶ ἐγένετο τρίωρος μάχη, καθ' ἣν οἱ ἔχθροὶ ἐπαθον πολλὰ παθήκατο, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων 19 ἐφινεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καὶ 14 ἵπποι ἐπεσαν· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους, ἀρχομένου τοῦ Ἀπριλίου, ἐγένετο ἄλλη μάχη, καθ' ἣν ἐπεσαν 20 Ἑλληνες ἐν οἷς καὶ ὁ Βεσιλῆς Λαγηλῆς, ἐπληγώθησαν καὶ ἐφινεύθησαν 18 ἵπποι, διεκριθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὁ Κεραγεώργης Βούλγαρης ἱππομαχῶν εἰς πρὸς πολλοὺς καὶ ἀριστεύων, τὸ κακὸν ὅμως ἦτον ὅτι οἱ ἐν Ἀκροπόλει δὲν ἐπαυον γιαφούντες (καὶ χωρὶς πολλῆς ἀνάγκης) οἵτις ἡ Ἀκρόπολις ἐπιπτε

δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ταῦτα γράφοντες κατηνάγκασαν τὰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴ μεταχειρισθῶσι τοὺς ἀσφαλεστέρους τρόπους ὡς βραχυτέρους, ἀλλὰ τοὺς ἐπικινδυνεστέρους· ὁ Καραϊσκάκης ἐπρότεινε νὰ καταληφθῶσι τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν καὶ ὁ Ὦρωπὸς καὶ ἐκκοπῇ ἡ μετὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουτσαχῆ κοινωνία τῆς Θεσσαλίας καὶ Εύβοίας ὅθεν ἐστέλλοντο αἱ τροφαὶ καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, ἀλλὰ τὸ σχέδιόν του ἐγκατελείφθη ὡς μὴ φέρον ταχὺ ἀποτέλεσμα, ἵξει καὶ μόνου, κατὰ τὸ γράφειν τῶν ἐγκλείστων, ἐκρέματο ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Ἀχροπόλεως.

Ο Κόχραν διορισθεὶς στόλαρχος παρέλαβε τὴν Ἑλληνικὴν ναυτικὴν μοίραν καὶ μετέβη εἰς τὸν Φάληρον περὶ τὴν Τὴν τοῦ Ἀπριλίου, ἐντεθεν μετέβη εἰς Καρατσίνη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Καραϊσκάκη, εἰχε δὲ ἀναπεπταμένην τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἥτις ἐπροπορεύετο, μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη συνιωμίλησε διὰ διερμηνέως, πρὸς τὸν ὄποιον ὁ Κόχραν ἔλεγεν ἐπιμόνως ὅτι πρέπει ἀνευ ἀναβολῆς οἱ Ἕλληνες νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἑχθρικοῦ στρατοπέδου διὰ νὰ διαλύσωσι τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀχροπόλεως. Ήδε μάτην ὁ Καραϊσκάκης ἀντέτεινεν παραστήσας τὸ κινδυνώδεις τὴς πρόξεως, ἵξει τῆς ἡδύναντο νὰ διακινδυνεύσουν τὰ πάντα, ὁ δὲ Κόχραν ἐπιμεινάς εἰς τὴν ιδέαν ταύτην καὶ πμοπιωδῶς καὶ δηκτικῶς ἐμπήξας τὴν σημαίαν κάτω εἶπε πρὸς τοὺς περιστῶτας στρατιώτας. «Στρατιῶται ὅστις ἐμπήξῃ ἓξ ύμῶν τὴν σημαίαν ταύτην ἐπὶ τῆς Ἀχροπόλεως θὰ λάθη 1000 τάλληρα χάριν,» οἱ δὲ συνοδεύοντες ταύτην στρατιῶται ἥσαν δέκα χιλ. καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς τὰ πλοῖα μετὰ τοῦ ἀρχηστρατήγου.

Τὴν 8ην Ἀπριλίου ὁ Μακρυγιάννης μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκρυχώρησε πρὸς τοὺς ἑχθροὺς, ἀπέβησαν εἰς ὄμοιοις τὸν Φάληρον καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Οὔρωρού τον καὶ ὄμρότεροι ἐπλησίασαν πρὸς τοὺς ἑχθροὺς ἀκροβολίζομενοι μέχρι τῆς ἑσπέρας, εἰς ὅν ἐπληγώθησαν ἐκ τῶν Ἕλλήνων περὶ τοὺς 10· οἱ ἀκροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν καθεκάστην καὶ ἐπροσχωροῦσαν ὄχυροποιούμενοι μέχρι τοῦ ἐλαῖωνος προσβάλλοντες τοὺς ἑχθροὺς καὶ προτείνοντες τὴν δὲ 13ην τοῦ μηνὸς οἱ ἀκροβολισμοὶ οὕτοι ἡρχίσαν κατὰ πρῶτον κατὰ

τὸ σύνγρις μεταξὺ ὀλίγων στρατιωτῶν, ἀκολούθως ὅμως ἐλθούσης θοηθείας εἰς ἀμφίτερα τὰ διαμαχόμενα μέρη ἐγενικεύθη καὶ ἐγένετο μάχη πεισματώδης, εἰς ἦν τὸ πρῶτον οἱ Ἑλληνες ἀπεδίωξαν τοὺς ἔχθρους ἀπὸ τὸ περὶ τὴν Μουνυχίαν καὶ Πειραιᾶ ἀκρωτήριν παρὰ τὸν τάφον τοῦ Θεμιστοκλέους βοηθούμενοι ὑπὸ τὸν κανονοβολισμὸν δύω κανονεφρίων· ὁ Κόχραν τυχὼν εἰς τὴν ξηρὰν τὴν ὥραν ταύτην καὶ ἴδων τοὺς ὀλίγους Ἑλληνας νὰ καταδιώκουν τοὺς Τούρκους ὑπερεχάρη καὶ διέταξε γενικὴν μάχην, οἱ Ἑλληνες ἤκουσαν καὶ ἀμελόμενοι ὢρμηταν οἱ ἐν Φαλύρῳ καθὼ; καὶ οἱ ἐν Κερατσινίῳ, κατὰ τῶν ἔχθρῶν, συγχρόνως ἐπυρσοκρότησαν καὶ ὅλα τὰ κνημοστάσια, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐπέταξεν ὡς ἀετὸς; ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν ἔχθρων ὄχυρωμάτων καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐξ ἐφύλον ἐκυρίευσαν, τὰ δὲ παρήτησαν οἱ ἔχθροι καὶ ἔντρομοι ἀνεχώρησαν, ὥστε ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας ἐννέα ὄχυρώματα ἐκυρίευσαν, οὐ δὲ ἐν αὐτοῖς οἱ μὲν ἐφυγον πρὸς τὴν πόλιν, οἱ δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ μοναστήριον· εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν 60 Τούρκοι καὶ 8 Ἑλληνες.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Καραϊσκάκης ἔφερε τὴν σκηνὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐκτὸς τοῦ Μετοχίου, εἰς τὸ ὅποιον ἦσαν 300 Τούρκοι, οἱ Ἑλληνες κατεῖχον ὅλην τὴν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ Φαλήρου μέχρι τῶν ὑψωμάτων τοῦ Κοριδαλοῦ· ὁ Κόχραν ἐπερειδόμενος εἰς τὴν νίκην τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐπρότεινε τὴν ἐπιούσταν νὰ ἐκστρατεύσωσι πανστρατειῇ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν πρὸς λύτιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην δὲν εὗρε συμφώνους τὸν Καραϊσκάκην καὶ τὸν Τζόρτζη, ὁ πρῶτος μάλιστα τῷ εἶπε ὅτι ἐνόσῳ ὑπάρχουν ἔχθροι εἰς Μονῆν, βῆμα εἰς τὰ ἐμπρός δὲν δύνανται νὰ κάμη.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ἡ κατὰ τῆς Μονῆς προσδολὴ διὰ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης, καὶ εἰς μὲν τὴν ξηρὰν ἐπλησίασαν τὰ κανόνια καὶ ἥργισε τὸν κανονοβολισμὸν κατὰ τῶν τείχων τῆς Μονῆς, κατὰ δὲ τὴν θάλασσαν ἐπλησίασεν ἡ φρεγύτα Ἐλλὰς καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ἥργησαν τὸν κανονοβολισμὸν ἐκσφενδονίσασα 800 βολὰς κατεκρύμνησε τὴν ὄροφὴν καὶ τὰ τείχη οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια ἐπέμειναν ὑπερασπιζόμενοι γενναιῶς, οἱ Ἑλληνες ἐφόρ-

μηταν κατ' ἐπανάληψιν ἐπὶ τῶν ῥηγμάτων τοῦ τείχους, ἀλλὰ προκρούσθησαν ἵσχυρῶς ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν καὶ ἀπεσύρθησαν, μελονότες οὐδεμίᾳ πρὸς τοὺς ἔχθρους· ἥλθε βοήθεια· ἐγένετο μικρὰ σάνακαρχὴ πρὸς συμβίβασμὸν, ἀλλὰ δὲν ἐτελεσφόρητες, ἵξαιτουμένων τῶν ἔχθρῶν νὰ ἐξέλθουν μὲ τὰ ὅπλα των, οἱ ἔχθροι ἐπὶ τῆς ἀνακαρχῆς ἐπυροβόλησαν κατὰ τοὺς ἀπεσταλμένους ταγματάρχου Ούρκουσιρτού μὲ προτάσεις συμβίβασμοῦ καὶ τὸν ἐφόνευσαν, παρημοίως ἐπυροβόλησαν καὶ κατὰ τὴν λέμβου τοῦ στοιλάρχου, φερούσης λευκὴν σημαῖαν καὶ τὸν γραμματέα αὔτου, τὰς παρανομίας ταύτας τῶν ἔχθρῶν ἴδωτος Κόχραν κατὰ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν, ἔφριζε, ἀλλὰ φαίνεται ὁ ἀνθρώπος εἰχε δίκαιον διότι πρώτην ἥδη φοράν εἶδε Τούρκους, διὸ κατέδεν ἥθελε νὰ ἀκούσῃ περὶ προτάσεων καὶ συμβωνιῶν, ἐπρόσεινε δὲ εἰς τὸν Καραϊσκάκην καὶ τοὺς λοιποὺς ὄπλαρχηγοὺς; νὰ διατάξουν τὴν ἐξ ἐφόδου κυρίευσιν τῆς Μογῆς καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἑλληνες δὲν σύνδικαν τοὺς ἐπέπληγε ώς ἀνικάνους καὶ δειλοὺς; καὶ ταῦς ἡπειροῦ ὅτι θὰ συκινθῇ νὰ φύγῃ· ὅλοι οἱ ὄπλαρχηγοὶ ἔδυταρεστήθησαν μὲ τὸν ἀπότομον καὶ ἀνοίκειον τρόπου τῷ ἀνθρώπῳ τούτου καὶ προείδον ὅτι κακὸν τέλος θὰ λάβῃ ἡ ἐκστρατεία αὕτη διευθυνομένη ὑπὸ τοιωτῶν ἀνθρώπων, μάκιται ὁ Καραϊσκάκης ὡμίλησε φανερὰ πρὶς τοὺς ὄπλαρχηγούς, ὅτι μὲ τὴν ἀνυπομονησιαν τῶν Φράγκων αὔτῶν, τοὺς δόποίους; οἱ πληρεξόρτιοι τῷοι Ἐθνοῦς μᾶς ἐπέσβαλαν ἐπὶ κεφαλῆς, κακὸν τέλος θὰ ἔχωμεν, ἐγὼ ἐὸν τοὺς ἐγγάριζα τοὺς ἀνθρώπους αὔτοὺς; ἡτο τῷοι ἀδυνάτων νὰ τοὺς παραδεχθῶ ἐπὶ κεφαλῆς μας, ἥδη ὅμως, ἀδελφοί, πρέπει νὰ ὑπομείνωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν ποὺ θὰ εῦγη τὸ πράγμα. Ο Κόχραν μὴ εἰσακούσθεις εἰχεν ἀποσυρθῆ ἐντὸς τοῦ πλοίου ἀλλὰ δὲν ἐψυγε, τὴν δὲ διεύθυνσιν τοῦ στρατοῦ τὴν εἰχεν ὁ Ἀρχιστράτηγος Τζώρτζ, ὅστις ἡτο μετρίου γαραχτῆρος ἀνθρώπος, ο ὅποιος ἔδωκε πληρεζούσιότητα εἰς τὸν Καραϊσκάκην νὰ διαπράγματευθῇ μὲ τοὺς ἐν τῷ Μετοχίῳ Ὁθωμανοὺς καὶ διστις ἐδέγκη τοὺς δρους, οὓς εἶχεν ἀπορρίψει πρὸ ὀλίγου ὁ Κόχραν· γενομένου τοῦ συμβίβασμοῦ τὴν 16ην Ἀπριλίου, ὁ Καραϊσκάκης παρέλαβε τὴν σημαῖαν τῶν Ὁθωμανῶν, τοὺς δόποίους; ἔξελθίντας τῆς Μογῆς τοὺς ἔθεται ἐμπροσθεῖν αὐτοῖς

καὶ διέταξαν τοὺς ἵππεis; νὰ τοὺς περιφευρήσουν, οἱ δὲ Τζαβέλλας
καὶ Βάσος ἐδόθησαν ώ; ὅμηρος κατ' αἰτησιν τῶν Ὀθωμανῶν καὶ
οὗτοι ἥρχισαν ὁδοιποροῦντες, οἱ Ἑλληνες ὅμως τοὺς ἀκολουθούν,
φιλάσαντες δὲ εἰς τὸ πεδίον ἔξωθεν τοῦ Πειραιῶς, ἦπλωσέ τις
νὰ ἀρπάσῃ ἐν γιαταγάνι ἐνὸς Τούρκου, ἀλλ' οὐτος; τὸν ἀπέκρουσεν
(διότι ὁ ἀλβανὸς θεωρεῖ τὸν ἀφοπλισμὸν ως τὴν μεγαλητέραν
ἀτιμίαν, διότι οὗτος ἀφοπλισθεὶς πλέον δὲν δύναται νὰ ζήσῃ με-
ταξὺ τῶν πατριωτῶν του), ὁ Ἑλλην ἀποπειρᾶται; καὶ δεύτερον
ἐπιστολίζηη παρὰ τοῦ Ἀλβανοῦ καὶ ὁ Ἑλλην ἐτουφέκεισε τὸν
Τούρκον, οἱ δὲ παρακολουθοῦντες; Ἑλληνες μὴ ἴδοντες τὴν ἀργὴν
τοῦ γεγονότος, ἐτουφέκησαν ἀδιακρίτως τοὺς ὑπὸ συθήκην κα-
ραδοθέντας Ὀθωμανούς, καὶ οἱ Τούρκοι ἐπίσης ἀνταπεκρίθησαν
τουφεκίσαντες, ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ λοιποὶ ὄπλαρχογοι οἱ εὐ-
ρισκόμενοι ἐν μέσῳ τῶν ἔχθρῶν ἔξωναξον πρὸς κατάπαυσιν τοῦ
κακοῦ, ἀλλὰ κάνεις δὲν ἤκουεν, οἱ Τούρκοι ἔτρεχον φινευόμενοι καὶ
καταδιωκόμενοι μέχρι τῶν δύω ὅχυρομάτων, οἱ περὶ τὴν Κώστα
Βότζαρην Σουλιώται καὶ οἱ περὶ τὸν Νακήταν Πελοπονήσοι, ἀφέν-
τες τοὺς μισοὺς ἐν τοῖς ὡχυρώμασιν ἔξηλθον οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν
ὡχυρώματων εἰς ἀντίληψιν τῶν Τούρκων, ἀλλ' οἱ ἐπὶ τοῦ λόρου
ἔχθροι ὄντες ὡχυρώμενοι ἐπὶ τοῦ λόφου, ἔχοντες καὶ δύω κανό-
νια ἐνόμισαν ὅτι οἱ Ἑλληνες ἔξηλθον πρὸς ἐπίθεσιν, ἥρχισε τὸ
πῦρ κατὰ τῶν Ἐλλήνων καὶ κατὰ τῶν φευγόντων Ὀθωμανῶν
ἐφόνευσην τοὺς ἔχθρούς καὶ τοὺς οἰκείους ἔως οὖτοι ἔφθασαν ἐπὶ
τοῦ λόφου ὅπου ἦδραι τὴν ἀσφάλειαν, ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν
ὑπό τε τῶν ἔχθρῶν καὶ τῶν φίλων 200.

Τὸ ἀποτρόπαιον καὶ τραγικὸν τοῦτο συμβέβηκὸς κατελύπησε
καὶ παρεπίκρανε τὰς ψυχὰς τοῦ τε Καραϊσκάκη ἀρχηγοῦ, καὶ
ὅλων τῶν ὄπλαρχηγῶν ἑλλήνων, διότι ἀπαντες μετ' ἀγανα-
τῆσεως ἔθεωρησαν τὴν πρᾶξιν ταύτην βρελυράν καὶ ἀποτρό-
παιον, οἱ ξενοὶ μάλιστα ἐρέθισαν τὰ πράγματα πολὺ ἀποδίδον-
τες προμελέτην διὰ τὸν σκοπὸν τῆς αἰσχροῦ; λείχεις, ἀλλὰ δὲν ἀπ-
εισχύθη τοιοῦτον, ἀλλ' ἐκ τῆς τυχαίας περιστάσεως καὶ κακῆς
συνενγοήσεως ἐπῆλθε τὸ κακόν, τὸ ὅποιην βεβαίως ἦτον ἀδύνα-
τον γ' ἀναγκαῖτην; εἰς τὸν κυκεῶνα αὐτὸν, τῷ πλήθινος, εἰς ὃ

διεδόθη ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐδολοφόνησαν τοὺς ὄμήρους, ἔχοντες δὲ
ἐν τῇ ἴδεᾳ αὐτῶν τὸν φόνον τοῦ ἀπεσταλμένου ταγματάρχη
Ούρκουσάρτου ἐρεθίσθησαν ἐξ τῆς ἀγανακτήσεως καὶ δὲν εἶχον
πλέον βασταγμόν. ‘Ο Καραϊσκάκης μάλιστα τοσοῦτον ἐλυπήθη
ώστε ἡτένησε καὶ ἐπεισε κλινήρης, διέταξε δὲ νὰ γίνωσιν ἔξε-
τάσσεις καὶ ἔρευναι διὰ νὰ εὑρεθῇ ὁ πρωταίτιος τοῦ ἀνοισιουργή-
ματος καὶ νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν ὃποιος δῆποτε καὶ
ἄν ἦναι· ἀποδοθέντων δὲ κατηγοριῶν εἰς τινας στρατιώτας τοῦ
Ἰωάννη Νοταρᾶ ὡς πρωταίτιος εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἐπυ-
λαχίσθη ὁ πάντη ἀθῶς οὗτος ἀρχηγὸς. Οἱ ξένοι, ω; ἐρήθη, ἐκ
τῆς μεταξύ των ὑντοζιλίας, ἔρευνσαν τὰ πράγματα εἰς τοιού-
τον τρόπον, ὥστε ἔφεραν μίαν παραλυσταν εἰς τὸν στρατὸν,
διότι ὁ μὲν Τζώρτζ παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας, ὁ δὲ Γόρδων ἀν-
εχώρησε τοῦ στρατοπέδου, παρητήθησαν καὶ τινες ἄλλοι ἀξιω-
ματικοὶ φιλέλληνες, ὁ δὲ στόλαρχος Κόχραν ἐκήρυξεν ὅτι οὗτος
δὲν εἶχεν οὔτε ἐνοχὴν οὔτε εἰς τὴν συνθήκην, οὔτε καὶ εἰς τὴν
πρᾶξιν, ἡ δὲ κυβερνητικὴ ιδησύστα εἰς ποίκιν κακὴν κατάστασιν ἤλθε τὸ
στρατόπεδον ἐκ τῆς πράξεως ταύτης ἐπεμβῆκε παρασταίνουσα
εἰς τὸν στόλαρχὸν καὶ τὸν ἀρχιστράτηγὸν ὅτι εἶναι ἄτοπον ἐξ
ἐνὸς ἀπροσθέπτου συμβεδοκίτος νὰ παραιτήσουν εἰς τὴν κρισι-
μωτέραν περίστασιν τὴν Ἐλλάδα εἰς τὴν τύχην της· καὶ ὡς ἐξ
τούτου συνῆλθον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ παραδώσωσι τὸ συμβάν εἰς
τὴν λήθην καὶ οὕτω ἥρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τῆς διαλύσεως
τῆς πολιτορκίας, εἰδοποίησαν πρὸς τοῦτο καὶ τοὺς ἐν τῷ Φρου-
ρίῳ.

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἤλθον εἰς σύσκεψιν περὶ τῶν μέ-
σων, ἄτινα ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶτιν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς πο-
λιορκίας, καὶ ὁ μὲν Κόχραν ἐπέμεινεν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ προτα-
θὲν σχέδιον, τοῦ νὰ κινηθῇ ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν ἀχρόπολιν·
ὅδε Καραϊσκάκης ἀποδοκιμάζων αὐτὸν ἀντέτεινε λέγωντες, «ἢ ἀπό-
φασις αὕτη δύναται νὰ φέρῃ τὴν γενικὴν καταστροφὴν τοῦ ἑλ-
ληνικοῦ στρατοῦ, διότι θὰ διέλθωσι πεδιγῆν θέσιν καὶ τὸ ἔχθρο-
κὸν ἵππικὸν εἶναι πολυάριθμον καὶ θὰ φέρῃ τὴν καταστροφὴν, μή-
λιστα δὲν ἔχημεν, ἔλεγεν, καὶ τὰς ἀναλόγους; ὅξινας καὶ πτυχ-

ρια πρὸς κατασκευὴν προχείρων ὄχυρωμάτων η ἐπρότεινε δὲ νὰ τῷ δοθῶσι πλοῖα νὰ μεταβιβάσῃ στρατὸν εἰς τὸν Ὀρωπὸν ὅπως κατακτήσουν τὴν θέσιν ταύτην, ἐξ ἡς ἔρχονται αἱ τροφαὶ τῶν Τούρκων, διακοπομένης δὲ, θέλομεν ἀναγκάσει τοὺς ἔχθρους ν ἀναχωρήσουν, ὁ Κόχραν ὅμως δὲν ἦκουσεν οὐδὲν τῶν τοιούτων καὶ ἥθελεν να γίνη ἔχειν, τὸ ὅποιον ἔλεγε, μάλιστα ἀντὶ στολάρχου ὃποῦ τὸν εἶχεν ἀποκαταστήσῃ ή 'Ελλὰς, αὐτὸς ἤρπασε καὶ τὴν ἔξουσίαν τῆς Ἑπρᾶς καὶ ἔλεγεν « ὃπου ἐγὼ ἀρχω πᾶσα ἄλλη ἀρχὴ παύει, » περὶ δὲ τῶν πλοίων ὃποῦ ἔζητει ὁ Καραϊσκάκης διὰ τὸν Ὀρωπὸν τοῦ τὸ ἡρονήθη εἰπὼν ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του πλοῖα ἦσαν ἔτοιμα νὰ φέρουν στρατεύματα πλησιέστερα του ἔχθρου καὶ οὐχὶ μακρύτερα, τοιοῦτος ἦτον ὁ Κόχραν καὶ τοιαύτη ἦτον ἡ ἐπιμονή του εἰς οὐδὲν συλογιζόμενος τὴν γνώμην τῶν εἰδημονεστέρων.

Μὴ δυνηθέντες νὰ πείσωσι τὸν Κοχράνον τοῦ νὰ ἀλλάξῃ σχέδιον ἐνέδωκαν εἰς τὴν τολμηράν του ἀπόφασιν καὶ ἤρχισαν νὰ πρετοιμάζωνται εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του· ἡ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν πορεία των ἐμελλεις νὰ γίνη διὰ τῶν τριῶν Πύργων ἐνθεν ἐπορεύθησαν ἄλλοτε καὶ οἱ περὶ τὸν Φαβιέ· πρὶν ἡ ἐκστρατεύσουν ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ προκαταληφθῇ καὶ ἀπὸ τὸ μέρος του Δαφνίου θεῖς πτέραις καὶ νὰ ὄχυρωθῇ πρὸς ἀπόκρουσιν πάσις ἐπιδρομῆς· πρὸς τούτοις τὴν 18ην Ἀπριλίου τὴν νύκτα διὰ τῆς πεδιάδος εἰσεγόρησαν τινὲς Ἐλληνες καὶ ἀπῆλθον καὶ κατεσκεύασαν ἐν ὄχυρωμα, καὶ ἀκολούθως ἐν ὅλῳ πλησίον τῆς πόλεως καὶ τὸ ἐνισχυσαν μετὰ δύο κανονιῶν, ἀκολούθως κατεσκεύασαν ἐπὶ τῆς εἰσόδου του ἐλαιώνος ἀποδεώξαντες τοὺς ἔχθρους ἀπὸ τὴν μεταξὺ Πειραιῶς καὶ ἐλαιώνος πεδιάδα.

Ἡ βαθμηλὸν πρὸς τὸν πόλιν προχώρησις μετὰ φρονήσεως καὶ προφυλάξεως ἦτο σωτηριώδης διὰ τοὺς Ἐλληνας, τὸ στρατόπεδον καὶ τοὺς ἐν Ἀκροπόλει, διὸ πλητιάζοντες πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν ὄχυρούμενοι· ἥθελεν ἀποκατασταθῆ ἐν μικρὸν τεῖχος ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι Πειραιῶς, καὶ ὁ ἔχθρος συνθλεβόμενος ἥθελεν ἀναγκασθῆ ν ἀποτυρθῆ εἰς τὸ ἐν Πατησίοις στρατόπεδόν του, διακοπομένης δὲ καὶ τῆς κοινωνίας τῆς μεταξὺ Ατ-

πικῆς καὶ Εύβοιας διὰ τῆς καταλήψεως τοῦ Ορωποῦ, οὗτεν
ἔλθη εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀναχωρήσῃ ἐκῶν ἄκουν πέραν τῶν Θεο-
μπολῶν, ἀλλ' ἀτυχῶς η κακὴ μοίρα τῆς Ἑλλάδος ἐξεφεύδη.
νιστέν ἐκ τῆς κυρυφῆς τῶν Κορδελιέρων τοῦ ἄλλου ἴμιαφαιρίου
εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνθρωπὸν τυχοδιώκτην, ὅτις διὰ τῶν ἀγρο-
τῶν ἐνεδύθη τὴν ψευτάτην ἔξουσίαν τῆς θαλάσσης, καὶ ἀδρα-
ξεν αὐτοδικαίως καὶ τὴν τῆς ξηρᾶς καίστις διὰ τῆς ἀπειρίας αὐτοῦ
καὶ τῆς ἀσυγνώσταυ ἐκιμονῆς ἔφερε τὴν συμφορὰν εἰς τὸ ἄνθες
τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἐγένετο παραίτεος τῆς προσώρου πτώ-
σεως τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῆς κατὰ συνέπειαν διαλύσεως τοῦ
στρατοῦ, καὶ ἔφερε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν ἐπιχειρούντα.

Οἱ ὀπλαρχηγοὶ ἐπρόσθεπαν τὴν μελλουσαν αὐτῶν συμφορὴν
καὶ πρὸς τοῦτο τὴν 21ην τοῦ Ἀπριλίου συνήλθον εἰς συμβούλιον
ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἐλαβαν εἰς δευτέραν διά-
σκεψιν τὴν πρὸς τὴν Δικρόπολιν ἐκστρατείαν, καὶ ἀπαντες κα-
τέκριναν τὸ σχέδιον τοῦτο ἔκτος τοῦ Ναυρυγτίνη, διότι ἔλε-
γον, πῶς εἶναι δυνατὸν στρατὸς νὰ ἀνθέξῃ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἀνευ
όχυρωμάτων ἀπέναντι τοιχύτης δυνάμεως ἵππικος ὅλαις ὅμιλος αἱ
παρατηρήσεις δὲν λαχυσαν ἀπέναντι τῆς ἐπ μόνου ἀποφάσεως,
τοῦ Κόχρουν καὶ ἡναγκασθησαν ν' ἀποφασίσωσι τὰ διὰ τὴν ἐκ-
στρατείαν ταύτην σώματα, καὶ προσέτι προσδιώρισαν καὶ τὴν
22αυγούσιαν νύκτα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύ-
της, πρὸς τούτοις δὲ διὰ τοῦ ἀρχιστραταγήγου προειδοποίησαν καὶ
τὸν Κόχρουν διὰ νὰ ἔχῃ ἔτοιμα τὰ πλοῖα πρὸς μεταβολασιν τῶν
στρατευμάτων τὴν προσδιορισθείσαν ὥραν εἰς τοὺς τρεῖς Πόρ-
γους. Τὰ στρατεύματα διετάχθησαν νὰ μὴ πυροβολήσωσιν, ἀλλὰ
νὰ ἱσοχάσωσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔχορη ὁ Κόχρουν μαθῶν τὴν
εἰδησιν ταύτην, εἰπὼν « εἰς τὰς 23 θα γευματίσωμεν ἐν τῇ
Ἀκροπόλει. »

Μάχη, εἰς τὴν ἐπληγώθη καὶ ἀπεδίωσεν ὁ Καραϊσκάκης.

Δεξιὰ τοῦ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ πρὸς τὴν πόλιν δρόμου πρὸς τὸ
μέρος τῆς παραλίας ὑπῆρχον ταῖα ὄχυρώματα ἐξ ὧν τὸ τρίτον
ἥτο τὸ ὄχυρόστερον, τὸ καὶ πλησιέστερον ἐπὶ τοῦ φαλάρητοῦ διέζη-

είχε μάνδραν κειμένην ἐπὶ τοῦ πεδίου, τὰ ὄχυρώματα ταῦτα τὴν 22αν τοῦ Ἀπριλίου παρὰ τὴν δοθείσαν διαταγὴν, τινὲς τῶν ἐν Φαλήρῳ ἐδρευόντων Κρητῶν τὰ προσέβαλαν, μάλιστα τοὺς κατὰ τὴν μάνδραν ἔχθροὺς, ἀρξαμένου τοῦ πυροβολισμοῦ προσέτρεξαν καὶ ἄλλοι εἰς βοήθειάν των, τοῦτ' αὐτὸν συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἔχθροὺς ὥστε ὁ ἀκροβολισμὸς κατήντησε νὰ γίνῃ μάχη, οἱ ἐν Φαλήρῳ Ἑλληνες ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν των σύντρόφων των καὶ ἐποκίμασαν νὰ κυριεύσουν δι’ ἐφόδου τὴν μάνδραν, ἀλλ’ ἐπῆλθον εἰς τοὺς ἔχθροὺς μεγάλη βοήθεια πεζῶν καὶ ἵππων ἀπὸ τὸ Δαφνὶ πρὸς ἀναχαίτισιν, ἔτρεξαν δὲ καὶ πολλοὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν νὰ μεταφέρωσι τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς θέσεις των, ἀλλ’ ὁ πόλεμος ἀντὶ νὰ παύῃ ἔτι ἀναπτεν· ὁ Καραϊσκάκης ὁν πάντοτε φιλάσθενος ἔτυχε τὴν ἡμέραν ἑκείνην νὰ πάρῃ ιατρικὸν καὶ είχε πέτη νὰ κοιμηθῇ, καιρώμενος δὲ ἤκουε τὴν μάχην καὶ ἔξυπνης καὶ διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐτοιμάστω τὸν ἵππον του ἀναδάς δὲ ἔτρεξε πρὸς τὸ πεδίον τῆς μάχης, συνοδευόμενος ἀπὸ πολλοὺς ἵππεis ἀξιωματικούς καὶ τὸ ἀστάτον ἵππικὸν, περιεργέ-
ρετο ὅπως καταπάνεις τὸν πόλεμον ἐπαγαφέρη τοὺς Ἑλληνας εἰς τὰς θέσεις των, τοὺς διέταξε νὰ ὑποχωρήσωσιν, ἀλλ’ ἐνῷ ἐπροχωροῦσε πρὸς τὴν μάνδραν ἔτουφεκίσθη καὶ ἡτθάνετη, ὅτι ἡ βολὴ ἦτο βαρεῖα, διέμεινεν ὅμως ἔως ὅτου οἱ στρατιώται ἐπανέλθουν, καὶ οὕτω ἐπανῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σκηνήν του ἡρίστευσε τὴν ἡμέραν ἑκείνην τὸ Ἑλληνικὸν ἵππικὸν συναγυτήσσον Ἰλιγν τοῦ ἔχθροῦ, 17 Ἑλληνες ἐφνεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, ἐπληγῶθη καὶ ὁ Νικήτας ἀπεκάπη καὶ ἡ δεξιὰ τοῦ Παν. Κακλαρά-
νου, ὑπασπιστοῦ τοῦ Χ. Μιχάλη.

Ἄρφος ἐπανῆλθεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν κα-
τεδιβασαν χειροκρητητὸν οἱ συντρόφοι του, τὸν ὅποιον ἀμέσως ὁ χειρούργος ἐψηλάφης καὶ εὗρεν ὅτι ἡ πληγὴ ἦτο θανατηφόρης ἐς τὸν βουθῶνα, τότε τὸν μετέφεραν εἰς τὸ πλοίον τοῦ ἀρχι-
στρατήγου καὶ σερώσαντες τάπητα ἐπὶ τοῦ ἐδίφους τοῦ δωμα-
τίου τὸν ἀπιθεσαν ἐπειδὴ τῶν οἰκείων ὁ Καραϊσκάκης ἀν καὶ ὁ χειρούργος ἀπέκρυψε τὴν ἀλήθειαν θῆξερεν ὅτι ὅχι μάνον ἡ πληγὴ
του ἦταν θανατηφόρος, ἀλλ’ ὅτι ὀλιγοπόμερος ἦτο καὶ ἡ ζωὴ του,

διὸ καὶ ἐκάλεσεν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ πλοίου τὸν πνευματικόν του, ἐσυγγωρήθη μεθ' ὅλων τῶν περιεστώτων καὶ ἐμετάλαβε, παρήγειλε δὲ νὰ τὸν θάψουν εἰς τὸν ἐν Σαλαμῖνι Ναὸν τοῦ Ἅγιου Δημητρίου, ἐλάλησε δὲ πρὸς τοὺς περιεστώτας ὡς πατριώτας καὶ πατὴρ, ὡς πατριώτης εἶπε νὰ μὴ δειλιῶτι, νὰ ἔχωσι τὴν ἐλπίδα των εἰς τὴν ἐξ ὑψους ἀντίληψιν, νὰ δοξάσωσι τὴν πατρίδα των διὰ τῶν ἀνδραγαθημάτων των ὅπως τὴν ἐδόξασαν μέχρι σήμερον, καὶ νὰ ἥναι βέβαιος ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὅσα καὶ ἀν πάθη θὰ ἀποτελεῖται μέχρι τέλους τὸν ζυγόν· ὡς πατὴρ δὲ παρήγειλε νὰ συστήσωσιν ἐξ ὄνόματός του εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν προστασίαν τῆς Κυθερνήσεως, τὰ τέκνα του, διετήρησε δὲ ἐν μέσῳ δριμυτάτων πόνων τὰς φρένας του ὑγιεῖς καὶ λόγου ἀκραιφνῆ μέχρι τῆς 3ης ὥρας μετὰ τὸ μεσογύκτιον, τὴν δὲ 4ην ἐξέπνευσε, καὶ τὴν ἐπαύριον μετεκομίσθη ὁ νέκρος εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἐτάφη ὅπου παρήγειλεν. Οἱ δὲ ἐν Τριτίνῃ πληρούσιοι μαθόντες τὸ μέγα δυστύχημα μετέδησαν ἀπαντες εἰς τὴν ποραλίαν ἀντικρὺ τοῦ Πόρου, μετέβησαν ἔκει καὶ τὰ μέλη τῆς ἀντικυθερητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξετελέσθησαν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλοπρεπῆ τὰ μνημόσυνα· τοιούτον περιστατικὸν ἀφίρπασεν ἐκ μέσου τῶν Καραϊσκάκην, καθ' ᾧ ὥραν εἶχεν ἡ πατρίς τούς ἀνάγκην αὐτοῦ.

Ο Καραϊσκάκης ἀναιδεχθεὶς γενικὸς ἀρχηγὸς ἦσθάνθη τὸ μεγαλεῖον τῆς ὑψηλῆς ἀξίας καὶ παραιτήσας κάθε ἐλάττωμα προστιλίθη ἀπεισπάστως εἰς τὴν ἑθνικήν του δόξαν, διεκρίθη ὡς οὐδεὶς ἄλλος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς δεινῆς ἀπορίας ἐφείλχυσε πλήθος πεινώντων καὶ γυμνητεύοντων καὶ τοὺς ὡδηγήσεν εἰς τὴν δόξαν, οὐχὶ θεραπεύων, ἀλλὰ χριτινόνων τὰς ὄρεξεις καὶ ἀπαγορεύων τὰς καταχρήσεις. Ἀναφαίνεται ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς ἐτι μᾶλλον δταν ἀναπολήσῃ τις ὅποια κατὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καθ' ἧν ἤμέραν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν καὶ ὅποια καθ' ἧν ἡμέραν ἐτελεύτησεν ἐξασθενίσαντα τὸν ἀγῶνα ἀνέρβωτε, καὶ πεσούσαν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ἀνήγειρεν, οὐδεὶς δὲ αὐτοῦ ἀποθανόντος ἀξιος δ' ἀνδρὸς ἀνεψάγη καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἀνεγρίθεισα Στερεά Ἑλλὰς μετέπεσεν εἰς δουλείαν. Καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι ἔθαύμαζαν τὸν Καραϊ-

υπέκη, ἔλεγαν ὅτι ἔνα 'Ρεσίτην ἔχουν οἱ Τεῦροι καὶ ἔνα Καραιτσάκην οἱ Ἑλληνες, δύω λέοντες πολεμοῦν καὶ ἄδηλον ποῖος θὰ ριπαταβάλῃ τὸν ἄλλον. Οἱ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος διακριθέντες κατὰ τὴν Στερεάν *Ελλάδα ὄπλαρχηγοὶ ἡσαν πολλοὶ, ἀλλ' ὁ Καραϊσχάκης ἀπεδείχθη στρατηγικώτατος· καὶ ἀρχικώτατος· ἵκτος τῆς γενναιοψυχίας καὶ τῆς στρατηγικῆς ἴκανότητος· ὁ Καραϊσχάκης εἶχε εὐφυείαν καὶ ἐγνώριζεν ἐνδεικτικούς τὴν ἀνάλογον ἴκανότητα καὶ ἐκτιμούσεν ἔλαστον ἀναλόγων· τῆς βαρύτητος καὶ τῆς ἀξίας του, ἦζευρε δὲ νὰ θεραπεύῃ καὶ τὰς ἀδυναμίας των, μὲ δόλιγα δὲ μέστια ἐνεργοῦσε μεγάλα ἔργα, ποτὲ δὲν ἐπτούθη ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ ἑχθροῦ, διὸ πάντοτε εἴνιον δέ τοις ἀγνωστος γεννηθεὶς ἐξ ἔρωτος μυστηριώδους ἀλλ' ὡς φρονοῦσι πινες ὁ πατήρ του ἦτον ἐπίτημος· τις ἀρματωλὸς καπετάνος τῶν Ἀγράφων, ὅπως δήποτε ἡ ἴκανότης του καὶ γεναιοψυχία ἦτον ἀμίρητα, ἐις νεαρᾶς του ἡλικίας, ἐνηγκαλίσθη τὸν στρατιωτικὸν βίον χρηματίσας ὄπαδὸς τῶν περιφήμων Κατζαγιώνη καὶ Δεπενιώτου, ἀρματωλῶν καπετανέων τῶν Ἀγράφων, μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν προῆλθε προσκυνήσας εἰς τὸν Ἀλῆ Πασσᾶ, ὅστις τὸν συμπεριέλαβεν εἰς τοὺς σωματοφύλακάς του, καθὼς τὸν *Οδυσσέα Ἀνδρίτζου, Θεών. Γρίβα καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν ἐπισήμων ἀρματωλῶν μετά τὴν καταδρομὴν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ τὸν ἀποκλεισμόν του ἐξῆλθεν εἰς τὰ ὅρη τῶν Ἀγράφων, καὶ συγκεντρώσας στρατιωτικὴν δύναμιν ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐκεῖ καπεταναίων, τοὺς ἀπεδίωξε καὶ ἔλαβε τὴν καπετανίαν τῆς ἐπαρχίας ὁ Ἰδιος, πολιτευόμενος πάντοτε τοὺς 'Οθωμανούς· ἐλθούστης τῇ ἐπαναστάτεως ἀπεδιώχθη ὑπὸ τῶν 'Οθωμανῶν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὴν ἐπανέλαβε, ἐπὶ τέλους δὲ οἱ 'Οθωμανοὶ ἐντυχούσσες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτη διώρισαν Δερδέναγα καὶ δὲν ἐδέχονται πλέον τὸν καπετάνον, ἀλλ' ὁ Καραϊσχάκης διέμεινεν εἰς τὴν Ἐλλάδα ὡς ὄπλαρχηγός. Πήρε ἡ θεραπείη ἀρχηγὸς· ἡ διαγωγὴ του ἐν Ἐλ-

λάδι ἡτο παλίμβουλος, διότι ἡ πρὸς τὴν καπεταγίαν ἐπιθυμία του ἡνάγκαζεν αὐτὸν νὰ κολακεύῃ ὑπὲρ τὸ δέον τοὺς Ὀθωμανοὺς, κατακριθεὶς καὶ καταδικασθεὶς παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς διὰ τὴν διαγωγήν του ταύτην ἀναλαβὼν ὅμως τὴν γενικὴν διοίκησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ συρατοῦ ἔδειχθη ὅτι ἡτο συγόμιλος, κατὰ μὲν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἀρχαίου Ἀλκιβιάδου, κατὰ δὲ τὸν ἡρωϊσμὸν, τοῦ Θηβαίου Ἐπαμεινώνδα.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ τοῦ στρατοπέδου, τὸ δποῖον ἔνεκα τῆς ἀπροσδοκήτου πληγώσεως τοῦ ἀρχηγοῦ του Καραισκάκη εὑρόσκετο εἰς τὴν μεγαλητέραν λύπην καὶ ἀθυμίαν διότι εἰχον πεισθῆ ἄπαντες ὅτι ἡ πληγὴ αὕτη ἥθελε φέρει ἀφεύκτως τὸν θάνατόν του ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου, μάλιστα δὲ ἐλυποῦντο περισσότερον ὅτι οὐδεὶς ἡτον ὁ ίκανὸς νὰ τὸν διαδεχθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ νὰ λάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἔχθροῦ διότι ὁ τότε Ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν ἐσύγχειτο ἐκ σωμάτων ὡστε ἵραρχικῶς νὰ διευθύνηται κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀλλ' ὁ στρατὸς οὗτος ἐδημιουργήθη καὶ συνεκεντρώθη βαθμηδὸν, ἀνεπτύχθη δὲ καὶ ἐσχηματίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς τοιούτον βαθμὸν· ἀπὸ σωματεία σχηματισθεὶς δὲ εἰς σραταρχεῖον ἐπῆλθεν ἡ ἀπώλεια τοῦ Στρατάρχου, ὡστε ἡ βραχύτης τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς αὔτοῦ δὲν ἔδωκε καιρὸν νὰ ἀναδειξῃ τὸν ἀντικαταστάτην καὶ διευθυντὴν τοιούτου πολυπληθοῦ στρατοῦ, συγκεντρωμένου, διότι τοιούτου στρατοπέδου τοσοῦτον καλῶς διευθυγόμενον ἐν δλῷ τῷ διαστήματι τῆς ἐπαναστάσεως δὲν ἀνεφάνη· δικαιώς λοιπὸν οἱ φρόνιμοι τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐθρήνουν τὴν παρούσαν καὶ μέλλουσαν αὐτὴν τύχην. Ἀλλ' ἐνῷ οὗτοι εύρισκοντο εἰς τοιαύτην λυπηρὰν θέσιν διασκεπτόμενοι περὶ τοῦ μέλλοντος, λαμβάνουν πρόσκλησιν τοῦ Κοχράνου τὴν ιδίαν ἐσπέραν ὅπως συνέλθουν παραχρῆμα καὶ διασκεψθῶσι περὶ ἐκκινήσεως πρὸς διάλυσιν τῆς πολιορκίας, συνελθόντες δὲ οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ὄπλων ἀρχηγῶν ἐν Μουνυχίᾳ ἐρωτήθησαν περὶ αὐτοῦ ἐν ὕστιν ἔτοιμοι νὰ κινήσωσι, οἱ δὲ δὲν τὸν ἀπήντυσαν παντάπασιν, ἀκολούθως ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησιν καὶ ἀγανακτισμένοι ἀπήντησαν ὅτι ὅχι, δὲν ἦσαν ἔτοιμοι διότι δέγ-

ἔθαψαν εἰσέτι, τοὺς νεκροὺς των καὶ διότι ἀκόμη δὲγ ἐπεριποίησαν τοὺς πληγωθέντας, ὁ δὲ ἀκούσας τοιαύτην ἀπάντησιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ πλοῖον του μετ' ὄργῃς καὶ ἀγανακτήσεως ἀπελῶν δῆτι θ' ἀναχωρήση, ὡς πάντοτε ἐσυνείθιζεν ἀπειλῇ τοὺς Ἑλληνας μὲ τοῦτο.

Οἱ διπλαρχηγοὶ δὲν ἐλυποῦντο διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοχραν, διότι εἶχον ἀρχίσει νὰ πεισθῶσιν πλέον δῆτι ἀπ' αὐτὸν δὲν ἐπερίμενον μεγαλην συνδρομὴν, διότι δὲν ἔξηπαζον πλέον τοὺς Ἑλληνας αἱ κομπορόημοσύναι, ἀλλ' ἐφοβοῦντο μήπως ὁ στρατὸς ἀποδειλιάσῃ κατά τι ἐκ τῆς ἀπελπισίας καὶ ἔπειτα τὸ βάρος τῆς εὐθύνης ταύτης ἥθελε πέσῃ ἐπ' αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ μολονότι δὲν ἐπρόθλεπον αἴσιον τέλος ἐκ τοῦ κινήματος τούτου, τὰ περιστατικὰ ταῦτα καὶ ἡ φιλοτιμία των τοὺς ἡνάγκασαν ν ἀποφασίσουν ἐσπευσαν δὲ νὰ εἰδοποιήσουν τὸν Κοχράνον, δῆτι τὴν ἐπαυριὸν ἀφεύκτως ἔχιγουντο. Συνήγονται δὲ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Βάσσου οἱ πρόχριτοι διπλαρχηγοὶ ὅπου παρεστάθη καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ ἐνταῦθα ἀπεφασίσθη τὸ ἐσπέρας νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς τὰ πλοῖα, εἰς τὴν Συνέλευσιν ταύτην ἀπεφασίσθη ἀρχηγὸς προσωρινῶς ὁ Κίτζος Τζαβέλας, ὅστις ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὰ ἐναπομείναντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ στρατεύματα, ὅστις παρογγέλθη καθ' ἦν ὥραν τὰ στρατεύματα τῆς ἀποβάσεως κινηθῶσι πρὸς τὸ φρούριον, ὁ Τζαβέλας νὰ κινηθῇ διὰ τοῦ ἑλαιῶνος πρὸς ἀντιπεριπασμὸν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὅποιων ἢτο περὶ τοὺς ἑπτὰ χιλιάδας, οἱ δὲ ἀποφασισθέντες νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς τοὺς τρεῖς πύργους, συνηριθμοῦντο εἰς τρεῖς χιλιάδας ὁμοῦ μὲ τοὺς τακτικοὺς καὶ τοὺς φιλέλληνας· Βασιλεύοντος τοῦ ἡλίου ἥρχιζαν νὰ ἐπιβιβάζωνται εἰ μὲν ἐν τῷ λιμένι τῆς Μουνυχίας, οἱ δὲ ἐν τῷ τοῦ Φαλήρου, ἥσαν δὲ ὑπὸ τοὺς διπλαρχηγοὺς Κῶστα Βότζαρη, Ἰω. καὶ Π. Νοταρᾶ, Λ. Βέϊκον, Γ. Δράκον, Γ. Τζαβέλαν, Ἀθανάσιον Τούσιαν, Ν. Ζέρβαν, Δ. Καλλέργην, Χρ. Ποριώτην, Μακρυγιάννην καὶ ὑπὸ τὸν Ἰγγλέζην οἱ τακτικοὶ, ὅλοι δὲ οἱ διπλαρχηγοὶ μηδενὸς ἔξαιρουμένου ἦσαν πεζοί, φέροντες διήμερον τροφὴν καὶ τὰ ἀναγκαῖα πολεμοφόδια.

Ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κοχράνου ἐκστρατείᾳ πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀποτυχίᾳ αὐτῆς.

Ἐρήθη ἀνωτέρω, ὅτι οἱ Ἑλληνες ἀπολέσαντες τὸ κέντρον αὐτῶν διευθύνοντο τυχαίως καὶ ἀτάκτως, διότι ἡ ἀπειρία διὰ μόνης τῆς ἐπιμονῆς της ἀδραξεν τὴν ἐπ' αὐτῶν ἔξουσίαν καὶ τοὺς ἔπειρους εἰς μίαν παράτολμων πρᾶξιν χωρίς νὰ τολμήσῃ τὰ περαιτέρω, ὥστε ὡς ἀγέλη ἀτάκτων ἀπῆλθον εἰς τὴν παραλίαν ἔνθα δὲν εὑρον καὶ τὰς ἀναγκαῖς λέμβους διὰ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἐντεῦθεν νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς τοὺς τρεῖς πύργους καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀργοπόρησαν μέχρι μεσονυκτίου νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰ πλοῖα καὶ περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονυκτιον μόλις ἐξῆλθον εἰς τοὺς τρεῖς πύργους ἀτάκτως καὶ ἀνάρχως, μάλιστα δὲ ἄνευ τῶν ἀναγκαιοτάτων εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἀξινῶν καὶ πτυχαίων πρὸς κατασκευὴν ὄχυρωμάτων, ἔδευον δὲ μέχρις ἔνθα διαστήματος ἔνθα ἦν μία ἐκτεταμένη μάνδρα (μελιτσομάνδρι), εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπρότειναν οἱ Σευλιῶται νὰ σταματήσουν καὶ νὰ ὄχυρωθῶσι, λέγοντες ὅτι ὁ ἱχθὺς θὰ ἔλθῃ νὰ τοὺς προσβάλῃ, τὸν ὅποιον βεβαίως θὰ τὸν ἀποκρύσσωσι, διότι ἡ θέσις τοῦ ὄχυρωμάτος ἦτον ἀρκετὰ ἐπιδεξία καὶ ἀκολούθως προχωρήσωσιν εἰς τὰ πρόσω, ἀλλ' οἱ ἐκ τῶν ἄλλων σωμάτων Ἑλληνες δὲν ὑπήκουσαν καὶ ἐπορχώρουν ἀγεληδὸν εἰς τὰ πρόσω, τούτο ἴδοντες οἱ ὀπλαργῆγοι οὗτοι εἰπον ὅτι κακὸς δαιμῶν ὡθεῖ σήμερον τὰ τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ὁ δὲ ἀτρόμπος ὁ ὀπλαρχῆγος Λάμπρος Βεΐκος εἶπεν, « Ἐ, ἀδελφοί ἡμεῖς πάντοτε ἀπεδείξαμεν ὅτι τὸν θάνατον δὲν τὸν φοβούμεθα, ἀλλὰ σήμερον παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀπρονοεσία μᾶς ὡθεῖ εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἡ ἔξιξας δὲ ἐκ τῆς ζώνης τὰ ἀργυρᾶ ὀπλα καὶ τὰς ἀργυρᾶς πυριτούνας τὰς ἔδωκεν εἰς τὸν ψυχογοιόν του, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰπὼν, « πήγαινε τὰ πράγματα ταῦτα εἰς τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ τέκνα μου διὰ νὰ τοὺς χρησιμεύσουν δι' ὀλίγον καὶ φὸν πρὸς τροφὴν των, διότι ὡς βλέπω ἐκ τῆς κακῆς διευθύνσεως, ἡρεῖ, δὲν ἔπιστείσθησαν πλέον ἐντεῦθεν η ἐπρηγώρησαν δὲ καίστο-

ποθετήθησαν οἱ πλεῖστοι τῶν Σουλιωτῶν καὶ τῶν Κρητῶν εἰς τὸν λόφον τῶν Μουσῶν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ θέσει, ὅπισθεν δὲ αὐτῶν ἐπὶ τριῶν χωριστῶν θέσεων ἐτοποθετήθησαν οἱ Νοταρέοι, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τακτικοὶ ἔχοντες δύω κανόνια, ὅπισθεν αὐτῶν οἱ περὶ τὸν Βάτσον, ὅπισθεν τοῦ Βάτσου οἱ περὶ τὸν Βότζαρην, καὶ ὅπισθεν τούτων ἄλλοι μέχρι τοῦ πρὸ τὸν αιγιαλὸν Ναοῦ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, τὸν ὅποιον κατέλαβαν οἱ περὶ τὸν Χρυσόστόδουλον Ποριώτην, ὥστε οἱ ὅπισθινοι ἀπείχον τρία μίλια τῶν πρώτων καὶ διεσκορπισμένοι εἰς δεκατρεῖς θέσεις καὶ ὑπερούμπηνι, ὡς ἐρρέθη, τῶν ἀξινῶν καὶ πυχρῶν, διότι μόνον 120 ἔξ αὐτῶν εἶχον καὶ ἡναγκαῖοντο διὰ τὸ κατεπέγον τῆς ὥρας νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς λόγχας καὶ οἱ ἀτακτοὶ τὰ κοντάκια.

Μόλις εἶχεν ἀρχίση νὰ φωτίσῃ ἡ ἡμέρα καὶ αἱ σκοπιαὶ τῶν ἔχθρων εἶδον τοὺς Ἑλληνας καὶ εἰδοποίησαν τοῦτο εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἔχθρων, καὶ μόλις εἶχεν ἀνατελῆ ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἔχθροι εἰς πλήθος πεζῶν καὶ ἵππων ἐπισωρεύθησαν εἰς τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν ὁ Κιουταχῆς ἐπαρατήρησεν ὅτι οὐδὲν κίνημα ἔγενετο οὔτε ἐκ τοῦ Πειραιῶς οὔτε καὶ ἐκ τῆς Ἀκρωπόλεως πρὸς περισπατμὸν, διθεν καὶ διέταξε τὴν ἔφοδον τοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου ὑχυρώματος· ἡ θέσις τοῦ τόπου ἦτον ἀκαταλλῆλος, διότι ἐκτὸς ὅτι τὸ ὡχύρωμα ἦτον ὅλως διόλου ἀδύνατον καὶ χαρηλὸν, ἀλλ' εἶχεν ἐμπροσθέν του ὑψώματα, λόφους, ὑπὸ τὰ ὅποια ἐκρύπτηστο οἱ ἔχθροι· ἐπειδωρεύθησαν δὲ δύω χιλιάδες πεζοὶ καὶ 600 ἵπποις, οἵτινες ὅπισθεν τῶν ὑψώματων ἔμενον ἀφανεῖς καὶ αἴρυντος ὕρμησαν ἐν πρώτοις οἱ πεζοὶ κατὰ τοῦ ὑχυρώματος τοὺς ὅποιούς ἐπυροβόλησαν σφαρδρῶς καὶ τοὺς ἡνάγκασαν νὰ ὅπισθοδρομήσωσιν, οἱ δὲ ἔχθροι ἴδοντες τὴν ἀποτυχίαν ὕρμησαν περὶ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ ὑχυρώματος διὰ μιᾶς ἐν πλήρῃ δρομῇ τῶν ἵππων (ντεσγκίνι), καὶ ἀλλαγῆσαντες ἐπήδησαν τὸ ἀδύνατον ὡχύρωμα, εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ ξεφίρις, εἰς τὸ ὅποιον εἰσῆλθον καὶ οἱ πεζοὶ εἰσποδήσαντες καὶ αύτοι, οἱ Ἑλληνες μόλις ἤδυναθησαν νὰ κενάσωσι τὰ ὅπλα των, καὶ τὸν τουφεκισμὸν διεδέχθη ἔισισμός, φρυνικῶτατος, ἐκ τῶν 350 τῶν ἔγιτος τοῦ ὑχυρώματος δύω μόνον ἔξισηγράθησαν ὁ Δρά-

κος καὶ ὁ Καλλέργης, θλασθέντος τοῦ βραχίονος τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ποδὸς τοῦ δευτέρου, 25 διεσώθησαν φεύγοντες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐχάθησαν σφάζοντες καὶ σφαζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἵππων ποδοπατούμενοι· μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πρώτου ὀχυρώματος, οἱ Τούρκοι ὥρμησαν ἐπὶ τῆς ἀκολούθου γραμμῆς τῶν τριῶν θέσεων καὶ ἔτρεψαν αὐτὰς εἰς φυγὴν, οἱ τακτικοὶ μαχόμενοι ἀντέστησαν γενναῖως καὶ ἀπωλέσθησαν 156 ἀπὸ τοὺς 186, ἐν οἷς καὶ ὁ ἄξιος αὐτῶν ἀρχηγὸς, δύω δὲ ἐκ τῶν 26 φιλελλήνων ἐσώθησαν, ἡ τροπὴ ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης ἔφερε τὴν τροπὴν δλων, Ἑλλήνες καὶ Τούρκοι ἔτρεχον εἰς τὸν αἰγιαλὸν, οἱ μὲν διώκοντες, οἱ δὲ διωκόμενοι, οἱ πεζοὶ ἔπιπτον ἀπὸ τὸ ξίφος τῶν ἵππων καὶ ἡ πεδιάς ἐστρώθη πτωμάτων, στρατηγὸς ἢ στρατιώτης δὲν ἐφρόντιζε πλέον πῶς ν' ἀντισταθῇ, ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς καὶ ὁ μὲ τὸν στρατὸν ἀποβάς Τζώρτζ, καὶ ὁ βραδύτερον ἀποβάς Κοχράν διεσώθησαν ἐπὶ τῶν λεμβῶν εἰς τὴν θάλασσαν πεσόντες, αἱ λέμβοι ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἔχθρικοῦ πυρὸς ἐστέκοντο μακρὰν καὶ εἰς μάτην οἱ φεύγοντες ἐζήτουν χειρα βοηθείας καὶ ίσως ἐγένοντο ἀλοι ἐπισωρευμέντες εἰς τὸν αἰγιαλὸν, ἐὰν δὲν τοὺς ἐπρόστατευον οἱ κανονοβολισμοὶ τῶν πλοίων, κρατοῦτες μακρὰν τοὺς ἀνηλεῖς ντελίδες· ἐν τῇ ἐπικινδύνῳ ἐκείνῃ ὥρᾳ οἱ ὅπλαρχηγοὶ Ἀθανάσιος Τούστα Μπότζαρης καὶ Νικόλαος Ζέρβας ἐλαμπρύνθησαν δι' ἀξίων ιστορικῆς μνήμης ἀνδραγαθημάτων· ὁ Τούστας φθάται εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ μαθὼν τὴν καταστροφὴν τόσων γενναίων συμπατριωτῶν τούς, «δὲν θέλω, εἶπεν, οὔτε ἐγὼ νὰ ζῶ,» καὶ ἀναβάται τὸν ἵππον ὃν ἔλαβε πιεζολίσας ἔχθρὸν τὸν ἔρριψε κάτω, ἔτρεξεν ἐν μέσῳ τῶν ἔχθρων καὶ ἔγεινεν ἄφαντος θύων καὶ ἀπολλύων· ὁ Ζέρβας ὄψις καὶ αὐτὸς ἄλλον ντελήν ἀνέβη τὸν ἵππον του καὶ περιέτρεχε μόνος του ἐμποδίζων τὰς φονικὰς πράξεις πολλῶν παρακινῶν τοὺς Ἑλληνας εἰς ἀντίστασιν· ὑπὸ τοιαύτην ἀγωνίαν ἔμειναν οἱ Ἑλλήνες ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἕως ὅτου ἐνύκτωσε, καθ' ἣν τὰ πλοῖα τούς μετυκόμισαν ἄλλους εἰς τὸν Φάληρον καὶ ἄλλους εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ὁ Κοχράνης ἀπέπλευτε τοῦ Πειραιῶς· οἱ Τούρκοι ἐπανῆλθον τὴν αὐτὴν ἑτέραν εἰς τὰς θέσεις των, φέροντες διακοσίους αἰχμαλώτους, ἐγ οἶ; καὶ τὸν Δράκον, καὶ τὸν Καλλέργην·

τοὺς δροίους ἐκράτησεν ὁ Κιουταχῆς, καὶ τοὺς ἄλλους ὅλους τοὺς ἀπεκεφάλισε, ὑπὲρ τοῦ Δράκου ἐσηκώθησαν ὅλοι οἱ ὄπλαρχοι Ἀλβανοὶ καὶ ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸν Κιουταχῆ ἔξαιτούμενοι νὰ τοὺς τὸν χαρίσῃ, διότι, τῷ ἔλεγαν, εἰς τοιούτον γενναῖον ἄνδρα πρέπει νὰ δείξῃ καὶ γενναιότητα καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀλλ' οὐτος δὲν ἐνέδωκεν καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Χαλκίδα εἰς τὸ φρούριον πρὸς φίλαξιν, ἀλλὰ περὶ τὴν Αύλιδα εἰς τὸν δρόμον τὸν ἐφόνευσαν οἱ συνθεύοντες αὐτὸν φρουροὶ, εἰπόντες ὅτι ἀπέθανεν ἐκ τῆς πληγῆς.

Τοιαῦτα ἦσαν τ' ἀποτελέσματα τῆς παραφορᾶς τοῦ Κοχράνου τοῦ κακῆ μοίρᾳ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Ἀττικὴν φανέντος καὶ εἰς τὰ μὴ τοῦ ἀρμοδιότητος του αὐτεξουσίως ἀναμιχθέντος, οὐδὲ ποτε τοιαύτην ἥ τοιαύτην φθορὰν ἐπαθον οἱ Ἑλληνες, ἔως χιλίοι ἀπολέσθησαν καὶ οἱ πλεῖστοι ἐξ τῶν μαχιμωτέρων, ἐν οἷς καὶ οἱ πάντοτε κραταιοὶ ἐν πολέμῳ, Γεώργιος Δράκος, Λάμπρος Βέικος, Γεώργιος Τζαβέλας, Ἀθανάσιος Τούστιας, Φωτοπαναγιώτης, Νούτζος, Τιγγλέζης, Ιωάννης Νοταρᾶς καὶ λοιποὶ ἔπειταν εἰς χεῖρας τοῦ ἔχθρου, κανόνια καὶ πολλαὶ σημαῖαι.

Διάλυσις τοῦ στρατοπέδου καὶ παράδοσις τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἐπόμενον ἦτο ὅτι μετὰ τὸν θίνατον τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ τῆς 24ης Ἀπριλίου ἦθελε καταλάθη πανικὸς φόβος τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ συνέπειαν ἦθελεν ἐπελθῆ ἥ διάλυσις· ἥ λειποταξία ἥρχιστεν ἀπὸ τὴν ἐπιουσαν καὶ ἔξηκολούθη ὀδιακόπως, ἀπαριθμηθέντος δὲ τοῦ στρατοῦ τὴν 27ην Ἀπριλίου εὑρεθῆ συγκείμενος μόνον ἀπὸ 3500 ἄνδρας διατηροῦντας τὸν Φάληρον καὶ τινας θέσεις καὶ τὴν Μονὴν τοῦ Πειραιῶς· ὁ Κιουταχῆς τὴν ἐπαύριον τῆς μάχης ἐκάλεσε τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ νὰ παραδόσωσι τὴν Ἀκρόπολιν, ἀλλ' οὗτοι ἀπέρριψαν τὴν πρότασίν του.

Οἱ λειποταξία καθεκάστηην ἔξηκολούθει νὰ γίνεται ὡστε αἱ παράλιαι θέσεις ἀποκατεστάθησαν ἀδύνκτοι πρὸς διατήρησιν καὶ

ἀπύκρουσιν τῶν ἔχθρῶν, τούτου ἔνεκεν κατέπλευσαν πλοῖα τινα
καὶ πλοιάρια τὴν 13ην Μαΐου καὶ ἐπειβάσθησαν τὰ ἑλαφρὰ
κανόνια, τὰ δὲ δυσκόμιστα ἐρήμοφθησαν εἰς ἐν πηγάδιον, τὴν 15ην
ἐπειβάσθη τὸ πλείστον τοῦ στρατεύματος ἡσύχως, τὴν ἐπαύριον
ἐπειβάσθη καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Νικήταν καὶ Γενναίον μὲ ἀναπετα-
μένας σηματας, ἀποκρούσαντες τοὺς ἐφορμήσαντας ἔχθρούς.

Οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἰδόντες τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Φαλήρου
ἀπελπίσθησαν καὶ ἥρχισαν μεταξύ των μεγάλην λογοτριβήν,
ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσεν ἡ περὶ συμβιβασμοῦ γνώμη, διτις
έγένετο ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους ὅρους, τοὺς ὅποιους παρεδέχυν ὁ
Μεγμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶς καὶ ὑπέγραψεν.

Αὐτ. Όλα τὰ στρατεύματα τῆς φρουρᾶς Θέλουν ἐξέλθει μὲ τὰ
ὅπλα καὶ τὰ πράγματά των.

Βον. Λί σίχογένειαι τῶν Ἀθηναίων Θέλουν εὔγη χωρὶς ὅπλα,
μὲ τὰ πράγματά των ὅμως.

Γον. Οἱ Μουσουλμάνοι πάσις τάξεως ἡλικίας καὶ γένους θέ-
λουν δοθῆ εἰς χείρας τοῦ Βεζύρη των.

Δον. Ο τόπος δῆλος ἔκτος τοῦ Χαβελὶ θέλει εἶναι κενὸς ἀπὸ
στρατεύματα μέχρις θαλάσσης.

Εον. Τρεῖς ἀξιωματικοὶ Γεντεκλίδες Καφτάν 'Αγᾶς, Τζιαντά-
ραγκ καὶ Σελιμέμαγας νὰ δοθῶσιν ὅμηροι.

ΣΤ. ον. Θέλουν δοθῶσιν 60 ζῶα πρὸς μεταχόμισιν τῶν ἀσθε-
νῶν καὶ πληγωμένων.

Ζον. Ή Ἀκρόπολις θίλει παραδοθῆ ὡς ὑπάρχει μὲ τὰ πολεμο-
φόδια καὶ πυροβόλα.

« Βεζύρης Μεγμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶς
πληρεζούσιος, ὄρχηστράτηγος καὶ τὰ λοιπά. »

Ἡ πτῶσις τῆς Ἀκροπόλεως ἐπέφερε τὴν πτῶσιν ὅλων τῶν ἐπὶ^{τοῦ}
τοῦ Καραϊτκάκη ἀνεγερθέντων μερῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, οἱ
ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὄπλαρχοι οἱ μὲν ἐτυμοβιβάσθησαν μετὰ τοῦ
Κιουταχῆ καὶ ἔμειναν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, οἱ δὲ ἀπέρασαν εἰς τὴν
Πελοπόνησον· ὁ Κιουταχῆς ἀφίσας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μίαν ἀνά-
λογον φρουρὰν ἀπέλυσε τοὺς πλείστους; Ἀλβανοὺς; ὅπομισθίους;
ἀντχώρησεν εἰς Θήρας ἀφήσας ἐπὶ τῇ; Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος τὸν
Ομέρο Πατσᾶ Καρύστιον, αὐτὸς δὲ ἀπῆλθεν διὰ τῆς Λαρίσου; εἰς
Ἐποχνίαν.

Κυβερνητικὴ πράξεις, καταδρομὴ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ στόλου, τὰ κατὰ τὴν Πελοπόνησον παραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμ Πασσᾶ πρὸς ὑποταγὴν αὐτῶν, ἐκστρατείᾳ Κοχράνου.

Η Κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ μετὰ τῆς Βουλῆς, ἀπολεσθεῖσῃς τῆς Στερεᾶς, ἐπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόνησον ὅπως φροντίσῃ περὶ αὐτῆς, διότι ἔτρεχε κινδυνον κατασπαρατομένη ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμο, διστις τελευταῖον εἶχε μεταχειρισθῇ τὴν ἡπιότητα πρὸς τοὺς κατοίκους, τοὺς παρεκίνει εἰς ὑποταγὴν, ἔχων δὲ καὶ ὄργανον ἔνα τῶν ὀπλαρχηγῶν τὸν Δημήτριον Νενέχον, διστις ἡδύνηθη νὰ ἐπιφεάσῃ ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῶν κατοίκων, ἐφερε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν εἰς ὑποταγὴν τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ τῶν ἐπικριῶν Πύργου, Γαστούνης, Πατρῶν, Βοστίτζας καὶ Καλαβρύτων καὶ τὸ κακὸν αὐτὸ ἐπροχώρει βαθμηδὸν, (ὁ ἀνωτέρω Δημήτριος Νενέχος κατήγετο ἀπὸ τὸ χιώριον Ζουμπάτες), ἀπεφάσισε λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβερνησίς καὶ μετέβη εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀλλ’ εὔτυχῶς ἔκει εὗρε τὴν ἔριδα καὶ τὸν μεταξύ τῶν πόλεμον τοῦ τε φρουράρχου τοῦ Παλαιμηδίου Θ. Γρίβα καὶ τοῦ τῆς Ἀκροναυπλίας Φωτομάρα, οἵτινες κανονοβολοῦντες καὶ βομβολίζοντες τὴν πόλιν τῆς Ναυπλίας ἐφέρον τοὺς κατοίκους τῶν εἰς κινδυνώδη κατάστασιν, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἀθῷοι, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἱναγκάσθη ἡ Ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν θαλασσοπυργὸν τῆς Ναυπλίας.

Ο Ναύαρχος τῆς Αὐστρίας Δάνδολος καταπλεύσας τὴν 18ην Ιουλίου εἰς Πέτζας ἐκαγονοβόλισε τὸν Ἑλληνικὸν στόλον τῶν Πετζῶν διὰ πυρινοσφαιρῶν μύδρων καὶ πυρινοεφώνων, τὰς ὁποίας βροχιδὸν ἔρξιψεν ἐπὶ τοῦ στόλου τῶν Πετζῶν, ἐζήτησε καὶ ὅλαβε διὰ τῆς βίας 4 πλοῖα Αὐστριακά, τὰ ὅποια εἶχον λάθη φορτωμένα ξυλίαν ἐκ Τριεστίου διὰ τὴν Ἀλεξανδρεῖαν ὡς ἀνήκοντα εἰς Ὀθωμανὸν ἐμπόρους, ἡ Κυβερνησίς διεμαρτυρήη κατὰ τῆς αὐθιζέτου ταύτης πράξεως τοῦ Αὐστριακοῦ ναυάρχου, οἱ Πετζῖωται μολογότι ἐτομάχθησαν εἰς ἀγνίστασιν σκεφθέγετες δὲ ἀπεφάσισαν,

Περὶ τὸν Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπεδόθη ἀγνώστως εἰς τὸν ἀείμνηστον Λάζαρον Κουντουριώτην ἀνώνυμος ἐπιστολὴ, ἣτις τὸν εἰδοποιοῦσεν δτὶ ὁ στόλος τοῦ Μεχμέτ 'Αλῆ εύρισκετο ἀραγμένος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὃν δύνανται οἱ Ἑλληνες διὰ μιᾶς τολμηρᾶς ἀποφάσεως νὰ τὸν πυρπολήσωσιν ὀλόκληρον, πρὸς τοῦτο σκεψάντες οἱ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ προετοίμασαν καὶ ἐξαπέστειλαν τὸν στόλον μετὰ τῶν πυρπολικῶν ὅπως μεταβῇ εἰς Ἀλεξανδρειαν, μετέβη δὲ ὁ Κόχρον μετὰ τῆς φρεγάτας Ἐλλάδος, τοῦ ἀτμοπλοίου Καρτερίας μιᾶς κορβέτας καὶ 14 βρικίων καὶ 8 πυρπολικῶν συναπέπλευσαν εἰς Ἀλεξανδρειαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἔμβῃ ἔξαφνα εἰς τὸν λιμένα καὶ νὰ καύσῃ διὰ τῶν πυρπολικῶν τὸν στόλον τοῦ Μεχμέτ 'Αλῆ. Τὴν 4ην Ἰουλίου μετὰ μετημέρισαν ἐφάνησαν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀπέναντι τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ Αὐστριακὴν Σημαίαν καὶ κατὰ πρῶτον ἐλογισθησαν Αὐστριακὰ ἐμπορικὰ συνοδευόμενα ὑπὸ φρεγατῶν ὁ Κόχρον, ὃν 2 μίλια μακρὰν τῆς ξηρᾶς, διέταξε τὰ πυρπολικὰ νὰ εἰπλευστωσιν καὶ εἰσέπλευσαν δύω ὑπὸ τὸν Κανάρην καὶ ἔχρουν τὴν ἐπὶ τοῦ στόλου προφυλακίδα 22 χανονίων, ἀλλὰ καιρὸς ἐναντίος τὸν ἐμπόδισεν νὰ προχωρήσῃ, τὰ Ἑλληνικὰ διέμεναν δῆλον τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐστράφησαν ἀρκτικοδυτικῶς· ὁ Μεχμέτ 'Αλῆς καταταραραφθεὶς, διέληπε τῆς νυκτὸς ἡγούμασεν 6 φρεγάδες καὶ 6 κορβέτας καὶ 10 βρικίων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ιδίου, τοὺς κατεδίωξε μέχρι τῆς 'Ρόδου, ἀλλ' αὐτὰ ἔγειραν ὄφαντα.

Οἱ Ἰμπραχίμης ἐν Πελοποννήσῳ εἰπόμενας ταντοῦ τῶν ἐπερχιῶν τῆς Μεσογείου ἐπὶ δύω ἥμισο ἔτη ἔφερε τὴν γενικὴν καταστροφὴν, προχωρῶν δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἡλείαν κατεπάτησε τὴν Γαιτεύην, ἔφθασεν ἀπέναντι τοῦ φρουρίου Χλωρούστοιο τὴν 15ην Ἀπριλίου, τὸ ἀποίον πολυορκήσας ἦνάγκασε διὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς τροφῆς καὶ τοῦ διστος νὰ παραβέλλον εἰς τὴν διάχρισιν τοῦ ἔγχρου 1500 ψυχῶν ἔκτος τοῦ Σισίνη καὶ τινων ἄλλων καταδικασθέντων εἰς δουλείχν· ἐξέπλευσε δὲ ἀνεμποδίστιος ὁ στόλος τοῦ Βυζαντίου εἰς Νεόκαστρον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πράξεων τοῦ Ἰμπραχίμη, συγκαίμενος ἐξ ἐνὸς δικρότου, ἐννέα φρεγατῶν καὶ 18 βρικίων καὶ γολετῶν ὑπὸ τὸν Ταχήρ Πασσῆ

ώς Πατρονάμπειν· μετὰ τοῦ Ἰμπραχίμη συνεστράτευεν καὶ ὁ Νενέκος ὅπως παρακινήσῃ τοὺς κατοίκους εἰς ὑποταγὴν. Ἀλλ' ὁ ἀκραιφνῆς ζῆλος καὶ πατριωτισμὸς τοῦ Γέροντος Κολοχοτρώνη ἡδυνήθησαν ν' ἀναχαιτίσωσι τὸ κακὸν καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόθεσιν, ἦν πρὸς ὑποταγὴν εἰχε προετοιμάση ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὁ Νενέκος· ἔγραψαν παντοῦ ἐπιστολὰς πρὸς τε τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς προχρίτους τῶν ἐπαρχῶν παρακινοῦντες καὶ ἀπειλοῦντες, ἡδυνήθησαν δὲ νὰ σχηματίσουν καὶ νὰ κινήσουν διάφορα στρατιωτικὰ σώματα εἰς διάφορα μέρη τῆς Πελοποννήσου.

Ἐνῷ δὲ ὁ Ἰμπραχίμης ἔκινετο μὲ τὰ σώματα τῆς ξηρᾶς πρὸς τὰς Μέσογείους ἐπαρχίας, καταστρέφων, πᾶν τὸ προστυχὸν ὁ στόλος αὐτοῦ ἔκαμεν ἄλλας κινήσεις εἰς τὰ παράλια μέρη, μία δὲ μοίρα τοῦ ἔχθρικοῦ αὐτοῦ στόλου τὴν 26 Ιουνίου συγκειμένη ἐκ 14 πλοίων τῶν πλείστων φορτηγῶν καὶ κορβέτες ἔξελθοντα ἐκ Νεοκάστρου ἐνεφανίσθησαν κατέμπροσθεν των Κυτριῶν καὶ τῆς Σκαρδομούλας, ἔρριψαν περὶ τὰ 1700 κανόνια, ἀλλ' ἀντισταθέντων τῶν Μανιατῶν γενναιῶς ἀνεχώρησαν.

Οἱ Ελληνικὸς στόλος, ἡ Ελλὰς, ἡ Καρτερία, ὁ Σωτὴρ, δύω τρικάταρτα, 11 βρίκια, 4 πυρπολικὰ, τρεῖς κανονοφόροις ὑπὸ τὸν Κοχράνον τὴν 6ην Τερρίου ἀγκυροβόλησαν ἀπέναντι τοῦ Βασιλαδίου, τὰ δποῖα ἐπυραβόλησαν δίψαντα ἀρκετοὺς πυροσίφωνας ἀνευ ἀποτιλέσματος ἀναχωρήσας δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ἐπῆρεν ἐκ τοῦ λιμένος Σαλώνων τρία Αὔστριακὰ πλοῖα ὡς παραβιάσαντα τὸν ἀποκλεισμὸν, κατέστρεψεν ἐκ τῶν ἐννέα Τουρκικῶν ἐπτὰ καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς ἔχθρούς, ἐπληγώθη ὁ πλοίαρχος τοῦ Σωτῆρος ἐλαφρῶς, βαρέως δὲ ὁ ὑποκλοιαρχὸς Σκάνδαλος Ἰρλανδός.

Τὴν 20ην Τερρίου ὁ Ἰμπραχίμης ἐδενδροχόπησε βανδαλικῶς ἐν Μεσσηνίᾳ 60 χιλιάδων συκῶν καὶ 25 χιλιάδων ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν.

Ἐξωτερικὰ 1827.

Πι περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ελλήνων ιδέα εἴχε γενικευθῆ εἰς τοὺς ἐξευγενισμένους λαοὺς τῶν δύο ἡμιτρχιέων καὶ αἱ

κραταιοὶ ἀνακτες τῶν μεγάλων ἔθνων εἰχον λάδη ὑπὸ σοδαρίου σύσκεψιν τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἑλλήνων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Βρεττανία καὶ ἡ 'Ρωσία ὑπέγραψαν τὸ πρωτόκολλον τῆς 23 Μαρτίου 1826 καὶ ἐπεφόρτησαν τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλεις πρέσβεις Κάνιγκα τῆς Ἀγγλίας καὶ 'Ρεβοπένερον τῆς 'Ρωσίας ὅπως μεσιτεύσωσι παρὰ τῇ Ὁθωμανικῇ Πύλῃ περὶ τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος εἰρηνοποιήσεως, ἀλλὰ κινησούσης τῆς Ὁθωμανικῆς Πύλης οἱ πρέσβεις ἴματοι πογοῦσαν χρυσοτριβοῦντες ἀνευ ἀποτελέσματος, συγχρόνως δὲ αἱ δύο αὕται δυνάμεις ἔκπταγίνονται νὰ λάβωσι συνεργοῖς καὶ τὰς τρεις ἄλλας μεγάλας δυνάμεις, ἀλλ' ἡ μὲν Πρωσία ἀπεποιήθη ὡς μὴ ἔχουσα συμφέρον, ὑπεσχίθη δὲ τὴν φιλικὴν σύμπραξιν της, ἡ δὲ Αὐστρία ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ δεχθῇ μεσιτίας ἀποστατῶν, μεσιτείαν προθεμένην τὴν ἀπόσπασιν μεγάλου μέρους τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἔξουσίας τοῦ Σουλτάνου, μόνη ἡ Γαλλικὴ Κυβερνητικὴ ἐφάνη πρόθυμος, ὅχι μόνον νὰ ἀπασθῇ τὴν ὑπέρ τῶν Ἑλλήνων πρᾶξιν τῶν δύο δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ νὰ προθάλλῃ ἵνα σχηματισθῇ ἡ πρᾶξις αὕτη εἰς συνθήκην ἐγγυωμένην παρὰ τῷ τριῶν δυνάμεων διῃρεθῆ, καὶ νὰ πειθαναγκασθῇ ἡ Πύλη εἰς τὴν παραδοχὴν αὕτης.

Συνέταξε δὲ ἐπὶ τῇ ἀξιώσει Ἀγγλίας καὶ 'Ρωσίας καὶ τὴν Συνθήκην ἥτις τροπολογηθεῖσα ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ τὸν 24ην Ιουνίου ὑπὸ τῶν πληροεξουσιῶν τῶν τριῶν δυνάμεων, ὥριζουσα τὰ ἔξης.

Α') Αἱ δυνάμεις τὰ πρωτόφερωτα: τῇ Πύλῃ τὴν μεσιτείαν τῶν εἰς συνθρομὴν αὔτης καὶ τὴν Ἑλλήνων καὶ νὰ ἀποκτήσωσιν ἀναβολῆς τὴν ἀνακτηχήν.

Β') Οἱ Ἑλληνες νὰ κυβερνῶνται ὑπὸ τὴν Κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ ἐτησίῳ φόρῳ ὑπὸ ἀρχῶν ἐκλεγομένων παρ' αὐτῶν, συνεδοκοῦντο; καὶ τοῦ Σουλτάνου.

Γ') Οἱ Ἑλληνες νὰ οἰκειοποιηθῶσι τὴν παρ' αὐτοῖς ἰδιοκτησίαν τῶν Τούρκων ἀποζημιούντες αὐτούς.

Δ') 'Η ὄρθετικὴ γραμμὴ νὰ χαραχθῇ μετὰ ταῦτα.

Ε') Μηδεμίαν ὡρίζειαν θὰ ζητήσουν αἱ δυνάμεις δι' οὗτας καὶ διὰ τοὺς ὑπηκόους τῶν.

τ') Νὰ ἀσφαλισθῶσιν οἱ συμβούλασθησόμενοι ὅροι ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν δυνάμεων δπως μετὰ ταῦτα ἐγκριθῶσιν.

Ἄνται ήσαν αἱ κατὰ πρότασιν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως διατάξεις τῆς Συνθήκης, ήτις ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην δύναμιν προέθετο νὰ φέρῃ εἰς αἴτιον καὶ τάχιον πέρας τὴν συνθήκην, ὑπεγράφησαν ταυτοχρόνως καὶ οἱ ἔξις μερικοὶ ὅροι.

Α') Ἄν ἡ Πύλη δὲν δεχθῇ ἐντὸς ἑως μηνὸς τὴν μεσιτείαν τῶν δυνάμεων, νὰ συνδέσωσιν αὕται ἐμπορικὰς καὶ προξενικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

Β') "Ἄν δὲ ἡ Πύλη δὲν δεχθῇ τὴν ἀνακωχὴν, ή οἱ Ἑλληνες ἀποποιηθῶσι τὴν ἐφερμογὴν αὐτῆς, νὰ κηρύξωσιν αἱ δυνάμεις, διε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτίθενται νὰ τὴν πραγματοποιήσωσι διὰ τῶν καταλληλοτέρων τρόπων, ἀμέτοχοι πάντοτε τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀλληλομαχούντων ἢν δὲ περὶ πᾶσαν προσδοκίαν ἡ πύλη θεωρήσῃ τὰ ἀνωτέρω ἀνεπαρκῆ εἰς παραδοξὴν τῶν προτάσεων τῶν, η οἱ "Ἐλληνες ἀπορρίψωσι τοὺς δρους τῆς συνθήκης, αἱ δυνάμεις νὰ μὴ παύσωσιν οὐδέποτε ἐργαζόμενοι εἰς εὐδόσιν τῆς πονητεμένης εἰρηνοποιήσεως ἐφ' οἵς ὅροις ἔθεσαν.

Τὴν δὲ 30ην Αὐγούστου τοῦ 1827 ἔτους, ὁ Ἀγγλος Χάμιλτων καὶ ὁ τῆς Γαλλίας Χουγῶν καὶ ὁ σύμβουλος τῆς ἐν Κωνσταντινούπολει Πρωτοεπίκουρης Πρεσβείας Τιμώνης παρουσιασθέντες ἀπέκτησαν ἐπιμόνως παρὰ τῶν Ἐλλήνων ἀνακωχὴν, εἰς ἣν προθύμως συνήνεσαν, παρόμοιώς καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινούπολει Πρέσβεις τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων ἐφ ἐραν εἰς γνῶσιν τῆς Πύλης τὴν 4ην Αὐγούστου δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διαλαμβάνοντος, ὅτι ἐξ ἔτη ἡγωνίσθησαν εἰς δυνάμεις ἐπὶ ματαίῳ νὰ τὴν πείσωσι πρὸς εἰρηνοποίησιν τῆς "Ἐλλάδος καὶ ἀπήτουν παρὰ τῆς Πύλης νὰ διατάξῃ ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν παρελθούσης τῆς δεκαπενθημέρου προθεμίας, ἐπῆγαν οἱ διερμηνεῖς τῶν τριῶν Πρεσβειῶν ζητοῦντες τὴν ἀπάντησιν τῆς "Οθωμανικῆς Πύλης, ἀλλ' ὁ "Ρεῖςεφέντης (ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) τοῖς ἀπεκρίθη εἰπατε εἰς τοὺς ἀποστείλαντάς σας, ὅτι ἡ θετικὴ, ἡ ἀμετάτερπτος, ἡ αιώνιος ἀπίντησις τῆς Τύρης Πύλης εἶγαι, ὅτι οὐδεμίαν πρότασιν δέχεται.

περὶ Ἑλλήνων, δτὶ ἐπιμένει εἰς ἣν ἔξερρασεν ἄλλοτε γνώμην καὶ θὲ μείνει μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Πόλη ἥρχισε νὰ ὄχυρώῃ τὰ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἐλλησπόντου φρούρια.

Άφοῦ αἱ δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ παύσωσι τὸν πόλεμον, ἀκούτος τοῦ Σουλτάνου, ὥφειλον ν' ἀποκλείσουν τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας ὅπου εὐρίσκοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἔκεινην τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Αἴγυπτου καὶ τοῦ Τουνεζίου, ἥνωμένα καὶ ἔτοιμα πρὸς ἔκπλουν, καὶ προσέτι ἔπρεπε νὰ ν' ἀποκλείσουν καὶ τινα μέρη τῆς Πελοποννήσου ὅθεν ἐλάμβανε προφίξις ὁ Ἰμπραχίμης ἐν τούτοις, τούτοις μὴ γενομένου, λήγοντος τοῦ Ἰουλίου ἔξεπλευσαν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας 92 πλοῖα, ἔξι ἢν τὰ 51 πολεμικά. Οἱ Βυζαντῖνοι στόλος ἐσύγκειτο ἐκ δύο δικρότων, πίντε φρεγατῶν καὶ 9 κορβετῶν ὑπὸ τὸν Καπετανάμπει, τὰ δὲ τῆς Αίγυπτου ἐσύγκειτο ἐκ 4 φεργατῶν, 11 κορβετῶν, 4 βρικίων, 6 γολετῶν καὶ 6 πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν Μαχαρέμπει. Ήτον ὁ Γάλλος ὑποναύαρχος Τελιέρος μετ' ἄλλων τινῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἔξησκησαν τοὺς Ἀραβίας εἰς τὰ ναυτικά, φορτηγὰ δὲ ἦσαν 36 ὑπὸ Τουρκικὴν καὶ Λύστριακὴν σημαίαν φέροντα 4 χιλιάδας ταχτικούς, 100 ιππεῖς ἄνευ ἵππων καὶ διάφορα ψροφίμα καὶ πολεμοφόρδια καὶ ἐν ἑκατομμύριον δίστηλα, τὰ πλοῖα ταῦτα τὸν 26 Αύγουστου ἔφθασαν εἰς Νεόκαστρον, ἐσκόπει δὲ ὁ Ἰμπραχίμης μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς δυνάμεως ταύτης νὰ προσβάλῃ τὴν Ἄδραν.

Μετὰ τὴν ἄφιξιν δὲ τοῦ στόλου αὐτοῦ ὁ δραστήριος Ἰμπραχίμης ἥρχισε νὰ ἐπιβιβάζῃ στρατεύματα εἰς ἄλλα πλοῖα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ του, καθ' ἣν ἡμέραν ἔπλευσεν ἡ δύναμις αὗτη εἰς Νεόκαστρον ὁ μὲν Κόδρικτων εὑρίσκετο εἰς Ναύπλιον, ὁ δὲ Δερεγγῆς ἐν Εύλω, ἀμφότεροι μαθόντες τὸν κατάπλουν ἀνεχώρησαν, καὶ ὁ μὲν Κόδρικτων ἀφιχθεὶς πρῶτος ἐμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου ἔστειλε τὴν Ἅρην Ἄδρειον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Καπετανάμπει, καινοποιοῦσαν τὰ τῆς συνθήκης καὶ λέγουσαν δτὶ ἀπαγγορεύεται πᾶσα κίνησις πλοίων καὶ στρατευμάτων καὶ πᾶσα μεταφορὰ πολεμοφόρδιων πρὸς βλάβην τῆς Επερρᾶς Ἐλλά-

δος καὶ τῶν νήσων, καὶ ὅτι, ἀν μία κανονιὰ ἐφρίπτετο κατὰ τῆς Βρετανικῆς σημαίας, θὰ κατεστρέφετο ὅλος ὁ στόλος του, τὴν 10ην ἀφίχθη καὶ ὁ Δεριγνὴ καὶ ἔγραψαν ἀμφότεροι τῷ Ἰμπραχίμῃ τὰ αὐτὰ, τὴν δὲ 13ην ἐξῆλθον πρὸς ἐπίσκεψιν οἱ δύω Ναύαρχοι, καὶ παρόντων τῶν ἀρχηγῶν τῶνστόλων, ἐπανέλαβον ὅσα ἔγραψαν· ὁ Ἰμπραχίμης ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν εἶναι αὐτεξόσιος, ἀλλ' ὑπηρέτης τῆς Ἄγριλης Πύλης, καὶ ὅτι διαταχθεὶς νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἅγριας, χρέος του ἐνόμισε νὰ ἔκτελέσῃ τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου του, ἀλλ' ἐνδεχόμενον ὁ Κύριος του νὰ μὴν προεῖδε τὴν νέαν φάσιν τῶν πραγμάτων, ἐθεώρει δὲ ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ νέας διαταγὰς, ἔτοιμος πάντοτε νὰ ὑπακούῃ ὅποιαι καὶ ἀν θεαν, ὑπεσχετο ἐπὶ λόγῳ τιμῆς νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, εἰς τὰ ἐν τῷ Νεοκάστρῳ πλοῖα νὰ ἐκπλεύσωσιν· οἱ Ναύαρχοι εὐχαριστήθησαν ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις καὶ ὁ μὲν Ἀγγλος Ναύαρχος Κοδρικτῶν ἀνεχώρησεν εἰς Ζάκυνθον, ὁ δὲ Γάλλος Δεριγνὺς εἰς τὰ Λαφρογήσια.

Τὴν 19ην περὶ τὸ δειλινὸν εἰδοποιήθη ὁ Κοδρικτῶν ὅτι 30 πλοῖα πολεμικὰ φορτηγὰ ἐξῆλθον τοῦ λιμένος Νεοκάστρου καὶ ἐπλεον μὲ ἐπιτήδειον ἄνεμον πρὸς τὰς Πάτρας εἰς τιμωρίαν τῶν περὶ τὸν Ἀστιγκα καὶ εἰς ἐπισιτισμὸν τοῦ στρατοῦ· ἡνοίχθη ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ ἡ ναυαρχίς καὶ πρωίας γενομένης εὑρέθη μεταξὺ τοῦ στόματος τοῦ Κόλπου καὶ τῆς Τουρκικῆς ταύτης μοίρας παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν φρεγατῶν Δαρμούθης καὶ Ταλβότιος καὶ ἐνὸς Βρικίου· ὁ Κόνδριγκων εἰδοποίησε τὸν ἀρχηγὸν τῆς Τουρκικῆς Μοίρας ὅτι ἐθεώρει παράβασιν τοῦ λόγου τῆς τιμῆς τοῦ γεννικοῦ ἀρχηγοῦ τὸν ἔκπλουν τῆς μοίρας καὶ δὲν ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσῃ, ἐπὶ τῇ εἰδοποιήσει ταύτῃ ἐπώδητεν ἡ μοίρα πρὸς τὸ Νεόκαστρον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπήντησεν ἄλλην παρακολουθουμένην ἐκ τοῦ Νεοκάστρου, ἐπόδητε καὶ αὕτη πρὸς τὸ Νεόκαστρον μαθοῦσα τὰ τοῦ Κοδρικτῶν, καὶ ἐπανέπλευσε τότε εἰς Ζάκυνθον· σκότους δὲ γενομένου ἐστρέψησαν αἱ δύω Τουρκικαὶ μοίραι πρὸς τὰς Πάτρας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου ὅλιγον ἐπροχώρησαν, οἱ δὲ περὶ τὸν Κοδρικτῶνα ιδόντες τὴν ἐπαύριον τὰ πλοῖα ταύτα, ἡνοίχθησαν καὶ θαλασσομαχοῦντες ἐκ τῆς κακοκαιρίας τὰ ἐπρό-

φύασαν τὸ ἐπίπερας ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, τὰ ἐκανονοβόλησαν καὶ τὰ ἡνάγκασαν νὰ ἐπαναπλεύσωσιν εἰς Νεόκαστρον, ἐν τούτοις ἔφθασε καὶ ἡ 'Ρωτσικὴ μοίρα ὑπὸ τὸν ναύαρχον Χεύδανον.

Ναυμαχία ἐν Νεοκάστρῳ.

Ἄφου ὁ Ἰμπραχίμης παρέβη τὸν λόγον του, οἱ ναύαρχοι ἦσαν λογίσθησαν ὅτι δὲν ἡσφαλίζοντο εἰμὶ ἡ προφυλάκτοντές του, ἵνα αὐτῷ τῷ σκοπῷ συνήνωσαν τὰ πλοῖα των τὴν 8ηρίου ἔμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐθεώρησαν καὶ βαρὺ καὶ ἐπικίνδυνον νὰ θαλασσομαχῶσιν ἐν καιρῷ χειμῶνος εἰς τὴν δυσπαράπλευστον ἔκεινην ἀκτὴν, ἀπεφάσισαν νὰ εἰσπλεύσωσιν ἀλλ' ἐν εἰρηνικῷ πνεύματι, εἰς τὸ Νεόκαστρον, ἐρρέθισμένοι δὲ διὰ τὴν παράβασιν τοῦ λόγου τοῦ Ἰμπραχίμη Πασσᾶ, ἐρεθίσθησαν Ετι μᾶλλον ὡς διὰ συμβουλεύσαντές του πρὸ ὄλιγου νὰ μὴ καταστρέψῃ ὡς ἀγενῆς ἔχθρος τὴν Μεσσηνίαν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου καὶ μὴ εἰσχουστέντες, οὐδὲν ἥτιον ἥταν ἐρεθίσμένοι καὶ οἱ Τούρκοι βλεπούσες μεματαιωμένα τὰ σχέδια των, ὑποπτεύσαντες δὲ μάχην προετοιμάσθησαν θέσαντες τὰ πλοῖα των εἰς σχῆμα πετάλου ἐπὶ δύώ γραμμῶν, μὲν τὸ σχῆμα δὲ τοῦτο ἔθεσαν τὰ εἰσπλέοντα πλοῖα ὑπὸ τὴν πυροβολὴν ὅλου τοῦ στόλου, συνίστατο δὲ ἡ δύναμις - τοῦ ἐν Νεοκάστρῳ Ὁθωμανικοῦ στόλου ἐκ τριῶν δικρότων, 19 φρεγατῶν, (οἱ 4 λίγυπτιαπαὶ ἥσαν δίφρακτοι) 26 κορβετῶν, 12 βρικίων καὶ 6 πυρπολικῶν, φερόντων 1991 κανόνια, ἐφρουρεῖτο δὲ τὸ στόμα τοῦ λιμένος καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ φρουρίου καὶ μιᾶς ἑκατέρωθεν κανονοστοιχίας, καὶ ἡ μὲν δεξιὰ κατείχετο ἀπὸ τὸν Καπετενάμπεϊ καὶ Μουχαρέμπεϊ, ἡ δὲ ἀριστερὰ ἀπὸ τὸν Ταχήρ Πασσᾶ καὶ Ματρῶνα Μπέϊ.

Οἱ Κόδρικτων ἔχων θέσιν ἀντιαυάρχου ἤρχε τοῦ στόλου, ἔχόν των τῶν δύώ συναδελφῶν του βαθμὸν ὑποναυάρχου, διέταξε τὸν ἐκπλουν μεσούστης τῆς ἡμέρας τῆς 8 8ηρίου, παραγγείλας ἵνα οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του κανονοβολίσῃ, εἰὰν οἱ Τούρκοι δὲν ἐκανονοβόλουν πρῶτοι, συνεχροτοῦντο δὲ αἱ συμμαχικαὶ μοίραι ἡ μὲν λιγγικὴ ἐκ 3 δικρότων τῆς Ναυαρχίδος Ἀσίας, τῆς Γενούν καὶ τῆς Ἀλδιόνης, ἐκ 4 φεργατῶν, τῆς Γλασκόνης, τῆς Καρ-

Ερίας τῆς Δαρτμούθης καὶ τῆς Ταλβέτης, καὶ ἐκ πέντε βρικίων καὶ γολετῶν τοῦ 'Ρόδου, Κάνοπος, Γοργοῦ τῆς Φιλομίλος καὶ τῆς Ἐλάφου. Ἡ δὲ Γαλλικὴ ἐκ τριῶν δικρότων τῆς Βρεσλαβίας τοῦ Σκιτίωνος καὶ τῆς Τριαίνης, ἐκ δύω φρεγατῶν τῆς Ναυαρχίδος Σειρῆνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἐκ δύο γολετῶν τῆς¹ Δάφνης καὶ τῆς Ἀληνάνος, ἡ δὲ 'Ρωσικὴ ἐκ τεσσάρων δικρότων τῆς Ναυαρχίδος 'Αζώφης, τοῦ 'Αλεξανδρού Νεύσκη, τῆς Γαγγέτας καὶ τοῦ Ἐζεκιὴλ, καὶ 4 φεργατῶν, τοῦ Κάστορος, τοῦ Κωνσταντίνου, τῆς Ἐλένης, καὶ τῆς Προδονὸς, ἔφεραν δὲ αἱ τρεῖς μοιραι κανόνια 1276· ἥτο μὲν κατὰ κανόνια ἡ δύναμις αὗτη ὑποδεεστέρα τῆς Τουρκικῆς, ἀλλ' ἥτο λιαν ἐπικρατεστέρα ὡς συμπεριλαμβάνοντα 10 δίκροτα, καὶ ἀν τὴν προσέθαλε μετεῳρού θά τὴν κατέστρεψε διὰ τῆς πρωτινούτης ἀγωγῆς καὶ εὐκόλως καὶ ταχέως ἐπλεον δὲ αἱ συμμαχικαὶ μοιραι εἰς δύο γραμμὰς ὑπήνεμον ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικὴ, ὑπερήνεμον δὲ ἡ 'Ρωσικὴ καὶ κατ' ἀρχὰς προέπλεεν αὐτην, ἀλλ' αροῦ ἔρθασαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος φοβηθεὶς ὁ Κοδρικτῶν μὴ τὰ φρουρία καὶ αἱ κανονοστοιχίαι κανονοβολήσωσι τὰ πλοῖα διαπλέοντα πρὸς τὰ ἀκροστόμια τοῦ λιμένος διέταξε τὴν 'Ρωσικὴν μοιραν νὰ ἀνακωχεύσῃ, τούτου δὲ γενομένου κατέλαβε τὴν πρώτην τάξιν ἡ Ἀγγλικὴ, τὴν δευτέραν ἡ Γαλλικὴ, καὶ τὴν τελευταίαν ἡ 'Ρωσικὴ, ἐπὶ σκοπῷ νὰ διαπλεύσωσιν ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς τὸ στόμα τοῦ λιμένος κατὰ μέσον.

Μόλις ἐφάνη εἰπλέουσα ἡ Ἀγγλικὴ Ναυαρχίς καὶ κανονοβορτησις ἀπὸ τοῦ φρουρίου ἔβαιλεν εἰς κίνησιν ὡς ἐκ συνθήματος τὸν στόλον δλον, ὁ δὲ Καπετανάρμπεϊς βλέπων αὐτὴν προδαίνουσαν εἶπεν ὁ « καῦδος; ἐρρίφθη, οἱ Ἀγγλοι δὲν παιζονται, » παρηγγειλε δὲ ἐν τῷ ἅμα τῷ Κοδρικτῶνι νὰ ἐκπλεύσῃ « δὲν ἥλθον νὰ λάθω, ἥλθον νὰ δώσω διαταγὰς » ἀπεκρίθη ὁ ὑπερήφανος Ἄγγλος, προσθέσας, ὅτι ἡ ἀπιστία τοῦ Ἰμπραχίμ Πασσᾶ ἡνάγκατε τοὺς συμμάχους, νὰ εἰπλεύσωσι καὶ ὅτι ἂν ἐπιρροθελεῖτο ἡ σημαία των, θά καταστρέψετο ὁ Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος.

Τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημέριαν εἰπλέουσαν ὑπὸ λεπτὸν ἐκβάτην τὰ Ἀγγλικὰ πλοῖα, τυγχέπλευσαν καὶ τικα τῆς Γαλλικῆς

μοίρας μετὰ τῆς Ναυαρχίδος καὶ ἡγκυροβόλησαν κατὰ σειράν παράπλευρα τῆς Τουρκικῆς Ναυαρχίδος, ἐνὸς δικρότου, μιᾶς φρεγάτας καὶ λοιπά, αἱ γολέται παρὰ τὰ πυρπολικὰ, ἡ Σειρήν ἡγκυροβόλησεν ἐντεῦθεν τῶν Ἀγγλικῶν δικρότων παρὰ τὰ κατὰ τὴν πλευρὰν Αίγυπτιακὰ πλοῖα.

“Ο πλοίαρχος τῆς Δαρτμούθης ἀπέστειλε τὴν λέμβον πρὸς τὸν ἐν τῷ πυρπολικῷ παραγγέλων ν’ ἀπομακρυνθῆ, ἀλλ’ οὗτοι ὑποπτεύσαντες ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἥρχοντο να τοὺς κυριεύσωσι τοὺς ἔτουφέκισαν ἐρχομένους ἀπροφυλάκτως, ἐφόνευσαν τὸν ἀξιωματικὸν καὶ τινας ναύτας, ἀντετουφέκισαν οἱ ἐν τῇ Δαρτμούθῃ καὶ οἱ ἐν τῇ παραλιμενικούσῃ Σειρῆνι, ἐπεσε καὶ παρὰ τινος Αίγυπτιακοῦ πλοίου μία κανονιὰ ἐπὶ τῆς Σειρῆνος, ἀντεκανονοβόλησεν ἡ Σειρήν, συνεκανονοβόλησεν ἡ Ασία τὴν Βυζαντινὴν Ναυαρχίδα κανονοβόλησασα αὗτη πρώτη καὶ οὕτως ἔξηφθη ἡ μάχη ἀνήγγειλεν ὁ Μεσοχαρέμπεις εἰς τὸν Κοδρικτῶνα, ὅτι δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ κανονοβολίσῃ, καὶ ἡ Καδρικτῶν ἀπέστειλε τὸν Πέτρον Μικέλην Πρωρεῖα διὰ νὰ ἀναγείλῃ ὅτι μὴ κανονοβολούμενος παρ’ αὐτοῦ οὐδὲ αὐτὸς θὰ τὸν ἐκανονοβόλει, ἀλλ’ οἱ περὶ τὸν Μουχαρέμπει εἴτε κατὰ διαταγὴν του εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ του ἐσκότωσαν τὸν ἀπεσταλμένον καὶ πρῶτοι ἐκανονοβόλησαν τὴν Ασίαν, ἥρχισε τότε ἡ μέχρι τοῦτο κανονοβόλησα τὴν Βυζαντινὴν Ναυαρχίδα δεξιόθεν τῆς Ασίας νὰ κανονοβολῇ καὶ τὴν Αίγυπτιακὴν ἀριστερόθεν καὶ κατεναυμάχησεν ἀμφοτέρας, οἱ καπνοὶ ἀνέθησαν οὐρανομήκεις καὶ τὴν περιεκάλυψαν καὶ τὴν ἔξελαθον ὡς ἀπολεσθεῖσαν, διασκεδασθείστος δὲ τοῦ καπνοῦ τὴν ἔχαιρετησαν οἱ συμπολεμισταὶ ἀλλαλάζοντες διεκρίθησαν ἡ Γενούη ἡ Ἀλβιών, ἡ Δαρτμούθη ἡ Σειρήν ὑπέστη μέγαν ἀγῶνα παλαίσσα μόνη πρὸς τρεις διφράκτους φεργάτας, ἀλλ’ ἐσπευσε καὶ ἡ Τρίανα πρὸς ἀντίκηφιν καὶ διήρεσε τὰς κατ’ αὐτῆς δυνάμεις ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς κατεφλέγθη μία τῶν διφράκτων φεργατῶν καὶ ἐκινδύνευσεν ἡ Σειρήν ἀλλ’ ἐλκομένη διὰ σχοινίων ὑπὸ τῆς Δαρτμούθης διεσώθη.

Ἡ Ρωταικὴ μοίρα μόλις τὴν 3ην ὥραν εἰσέπλευσεν ἐκ τῆς Θηλαμίδης προσδικήθεισα δὲ ἵσχυρως ὑπὸ τοῦ φρουρίου καὶ ἀπὸ τῆς Εγκατητικῆς κατιγορητικῆς ἀντετράχθη πρὸς ὅλην τὴν

δεξιάν πλευράν τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἀποβιβάσαται τοὺς ναυμάχους
ναυάγκασε τοὺς κατέχοντας τὰς ἐπὶ τῆς Σρακτηρίας κανονοστιχίας
νὰ τὰ ἐγκαταλείψωσι.

Τετράρωρς διήρκεσεν ἡ καταστρεπτικὴ μάχη, ἀπαξάπαντες
οἱ ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς σημαῖας διέπρεψαν ἀμιλλώμενοι τίς νὰ
φανῇ εύτολμότερος καὶ ἐπιδεξιώτερος, δὲ Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος,
ἔπαθε τὰ πάνδεινα διὰ τὴν ὑπερέγουσαν δυναμιν καὶ πείραν
τῶν πολεμίων δίκροτα, φεργάδες, κορβέτες, βρίκια, τὰ μὲν κα-
τεσυντρίφθησαν, τὰ δὲ ἐκάπησαν, τὰ δὲ ἐδυθίζθησαν ἢ εἰς τὴν
ξηράν ἐξεβράσθησαν.

Τίπερ πεντακισχίλιοι ἐλογισθησαν οἱ ἀπολεσθέντες καὶ πάμ-
πολλοι οἱ πληγωθέντες, ἐν οἷς καὶ ὁ Μουχαρέμπεις, οὗτονος ἡ πους
ἀπεκόπη, ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς ση-
μαῖας 175 καὶ ἐπληγωθησαν 451, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κοδρι-
κτῶνος.

Παυσάστης τῆς μάχης, οἱ ναύαρχοι τῆς συμμαχίας ἔγραψαν τῷ
Ιμπραχίμῃ, ὅτι αὐτοὶ δὲν εἰσέπλευσαν ώς ἔχθροι καὶ δὲν εἶχον
σκοπὸν νὰ τοὺς πυροβολήσωσιν, ἐὰν αὐτοὶ πρῶτοι δὲν τοὺς ἔδι-
δαν αἰτίαν, καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς ἔλεγον νὰ ὑψώσουν λευκὴν ση-
μαίαν, ἃν ηθελον νὰ θεωρῶνται εἰς τὸ ἔξης καὶ φίλοι· οἱ Τουρ-
κοαιγυπτιοὶ ἔντρομοι ὑψώσαν λευκὴν σημαίαν καὶ οὕτω δὲν
ἐπανελήφθησαν αἱ ἔχθροπραξίαι· τὴν 13ην ἀπέπλευσαν αἱ συμ-
μαχικαὶ σημαῖα, διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν παθόντα μετέβησαν
τὰ μὲν εἰς Μάλταν, τὰ δὲ εἰς Τουλών.

Οἱ Ιμπραχίμης ἐπιστρέψαν ἀπὸ τὰ πλησιόχωρα μέρη ὅπου
κατέστρεψε τὰ πάντα εὔρεν ἐν Νεοκάστρῳ ἀπὸ τοὺς λαμπτροὺς
αὐτοῦ στόλους ναυάγια καὶ συντρίματα, οἱ δὲ Ἐλληνες ἔλασθν
πάντες χαρὰν ἀνεκλάλητον διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Τουρκοαι-
γυπτιακοῦ στόλου.

Ἐν τούτοις κατέπλευσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἐπὶ τῆς κα-
ταστροφῆς τοῦ στόλου τοῦ Νεοκάστρου Ταχήρ Πασσᾶς, ὅστις
ἐξηγρίωσε τὴν Πόλην κατὰ τῶν Φράγκων· διὸ οἱ πρέσβεις, ἐπιμέ-
νοντες εἰς τὴν περὶ εἰρηνοποιήσεως τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἤλυτήθησαν

νὰ πείσουν τὴν Πόλην πρὸς παραδοχὴν τῶν προτάσεων καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν τῆς μὲν Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὴν 26ην θερίου, ὅ δὲ τῆς Ρωσίας τὴν 4ην Δεκεμβρίου.

**Ἐκκινήσεις Ἐλλήνων περὶ τὴν Ἀνατολικὴν
καὶ Δυτικὴν Στερεάν.**

Τὰ στρατεύματά τῶν Ἑλλ. σωματιωθέντα ἐκ Ρουμελιωτῶν καὶ Σουλιωτῶν, ὅσοι δὲν ἔδειχθησαν κἀμμίαν συνθηκολόγησιν μὲ τοὺς ἔχθρους τῆς Πατρίδος, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ ἐν Πειραιῇ στρατοῦ ἀπεσύρθησαν εἰς τὸν Ἰσθμὸν καὶ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου ὅπως διατηρήσουν τὴν θίσιν ταύτην μή τι ὁ ἔχθρὸς θελήσῃ νὰ εἰσβάλῃ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τὸν ἀποκρούστωσι· μετὰ δὲ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου ἐν Νεοκάστρῳ μετέβη ὁ ἀρχιστράτηγος Ρικάρδος Τζώρτζις εἰς τὸν Ἰσθμὸν καὶ συνενοήθη μὲ τὰ σώματα ταῦτα προσθέσας εἰς αὐτοὺς· ὅτι ἦδη ὅπου ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων περὶ ἀνακωχῆς καὶ εἰρηνοποιήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ Ἑλληνες ἀπελύθησαν τῆς ὑποχρεώσεως τῆς ἀνακωχῆς, διὸ πρέπει νὰ γίνη φροντίς περὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Σκεφθέντες δὲ ἀπεφάσισαν ὁ μὲν ὄρχιστράτηγος μετὰ τοῦ Κῶστα Μπότζαρη καὶ τῶν πλείστων Σουλιωτικῶν σωμάτων καὶ τῶν Δυτικοελλαδιτῶν ὄπλαρχηγῶν δὲν δὲν είχον προσέλθει εἰς τοὺς Τούρκους νὰ ἔχστρατεύσουν διὰ τὰ παράλια τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὁ Βίσος δὲ μέ τινα ἄλλα σώματα ὄπλαρχηγῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος νὰ ἔξελθῃ πρὸς τὰ Δερβενογάρια καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Βοιωτίαν, οἱ δὲ Θειταλομακεδόνες νὰ ἔξελθουν εἰς τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας.

Οἱ ἀρχιστράτηγος λοιπὸν μετὰ τοῦ Μπότζαρη καὶ τῶν λοιπῶν σωμάτων μεταβάντες εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ καὶ διεκόπευσαν εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος νὰ λάβουν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἔχθρῶν τῆς πατρίδος, ὁ δὲ Μοιράρχος Ἀστίκης ρέ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα τὴν θηρίου αἰτήσει τοῦ ὀρχιστρατήγου μετέφερεν ἐκ τοῦ Πάσπα εἰς Δραγαμέστο τὰ ἐν Καλοπετρήσῃ Ἐλληνικὰ ταῦτα σάμαται· ὁ μέτος

"Αστική μετέθη ἀκολούθως καὶ ἔκανον οὐδόλησε τὸ Βασιλάδι, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πεσοῦσα μπόμπα ἀνέτρεψε τὴν πυριτοθήκην, τοῦτο ιδόντες οἱ Μέλληνες εἰσεπήδησαν ἀκολούθως καὶ τὸ ἔκυρίευσαν τὴν ὅην Δεκεμβρίου 1827.

Π. Οθωμανικὴ Κυβέρνησις μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Αχροπόλεως τῶν Ἀθηγῶν καὶ τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος ἔκαμε μεταρρύθμισιν τινα εἰς τὸ διοικητικὸν τῶν μετὰ τῆς Ἐλλάδος γειτονευούσων ἐπαρχιῶν, καὶ τὸν μὲν Μεγάλην "Ρεσίτ Πασσᾶ Κιουταγῆ τὸν ἄφησεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς "Ρούμελης ("Ρούμελη Βαλεσῆ) καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν τῆς Ἡπείρου, τῶν Ἰωαννίνων, Δελδίνου καὶ Αύλωνος, τὴν δὲ τῆς Θεσσαλίας ἡγεμονίαν ἐδώκε εἰς τὸν Ὁμέρο Πασσᾶ Βριόνην μεταβέστας τοῦτον εἰς ἔκεινης τῆς Θεσσαλονίκης. Ο Πασσᾶς οὗτος πρὶν ἐτοιμασθῆ διὰ τὴν μετάθεσιν ἔξαπέστειλε τὸν Καιμακάμην του εἰς Λάρισσαν μετὰ συνοδίας Ἀλβανικῶν στρατευμάτων εἰ; ἐκ τῶν Ἀλβανῶν τούτων ἀρχιγύρων ἦτον καὶ ὁ Νοῦρκα Σέβρανης, γνωστὸς καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως χρηματίσας ἐν Βραχωρίᾳ καὶ ἀνσχωρήσας κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐτοῦ.

Ο ἀνωτέρω Καιμακάμης τοῦ Ὁμέρο Πασσᾶ Βριόνη μετὰ τοῦ Ἀλβανικοῦ στρατοῦ ἔφθασεν εἰ; Λάρισσαν περὶ τὰς ἀρχὰς Θερίου τοῦ 1827, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Θετταλομακεδόνες ὀπλαρχηγοὶ Καρατάσος, Γάτζος, ὡς καὶ ὁ Κριζώτης ἐξ Εύβοίας, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὀπλαρχηγοὶ μετὰ 2500 περίπου στρατοῦ τὴν ὅην Θερίου ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων μετίθησαν εἰς Τρίκερα ὅπου ἀναμιωτὶ ἔκυρίευσαν τὰς ἐν τῇ παρασκήψῃ ἀποθήκας, τοὺς δὲ φρουροῦντας αὐτοὺς Τουρκαλβανούς, ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἡγμαλώτισαν, ἀκολούθως ἐποιόρκησαν τὴν πόλιν τὰ Τρίκερα τὰ ὅποια ἐφρουροῦσεν ὁ Ταχίρ Κονίτζος μετὰ ἀναλόγου φρουρᾶς Ἀλβανῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων Τρικεριτῶν, ἀλλὰ πληροφορηθέντες ὅτι ἔξεστράτευσαν ἐκ Λαρίσσης πρὸς βοήθειαν τῶν Τρικερῶν ὁ Νοῦρκα Σέβρανης μετὰ 1500 ἐκλεκτῶν Ἀλβανῶν παρήτησαν ὀλίγους πρὸς πολιόρκησιν τῆς πόλεως, οἱ δὲ λοιποὶ ἔπεισαν ἔξελθόντες εἰς ἀντίκρους αὐτοῦ καὶ ἀπαντήσαντες αὐτὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ὀχυρώμασι, συγεκρότησαν μάχην κατεργάν καὶ

πεισματώδη, εἰς ἣν ἐφονεύθη καὶ αὐτὸς ὁ Νοῦρχας, οἱ δὲ ὅπαδοί του νικηθέντες κατὰ κράτος ἑστράφησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν, ἀκολούθως οἱ Ἑλληνες δοκιμάσαντες νὰ χυρεύσωσι τὴν πόλιν τῶν Τρικέρων καὶ μὴ δυνηθέντες διὰ τὸ ὄχυρὸν αὐτῆς ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Σκιάθον· ταῦτα λεπτομερῶς ἔξεθέσαμεν εἰς τὰ ἐπαρχιακά.

Τὰ δὲ ἐν Σαλαμίνι καὶ Δερβενοχωρίοις Ἐλληνικὰ σώματα ἔχινθησαν μὲν, ἀλλὰ δὲν ἔκαμαν μεγάλας προσδους εἰς τὴν ἀργὴν, ἀκολούθως ὅμως ἐγένοντο καὶ μάχαι σημαντικαὶ καὶ πρόσδοι μεγάλαι.

Ἐγένοντο στρατολογίαι παρομοίως διὰ τὴν Κρήτην καὶ διὰ τὴν Χίον, ἀλλὰ ταῦτα ἔξιστορήθησαν εἰς τὴν κατὰ τόπους ἔξιστόρησιν τῶν ἐν αὐτοῖς συμβεβηκότων.

Ναυτικαὶ ἐκστρατείαι.

Ο Ναύαρχος Ἀνδρέας Μιαούλης μὲ τὴν ὑπ' αὐτὸν Ἐλληνικὴν μοίραν περιέπλεε τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Αἴγας παρὰ δὲ τὸ μέλιν ἀκρωτήριον (Καρύμπαμπα) ἀπήντησε τὴν 22αν Μαΐου μίσια νεοναυπηγηθείσαν χερβέταν 28 κανονίων καὶ ἐν δικάταρτον 22 κανονίων, τὰ ὅποια καταδιώξας τὰ ἡνάγκασε νὰ καταφύγοσιν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἐκεὶ φρουρίου, ὃπου ὁ Κανάρης εὔστοχως διεύθυνε τὸ πυρπολικόν του καὶ ἔδοσε τὸ πυρ εἰς αὐτὸν, ἀλλ' οἱ Τούρκοι τὰ ἔσβυσαν, ἀκολούθως ὅμως πλησιάσας ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς φεργάτας 'Βλλάδος, καὶ κανονοβολήσας αὐτὰ τὰ ἔβιθισεν ὀμφότερα.

'Ενέργειαι τοῦ Κυθερνήτου Ἰω. Καποδίστρια εἰς τὰ ἔξωτερικὸν καὶ ἄφιξις αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐν Τροιζήνῃ ἡ Συνέλευσις ἔξελεξε τὸν Ιωάννην Καποδίστριαν Κυθερνήτην τῆς Ἐλλάδος, οὗτος εύρισκετο ἐν Ἐλεστίᾳ, διότι οὔτος, λέγουσιν, ἀφοῦ ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὴν 'Ρωσσίαν καὶ διεκρίθη διὰ τῆς συνέσεώς του δὲν ἐσυμφώγησε μετὰ τοῦ Αύτοκράτορος; τῆς 'Ρωσσίας 'Αλεξάνδρου εἰς τὴν

κατὰ τῆς Τουρκίας διαφοράν, διότι ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἦτον ὑπέρ τῆς εἰρήνης, ὁ δὲ Καποδίστριας ὑπέρ τοῦ πολέμου, τούτου ἔνεκα ἀπεσύρθη εἰς τὴν Ἐλβετίαν, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ συνενόησιν τοῦ αὐτοκράτορος διὰ νὰ πείσῃ ἐντελῖς τὰς δυνάμεις τῆς Εύρωπης, ὅτι εἰς τὸ κίνημα τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων οὐδεμίαν μετοχὴν εἶχεν ἡ 'Ρωσία, ἥτις ἔκατη γορεῖτο ως ὑποκινήσασα ταύτην συνεργείᾳ τοῦ Καποδιστρίου. Εύρισκόμενος δὲ εἰς ἀδριστὸν ἀδειαν ἐν Ἐλβετίᾳ ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς 'Ρωσίας ἀγόρευτιν τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, κατὰ συνέπειαν ἐπῆλθεν εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ, καθ' ὅδὸν δὲ ἔμαθε τὴν ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως ἐκλογὴν αὐτοῦ φύλασσες δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαίου εἰς Πετρούπολιν ἔλαβε τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἔγγραφα. Πολιτικαὶ ὑποχρεώσεις συνέθεουν τὸν Καποδιστριαν μετὰ τῆς αύλης τῆς 'Ρωσίας, ἀλλ' αἱ νέαι πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑποχρεώσεις ἀπῆτουν τὴν λύσιν αὐτῶν, δὸς καὶ κατ' αἴτησιν του ἀπελύθη τῆς 'Ρωσικῆς ὑπηρεσίας· ἡ αὐλὴ τῆς 'Ρωσίας προσέφερεν εἰς αὐτὸν μηνιαίαν σύνταξιν, ἀλλ' ἀπεποιήθη γενναῖλως ταύτην.

Καθ' ἣν ἐποχὴν εὑρίσκετο ὁ Καποδιστριας ἐν Πετρουπόλει διεπραγματεύετο ἡ ὑπὲρ τῆς 'Ἑλλάδος τῆς τριπλῆς συμμαχίας συνθήκη, ἐκ δὲ τῆς προόδου τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐξηρτάτο ἡ ἐξομάλυνσις καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς συνθήκης δυσκολιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰσακούσασα ἡ 'Ρωσικὴ αὐλὴ τὰς ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ 'Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος παρατηρήσεις τοῦ Κυθερνήτου, συγχατετέθη εἰς τὸ νὰ δοθῶσιν ἐπὶ λόγῳ δινείου εἰς τὴν 'Ἑλληνικὴν Κυθέρωντος εἰς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπισωρευθέντες; τόχοι τῶν ἄλλοτε παρ' Ἑλλήνων παρακαταθεμένων χρημάτων ἐν τῇ 'Ρωσικῇ τραπέζῃ πρὸς διατήρησιν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σχολείων συμποσούμενοι εἰς διακοσίας χιλιάδας φράγκων, προσέτι καὶ 400 χιλιάδας 'Ρουβλία προτενεχθέντα παρὰ τῶν φιλανθρώπων ὁμοθρήτων 'Ρώσων νὰ μὴν ἐξοδευθῶσιν εἰμὴ διὰ προτάσεως τοῦ Κυθερνήτου, προτεκάλεσες δὲ καὶ ἀπαντας τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς 'Ρωσίας Ἑλληνας

εις χορήγησιν δανείου, καὶ πρῶτον αὐτὸς κατέθεσε 50 χιλιάδας φράγκων καὶ ἀκολούθως ἀνεχώρησε τὴν 16ην Ιουλίου πλήρης ἐλπίδων, διαβάς δὲ διὰ Βερολίνου τὴν πρώτην Αὔγουστου ἔφασεν εἰς Λονδίνον. Τὰ πολιτικὰ σχέδια ἐνταῦθα δὲν εύδοξιμησαν τόσου.

Ἐν Λονδίνῳ ὁ Καποδιστριας διατρίβων ἀπήντησεν τὴν 11ην Αὔγουστου εἰς τὰ Ἕγγραφα τῆς Ἰλυσούνελεύσεως, ὅτι ἔλαβεν ἐν Πετρουπόλει τὰ περὶ τοῦ διορισμοῦ του Ἕγγραφα καὶ ὅτι καταβάλει πᾶσαν προτάθειαν ὑπὲρ εὐρέσεως πόρων, ὅτι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἐκρέματο ἐκ τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, καὶ ὅτι ἥλπιζεν ἐπὶ τῆς καταβάσεώς του νὰ δοθῇ ἡ ἀπαιτουμένη δύναμις πρὸς ἐπωφελῆ συμβολισμὸν τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας. Εἶς ἐέδομαίδης διέμεινεν ἐν Λονδίνῳ γενόμενος ὡφέλιμος πολυτρόπως τῇ Ἑλλάδι παρὰ τῷ συμβουλίῳ τῆς ευμαρχίας καὶ παρὰ τοῖς δυνατοῖς τοῦ τόπου.

Ἐκ Λονδίνου μετέβη εἰς τὰ Παρίσια ὅπου εὗ: καλὴν ὑποδοχὴν διατρίψας ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τέσσαρας ἐέδομαίδας, ἔχειθεν μετέβη εἰς τὴν Ἀγκῶνα 8 Ιανουαρίου μεταβιβασθεὶς εἰς Μάλταν διὰ τοῦ δικρότου Βαρισπίρη, τὴν 28 δεκεμβρίου ὅπου διέτριβεν ὁ Ναύαρχος Κόδικτων ἀπέπλευσε διὰ τοῦ αὐτοῦ πλοίου τὴν Σαν Ιανουαρίου καὶ κατευδόθη εἰς Ναύπλιον τὴν 6ην Ιανουαρίου, πρὸς ὃν προσέφεραν ὑποταγὴν ἀπασι οἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ πάσις τάξεως ὑποδεχόντες αὐτὸν τὴν δικήν τῆς παραλίας μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ τιμῆς, προπομευομένου τοῦ χλήρου ἱεροφορεμένου καὶ τοῦ λαοῦ παρακολουθούντος· ἐπῆγαν εἰς τὴν Μητρόπολιν ὅπου ἐτελέσθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ, τὸ ἐσπέρας ἐπέβη ἐπὶ τοῦ δικρότου καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησε κατὰ τὴν 11ην καὶ κατευδόθη εἰς Αἴγιναν ὅπου ἐδρευεν ἡ βουλὴ καὶ ἡ Κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ, τὴν ἐπαύριον τὸν ἐπεσκέψησαν ἐπισήμως τὰ μέλη τῆς Κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ἀνυψώθη δὲ ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ δικρότου ἡ Ἑλληνικὴ σημαία καὶ ἐχαιρετήθη διὰ 15 κανονοβολῶν, ὅμοιώς ἀνυψώθη καὶ ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς φεργάτας, ἡ Ἡρα, καὶ ἐχαιρετήθη ἐπίσης ὑπὸ τῶν κανονοβολῶν ὅλων τῶν ἐν τῷ λιμέντι πλοίων, συνοδευόντων τὸν Κυβερνήτην εἰς τὴν ξηράν. Αἱ Ἑλ-

ληνικαὶ ἀρχαῖ, οἱ πλοίαρχοι καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ διεκόπου καὶ τῆς φρεγάτας ἐν στολῇ, τὸν ὑπεδέχθησκαν εἰς τὴν ξηράν, οἱ αὐλο-
ρικοὶ ἵεροφορούντες καὶ λαῖκοι ψάλλοντες τὸν ἔφερον εἰς τὸ δω-
φνοτόλιστον προαύλιον τῆς Μητροπόλεως, ὅπου τὸν ἀνεμενόν ἡ
Βουλὴ καὶ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ. Οὐδεποτε ἐδέχθησαν ἀνθρώποι
τὸν λυτρωτὴν τῶν εὔνοϊκώτερα.

Διὰ τῆς συγκαταθέτεως τῆς ἔπεσσεν ἡ βουλὴ καὶ ἀνυψώθη
ἀντὶ αὐτῆς τὸ Πανελλήνιον διαιρεθὲν εἰς τρία τμήματα, Διοικη-
τικὸν, Οἰκονομικὸν καὶ Δικαστικὸν καὶ μετά τινας ἡμέρας ὀρκί-
σθη τὸν ἔξτης ὅρκον.

« Εν ὄνόματι τῆς Ἀγιωτάτης καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος, ὥρκί-
ν ζομαι νὰ ἔκπληρώσω κατὰ τὰς ὁποίας αἱ πολέμεις τῆς ἐπι-
» διάρρου, τοῦ Ἀστρους καὶ τῆς Τριζηνίας ἔθεσαν βόταις τὰ ἔμ-
» πιστευθέντα μοι χρέη παρὰ τοῦ ἔθνους, ὥρκιζομαι για τὰ ἔκπλη-
» ρώσω μέχοι τῆς συγκαλέσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, κατὰ
» τοὺς κανόνας τοὺς διὰ τῆς καταστάσεως τῆς προσωρινῆς Κυ-
» ουβερνήσεως ὥρισθέντας, μόνον σκοπὸν ἔχων νὰ περάξω τὴν πρόσδον
» τῆς ἔθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνακαίνισεως τῆς Ἑλλάδος, ωστε
» νὰ διατηθῇ ὅσον τάχιστα νὰ ἀπολαύσῃ τῶν σημαντικῶν ὀφε-
» λειῶν, τὰς ὁποίας ἡ ἐν Λαρδίνῳ συγθήκη τῆς 24ης Ιουνίου
» 1827 τῇ ἐπαγγέλεται. »

Ἐλληνες δὲ τὸ ἔαρ καὶ ὁ χειών του 1827 ἔτους ποικίλον καὶ
μεγαλουργὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα προμηνύον τὸ μέλλον δι' αὐτὴν
οἰωνοὶ αἰσιοῖς.

Μετὰ τὸν ἐρχομόν τοῦ Κυβερνήτου ἡ πειρατεία καὶ ληστεία
ἐξηλείφθη ἐξ ὅλου τοῦ Αιγαίου, μάλιστα καταστρρχέντων τῶν
καταγωγίων αὐτῶν τῶν ἐν Γραμπούσῃ κατὰ τῶν Βαρείων
Σπορίδων καὶ οὕτως ἐκαθαρίσθη ἡ θάλασσα καὶ ἡ ξηρὰ, διὰ
τοῦτο καὶ ἡ Εύρωπη ἀπασα τὸν ἐπευφόρμησεν, ἀκολούθως προ-
σεκάλεσεν ὅλον τὸν στρατὸν τῆς Ἀνατολικῆς Στερεάς καὶ τῆς
Πελοποννήσου, τὸν διοργάνωσεν ἐν Τροιζῆνι εἰς χειλιαρχίας, θέσας
ἐπὶ κεφαλῆς αὐτὸν τὸν Δ. Ὅψηλάντην ὡς στρατάρχην, ἔγραψε
δὲ καὶ εἰς τὸν στρατάρχην εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ διωρ-
γάνωσε καὶ οὗτος ὅλα τὰ στρατιωτικὰ σώματα τῆς Δυτικῆς

‘Ελλάδος εἰς χιλιαρχίας, ἀκολούθως παραλαβὼν τὰ φρούρια ξῆν, σεν εἰς αὐτὰ τακτικὴν φρουρὰν, διεκόπησε τὴν πώλησιν τῶν προσοδῶν μετὰ πολλῶν ὥφελειῶν τοῦ ταμείου, διήρεσε τὰς ἐπαρχίας εἰς θεματαρχίας κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς ἐν Τριτζῆνι Συνελεύσεως, διθέντων αὐταῖς τῶν ἀρχαίων ὄνοματιῶν, ἔξαπέστειλεν εἰς ἕκαστον τῶν 13 θεμάτων τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Νήσων ἀνὰ ἓντακτον ἐπίτροπον.

Οἱ Ἰμπραχίμ Πασσᾶς μετὰ τὸν ἐρχομόν τοῦ Κυθερονήσου προείδεν, διτὶ ὅλιγη θὰ εἶναι ἡ διαμενὴ του ἐν Πελοποννήσῳ ἐσκέψθη συμφώνως μὲ τὴν βάρδαρον καταγωγήν του ὅπως καταστρέψῃ τὰς μὴ δυναμένας νὰ διατηρήσῃ πλέον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ‘Ἐλληνικὰς πόλεις’ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν 9ην Φευροναρίου ἀνέθη πανστρατιᾳ ἀπὸ τὰ Μεσηνιακὰ φρούρια εἰς Τριπολιτζάν, τὴν ὁποίαν διέταξε βανδαλικῶς καὶ τὴν κατεδάφισαν ἐργαζομένου ἐπὶ πέντε ὥμερος ὀλοκλήρου τοῦ στρατοῦ ἐπιστρατοῦντος αὐτοῦ τοῦ ὁδίου ὑπὸ τὸν ἥχην τῶν σαλπίγκων καὶ τυμπάνων, κατεδάφισε τὰ τείχη, τὰς ἐκκλησίας, τὰ τζαμία, βρύσεις καὶ ὅλα τὰ δυνατὰ κτίρια δι’ ὑπουρόμου καὶ τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔσπειρε τὸ πυρὶ πολλαχοῦ τῆς πόλεως καὶ ἀναχώρησεν εἰς τὰ Μεσηνιακὰ φρούρια.

Ἐξωτερικά.

Ἀναχωρησάντων τῶν Πρέσβεων τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων ἀπὸ τὴν Κωνιταντινούπολιν, ἡ Ὁθωμανικὴ Πόλη ἔξεδωκε τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1827 Χάτι Σερίφη ἀναγνωσθὲν εἰς τὰ τζαμία κατὰ τῶν φράγκων, ἐχθρῶν τῆς πίστεώς των καὶ κατ’ ἐξοχὴν κατὰ τῆς ‘Ρωτσίας, ἐκφραζομένης δυσμενῶς κατ’ αὐτῆς ὡς ὁ ἐνεργός πρὸς ἔζηκοντα ἐτῶν τὴν καταστροφὴν τῶν Μουσουλμάνων, ἐποιούσας δὲ αὐτοὺς ἀπαντας καθότι ἔλεγεν ὅτι ὁ πόλεμος αὐτὸς δὲν εἶναι πολιτικός ἀλλὰ θρησκευτικός, καθότι οἱ ἀπιστοὶ συνώμωσαν τὸν ἀρανισμὸν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.

Η ‘Ρωτσία ἰδοῦσα τὰς περιφρουνήσεις τῶν συμματῶν της καὶ τὰς παραβιάσεις τῶν συνθηκῶν τῆς 14ης Απριλίου ἐκτρέψει

αύτοκράτωρ τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον, εἰς δὲ τὴν διακήρυξιν του ἔλεγεν, ὅτι ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς 'Ρωσίας δὲν ἥθελε τὰ καταθέση, ἐὰν δὲν ἐπραγματοποιεῖτο καὶ ἡ περὶ 'Ελλάδος συνθήκη· ἐζήτησε δὲ τὴν σύμπραξιν τῶν δύω Δυνάμεων εἰς τὰς κατὰ τῆς Πύλης ἔχθροπραξίας της ἐπὶ λόγῳ τῆς πραγματοποιίσεως τῶν ὅρων τῆς περὶ 'Ελλάδος συνθήκης, καὶ τοῖς ἐπρόσχαλε νὰ συμπράξωσιν ἐντὸς τῆς Μεσογείου θαλάσσης κατὰ τῆς Πύλης, ἀλλ' ἐναντιώθείστης εἰς τοῦτο τῆς Ἀγγλίας ὑπεγράψῃ πρᾶξις τῶν τριῶν Δυνάμεων τὴν βῆν Ιουνίου, δι' ἣς ἀπειχεν ὁ αύτοκράτωρ πάσης ἔχθροπραξίας ἐντὸς τῆς Μεσογείου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ συνθήκη ἔλεγεν, ἐὰν ἡ Πύλη δὲν ἴδεχετο τὴν μεσιτείαν τῶν αὐλῶν, θὰ ἐσχετίζοντο αἱ αὐλαὶ πρὸς τὴν 'Ελλάδα, στελούσης καὶ δεχομένης προσένους, ἐὰν αἱ ἀρχαὶ ἦσαν ἄξιαι τοιούτων, καὶ ἐπειδὴ ὁ ὅρος οὗτος ἐπληροῦτο, ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου εἰς τὴν 'Ελλάδα, τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὅχι μόνον νὰ σταλῶσι πρόξενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀναχωρήσαντες ἐκ Κωνσταντινούπολεως Πρέσβεις νὰ συνέλθουν εἰς Κορφούς.

Κυβερνητικά.

'Ο Κυβερνήτης ἔφερεν εἰς τὴν 'Ελλάδα τοὺς ἀδελφούς του, τὸν Γενατᾶν καὶ ἄλλους; τινὰς ἔχ τῆς 'Επτανήσου καὶ τοὺς Ἐθεσεν εἰς ὄφηλὰς θέσεις, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι συνειθισμένοι καὶ ἀναθρεμένοι εἰς τὴν ἀριστοκρατείαν τῆς πατρίδος των ἦτον ἀδύνατον νὰ εὔδοξιμήσουν εἰς τὴν τότε δημοκρατουμένην 'Ελλάδα, ὡς ἔχ τούτοις λοιπὸν δυσαρεστηθέντες κατὰ τὸ μᾶλλον οἱ πρόχριτοι τῆς 'Ελλάδος ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην ἐκ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν ἤρχισαν τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντιτολίτευσιν, παραιτήθησαν δὲ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Ζωγράφος καὶ ἄλλοι, διότι δὲν συνειδάζοντο μὲ τὰς ιδέας τοῦ Κυβερνήτου, προσέτι καὶ τὸ Νομιμοθετικὸν σῶμα ἦτον εἰς διαιρέσιν μετὰ τοῦ Κυβερνήτου ὡς ἔχοντος ἐναντίας ιδέας ἀπὸ τὰ νομοθετηθέντα ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ ἔθους, προσέτι καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς βουλῆς καὶ τοῦ

σχηματισμοῦ τοῦ Πανελλήνιου οἱ συγχροτήσαντες τὸ σῶμα τοῦτο κατεφέροντο καὶ ἀύτοῦ καὶ ἡναγκάσθη νὰ συμπληρώῃ τὸ σῶμα τοῦτο διὲ ἐννέα ἄλλων μελῶν, μεταρρύθμισε καὶ τοὺς γραμματεῖς τῶν τμημάτων, προεκήρυξε δὲ καὶ τὴν συγχρότητιν Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὥρισας τὴν συγχρότητιν αὐτὴν τὴν 15ην Μαΐου εἰς τὴν Καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐκστρατείαι.

Μὴ παραδεχθείστις τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης τὰς περὶ εἰρηνοποιήσεως καὶ ἀνακωχῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἡ Γαλλία μεταξὺ τῶν ἄλλων μέτρων ἐπρότεινε νὰ εἰποστείλῃ Γαλλικὸν στρατὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς ἀποδωλεῖν τῶν Τουρκοαράβων, καὶ κατὰ πρῶτον ἡ Ἀγγλία ανέτεινεν ἀκολούθως ὅμως παραδεχθεῖσα ὑπέγραψε περὶ τούτου τὸ Πρωτόκολον τῆς 7ης Ἰουλίου, συνυπεγράψη δὲ καὶ ἐπισήμως περὶ τούτου ἡ Ἀγγλία πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλην, ἐστάλη δὲ στρατὸς ἐκ 13 χιλιάδων Γάλλων ὑπὸ τοὺς στρατηγοὺς Σεβαστιάνην, Χιγονέτον καὶ Σνέιδερον ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Μεζῶνος. Ὁ στρατὸς κατευδόθη εἰς τὸ παρὰ τὴν Κορώνην Πεταλίδι τὴν 5—7 Αὔγουστου, ὁ στρατὸς οὗτος ἐλευθέρωτε τὰ Μεσηνιακὰ φρούρια, τὰ τῶν Πτερῶν καὶ Ρίου, ἀποπλεύσαντος τοῦ Ἰμπραχίμη μετὰ 21 χιλιάδων Ἀράβων εἰς Αἴγυπτον.

Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀφοῦ δὲν παρεδέχθη Ὀθωμανικὴ Πύλη οὕτε ἀνακωχὴν, ἀπελύθη τῆς ὑποχρεώσεως τῆς διατηρίσεως τῆς ἀνακωχῆς, δῆτεν καὶ διέταξε τὴν ἐκκίνησιν τῶν στρατιωτικῶν καὶ υκυτικῶν τῆς Ἑλλάδος δυνάμεων, καὶ εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὁ στρατάρχης Τζώρτζης διετάχθη νὰ προέη εἰς τὰ πρόσω ἀπέναντι τῶν κατεχόντων τὴν Βόνιτζον καὶ Μακρυνόρον Ὀθωμανῶν, εἰς δὲ τὸ Αθρακικὸν κόλπον διέταξεν ἡ Κυβέρνησις νὰ προτείχῃ στολίσκος ἐκ δύω κανονοφόρων καὶ 4—5 πλοιαρίων ἐνόπλων ὑπὸ τούς πλοιαργούς Ἀνδρέα Τεντζέ, Ἀναστάσιον Παρασκευᾶν, Ἀνδρέαν Κοζοῦν, Κωνσταντίνον Θεοφάνη καὶ ὄλλους τινας, εἰπίνες εἰς τὴν θρωτοῦς διὰ τοῦ

στενοῦ τῆς Πρέβεζης¹ καὶ Ἀκτίου² ὑπὸ τὸν σφραρόν κανονοβολισμὸν καὶ τουφεκισμὸν τῶν ρυθέντων φρουρίων καὶ ἔγειναν κύριος ὅλου τοῦ Ἀδραϊκοῦ κόλπου καὶ τὴν 15ην Δεκεμβρίου 1828 δὶ' ἐφόδου τὰ στρατεύματα τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ ἐν τοῖς πλοίοις ἔκυρίευσαν τὴν πόλιν τῆς Βονίτζης ἀποκλείσαντες τοὺς Τούρκους ἐντὸς τοῦ φρουρίου, καὶ τὴν 5ην Μαρτίου 1829 ἐξῆλθον διὰ συνθήκης μεταβάντες εἰς Πρέβεζαν.

Ἀπέναντι τῆς Βονίτζης εἰς τὴν παραλίαν τῆς ξηρᾶς τῆς ἐπαρχίας Ἀρτης ὑπάρχει νῆσος τις βρεχομένη μεσημβρινῶς ὅπὸ τὴν ἀπέναντι τῆς Βονίτζης θάλασσαν, βορείως δὲ περικυκλοῦντες ὑπὸ τῆς λίμνης τῶν ἴθυοτροφείων τῆς Σαλαώρας ἔχουσα λαιμόν τινα στενὸν, ὅστις ἐνώπιον τὴν νῆσον ταύτην μὲ τὴν ξηρὰν τῆς Σαλαώρας, ἡ νῆσος ὄνομάζεται Κυρονησία ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς ἐν μονίδριον, ὁ στρατάρχης Τζέρτζης διέταξε τὸν χιλιαρχὸν Ἀθνάσιον Κουτσονίκα νά καταλάβῃ την νῆσον ταύτην καὶ νὰ τοποθιτηθῇ μὲ τὴν χιλιαρχίαν ἐπ' αὐτῆς, διότι ἡ θέσις αὕτη ἦδη στρατηγικῶς είχε σημασίαν καὶ διότι ἐπηρέαζαν τὰ πεδινὰ χωρία τῆς Ἀρτης, ἔχουσα κοινωνίαν διὰ τοῦ ρυθέντος λαιμοῦ. Τὸ γεγονότο; τούτο μαθῶν ὁ Κιουταχῆς εὐρισκόμενος ἐν Ἰωαννίνοις ἐξῆλθε μεταβάσεις τὴν ἀπέναντι τῆς νῆσου παραλίαν Σαλαώραν μὲ 5 χιλιόδας στρατῶν, ἐφιδιασμένος μὲ κανόνια χονδρὰ τῆς πολιορκίας, ἐτοιμάσθη εἰς ἐπίθεσιν διὰ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν Ἐλλήνων πανταχοθεν, διὸ καὶ ἐκ τῆς λίμνης ἔθεσε περὶ τὰ 100 πλοιάρια μονόξυλα, εἰς τὰ ὅποια ἔθεσεν ἀνὰ 4—5 στρατιώτας διὰ νὰ ἀποβιβασθῶσι καὶ ἐφορμήσωσιν ἐκ τῆς λίμνης, ἐκ δὲ τῆς θαλάσσης ὥπλισαν 2 βρίκια, 4 κανονοφόρους, καὶ ἄλλα τινὰ πλοιάρια ἐκ Πρέβεζης, τὰ ἔφερον καὶ ταῦτα εἰς τὴν Σαλαώραν διὰ νὰ ἀντιπαραταγθῶτι κατὰ τῶν Ἐλληνικῶν πλοιῶν καὶ κανονοβολίσωσι καὶ τούς ἐν τῇ νήσῳ Ἐλληνας, συγγρόνως ἔστεισαν καὶ τὰ χονδρὰ πυροβόλα καὶ ἥρχισαν τὸν κανονοβολισμὸν κατὰ τῶν ἐπὶ τῆς νῆσου Ἐλλήνων καὶ ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ γίνη πανταχόθεν ἐφόρμησις κατὰ τῶν Ἐλλήνων, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἦτον ὁ ἴδιος αὐτὸς Κιουταχῆς, ὅστις διὰ τοῦ λαιμοῦ τῆς ξηρᾶς ἐκετέλη μετ' ὅλης τῆς συγένειας εἰς αὐτὸν ἐπιψυχῆς: 'Ο Κουτσονί-

κας εἰς διατάξει καλῶς ἔκαστον εἰς τὴν ἀναγκαίαν αὐτῷ θέσιν;
 Εχων καὶ δύω πεδινὰ πυροβόλα ἐντὸς τοῦ ὄχυρώματος, αὐτὸς δὲ
 ὁ Ἱδιος ἐπερίμενε τὸν Κιουταχῆν ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου ὄχυρώματος
 τοῦ λαιμοῦ, ὁ Κιουταχῆς ἡτον δι πρῶτος, ὅστις ἐπαρουσιάσθη μὲ
 σωματικὴν ζωηρότητα ἐπιτεθεὶς μὲ τὸ σῶμα τῆς ξηρᾶς κατὰ
 τοῦ Ἐλληνικοῦ ὄχυρώματος ἀλλ' ἀπεκρούσθη γενναίως ὑπὸ τοῦ
 ἀτρομήτου Κουτσονίκα καὶ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ Σουλιωτῶν, ἐπτάχις
 ἐπανελήφθησαν αἱ τῶν ἔχθρῶν ἐφορμήσεις, καὶ πάντοτε ἀπεκρού-
 σθησαν καρτερικῶς ὑπὸ τῶν Σουλιωτῶν, οἵτινες διὰ τοῦ ψιλοῦ
 πυρὸς καὶ τῶν μισθραλίων τῶν πυροβόλων, τὰ ὅποια οἱ Ἱδιοι
 ἐμεταχειρίζοντο ἐφεραν τὸν ἀφανισμὸν εἰς τοὺς ἔχθρους, καὶ
 οὗτοι κατησχυμένοι ἀπειρύθη ὁ Κιουταχῆς μετὰ μεγίστης φθο-
 ρᾶς εἰς τὴν Σαλαώραν, παρομοίως καὶ οἱ ἐκ τῶν δηχῶν ἔχθροι τὸ
 αὐτὸς ἐπράξαν, ὥρμησαν μὲ τὰς πλάβας τῶν πρὸς τὴν παραλίαν
 τῆς νήσου, προσπαθοῦντες παντοίοις τρόποις νὰ βίψωσιν εἰς τὴν
 ξηρὰν, ἀλλ' οἱ Ἑλληνες ἐσκόπευον ἐπὶ τῶν λεπτῶν αὐτῶν καὶ
 ἀδυνάτων λεμβῶν καὶ τὰ διετρυποῦταιν διὰ τῶν τουφεκούδοι-
 σμῶν, καὶ οὗτοι οἱ ἔχθροι βυθούμενοι τῶν πλοιαρίων ἐμενον
 ἐντὸς τῶν δηχῶν ὑδάτων καὶ ἐφονεύοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἰδόν-
 τες δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν φθοράν των ἐπλευσαν ἀναχωρήσαντες εἰς
 τὴν Σαλαώραν ἀφήσαντες ἀρκετὰ πτώματα ἐν τοῖς ὕδασι, τὰ δὲ
 πολεμικὰ τῶν ἔχθρῶν πλοῖα συγχρόνως μὲ τὸν στρατὸν πλη-
 σίσαντα ἐπλευσαν ἐκ τῆς Σαλαώρας καὶ μετέβησαν πλησίον τῆς
 περιφερίας τῆς Κυρονησίας καὶ ἐντεθεὶς ἐξεπενδόντον ρυγδαῖον
 κανονούδοιλισμὸν, τοῦτο ἰδόντες τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐσπευσαν
 μεταβάντες ἐκ τῆς νήσου Βιούρζλας, ὅπου ἦταν ἡγκυροδολημένα
 γλυθαν εἰς τὴν Κυρονησίαν καὶ κατὰ πρῶτον ἐφθισαν τὰ μικρὰ
 μύστικα, τὰ ὅποια ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἔχθρικῶν, ἀλλ' ἀπεκρού-
 σθησαν ὑπὸ αὐτῶν, διότι εἶχον ἀσυγκρίτῳ λόγῳ μεγαλήτερα τη-
 λεθόλα καὶ ἴσχυρότερα, ἀκελούθως ἐφθισαν καὶ αἱ δύο κανονο-
 φόροι, μάλιστα ἡ τοῦ Ἀνδρέου Τενεκὲ, ὅστις διασχίσας τὰ ἔχ-
 θρικὰ πλοῖα εἰσῆλθεν ἐν τῷ μέτω αὐτῶν καὶ στὰς ἡγκυροδόλησε,
 ἐπὶ ἀγκύρας δὲ ἤρχισε τὸν κατὰ τῶν ἔχθρῶν κανονούδοιλισμὸν
 διὰ Γρανετῶ, διὸ τῶν ὑποίων ἐπροξενήσει μεγίστην εἰς αὐτοὺς

φθορὰν καὶ τοὺς ἡνάγκασε νὰ δοθῶσιν εἰς φυγὴν, τὰ Ἑλληνικὰ τοὺς καταδίωξαν μέχρι τῆς Σαλαώρας καὶ βεβαίως ἥθελον τὰ κυριεύσει ἐὰν δὲν κατέφευγον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν κνονοστασίων τῆς Σαλαώρας καὶ τὴν νύκτα ἀνεγάρησαν μεταβάντες εἰς Πρέβεζαν, τοῦτο μαθόντα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα μετέβησαν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Πρέβεζης καὶ ὑπὸ τὸν κανονοβολισμὸν τῶν φρουρίων ἔδραξαν 4—5 ἐξ αὐτῶν τὰ ἐκυρίευσαν καὶ τὰ μετέφερον εἰς τὴν Βόνιτζαν.

Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία μάχη ἢν ἔκαμεν ὁ Κιουταχῆς μὲ τοὺς Ἕλληνας, διότι ἀναχωρήσας ἐκ Σαλαώρας καὶ μεταβὰς εἰς Ίωάννινα ἀνεγάρησε διὰ τὴν Σούμλιαν διότι εἶχε προσιθασθῆ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Σατῆρος Ἀζάμη (μεγάλου Βεζύρου,) καὶ ως ἔχ τούτου διετάχθη ν' ἀπέλθῃ κατεσπενσμένως εἰς Σούμλιαν ὅπως τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Θώμανικοῦ στρατοῦ, ὁ ὄποιος εἶχε συγκεντρωθῆ ἔκει καὶ εἶχε διαταχθῆ νὰ ἀποχρούσῃ τὸν φιαστικὸν στρατὸν, ὁ ὄποιος εἶχε διέλθῃ τὸν Δρόνιβην καὶ διευθύνετο πρὸς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Θράκην.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην εἰς ἥν οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς ἔχθρους διετῶς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὁ στρατάρχης ἐπροχώρησε μὲ τὰ Ἑλληνικὰ σώματα εἰς τὸ στενὸν τοῦ Μακρυνόρους, τὸ ὄποιον κατείχον οἱ ἔχθροι καὶ εἶχον ὀχυρωθῆ καλῶς ἐν αὐτῷ μάλιστα εἰχον κτίσει καὶ πῦργον τινὰ ὀχυρὸν, τὸν ὄποιον εἶχον περιχαρακωμένον μὲ ἄλλα μικρὰ χαρακώματα, διετήσουν μετὰ ἀναλόγου στρατιωτικῆς δυνάμεως, οἱ Ἕλληνες ἐπληπίασαν διὰ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς, καὶ ἐπολιόρκησαν τούτους στενῶς, τοὺς ἡνάγκασαν νὰ παραδοθῶσι διὰ συνθήκης, ἔξελθόντες δὲ τοὺς ἀπέστειλαν ἀσφαλῶς εἰς "Αρταν.

Έκτὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἡ Κυθέρηνης ἐξαπέστειλε δύο χιλιαρχίας, τὴν τοῦ Κίτζου Τζαζέλα καὶ Ίωάννου Στράτου εἰς τὰς ὄρεινάς ἐπαρχίας Μαλανδρίνου, Καράθαρη, Λιδορίκη πρὸς ἀπόδιωξιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις ἔχθρῶν, οἵτινες συνῆψαν διαφόρους μάχας μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις ὄθωμανικῶν στρατευμάτων Ἀχμέτ Νεπραβίστα, τοὺς ὄποιοις ἐνίκησαν πεσόντες; εἰς τὴν μάχην περὶ τοὺς ἑκατὸ τέσσαρους, τίγμα-

λώτισαν δὲ καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν μετὰ 150 ὄθωμανῶν. ὁ ἐν Ζητουνίῳ Ὀσμὸν Πασᾶς μαθὼν τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις πρόοδον τῶν Ἑλλήνων, ἔξεκίνησε μετὰ τοῦ Ἀσολάνυπετη, Καραμουράτη μετὰ 1,500 ὄθωμανῶν, ὥδευσαν πρὸς τὰς ἐπαρχίας ταύτας, ἀλλ' οἱ Ἑλλῆνες τὸν ἀπηντησαν περὶ τὴν Οξιὰν τοῦ Αἰδοφικίου καὶ συνῆψαν μάχην μετ' αὐτῶν πεισματώδη, τοὺς ἐνίκησαν καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐπανῆλθον εἰς Πατρατζίκην τοῦτο μαθόντες οἱ ἐν Λομποτινᾷ Τοῦρκοι ἀνεχώρησαν μεταβάντες καὶ ἔκτος εἰς τὸ Πατρατζίκην καὶ οὕτω ἐλευθερώθησαν αἱ ὄρειναι ἐπαρχίαι εἴκ τῶν ἔχθρῶν.

Τὴν δὲ 24 8θρίου 1828 ἔξεκίνησε καὶ ὁ ὑπὸ τὸν στρατάρχην Δ. Τύψηλάντην γενικὸς στρατὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐπαργιῶν τῆς ἀνατολικῆς Στερεάς, διελθόντες δὲ διὰ τοῦ Κυθερῶνος ὥδευσον πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ὅχθην τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου, ἢ δὲ πρωτοφυλακὴ ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον Χόστια, ἔνθα ἀπήντησε 100 τοῦρκους, τοὺς ὅποίους προσέβηλε καὶ τοὺς ἡνάγκασε νὰ καταφύγουν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Λομποῦ, τοὺς ὅποίους πολιορκήσαντες ἀπέκοψαν τὸ νερὸν καὶ τοὺς ἡνάγκασαν νὰ παραδοῦσι διὰ συνθήκης, τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν παρεδόθη ὁ λουμπὸς ἐκυριεύθη καὶ ἡ 'Ράχοβα φυγούστης τῆς φρουρᾶς, ἀκολούθως οἱ Ἑλλῆνες ἐκυρίευσαν ἐξ ἐφόδου καὶ τὸ ὄχυρὸν χωρίον Στερενίκον ὅπου ἐστάθμευον 110 τοῦρκοι καὶ τριάντα χριστιανοὶ ὑπὸ τὸν Γιάννην Ζελιαναίον, 45 ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν οἱ δὲ λοιποὶ παρεδοθησαν καὶ ἐστάλησαν εἰς Λεβαδείαν· ἐκ τῆς προσόδου ταύτης τῶν Ἑλλήνων φοιτηθέντες οἱ κατέχοντες τὸ Ζεμινὸν, Δίστομον καὶ Οστιον Λουκᾶ ἔχθροι ἀνεχώρησαν, ὅμοιας ἀνεχώρησαν καὶ οἱ κατέχοντες τὴν ἐπαρχίαν Ἀταλάντης.

Οἱ ἔχθροὶ ἐγκατέλειψαν ὅμοιας καὶ τὸ φρούριον Μεδενίτζας καὶ τὸ τουρκοχώρι, ἀπεδιώχθησαν καὶ ἀπὸ τὴν Τοπόλιαν, εἰς ἣν ἐφονεύθησαν 30 καὶ ἡγμαλωτίσθησαν πέντε, οἱ Ἑλλῆνες ἐφώρημησαν καὶ κατὰ τῶν κατεχόντων τὴν κακὴν σκάλαν τῆς "Αμπλανῆς, τὴν 9 9θρίου ἐφίνευσαν 40 καὶ ἡζώγρησαν 15, ἐν οἷς καὶ τὸν Ὁρχὸν Κιαφαζέζην τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐσυνθηκόλογκος καὶ ὁ ἐν Σαλώνοις Μεχμέτ Λεβιλῆς καὶ παρέδωσε τὸ

φρούριον καὶ ἀνεχώρησεν ἀνενόχλητος ἀφῆσας ὅκτὼ χρονία καὶ
ἰκανὰ πολεμοφόδια καὶ προφέται μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φρου-
ρίου τούτου ἐκενώθησαν ὅλαις αἱ ἄλλαι θέσεις τῆς ἀνατολικῆς
Ἐλλάδος μέχρι Ζητουνίου ἔκτὸς τῶν Θερέων καὶ τῆς Ἀττικῆς·
μαθόντες δὲ καὶ οἱ ἐν Καρπενητάῳ τούρκοι τὰ γινόμενα ἔρυγκα
καὶ αὐτοῖς.

Μετὰ τὰς νίκας ταύτας ὁ στρατάρχης Ὑψηλάντης ἐξαπίσταλε
τὸν Βίσσον Μαυροβουνιώτην μὲ τὴν ὑπ' αὐτὸν χιλιαρχίαν του
καὶ κατέλαβε τὸ χωρίον Μαρτίνη καὶ ἐτοποθετήθη ἐν αὐτῷ κα-
θότι ἐκ τῆς ὄχυρας αὐτοῦ θέσεως ἀπετέλει στρατηγικὴν θέσιν· οἱ
ὅθαμανοὶ Παστάδες ἐκ τε τῆς Λίβδοίσι καὶ Ζητουνίου, οἵτινες ἦσαν
ἐπιτετραμμένοι· νὰ διατηρήσουν ἐν ὑποταγῇ τὴν ἀνατολικὴν Ἐλ-
λάδα, ιδόντες τὴν πρόσδον τῶν Ἑλλήνων συνενοήθησαν ἀμφοτεροι·
νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐκ συμφένον καὶ νὴ ἐπιπέσωσιν αἰρυνθίων
κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὅπως ταῦτα κατκατρέψωσι· πρὸς τοῦτο λοιπὸν
ἔξεστρατευσεν ὁ Μαχμούτ Παστᾶς ἐκ Ζητουνίου μετὰ 2,000
στρατοῦ καὶ διελθὼν διὰ τῆς παραλίας τῆς Λοκρίδος αἰφνηδίως
ἔφθασαν τὴν 29 Ιανουαρίου ἀπέναντι τῶν ἐν Μαρτίνῳ Ἑλλήνων
καὶ ἐπετεθῆσαν κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀποκρουσθέντες γενναῖοις ὑπὸ^{τοὺς}
τῶν Ἑλλήνων ἀπεσύρθησαν κακῶς; ἔχοντες καὶ ἐτοποθετήθησαν
ἀπέναντι αὖτῶν, ἀλλ' ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος ἐπέφερεν εἰς
αὐτοὺς ἔτει πλείονα κακὰ καὶ φυράν καὶ ἡναγκάσθησαν ἀπελιγ-
οθέντες νὰ διαβούν τὰς Θερμοπύλας καὶ νὰ ἐπανακάμψουν εἰς τὰ
Ζητούνι. Εἰς τὴν μετὰ τοῦ Παστᾶ αὐτοῦ μάργην οἱ Ἑλλήνες ἐφό-
γευσαν ἴνανούς; τῶν ἐχθρῶν, ἐπῆραν καὶ τρεῖς σημαῖνες, ὃ δὲ Κα-
ρυστίνῳ· Ὁρὶς Παστᾶς, μετὰ 1500 πεζῶν καὶ ἵππων ἐξεκίνησε
πλέον ἀργότερα; διώτι δὲν ἤλειξε νὰ κάρη τοιαύτην ταχυπορίαν
ὁ Μαχμούτ Παστᾶς, καὶ μιλονότι διῆλθε διὰ τοῦ συντομωτέρου
δρόμου τῶν Σκροπενερίων, μολοντήτο δὲν ἐπρόθεσεν τὸν Μαχ-
μούτ Παστᾶς εἰς τὸ Μαρτίνον, καθότι ἀποκρουσθεῖς ὑπὸ τῶν Ἑλ-
λήνων, καὶ ἀναγκασθεῖς ἀπὸ τὴν ὅρμήτητα τοῦ χειμῶνος εἴγεν
ἀναχωρήσει, διὸ καὶ αὐτὸς ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφων εἰς Χαλκίδην
διὰ τῆς ιδίας ὁδοῦ.

Οἱ ὥθαμανοὶ διὰ νὰ διατηρήσωσι τὴν κοινωνίαν μεταξὺ Εἰ-

θοίας και Θεσσαλίας εἶχον ἀνεγείρει ὄχυρώματα ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λιθάδος (Κάδο Διθύρα) ἀπέναντι τοῦ περὶ τὴν Φθιώτιδα Γαρδικίου καθὼς και ἐπὶ τοῦ εἰς τὴν Ξηρὰν τῆς Φθιώτιδος ἀκρωτηρίου παρὰ τὸ χωρίον Ἀχλάδι, τὰ ὅποια ὄχυρώματα εἶχον ἐφεδίασει μὲ ἀνάλογα τηλεοβόλα και τὴν ἀναγκαλαν φρουρὰν ὅπως προστατεύσωσι τὰ μεταχορίζοντα πλοῖα τὰς ἐκ τῆς Θεσσαλίας μεταφερομένας τροφίς, ἀλλ' ἡ Κυθέρωνησις διὰ νὰ ἀποκόψῃ τὴν κοινωνίαν ταύτην τῶν ἔχοντων ἔξαπέστειλε περὶ τὴν 20 Δεκεμβρίου μίνιν ναυτικὴν μοίραν εἰς τὸν Λαμιακὸν και Εύβοϊκὸν κόλπον ὑπὸ τὸν μοίραρχον Συγγίνην, ἥτις ἀπεβίβασε 400 στρατιώτας εἰς Λιθίδα τῆς Εύβοίας πρὸς ἄλωσιν τοῦ ὄχυρωματος, τὸ ὅποιον προσέβαλόντες διὰ θαλάσσης και ξηρᾶς ἐφόνευσαν 40 ἐκ τῶν ὄθωμάτων και ἐπλήγωσαν 23, ἐφονεύθησαν δὲ καὶ 9 Ἕλληνες και 16 ἐπληγώθησαν, τὸ ὄχυρωμα βιασθὲν παρεδόθη διὰ συνθήκης και ἀνετράπη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀποπειρθέντων τῶν τούρκων εἰς τὰ ἴδια τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία ἐκυρίευσεν εἰς τὴν Στυλίδα μίαν Γολέταν 10 κανονίων, μία δὲ κανονοφόρος ἐν τῷ Εύβοϊκῷ κόλπῳ 3 ἐμπορικὰ ὄθωμανικα πλοιάρια.

Ἐνέργειαι τῶν Πρέσβεων τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Οἱ Πρέσβεις τῶν Δυνάμεων συνελθόντες εἰς Κορφοὺς ἀπεφάσισαν νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν Πόρον παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κυθερώνησι πρὸς λύσιν τῶν ζητημάτων διὰ τῆς συμπράξεως αὐτῆς. Ἀφιχθέντων δὲ εἰς Πόρον, αἱ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος ἀσυμφωνίαι τῶν Δυνάμεων εἶχον λάθει πέρας, διότι ἐπὶ τέλους ἐσυμφώνησαν καὶ κατὰ συνέπειαν ἐσυμφώνησαν και οἱ πρέσβεις διπλασιαθέσται και συζητήσωσι τὰ οὔτιστη ἀρθρα τῆς συνθήκης, τὰ ὅποια ἦσαν τὸ περὶ ὄριων, τὸ περὶ φόρου, τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τῆς τουρκικῆς ἴδιοκτησίας και τὸ περὶ ἐκλογικῆς ἀρχῆς τῆς Ἐλλάδος.

Οἱ ἵν Πόρῳ συγελθόντες πληριξούσιοι τῶν Δυνάμεων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ὁροθετήσεως τῆς Ἐλλάδος ἔξι ὁροθετικὰς γραμμὰς ἔλαβον ὃπ' ὅψιν ἐπὶ τῆς Ξηρᾶς· ἡ μὲν πρώτη ἐμπεριεῖχε τὴν Πελοποννήσου μάνον, αἱ δὲ λοιπαὶ διέτεμον κατὰ διατάρου. διευ:

Θύνσεις τὴν Στερεάν, ἡ δὲ τελευταῖα ἡ καὶ ἐθδόμη διαγραφεῖσα παρὰ τῶν ἐν Πόρῳ πληρεζουσίων τῶν Δυνάμεων ἥρχετο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, διερχομένη διὰ τῶν βουνῶν τῆς Γαύρας καὶ τοῦ Πίνδου ἔληγεν εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον συμπεριεισφθησαν δὲ αἱ Κυκλαδεῖς, ἡ Ἀμοργὸς, αἱ ἀνατολικαὶ σποράδες καὶ ἡ Εὔβοια, ἔξαιρέθησαν δὲ ἡ Σάμος, ἡ Κρήτη καὶ ἡ Χίος περὶ τοῦ φόρου ἔκριναν τὴν κατ' ἔτος ἀπόδοσιν 100,000 γροσίων· ἡ δὲ γῆ ἑθεωρήθη ἡ μὲν ἀνήκουσα εἰς τὸν θεόνον, εἰς Βακούρια καὶ δημόσιον νὰ ἀφεθῇ ἀναποζημιώτος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυθέρην, ἡ δὲ ἴδιωτικὴ νὰ ἀγορασθῇ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν συμμέθεξιν τῆς Πύλης εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀρχῆς ἐσιωπήθη.

Τοιουτοτρόπως ἀποκερατώσαντες τὸ ἔργον οἱ Πρέσβετες ἀπέπλευσαν, οἱ μὲν τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὴν 6 Δεκεμβρίου, ὁ δὲ τῆς ‘Ρωσίας τὴν 7· ἐν τούτοις ἔστειλαν αἱ τρεῖς Αὐλαὶ εἰς τὴν Ἐλλάδα κατὰ τὴν αυτήν της 24 Ιουνίου τοὺς ἀπειτεραμένους τὰς ὑποθέσεις των· ὑπὸ οἰσιωτάτους οἰωνούς παρῆλθεν τὸ ἔαρ καὶ ὁ χειμὼν τοῦ ἔτους 1828.

Η Ὁθωμανικὴ Πύλη δῆμος, ἀν καὶ αἱ Δυνάμεις ἐνεργοῦσαι δραστηρίως ἐπὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως τῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἐλλάδος, αὐτῇ οὔτε τὴν μεσιτείαν τῶν Δυνάμεων ἐδέχετο, οὔτε τὴν ἀνακωχὴν ἐκήρυττεν, οὔτε ἄλλο τι παρεγγόρει ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μὴ συμβιβαζόμενος; πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ραγία.

Ἐξακολούθησις τῶν ἐκστρατειῶν τῶν Ἑλλήνων.

Ο Κυθερώντης τὴν 23 Ιανουαρίου τοῦ 1829 ἔτους διώρισε πληρεζούσιον τοποτηρητήν του πολεμού καὶ στρατιωτικὸν εἰς τὴν Στερεάν Ἐλλάδα τὸν πιεστέρον αὗτον ἀπελέφθω Λέγονταίνον. Ο διορισμὸς οὗτος ὅπως καὶ ἐν ἔργοις ὀψέλησε, διέτει τὰ στρατεύματα ἐράνησαν προθυμότερην ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀπειτεραμένου τοῦ Κυθερώντος, φύκισας τοὺς Κορινθιακὸν κόλπον ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸν Μιαούλην φρεγάτας Ἐλλαῖς ἡγεολήπῃ εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Ναυπάκτου· πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἀνηγκαῖον ἐφαίνετο νὰ κηριευθῇ πρότερον τὸ ἐν τῷ εισομένῳ τῷ κόλπῳ οἰζούμενον τοῦ

Αντιρρίου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτη ἐπλησίασαν τὴν 12 Μαρτίου διὰ θαλάσσης τὰ πλοῖα καὶ διὰ ξηρᾶς τὰ στρατεύματα καὶ ἐκανονοβούλησε σφοδρῶς «ἡ Ἑλλὰς» τὸ φρούριον καὶ τὴν ἐπούριον παρεδόθησαν οἱ ἐν αὐτῷ διὰ συνθήκης. Ἡ πτῶσις τοῦ φρουρίου τούτου καὶ ἡ ἀκοιτήσις διατήρησις τῆς συνθήκης ἐνεθίζουνται τοὺς ἐν Ναυπάκτῳ νὰ συνθηκολογήσωσι, πρὸς τοῦτο συνέτεινε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡ ἐλευσις τοῦ Κυθερώντος, διτις μεταβάσις εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια ὅπως εὑχαριστήσῃ τοὺς στρατηγοὺς Γάλλους διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλευσίν των πρὸς ἀποδίωξιν τῶν Ἀράθων, μετέβη εἰς τὸν Πάτρας, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ Πάτραις ἔχαιρέτησαν τὸν Κυθερώντην τῆς Ἑλλάδος, διὰ κανονοβούλησμῶν ἐκ τε τῶν φρουρίων καὶ τῶν ἑκαὶ εὐρισκομένων Γαλλικῶν καὶ Ἀγγλικῶν πλοίων· τοῦτο ἴδων ὁ ἐν Ναυπάκτῳ Κιόρδος Ιμπραχήμ Πασιᾶς καὶ σκεψθεὶς μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπεράσιστε νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον λέγων εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἦδη ὅπου οἱ Κηράλιδες (οὔτην τὴν ὄνοματιαν δίδουσιν οἱ ὕθωμανοὶ εἰς τοὺς Βασιλεῖς τῆς Εύρωπης) ἀπεφάσισαν καὶ ἔστειλαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδαν Κηράλην εἰναὶ περιττὸν νὰ βασανίζωνται αὐτοὶ κακοπαθοῦντες νὰ διατηρήσουν φρούρια, τὰ ὅποια δὲν θὰ τὰ ἔχουν εἰς τὴν ἔξουσίαν των εἰς τὸ μέλλον, οὕτω λοιπόν ἔστειλε τὸν Μουχουρτάρην του (σφραγιδοφύλακα) εἰς τὸν Κυθερώντην καὶ εσυνθηκολόγησε μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου Ναυπάκτου, τὸ ὅποιον παρεδόθη τὴν 18 Απριλίου καὶ ὑψώθη ἐπ' αὐτοῦ πρώτην φορὰν ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία, οἱ δὲ ὕθωμανοὶ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τοῦ Κιόρδος Ιμπραχήμ Πασσᾶ μετεβιβάσθησαν ἐπὶ Ἑλληνικῶν πλοίων σῶις εἰς Πρέβεζαν.

Μετὰ τὸν παράδοσιν τῆς Ναυπάκτου τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα καθὼς καὶ ἡ φρεγάτα ἡ Ἑλλὰς μετὰ τοῦ πληρεζευσμοῦ καὶ τῶν ἄλλων πλοίων μετέστησαν εἰς Μεσολόγγιον, τὰ ὅποια ἐπηλέγησαν διὰ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς ἐλύσοντες δὲ εἰς λόγους συνθήκης παραδόσεως μὲ τοὺς ἐν Μεσολόγγῳ καὶ Ἀγατολικῷ Τσίρκους, συγυπεγράψη συνίκην παραδέσεως τὴν 2 Μαΐου· μετὰ τὴν ὑπογεαφὴν τῆς συνθήκης ἥλθεν ὁ Ἀγγλος μοιραρχος Σπέντζερος ἐπὶ τῆς φρεγάτας Μαδαγάσκαρ διατεταγμένος νὰ λύσῃ διὰ τὴν

βίας ἃν δὲν εἴτηκούστο τὴν θαλάσσιον πολιορκίαν, ἀλλ' εύτυχῶς τὸ Μεσολόγγιον τὴν ἐπιοῦσαν παρεδόθη καὶ ὁ Σπέντζερος ἀποξῶν εἰς τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ παράδοσιν ἀνεχώρησε, τὴν δὲ ἀνάκτονυ τοῦ Μεσολογγίου μαθοῦσα ἡ Ἑλλὰς ἐσκίρτησε ὅλη καὶ ὁ Κυθερ-νήτης πανδήμως διεκήρυξε ταῦτην.

Τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Πελοπονήσου εύτυχῶς ἀνεχώρησαν εἰς Γαλλίαν ἀφῆσαντα εἰς τὴν Ἑλλάδα πάμπολλα στρατιωτικὰ ἐφόδια· Ἡ γενναιάκι ἴδεα τοῦ δεκάτου Καρόλου τῆς ἀποστολῆς τῶν στρατευμάτων καὶ ἡ διὰ πλουσίων δωρεῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐνίσχυσε τὴν παραλιθεῖσαν τακτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξωποίησε τὴν γεωργίαν· ὁ εὐεργετικότατος οὗτος Βασιλεὺς ἀπέστειλε καὶ ἀξιωματικὸν μὲ λύτρα εἰς ἀπέλευθέρωσιν τῶν εἰς Αἴγυπτον δουλαγωγηθέντων Ἑλλήνων.

Ω; ἀνωτέρω ἐρήσθη, ὁ Κυθερνήτης εἶχεν ἐξέλθει εἰς περιοδείαν διελθὼν διὰ τοῦ Ναυπλίου, Ἀργους, Τριπολιτζᾶς, Καρυτένης, Λεονταρίου, Καλαμάτας. Μοθάντης καὶ λοιπῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, ἐπεσκέψην τὰς Πάτρας, Ναύπακτον, Βεστίτζαν καὶ Μέγα Σπέλαιον, ὅπου ἐώρτασε τὸ Πάσχα, καὶ διὰ τῆς Κορίνθου ἐπανῆλθεν εἰς Ναύπλιον καὶ τὴν 23 Ἀπριλίου εἰς Αἴγυπτον, ὃι δὲ λαοὶ ἀπολαμβάνοντες μετὰ τὴν ἐλευσίν του εὐνομίαν καὶ ἀσφάλειαν ἐνθουσιάσθησαν ὑπὲρ οὗτοῦ καὶ τὸν ἐθεώρησαν ὡς φιλόστορφον πατέρα.

Ἐθνικὴ ἐν Ἀργει Συνέλευσις 1829.

Τὴν 11 Ἰουλίου συνήχθησαν οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὸ "Ἀργος" ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γέροντος; Σιείνη καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κυθερνήτου ὥρκισθησαν τὸν συνήθη ὄρκον, τὴν ἐπιοῦσαν παρέστη ὁ Γενικὸς Γρηγματεὺς; τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἔθεσεν ὑπὲρ ὅψιν τῆς Συνελεύσεως τὸ σύστημα τῆς Προσωρινῆς Κυθερνήσεως, καὶ ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς τῆς Βουλῆς οἱ λογαριασμοὶ τοῦ φροντιστηρίου τῆς Οίκονομίας; καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ἀφοῦ ἐκοινοποιήθησαν πάντα ταῦτα ἐξέδωκε δέκα τρία

ψηφίσματα, τὸ α') ἐνέκρινε τὴν ὁδὸν, ἵν ἔβαδιτεν ὁ Κυθερνήτης καὶ ἐδίδεν αὐτῷ ἔξουσίαν νὰ διαπραγματεύῃ καὶ εἰς τὸ ἑζῆς περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς συνθήκης τῆς 24 Ιουλίου, β') παρεδέχετο ὅσα ἡ Βουλὴ ἐπράξεν εἰς νομιμοποίησιν τοῦ διωκητικοῦ συστήματος τοῦ Κυθερνήτου καὶ ἀντικατέστησε τὸ Πανελλήνιον διὰ Γερουσίας 25 μελοῦς γ') περὶ θεωρήσεως ὅλων τῶν οἰκουνομικῶν λογαριασμῶν δ') περὶ τακτοποίησεως τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ ναυτικοῦ ε') περὶ ὄφειλομένων ἀποζημιώσεων καὶ νὰ συστηθῇ κώδικς δημοσίου χρέους ἐπὶ ἐτοῖς πληρωμῇ τόκου· σ') διαλάμβανε τὸν τρόπον τῆς ἐξοφλήσεως τῆς τουρκοχρατείας χρεῶν ζ') περὶ ἐκκινοῦσας ἐθνικοῦ νομίσματος η') ν' ἀνεγερθῇ ναὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν καθίδραν τῆς Κυθερνήσεως θ') ὥριζε τὴν μισθιδοσίαν τοῦ Κυθερνήτου εἰς 180 χιλιάδας φοίνικας· ι') ἀπογόρευε τὴν ἑξαγωγὴν τῶν ἀρχαιοτήτων· ιά') ὥριζε τὴν βελτίωσιν τοῦ ιερατείου· ιδ') ὥριζε τὸν τρόπον τοῦ δικάζειν τὰς ἐπινοστάσεως ποινικὰς δίκιας· ιγ') διέταττεν ὅτι οἱ συγχροτήσαντες τὴν ἐνεστῶσαν Συνέλευσιν νὰ συγχροτήσουν οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν ἀκόλουθον θεωρουμένην ὡς συνέχειαν τῆς παρούσης ἀμφὶ Κυθερνήσις ἀποπεριτώσῃ τὰς περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ θεμελιώδους Νόμου ἔργασίας της.

Προσέτει ἐψήφισε τοῦ νὰ ἀποσταλῶσι πρέσβεις πρὸς τοὺς συμμάχους Βασιλεῖς καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Βαυαρίας προσφέροντες τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Εἴθους δι' ὅσα ἀγαθὰ ἀπήλαυσαν διὰ τῆς γενναίας συνδρομῆς των.

Ἐξακολούθησις τῆς ἐκστρατείας κατὰ τὴν
Ἄντολικὴν Στερεὰν 1829.

Οἱ Οθωμανοὶ ἑξωθέντες τῆς Ἑλλάδος κατείχον μόνον τὴν Άττικὴν, τὴν Εύβοιαν καὶ τὰς Θήρας, ἐκτὸς τῆς πόλεως Πυρὶ καὶ ἄγιον Θεόδωρον καθὼς καὶ τὸν ἐν αὐτῇ Πύργον, ἦσαν δὲ 1500 πεζοὶ καὶ 200 ιππεῖς. Οἱ στρατάρχης Γψηλάντης ἔστειλε τὸν Βάσσον Μαυροβουνιώτην μὲ τὴν ὑπ' αὐτὸν χιλιαρχίαν εἰς τὴν Άττικὴν ὅπως ἐμποδίσῃ τοὺς ἔχθρους, ἐὰν ἐσκήψευσυ νὰ μετα-

Εῶσι διὰ νὰ δώσωσι βοήθειαν εἰς τὰς Θήβας, πρὸς τούτους ἔστειλε τὸν Κριεζώτην μὲ τὴν χιλιαρχίαν του καὶ ἄλλους ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατέλαβον τὴν ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος θέσιν τοῦ Ἀνηφοράτου, αὐτὸς δὲ τὸν 18 Μαΐου μετέβη καὶ ἐτοπισθήθη εἰς τὰ ἑρείπια τῆς πόλεως Θηρῶν μετὰ 700 πεζῶν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἥρχισαν τὸν ἀκροβολισμὸν μὲ τοὺς Τούρκους διαρκέσαντα τέσσαρας πέντε ἡμέρας, ὃ δὲ Βάσσος ἐκστρατεύσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου μεταξὺ Χασιὸς καὶ Αλενιδίου καὶ ἥρχισε τὸν ἀκροβολισμὸν μετὰ τῶν εἰς Κάμπον διασκορπισθέντων ἐχθρῶν ἀνευ ἡποτελέσματος· τὴν 27 ὥρας Μαΐου οἱ ἐν Ἀθήναις ἐχθροὶ ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ Βάσσου ἐλκούτες καὶ δύο κανόνια, ἥλθον μετ' αὐτοῦ εἰς μάχην, ἀλλ' ἀπολέσαντές τινας τῶν ὑπ' αὐτῶν ὀπισθοδρόμησαν καὶ ἐπέστρεψαν ἀπρακτοὶ εἰς Ἀθήνας.

Ο δὲ ἐν Εύβοιᾳ Καρυστινὸς Ὁμέρος Πασσᾶς μαθὼν, ὅτι οἱ Ἕλληνες κατέλαβον τὸν Ἀνηφορίτην ἐξεπτράτευσαν ἐναντίον τῶν μετὰ 1000 τακτικῶν καὶ 600 ἀτάκτων, ὃ δὲ κατέχων τὴν θέσιν ταύτην Κριεζώτης μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων (μόλις ἦσαν 800), οἵτινες ιδίντες τοὺς τούρκους ἐλθόντας ἐξῆλθον τῶν ἐχυρωμάτων πρὸς ἀπόκρουσιν, ἀλλὰ προσστέλθέντες; ἵσχυρῶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ὄχυρα ματά των, οἱ ἐχθροὶ τοὺς προσέβαλλαν καὶ ἐν τοῖς ὄχυρωμασιν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ τοὺς ἀπέκρουσαν γενναῖοις ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τέλους ἐξορμήσαντες καὶ προσσβαλόντες τοὺς ἐχθροὺς μειγῶς τοὺς ἡνίγκαταν νὰ διπισθοδρομήσωσι, κινδυνεύσαντος καὶ τοῦ Ὁμέρο Πασσᾶ παρ' ὀλίγην νὰ πέσῃ αἰχμαλωτος ἐν δὲν τὴν ἐσύντρεχεν εἰς τῶν δραπετῶν Ἑλλήνων ὁ Καῦστας Φρεγγυκογιαννάκης ἐκ Στυλίδος, ὅστις πρὸ τοῦ, καιροῦ εἶχεν αὐτομελήση καὶ εὑρίσκετο μὲ τὸν Πασσᾶν τῆς Εύβοιας οἱ ἐχθροὶ κακῶς ἔχοντες ἐδιώγμηταιν μέχρι τοῦ φρουρίου Καράμπακα, φονευθέντων ἐξ αὐτῶν 40, ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν 8, μεταξὺ τῶν πληγωμένων Ἑλλήνων ἦσαν δὲ Βασιλειος Μπούτκος, Παύλος Στεφανος καὶ Βασιλειος Λεοναρδίδης, ὅστις καὶ ἀπέθανεν ὁ Κριεζώτης καὶ εἰς τὴν μάχην ταύτην ἔδεξε τὸ ἀτρόμητον τῆς φυγῆς του καὶ τὸ γενναιόν τοῦ χαρακτῆρος

του, ἀνδραγάθησαν εἰς τὴν μάχην ταύτην καὶ οἱ Ὀλύμπιοι, Ψαροδῆμος καὶ Μῆτρος Διακόπουλος, ὅστις φονεύσας τὸν σημαῖον φόρον ἔδραξε τὴν σημαῖαν.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἐστάλησαν 200 στρατιῶται εἰς Ὁρωπὸν, τοὺς ὁποίους ἰδόντες οἱ τοῦρχοι ἀπεσύρθησαν ἀπὸ τὸ χωρίον εἰς τὰ ὄχυρώματα τῆς παραλίας, οἱ Ἑλληνες ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ χωρίῳ μετά τινας δὲ ἡμέρας ἤλθε τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἐν ἄλλῳ πλοῖον καὶ ἐκανονοβόλησε τὸ ὄχυρωμα τῆς παραλίας, ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν τῷ χωρίῳ Ἑλληνες, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες νὰ τὸ κυριεύσωσιν ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον.

Μετὰ τὴν μάχην τῆς 2 Ιουνίου οἱ Ἑλληνες ἀπεσύρθησαν ἀπὸ τὸν Ἀνηφορήτην, καὶ ὡς ἐκ ταύτου πολλοὶ τῶν ἐν Εύβοᾳ Τούρκων ἀνεμποδίστως ἤλθον εἰς Θήβας καὶ περιήρχοντο ἀφοῦ οἱ τὰς πεδιάδας θερίζοντες καὶ καρπολογοῦντες καὶ προτατευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἵππικοῦ τῶν ὁ στρατάρχης· ‘Τψηλάντης εἶχε μάθει ὅτι τὸ περὶ τὴν Ναύπακτον ὑπὸ τὸν Σ. Χρῆστον ἵππικὸν ἥρχετο εἰς βοήθειάν του, ἔτειλε διὰ νυκτὸς εἰς προϋπαντησίν του τὸν Γύμορφόπουλον καὶ Σκουρτανιώτην ὅπως συνενεήσεύσωσι τοὺς συνήθως καὶ ἀνυπόπτως ἔξερχομένους εἰς συλλογὴν καρπῶν ἔχθρούς, ἐνήργησαν τὰ διαταχθέντα οἱ ἀπεσταλμένοι ἀφιχθέντος καὶ τοῦ Χατζῆ Χρήστου, τὴν 10 τοῦ μηνὸς διεσπάρησαν οἱ ἔχθροι εἰς τὴν πεδιάδα, 156 ἡτον οἱ Ἑλληνες ἵππεῖς καὶ 300 οἱ πεζοί, τριπλάσιοι δὲ οἱ ἔξελθόντες ἔχθροι, οἱ Ἑλληνες ἐπεσαν κατ' αὐτῶν συσσωματωμένοι καὶ προσεκτικοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀφοῦ ἐφεραν σημαντικὴν βλάσφημην, τοὺς ἡνάγκασαν νὰ τρέξουν εἰς τὰ χαρακώματά των καταδιωκόμενοι, οἱ μὲν ἐντεῦθεν, οἱ δὲ ἐκεῖθεν φθειρόμενοι οἱ δὲ ἐν Πυρὶ ἔχθροι ἰδόντες τὴν ἀπροσδόκητον τῶν οἰκείων τροπὴν ἔδραμον πεζοὶ καὶ ἵππεῖς εἰς βοήθειάν των, ἀλλ᾽ ἀντιδράμον καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Ἑλλήνων, καὶ ἐμάχοντο ὅμως εἰς τὴν πεδιάδα συμίγδην, 100 τοῦρχοι ἐπεσαν ἐχείνη τὴν ἡμέραν καὶ 16 ἡχμαλωτίσθησαν καὶ ἐπέκεινα τῶν 80 ἵππων ἔξωγρήθησαν, ὀλίγοι δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπαθούν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας μαθέντες οἱ Ἑλληνες ὅτι ἥρχοντο ἐκ Χαλκίδος 500 τοῦρχος κατέλαβον τὸ μεσοβούνι, τὴν 20 ἐράνητ τὴν

οι τούρκοι ἔρχόμενοι, πρὸς τοὺς ὅποίους ἔτρεζαν οἱ Ἑλληνες ἐφόρμησαν καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Θήβαις Ἕλλήνων καὶ Τούρκων καὶ ἡρχισεν ἡ μάχη διαρκέσασα τέσσαρας ὥρας, προμαχούντων τοῦ Μήτρου Λιακοπούλου, 'Ρούχη, Μπαϊρακτάρη καὶ Σκουρτανιώτη, ὑπὲρ 100 ἑλογίσθησαν οἱ πεσόντες ἔχθροι καὶ 9 ἐκ τῶν ἑλλήνων, ἐπληγώθη βαρέως ὁ Λιακόπουλος, δυτὶς μετά τινας ἡμέρας ἀπέθανε.

Τὴν ἐπαύριον ἔπειταν πολλαχόθεν οἱ τούρκοι ἐπὶ τῶν ὄχυρωμάτων τῶν ἑλλήνων, τριπλάσιοι ἦσαν οἱ ἔχθροι καὶ πολλάκις ὀρμήσαντες πάντοτε ἀπεκρούτησαν, ἀλλ' ἐπέμεινον πολεμῶντες ἕως ὅτου τὸ ἑλληνικὸν ἵππικὸν ἔβαλεν εἰς ἀταξίαν τὸν ἔχθρον καὶ ἐτράπησαν ἵππεις καὶ πεζοὶ, ἐφονεύθησαν, ἐπληγώθησαν καὶ ἡγμαλωτισθησάν τινες ἐξ αὐτῶν, ἡρτάγησαν καὶ δύο σημαῖαι. Ζ Ἑλληνες ἐφονεύθησαν καὶ δεκαπέντε ἐπληγώθησαν.

Μετὰ τὴν μάχην ἐποδόθησαν οἱ τούρκοι νὰ ἀποσυρθοῦν ἀμφότεροι τῶν Θηβῶν ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὴν τύχην τῶν τόπων θὰ τὴν ἀποφασίσῃ ἡ θέλησις τῶν συμμάχων καὶ ὅχι ἡ μάχαιρα, ἀλλ' ὁ στρατήρχης ἀπέρριψε τὴν πρότασιν.

Οἱ ἑλληνικὸς στρατὸς εἶχε παντὸς εἰδούς ὑστερήσεις ὡς καὶ πρὸ μηνῶν μὴ μισθοδοτούμενος, οἱ ἀρχηγοὶ δὲν ἔπαινον ἀναφέροντες εἰς τὴν Κοινότηταν δι' ἀναφορῶν αἰτούμενοι τὴν θεραπείαν, ἀλλὰ δὲν εἰσακούοντο, ὁ στρατὸς ὡς ἐκ τούτου ἀγανακτήσας τὴν Τ Διηγούστου τὴν νύκτα διασκορπισθεὶς ἀνεγώρησε τὴν περίτασιν ταύτην εἰδοποιήσαντες εἰς τὸν 'Γύπελάντην οἱ περὶ αὐτὸν, τὸν ἔπειταν ν' ἀναγωρίσῃ καὶ οὗτος καὶ διευθύνθη εἰς 'Αράχοιαν οἱ τούρκοι ἐκλαβόντες ὡς στρατήγημα τὴν φυγὴν τῶν ἑλλήνων δὲν τοὺς κατεδιώκαν, καθ' ᾧ δὲ ἡμέρας διεσκορπίσθη ἡ ἑλληνικὴ αὕτη δύναμις, 1500 ἔχθροι ὑπὲρ τὸν 'Αστλάνμπεϊ Μουχουρτάρη εύρόντες τὴν δίοδον τῶν Θερμοπυλῶν ἐλευθέραν ἐπέδοθησαν εἰς τὴν 'Ανατολικὴν 'Ελλάδα καὶ διελθόντες τὴν Λεβαδείαν ἀφίσαντες ἐκεῖ φραυρὸν μετάβησαν εἰς 'Αθῆνας ἀνεγχλητοι. Ή ἀνάγκη τοῦ 'Ρωτανικοῦ πολέμου ἡμίγκασε τὴν Πύλην βλέπουσα τὸν ἔχθρον της ὅχι μακρὰν τῆς 'Ανδριαγουπόλεως νὰ ἀνακυλέσῃ ἐν τάχει παγταχόθεν στρατεύματα εἰς ιδίαν ὑπερά-

σπιτιν, τούτου χάριν ἀπειστάλησαν οἱ περὶ τὸν Ἀσλάνμπεῖ, νὰ συνοδεύσωσιν εἰς Λάρισσαν τοὺς ἐν Θήβαις καὶ Ἀττικῇ, ἔκτὸς τῶν φρουρούντων τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν.

Οἱ Τύφλαί της συγκεντρώσα; ἐκ νέου περὶ τοὺς 2500 στρατιώτας, κατέλαβε τὴν μεταξὺ Θερίου καὶ Λειαδείας θέσιν τῆς Πέρας· δι' αὐτῆς ἥλθον νὰ διαβῆσι συσσωματωμένοι ἐπὶ τῆς ἐπανόδου τῶν οἱ ἔχθροι καὶ ιδόντες τοὺς ἑλληνας κατέχοντας αὐτῇ, προειστρατοπέδευσαν τὴν 10 Τριῶν, ἡσαν δὲ περὶ τοὺς 5000 τακτικοὶ καὶ ἄσακτοι, πεζοὶ καὶ ιππεῖς ἑλκούντες τέσσαρα πεδινὰ πυροβόλα, ἥντις δι' αὐτῶν εἰς Πασσᾶς ἔχων τίτλον Ὄτζάκη Ἀγῆς, τὴν 12 ἀφήσαντες μικρὰν φρουρὰν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἔκινησαν κατὰ τῶν ἑλλήνων ἐπὶ σκηπῷ νὰ τοὺς διασκορπίσωσι καὶ ν' ἀνοίξουν τὴν ὄδην, τὸ ιππικὸν σγηματισμὲν εἰς δύο γραμμὰς ἐτοποθετήθη κάτωθεν τῆς Πέτρας, οἱ δὲ τακτικοὶ διαιρεθέντες ὕβενον ἐπὶ τῶν προμαχῶνων οἱ μὲν κατὰ τοῦ Ἰωάννου Στράτου, οἱ δὲ κατὰ τοῦ Σκουρτανιώτου εἰς περιστολὴν τῶν ἐν τοῖς ὄχυρομασι, 300 δὲ ἔξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ τινες ιππεῖς, κατέλαβον τὸ παρὰ τοὺς προμαχῶν τρωίον τῶν Βρεστεμιτῶν ὑπερρωπίζοντες τὰ νῶτα τῶν πολλῶν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν Ἀσλάνμπεην Ἀλβανοὶ ἀρμηταν πρὸς τὸ διάσελον πρὸς κυρίευσιν τοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης προμαχῶνος, ἀλλ' ἔτρεζαν ἐγκαίρως εἰς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος τούτου προμαχῶνος οἱ χιλιάρχοι Κριεζώτης καὶ Δυοθεονιώτης· ἡ ἐπικυρεία καὶ ἡ γενναία ἀντίστασις ἐμπατίωσε τὰ τολμηρὰ κινήματα τοῦ Ἀσλάνμπεη καὶ τοὺς ἡνάγκασαν νὰ φύγουν κακὴν κακῷ, συγχρόνως ἐπεσκόν ἐπὶ τὴν ἔχθρον δύναμιν τῶν Βρεστεμιτῶν καὶ τὴν ἐδίωξιν ἐκείθεν, ἡ φρουρὰ τοῦ στρατάρχου προκατέλαβούσα τὸ ψηλήν τινα θέσιν. Οἱ δὲ ἔχθροι πολλὰ παθότες ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδόν των ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολυαριθμοῦ ιππικοῦ των μετὰ δύωρον μάγην, τὴν δὲ ἐπαύριον ἐστείλαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ιππικοῦ εἰς τὸν Γύψηλάντην αἰτούμενοι ἐλευθέρων διόδου· κατὰ πρότασιν δ' αὐτοῦ ἐστείλεν ὁ Γύψηλάντης τὸν γραμματέα του Φιλόμονα εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον διου ὑπεγράφη τὴν 13ην Τριῶν σύμβασις, δι' ἣς ἀνταλλαγέντων ὅμορων εἰς πέντεστην τῶν συγκριθούμεντων

ἀφίνετο ἡ διοδις τοῦ ἔχθρου ἐλευθέρα, ἀπελευθεροῦντο ὅλοι οἱ αἰγαλάτοι Ἕλληνες καὶ ἐκκενοῦντο ὅλαις αἱ ὑπὸ τουρκικὴν φρουρὰν ἐπὶ τῆς Ανατολικῆς Ἑλλάδος μέχρι τῶν Θεσσαλίας, οἱ μὲν Τούρκοι διήρχοντο κατηφεῖς ἀποχαιρετοῦντες τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐλευθερωμένην διὰ πόντα, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν ἀλαλαγμῷ καὶ ἀγαλλιάσσει σαλπίζοντες καὶ τυμπανίζοντες· ἡ μάχη τῆς Πέτρας εἴλι αἱ τελευταία τοῦ ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἐννεατοῦς πολέμου.

Ἐξωτερικαὶ ἐνάργειαι τῶν συμμάχων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὸ 1829 1830, 1833. Η Ἑλλὰς ὅλη εἴλε προσηλωμένα τὰ ὅμματά της εἰς τὰς πρᾶξεις τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου· τὴν 6ην Ιουλίου ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας Γκιλμινότος καὶ ὁ ἀντικαταστήσας τὸν Κάνιγκα Γόρδον μαχόντος εἰς τὴν Λαμπρᾶς ὑποδοχῆς, τὴν 27ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπεσκέψθησαν τὸν 'Ρεΐς Ἐφέντην καὶ τῷ ἐκοινωνοῖσαν τὸ πρωτόκολλον τῆς 10 Μαρτίου, εἰπόντες τὰ δέοντα περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ, ὁ 'Ρεΐς Ἐφέντης τοῖς ἐνεχείρησε χρυσόβουλον καὶ τοὺς ἐθεβαίωσεν ὅτι περιεῖχε ὅσα οἱ σύμμαχοι πᾶσαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οἱ πρέσβεις λαβόντες γνῶσιν αὐτοῦ ἡπόρησαν μαθόντες τὸ ἐμπεριεχόμενον καὶ δὲν ἦθελε τὸ δεκτήσιν ἐὰν πρὶν εἶχον γνῶσιν αὐτοῦ, ἔγραψαν δὲ εἰς τοὺς πληρεζουσίους δι' ἀναφορᾶς των ὅτι οὐδεμία δύναμις λόγου εἶναι ίκανὴ νὰ πείσῃ τὴν Πύλην μηδὲ καν εἰς τὴν ὑποτελῆ αὔτονομιαν τῶν Ἑλλήνων, ἐπρότειναν δὲ εἰς τὰς Αὐλάς των νὰ ἀναγορεύσωσιν αὗται τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀνεξάρτητον καὶ διαγράψωσι τὰ ὄριά των παρὰ γνώμην τῆς Πύλης.

Ἐγτοσούτῳ ὁ κατὰ τῆς Πύλης ῥωσσικὸς πόλεμος εὐδοκίμεις ἥμέρᾳ τῇ ἥμέρᾳ καὶ κατετάραττε τὸν Σουλτάνον Ἰδιον βαρβάρων εἶναι νὰ πίπτωσι πολλάκις ἀπὸ τὸ ὄψος τῆς ὑπεροψίας εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐξευτελισμοῦ, ὁ Σουλτάνος διστις μήτε τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἤθελε νὰ ἀκούσῃ πρὸς χάριν τῶν πιστῶν αὐλικῶν του μόλις συγκατατύμενος νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς διοίκησιν τῶν ῥαγιαδῶν του ἓνα καλὸν Πασά, καὶ ἀείποτε λέγων ὅτι ἡ ὄριστικὴ καὶ ἡ αἰώνιος ἀπάντησίς του ἦτον ὅτι ἐπ' οὐδεγὶ λόγῳ ἢ περιστάσει ἐλέγετο πρότατιν περὶ Ἑλλήνων,

ἡδη βλέπων τὰς ἐπιφόρδους καὶ ταχείας προσδόους τοῦ ῥωτσικοῦ πολέμου ἥρχισε ν' ἀλλάζῃ ὑφος· ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι οἱ ἔχθροι του ἐπέρασαν τὸν Λίμον ἔσπευσε ν' ἀναγγείλῃ ὅτι ἐδέχετο τὴν συνθήκην τῆς Συμμαχίας ἐπὶ τῇ ὁροθεσίᾳ τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ ἐπὶ τῇ ἀφοπλίσει τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, ἐπὶ τῇ ἀπεγγορεύσει κτίσεως ἡ χρήσεως πολεμικῶν πλοίων ἢ συγκροτήσεως στρατευμάτων ἐπέκεινα τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ καὶ ἐπὶ τῇ μετοικήσει ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ τῶν ἔξω κατοίκων ἐπαναστατῶν, ἀλλὰ ἡ λύσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος καὶ ὁ ῥωτσικὸς πόλεμος ἦσαν κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ αὐτοκράτορος ἀλληλένδετα καὶ ἀχώριστα ἐδείχθη ὅμως συγκαταβατικώτερος ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἐκυρίευσαν καὶ αὐτὴν τὴν Ἀνδριανούπολιν, διότι μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς πρωτευούσης δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο τι ίκανὸν νὰ στήνῃ τὴν πρόοδον τῶν ἔχθρων εἰ μὴ ἔξωτερη γείρα.

Η προσέγγισις τῶν ἔχθρων, ἡ ἥττα τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἐκίνησαν καὶ ἐντὸς τῆς βασιλευούσης κατακραυγὰς καὶ γογγυσμοὺς κατ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου, αγεκαλύψθη δὲ καὶ συνωμοτία κατὰ τῆς ζωῆς του καὶ 500 περίπου ἐθανατώθησαν ώς ἔνοχοι. Ἐν μέσω τοσούτων δεινῶν ἐταπεινώθη ὁ ἀγέρωχος Σουλτάνος τόσον, ὥστε τὴν 23 Αύγουστου ἔξειναν ἐπὶ τῷ αἰτήσει τῶν παρ' αδτῷ πρέσβεων τῆς συμμαχίας πρᾶξιν λέγουσαν.

«Η ὑψηλὴ Πύλη παραδεχθεῖσα ἡδη τὴν συμμαχικὴν συνθή-
δη καὶ, ὑπόσχεται σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τῆς συμ-
μαχίας νὰ ὑπογράψῃ ἀνελλειπτῶς καὶ ὅλας τὰς ἀκολούθους ἀπο-
» φάσεις τοῦ ἐν Λαοδίνῳ Συμβουλίου ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσίν των.»

Ἐκδοῦσα ἡ Πύλη τὴν πρᾶξιν ταύτην ἀπέστειλεν ἐν τῷ ἄμα τοὺς πληρεξουσίους της εἰς Ἀνδριανούπολιν αἵτουμένη τὴν εἰρήνην ήν καὶ ὑπέγραψε τὴν 2 Τερίου διπλας τὴν ὑπηγόρευσεν ὁ νικητὴς περιέχουσαν καὶ ἀρθρον λέγον ὅτι παρεδέχετο ὅλους τοὺς ἐν τῇ Συνθήκῃ τῆς 24 Ιούνιου 1827 καὶ τοὺς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 10 Μαρτίου 1829 δρους καὶ ὅτι ὑπέσχετο ν' ἀσχοληθῇ μετὰ τῆς συμμαχίας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν δυσηρεστήθησαν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπὶ τοῦ ἀρθρου τούτου, διότι τὸ περὶ Ἑλλάδος ζήτημα ἦτο κοινός παρηγέλθεν τὸ ἔχρ καὶ διχειρών τοῦ ἔτους

1829, ὅστις προσέφερεν εἰς τὸν Ἑλληνάς τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἀπολεσθέντων ἐπαρχιῶν καὶ αὐτὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν των μετὰ ἐννεαετῆ καταστρεπτικὴν πόλεμον.

Τὴν συνθήκην ταύτην τῆς Ἀνδριανουπόλεως τὸ Ἀγγλικὸν Γηπουργεῖον τὴν ἔθερησεν ως καταστροφὴν τῆς ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἥλλαζεν ιδέαν περὶ Ἑλλάδος ἀντὶ ὑποτελοῦς νὰ σχηματισθῇ ἀνεξάρτητον κράτος· προτιθέμενον δὲ νὰ προφυλάξῃ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ὅ,τι ἐδύνατο ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Ρωσίας, ἐπρότεινεν ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου τὴν ἀναγόρευσιν τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας εἰς ἀνεξάρτητον κράτος.

Δεχθέντες οἱ πληρεξούσιοι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νέας πολιτείας ἔξτειναν τὴν ἐν Πόρῳ ὄροθετικὴν γραμμὴν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀγελώου καὶ τοῦ Σπερχειοῦ, χάριν τῆς Πύλης, καὶ ἡοχολήθησαν περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ ὑπερτάτου Ἀρχοντος καὶ τὴν 22 Ιανουαρίου 1830, οἱ πληρεξούσιοι τῆς συμμαχίας ἀναγόρευσαν τὴν Ἑλλάδα ἀνεξάρτητον κράτος κατὰ τὴν τελευταῖαν ὄροθεσίαν ὑπὸ τὴν διαδοχικὴν ἀρχὴν τοῦ Λεοπόλδου Σαξονοβούργου καὶ πρωτηγόρευσαν αὐτὸν Ἀνακτὴ τῆς Ἑλλάδος (Prince souverain de la Grèce) συνανούστες ἐν πᾶσι τούτοις καὶ τῆς Πύλης. Όλοι οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες λαοὶ ἀγαλλόμενοι ἔχαιρετησαν τὴν νέαν ταῦτην δημιουργίαν.

Οἱ πρίγκηψ Λεοπόλδος μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος ἐπρότεινεν εἰς τὰς Δυνάμεις τὴν ἐπέκτασιν τῶν ὅριων τοῦ νέου Κράτους, ἀλλ' ἡ Συμμαχία ἀπορνήσῃ τὴν παρὰ τῇ ὄθωμανικῇ Αὐλῇ μεσοτείαν τῆς εἰποῦσα ὅτι ὑπέρχουν ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα εἰς τὸ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς ἀποφάσεις τὰς ἀφοιώτας τὰ ὅρια ταῦτα, λαδῶν δὲ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Λεοπόλδος παρητήθη τοῦ Θρόνου τῆς Ἑλλάδος· ὁ Κυθερώτης Καποδίστριας περιποιούμενος κατὰ τὸ μᾶλλον τὴν ῥωσσικὴν πολιτικὴν, καὶ διορίζων τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ πατριώτας εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις τῆς Πατρίδος ἐπέσυρε τὴν δυσμένειαν τῶν δύο μεγάλων δυτικῶν δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας καὶ τὴν δυταρέσκειαν τῶν προσυχόντων τῆς Πελοπονήσου, τῆς Στερεάς καὶ τῶς Νίσων, ἐξ ὃν ἡγεόθησαν ἐπαναστατικὰ κινήματα.

ἐν τῇ Στερεᾷ, καὶ ἐν Σπάρτῃ, τὴν ὅποιαν κατέπνιξεν ὁ Κυθερ-
νήτης δι' ἀποστολῆς στρατευμάτων, ἀλλ' ἐστασίας καὶ ἡ νῆσος
"Γδρα, εἰς ᾧ κατέφυγον ἀπαντες οἱ δυσηρεστημένοι πρόχριτοι,
καὶ προσέτι ἔκυρίευσαν τὸν ναύσταθμον καὶ τὴν νῆσον Πόρου ὁ
Κυθερνήτης καὶ ἐνταῦθα ἔξαπέστειλε στρατεύματα, τὰ ὅποια
ἔσυγχεντρώθησαν ἐν Τροιζηνίᾳ καὶ ἐντεῦθεν ἀπεβιβίσθησαν ἐπὶ
τῆς νήσου Πόρου καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν μαχόμενοι καὶ ἐπυρ-
πόλησαν καὶ διαφόρους οικίες. Οἱ ἐν "Γδρα ἴδοντες ὅτι μετὰ τὴν
κυρίευσιν τοῦ Πόρου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἐλληνικοῦ στόλου ἦθελεν
ἀποβιβίσσει δι' αὐτοῦ στρατεύματα εἰς "Γδραν καὶ καταστρέψειν
ταύτην ἔξαπέστειλαν τὸν πεπαυμένον ναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαού-
λην μὲν ἐν μέρος ναυτῶν ἵνα παραλάβῃ τὸν στόλον καὶ νὰ τὸν
μεταφέρῃ εἰς "Γδραν, ὅστις μεταβάς παρέλαβεν τὸν στόλον, ἀλλὰ
δὲν ἤδυνκθη νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς "Γδραν, διότι ἐφυλάττοντα τὰ
στενὰ τῆς ἔξοδου ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Κυθερνήτου, διὸ
καὶ ἐπυρπόλησεν αὐτὰ καὶ ἀνεγέρθησεν ἐπὶ μᾶς λέμβου· τοιάντα
ῆσαν τὰ ἐν "Ελλάδι ἐνῷ αἱ τρεῖς Νεγάλαι Δυνάμεις ἐσυσχέπτοντο
περὶ τῆς ὄριστικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς αὐτονομίας καὶ τοῦ
Θρόνου τῆς "Ελλάδος, ἀλλὰ βάσκανος δαιμῶν φθονήσας τὴν μέλ-
λουσαν τύχην τῆς πολυπαθοῦς "Ελλάδος ἐπέφερεν ἐν αὐτῇ καὶ
ἄλλο δυστύχημα μέγιστον· ὁ Κυθερνήτης τῆς "Ελλάδος Ἰωάννης
Καποδιστριας ἐδολοφονήθη τῇ 27 Τερίου τοῦ ἔτους 1830 κατὰ
Κυριακὴν ἡμέραν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος ἐν Ναυπλίῳ
ὑπὸ δύο Σπάρτιατῶν Μαυρομηχαλαίων Κωνσταντίνου καὶ Γεωρ-
γίου, καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐφινεύθη ἀμίσως ὑπὸ τῶν σωματιφυ-
λάκων καὶ τῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς, ὁ δὲ δεύτερος καταρυ-
γὼν εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν καὶ ἐξαιτηθείσης τῆς παραδώ-
σεως αὐτοῦ παρὰ τῆς "Ελληνικῆς Κυθερνήσεως παρεδίθη, δικα-
ιεῖς δὲ καὶ καταδικασθεῖς ἐτουρεξίθη. Οἱ θάνατος τοῦ Κυθερ-
νήτου ἐπέφερεν ἄπειρα ἐπακόλουθα δυστύχηματα, ὡς τὴν διαι-
ρεσιν καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον προσωρινῶς ἀνέλαβεν τὰ; ἡνίας
τοῦ Κράτους μία Προσωρινὴ Κυθέρνησις; ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ
αὐτοδέλφου τοῦ Κυθερνήτου Αύγουστίνου, ἥτις προτεκάλεσε τὴν
συγκρότησιν Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὅπως ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἀπο-

καταστάσεως τῇ: νομίμου Κυθερνήσεως καὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Κράτους. Συνελθοῦσα δὲ εἰς "Αργος καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὅμονοήσῃ διαιρέθη, ἀποσυρθέντων τῶν μὲν ὑπὸ τὸν Λύγουστίνον, Κολοκοτρώνην, Μεταξάν κλπ. εἰς Ναύπλιον, τῶν δὲ περὶ τὸν Καλέττην Μαυροχορδάτον καὶ λοιποὺς εἰς Μέγαρα, καὶ οἱ μὲν τῆς Ναυπλίας ἔξελέζαντο (πρόεδρον) ἡ Κυθερνήτην τῇ: "Ελλάδος τὸν Αύγουστίνον Καποδίστριαν" οἱ δὲ ἐν Μεγάροις; ἔξελέζαντο τριμελῆ διοικητικὴν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τὸν Γ. Κουντουριώτην πρόεδρον, μέλη δὲ τὸν Ἰωάννην Κωλέττεν καὶ Ἀνδρέαν Ζαΐμην, ἀλλὰ τὰ δύο μέλη ἦτοι ὁ πρόεδρος Κουντουριώτης καὶ Ἀνδρέας Ζαΐμης δὲν ἀπῆλθον ἐν Μεγάροις καὶ ἐνεργοῦσε μόνον ὁ Κωλέττης τὰ τῆς διοικήσεως καθίκοντα, ὅστις εἶχεν περὶ αὐτὸν τοὺς πλείστους τῶν προχορίτων τῆς Πελοπονήσου καὶ σχεδὸν ἀπαντας τοὺς ὄπλωρχηγοὺς τῆς Στρεβῆς, μετὰ τῶν ὁποίων εἰσεβαλον εἰς τὴν Χερσόνησον καὶ συγκροτήσαντες μάχην περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐνίκησαν καὶ διεσκόρπισαν τοὺς Καποδιστριακούς, αἵτινες συνεχεντρώθησαν ἔξωθεν τοῦ Ναυπλίου. Μετέβησαν δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Κωλέττην ἔκει ἵνα δώτωσι καὶ δευτέραν μάχην, ἀλλ' ἐνῷ ἦτοι μάχογετο πρὸς τοῦτο, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων συνελέόντες εἰς ἔχυτούς καὶ συνεννογθέντες μεταξύ τῶν ἔξηγιθησαν ὅτι οὐδεὶς λόγος ἡ ἀνάγκη τις προκαλεῖ τὴν ἀλληλοεργαγίαν καὶ τὴν χύτιν τοῦ ἀδελφικοῦ αἵματος, ἀφοῦ οἱ κραταῖαι προστάτριαι δυνάμεις ἀνέλαβον τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς Πλγεμόνος· εὗτα λοιπὸν ἀγκαλιασθεῖς καὶ συνασπισθεῖς ἅπας ὁ στρατὸς εἰσῆλθον ὀμφότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη εἰς τὸ Ναύπλιον, ὁ δὲ Αύγουστίνος Καποδίστριας τὸ αὐτὸ ἐσπέρας παραλαβὼν τὸ βιλασμιθὲν σῶμα τοῦ Κυθερνήτου ἀνεγώρησε διὰ τὴν Κέρκυραν.

"Αναγόρευσις τοῦ "Οθωνος, ἀποστολὴ Ἐπιτροπῆς
καὶ ἄφιξις Αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τά διαμαχόμενα μέρη συνελθόντα ἐσχημάτισαν μίαν ἐπαμελῆ διοικητικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν πρεσβίταν τοῦ Γ. Κουντου-

ριώτου καὶ τῶν μελῶν Ἰωάννου Κωλέττου, Ἀνδρέα Ζαΐμη, Θ., Κολοκοτρώνη, Ἀνδρέα Μεταξᾶ, Κώστα Βότσαρη καὶ Δ. Ὑψηλάντη, οἵτινες συνεκάλεσαν τὴν ἐν Προνοίᾳ Συνέλευσιν καὶ ἐνῷ οἱ ἐν τῇ Συνέλευσι πληρεξούσιοι μόλις εἶχον ἀρχίσει τὴν ἔργασίαν τῶν οἱ πληρεξούσιοι τῶν τοιὲν μεγάλων δυνάμεων συνελθόντες εἰς συνέντευξιν ἐν Λονδίνῳ τὴν 25 Απριλίου (7 Μαΐου) 1832 ἔτους ἀνηγόρευσαν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος τὸν πρήγκηπα Όθωνα δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, ἢ δὲ Κυρένησις τοῦ Ἑθνους τῶν Ἑλλήνων διὰ ψηφίσματος τῆς ἐν Προνοίᾳ Συνέλευσεως παραδεχθεῖσα τὴν ἔχογην ταύτην τοῦ Ἡγεμόνος της ἐξαπέστειλε τρεις πρέσβεις τὸν ναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαούλην καὶ τοὺς στρατηγοὺς Κώσταν Βότσαρην καὶ Δ. Πλαπούταν, ὅπως προσφέρωσι τὰς προστήσεις εἰς τὸν νέον Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἵνα τὸν προσκαλέσωσι ὅπως σκεύσῃ νὰ ἔλη εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ Πατρίδα, ὅπτες μετὰ τὴν πρόσκλησιν μετέβη ἐν Ἑλλάδι τὴν 25 Ιανουαρίου τοῦ 1833 ἔτους συνοδευμένοις ὑπὸ μιαν τριμελῆ ἀντιπροσωπείαν καὶ οὕτω ἐτελείωσαν τὰ δεινὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπειτα ἀπὸ τὸν πολυετῆ μετὰ τῶν Ὁθωμανῶν καταστρεπτικὸν πόλεμον.

Φ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Όθων ἐνηλικιωθεὶς ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας καὶ μετ' ὄλιγον μετέβη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐνυκρεύθη τὴν πριγγιπέσταν Ὁλδεμβούργου Ἀμαλίαν. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἑθνος μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας ἐπεδόθη εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας, οἱ δὲ ὅμογενεῖς πανταχόθεν συνέτρεξαν ὑπὲρ τῆς προσόδου τῶν φώτων καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς γενικῆς αὐτῶν Πατρίδος, δυστυχῶς ὅμως ἔμειναν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν καὶ στενάζουν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς θουλείας ἢ Ηπειρος, ἢ Θεσσαλία, ἢ Μακεδονία, ἢ Θράκη, ἢ Βουλγαρία, ἢ Βοσνία, ἢ Ἐρζεγοβίνη καὶ οἱ ὥρχισταται ἐπαρχίαι καὶ νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡστε τὰ ἐννέα δέκατα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐξελληνισθέντων συναδέλφων χριστιανῶν φυλῶν, οἱ ὅποιοι ἐπὶ διάστημα τεσσάρων αἰώνων ὅμοιοι ὑπέφεραν τὴν τυραννικὸν ζυγδύνην, ἔμειναν οπορτέοντες εἰσέτι τὴν αἰλούραν ὅπου ποτὲ ὑπῆρχε συραννίαν, ἢ δὲ περφωτευμένη Εὐρώπη εἰς τὸν αἰῶνα τῶν φώτων

καὶ τῆς μεγίστης ισχύος τοῦ χριστιανισμοῦ ὑποφέρει εἰσέιδε μετὰ
ψυχροῦ αἵματος νὰ βλέπῃ καταπατούμενα τὰ ιερώτερα τῶν
δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ νὰ ἀκούῃ νὰ φωνάζῃ ὁ
βάττος ἐπὶ τοῦ Μιναρὲ ἄγωθεν τῆς κεφαλῆς τῶν πληρεζουσίων
τῶν κραταιῶν χριστιανικῶν δυνάμεων καταβλασφημῶν καὶ ἔξι-
θριζων ἅπαντα τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἐνῷ πρὸ ὀλίγων αἰώνων
οἱ πρόγονοι τῶν εὐκλεῶν ἥδη ἡγεμονεύσαντων ἐν Εὐρώπῃ ἔτρεχον
μετὰ μυριάδων στρατοῦ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν χριστιανῶν τῆς
Ἀνατολῆς καὶ τῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταπατουμένων ιερῶν
τόπων, αὔτοὶ δὲ οἱ ἐνάρετοι καὶ τολμηροὶ ἡγεμόνες μετὰ τῶν
ὑπὸ αὐτῶν πιστῶν στρατευμάτων ἐγίνοντο θύματα ὑπὲρ πίστεως
ἥδη ὅμως τὰ βάσανα καὶ αἱ τραγικαὶ σφαγαὶ τῶν χριστιανῶν.
τῆς Τζέδας, Συρίας, Ἐρζεγοδίνης Βοσνίας, καὶ ἡ δυσδάστακτος
τυραννία τῶν χριστιανῶν τῆς Ἑύρωπαικῆς Τουρκίας ὀλοκλήρου
ὡς καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅλα ταῦτα, ὡς ἐφέθη, μετὰ ψυχροῦ
αἵματος βλέπει ὁ παντοχώρος τῆς Εύρωπης χριστιανισμὸς καὶ δὲν
ἀπεφάσισεν εἰσέτι νὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου διὰ τοῦ καλάμου
αὐτοῦ μίαν φράσιν μόνον, λέγων· «ἡ Οθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἡ
ἐπὶ τόσους αἰῶνας καταμαστίζουσα τὸν χριστιανισμὸν νὰ μὴν
ὑπάρξῃ πλέον» καὶ τετέλεσται. Μετὰ ταῦτα δὲ ν' ἀποδώσωσιν
τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας εἰς τοὺς ὑπὸ αὐτῶν πάσχον-
τας λαοὺς, καὶ σύτῳ διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν χριστιανῶν
ἡγεμόνων πρὸς ἐπίσπευσιν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν βουλῶν τῆς Θείας
Προνοίας, ἡ ιστορία θέλει χαράξει χρυσοῖς καὶ σμαραγδίνοις γράμ-
μασι τὰ ὄνόματα τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος χριστιανικῶν
αὐτῶν ἡγεμόνων.

Τ Ε Λ Ο Σ

Η ΙΝΔΕ

Τῶν ἐμπειρεχομένων εἰς τὴν Ιστορίαν τῆς
‘Ελληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Σελ.

Διασαφήσεις περὶ τῆς ιστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστά-
σεως; διὰ τοὺς μακρὸν τῆς Ἑλλάδος φιλανθρωπίας
περὶ γεννεαλογίας τῶν πρώτων κατακτητῶν τῆς
Ἑλλάδος.

Περὶ τῶν ἀρματωλῶν καπέταναίων τῆς Στερεάς

Περὶ τῆς στρατιωτικῆς δύναμεως τῆς Σπάρτης

Περὶ Σουλιωτῶν

Περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλλάδος:

Περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχόντων ἢ προεστῶτων τῶν Ἑλ-
λάνων πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τὰς παρομονὰς
αὐτῶν.

Περὶ τῆς ἐκδοχῆς τῶν Ἐπαρχιακῶν ἀρχόντων πρὸ τῆς
ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ.

Περὶ τῶν πρώτων ὀφιορμῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως;
καὶ περὶ τοῦ θεντωθέντος ψειρούντος ‘Ρήγη Φερόβου

Περὶ τῆς ἐν Δραγίᾳ ἐπαναστάσεως καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς

Συμβάντα ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Περὶ τῆς ιστορίας Τρικούπη

Συμβάντα ἐν Ανδριανούπολει, Σμύρνῃ καὶ Θεσσαλονίκῃ.

Περὶ τῶν νήσων “Γέρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρέων καὶ τῆς
ἐν αὔτοῖς τυγχαντοθείσης ναυτικῆς δυνάμεως εἰς ἀπό-
κροντιν τοῦ ἔθνου Θυλαξσίων

Πρώταις ἐκπιπτεῖσι τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου καὶ πυρ-
πόλησις τοῦ Νικαρέτου περὶ τὴν Ἔριτσαν τῆς Μυτηλήνης

Περὶ τῆς κατὰ τὰς παρομονὰς τῆς Ἐπαναστάσεως πολι-
τικῆς κατατάξεως τῆς Πελοποννήσου

Περὶ τῆς κατὰ τὴν 23 Μαρτίου ἐν Ηλειοπονήσῳ ἐπανα-
στάσεως;

Σελ.

η. ✓

ι. ✓

η'. ✓

η''. ✓

η'''. ✓

η''''.

η'''''.

η''''''.

η'''''''.

η''''''''.

η'''''''''.

η'''''''''''.

η'''''''''''''.

η''''''''''''''''.

η'''''''''''''''''''.

η''''''''''''''''''''''.

η'''''''''''''''''''''''''.

η''''''''''''''''''''''''''''.

η'''''''''''''''''''''''''''''''.

η''''''''''''''''''''''''''''''''''.

η'''''''''''''''''''''''''''''''''''''.

η''.

η'''.

η''.

η'''.

η'''.

Έπανάστασις ἐν Πάτραις.	26.
Γαστούνη καὶ Λάλα	28.
Άρχαδία, Μεθώνη, Κορώνη, Νεόχαστρον	29.
Λακωνία καὶ Καλάμαι	29.
Γορτυνία, Φανέρι, Ζουρμπα	30.
Κόρινθος καὶ Αργος	31.
Ναύπλιον	33.
Μονεμβασία	34.
Σπάρτη, Πραστός, Μπαρδουνοχώρια, Μιστρᾶς	35.
Περὶ Τριπολιτζᾶς	"
Περὶ τῆς ἐν Βαλτετζίῳ μάχης	38.
Μάχαι ἐν Βεροΐνοις καὶ Δολιανοῖς	39.
Περὶ τῆς ἐν Βαλτετσίῳ συστάσεως Γερουσίας	40.
Έλευσις τοῦ Δ. Τύψηλάντη, ὑποδοχὴ αὐτοῦ, προσέγγιστος τῶν Ἑλλήνων καὶ σένευσις τῆς πολιορκίας Τριπολιτζᾶς	40.
Η ἐν Γράνα πεισματώδης καὶ χρατερὰ μάχη.	42.
Άλωσις τῆς Τροπολιτζᾶς καὶ σφαγὴ τῶν Οθωμανῶν.	45.
Τρόπος διοικήσεως ἡμιν ἥρχισεν ἡ ἐπανάστασις	46.
Ἐξιστόρησις τῶν συμβάντων τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὰς ἐπαρχίας τῆς Ανατολικῆς Στερεάς καὶ Λεβαδείας.	47.
Συμβάντα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Θήβαις.	48.
Συμβάντα ἐν Αταλάντῃ.	48.
Σάλωνα καὶ Λοιδορίκιου.	49.
Μανδενίτα.	"
Ἀττικὴ Αθῆναι.	"
Λαμία καὶ Τυάτη.	50.
Ἐκστρατεία τοῦ Κιοσὲ Μεχμέτ Πασσᾶ καὶ Ὁμέρ Πασσᾶ	
Βριώνη εἰς τὴν Ανατολικὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ καπετάν Αθανασίου διάκου.	"
Μάχη τῶν Ἑλλήνων ἐν Γραβιᾷ καὶ νίκη τοῦ Οδυσσείως Ανδρίτζου.	53.
Εἰσέλευσις τοῦ Ὁμέρ Πασσᾶ Βριώνη ἐν Εύβοίᾳ, μάχη ἐν Βρισακίοις καὶ νίκη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ καπετάν Αγγελῆ Λυμνίου, καὶ ἀναχώρησις τοῦ Βριώνη καὶ τοῦ Ὁμέρ Μπέν Καρυστίνου ἐν Αττικῇ.	57.
Ἐκστρατεία τοῦ Μπαϊράμ Πασσᾶ εἰς τὴν Ανατολικὴν Ἑλλάδα καὶ καταστροφὴ τοῦ στρατου αὐτοῦ.	59.
Ἐξιστόρησις ὅλων τῶν συμβάντων τῶν κατὰ τὴν Νησον Εύβοιαν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.	62.
Καρυστία	66

Αθηναί.	77
Ἐξακολούθισις τῶν συμβάντων τῆς Εὐθοίας καὶ Ἀττικῆς	78
Ο Φαεὶς ἐν Εὔθοιᾳ	80
Ἐξιστόρησις τῶν πρώτων συμβάντων κατὰ τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἐλλάδα. Μεσολόγγιον.	83.
Καρπενήσιον καὶ Βραχῶρι.	»
Ζαπάντι.	84
Καλαρρύταις καὶ Συριάκου περὶ τὸν Πίνδον.	85.
Θεσσαλία.	86.
Θετταλομαγνησία, Τρίκερα.	»
Μακεδονία, Χαλκιδικὴ Χερσόνησος, Κασσάνδρα καὶ Ἄγιον Όρος,	90.
Ἐπανάστασις καὶ καταστροφὴ Νιαουσῆς καὶ ὑποχώρησις τῶν Καπεταναίων Καρατάσου καὶ Γάτσου.	91.
Ἐπανάστασις ἐν Αἰκατερίνῃ καὶ περὶ τὸν Ὀλυμπον ὑπὸ τοὺς Καπεταναίους Διαμαντὴ Νικολάευ καὶ λοιποὺς καὶ καταστροφὴ τῆς χώρας.	98.
Μικρὰ Ἀσία, Σάμος, ἀπόδοσις Τούρκων ἐκ τοῦ Ὁ- Οωμανικοῦ Στόλου, νίκη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοὺς Καπεταναίους Σταμ. Γεωργιάδην καὶ λοιποὺς, ἔλευσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου καὶ νίκη αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἔχθρικοῦ Στόλου ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Καραλῆ	100
Ἐπανάστασις τῆς Νήσου Χίου κατὰ τῆς τυραννίας καὶ καταστροφὴ αὐτῆς καὶ πυρπόλησις τῆς Ναυαρ- χίδος τῶν Ὁθωμανῶν.	103
Ἐπανάστασις τῶν Κυδωνιῶν καὶ Μοσχογηνίων καὶ κα- ταστροφὴ τῶν πρώτων.	108
Συμβάντα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κύπρῳ, Ρόδῳ καὶ Κῷ	109
Ἐπανάστασις ἐν Κάσσω καὶ καταστροφὴ αὐτῆς.	110
Ἐπανάστασις ἐν Κρήτῃ κατὰ τῶν τυράννων, μάχαι αἱματηραὶ μέτα τῶν Ὁθωμανῶν κλπ. συμβάντα μέχρι τέλους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.	111
Συμβάντα ἐν Ἡπείρῳ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἑλ- ληνικῆς ἐπαναστάσεως	121
Συνθήκη τῶν Σουλιωτῶν μετὰ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ διὰ τοῦ Μάρκου Βότζαρη.	128
Η κατὰ τῆς Ὁθωμανικῆς τυραννίας περὶ τὴν Ἡπεί- ρον ὑπὸ τῶν Σουλιωτῶν κινηθεῖσα Ἑλληνικὴ ἐπα- νάστασις.	130
Συγκριτισμὸς τῆς διοικήσεως τῶν Σουλιωτῶν ἐπὶ	

τῶν ἀργαίων ἔθιμων	132
Σιωτήριος ὑπέρ τῆς δόλης 'Ελλάδος ἀπόφασις τῶν Σουλιωτῶν καὶ ἀντίληψις ἐκ θείας προνοίας ἐπὶ ¹ τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρημάτων των.	144
Μετάβασις τῶν ὑπέρ τοῦ 'Αλῆ Πασσᾶ καὶ κατὰ τοῦ Σουλτάνου συνομοτῶν 'Αλβανῶν ἀρχηγῶν εἰς τὸ Σούλι:	148
'Αρχὴ τῆς Γενικῆς 'Ελληνικῆς ἐπαναστάσεως	150
Νίκαι τῶν Σουλιωτῶν κατὰ τοῦ Σελιγτάρη τοῦ Χουρσίτου περὶ τὴν θέσιν Σκέθαν.	154
Οἱ ἐπαναστατήσαντες Ἑλληνες τῆς Δυτικῆς Ἐλλάδος ἐνωθέντες μετὰ τῶν Σουλιωτῶν εἰσέβαλον εἰς τὴν Αἴρταν.	156
'Η ἐν 'Επιδαύρῳ ἔθνικὴ τῶν 'Ελλήνων Συγέλευσις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1822.	162
'Εκστρατεία γενικὴ τῶν 'Οθωμανῶν ὑπὸ τὸν Σερα- σκέρη Χρουστή Πασσᾶ κατὰ τοῦ Σουλίου, μάχαι πεισματικαὶ ἐπὶ τῶν ὄποιων παντοῦ ἐδείχθησαν νικηταὶ οἱ Σουλιώται.	168
Μάχη τῶν 'Ελλήνων ἐν Πλάκᾳ καὶ ἀποτυχία αὐτῶν	176
Μάχαι τῶν 'Ελλήνων καὶ 'Οθωμανῶν ἐν Σπιάντζᾳ καὶ ἐν Πέτρᾳ καθ' ἃς εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνεδεί- χθησαν νικηταὶ ἀλλ' ἐφονεύθη ὁ Κυριακούλης εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἡττήθησαν.	177
Οἱ Σουλιώται στενοχωρηθέντες ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὕδατος καὶ τῶν τροφίμων ἐσυνθηκολόγησαν μὲ τοὺς 'Οθωμανοὺς καὶ ἀπῆλθον τῆς πατρίδος τῶν μεταβάντες εἰς τὴν 'Επτάνησον.	179
'Εκστρατεία τῶν 'Οθωμανῶν κατὰ τῶν 'Ελλήνων ὑπὸ τὸν Στρατάρχην Μίαχμούτ Πασσᾶ Δράμαλη καὶ καταστροφὴ αὐτῶν.	182
'Εκστρατεία τῶν 'Οθωμανῶν ὑπὸ τοὺς στρατάρ- χας 'Ομέρο Πασσᾶ Βρυόνη καὶ Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶ Κιουταχῆ καὶ λπ. κατὰ τοῦ Μεσολογγίου καὶ καταστροφὴ αὐτῶν	190
'Εκστρατεία τοῦ Κιοσὲ Μεχμέτ Πασσᾶ κατὰ τῆς ἀνατολικῆς 'Ελλάδος, ἀποτυχία αὐτοῦ καὶ θά- νατος τοῦ Χρουσίτου.	220
Συμβάντα κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους τούτου ἐν Πελοπονήσῳ.	207
Διπλωματικὴ ὑπέρ 'Ελλάδος ἐν Βύρωπῃ ἐγέργειαι.	209

'Οιωτερικά.

210

'Εκστρατεία τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος
ὑπὸ τῶν Σατράπῶν Μουσταφὰ Πασσᾶ Σκόδρα,
Μπερκόφτζαλη Ἰσούφ Πασσᾶ, Σελήμη Πασσᾶ,
'Ομέρ Πασσᾶ Βριόνη, Σερεσλῆ Ἰσούφ Πασσᾶ
καὶ τοῦ Κιουταχῆ 'Ρεσίτ Μεγμέτ Πασσᾶ καὶ θά-
νατος τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

212

Σκόνδρα.

216

Κιουταχῆς ἐν Θεσσαλίᾳ.

226

'Επισημείωσις Ἑλληνικῶν Στόλων.

"

Τὰ κατὰ τὴν Πελοπόνησον καὶ περὶ τῆς Κυθερνή-
σεως τοῦ Ἕθνους

228

'Επίσημα ἑσωτερικά.

229

Ἄλωσις Ψαρρῶν.

230

Ἄλωσις τῆς Νήσου Κάσσου.

231

'Οθωμανικὸς Στόλος.

232

Φιλελληνικαὶ ἔταιριατ

232

Αἱ κατὰ τὴν Σάμον συμβάσαι θαλάσσιαι ναυμαχίαι
καὶ νίκαι τῶν Ἑλλήνων

233

Τὰ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Στερεάν
Ἑλλάδα συμβάντα

235

Ἐμφύλιος τῶν Ἑλλήνων πόλεμος

237

Έκστρατεία τῶν Αἰγαπτίων ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος,
ναυμαχίαι Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ὀθωμ. στόλων,
μάχη Ἑλλήνων καὶ Αράβων ἔξω τῶν Ναυαρί-
νων κατὰ τὴν θέσιν Κρεμίδη, εἰς ἣν ἡττήθησαν
οἱ Ἑλληνες μετὰ τὴν ὅποιαν ἕκολούθησε καὶ ἡ
παράδοσις τοῦ φρουρίου Νεοκάστρου

238

Ναυμαχίαι ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Μιαούλην περὶ τὴν
Μοθώνην, καὶ ὑπὸ τὸν Σταχτούσκην, Ἀποστόλην
καὶ Κολεντρούτζου περὶ τὴν ἄνδρον

244

Μάχη ἐν Μαντζίω μεταξὺ Αράβων καὶ Δικαίου
Πλέσση καὶ θάνατος αὐτοῦ

245

Ἐλληνικὴ Κυθέρνης

246

Στερεὰ Ἐλλὰς ἡ ἐκστρατεία τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ
τοῦ Μεσολογγίου καὶ πολιορκία αὐτοῦ καὶ τερά-
στιος αὐτοῦ ἀντίστασις τῶν ἐνδον Ἑλλήνων

247

Τὰ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Στερεάν συμβάντα.

246

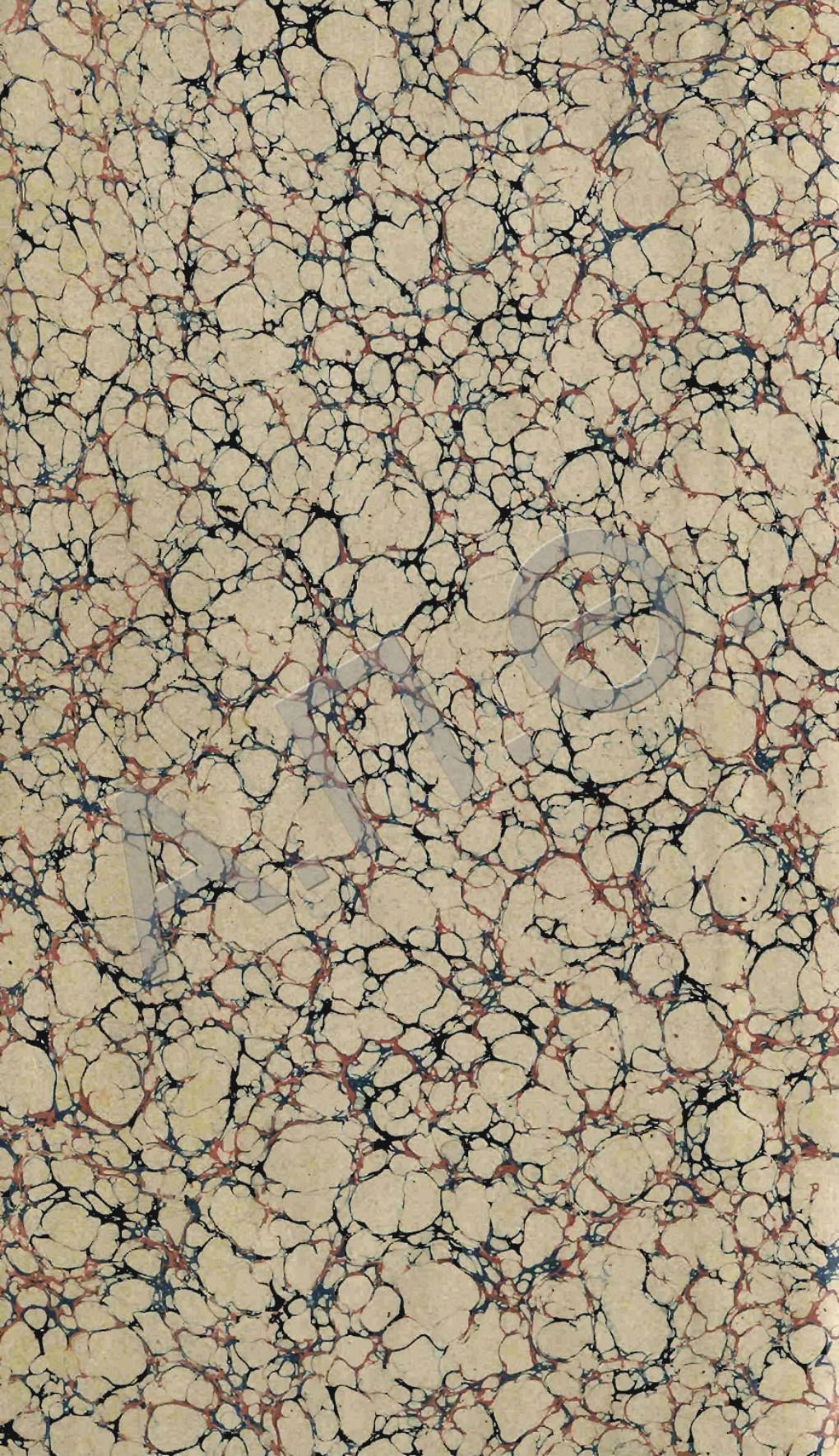
Ἐξακολούθησις τῶν συμβάντων εἰς τὴν πολιορκίαν
τοῦ Μεσολογγίου μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἀράβων

ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχήμ. Πασσᾶ	271
Πάλη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Τζαβέλαν εἰς τὸ νησίου Κλείσιθα κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Ἀράβων καὶ θρίαμβος τῶν Ἑλλήνων.	276
Ἐξωτερικοὶ ἐνέργειαι τῶν ἔξοχων ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος.	283
Ἐπωτερικό. Ἐθνικὴ Συνέλευσις 1825	284
·Ο Ἰμπραχήμ. Πασσᾶς	285
Ἐκπρατεία τῶν Ἀράβων ὑπὸ τὸν Ἰμπραχήμ Πασσᾶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μάνην καὶ ἀποτυχία αὐτοῦ	288
Ἐγθικοὶ στόλοι καὶ ναυμαγίαι εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας	291
Βαυαρία	292
Ἐκπρατεία τοῦ 'Ρούμελη Βαλεσῆ Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασπά Κιουταχή εἰς Ἀθήνας	
'Αρχηγεία τοῦ Γ. Καραϊτκάκη μάχη ἐν Χαϊνταρίῳ μετ' ἀποτυχίας	298
'Απροσδόκητον συμβεβηκός.	302
Ἐκπρατεία τοῦ Φανιέ περὶ τὰ Θήρια	307
Ἐκλογὴ Κριεζώτου	308
Ἐκπρατεία τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊτκάκη κατὰ τὴν Σερεὺς Ἐλλάδα καὶ θρίαμβος αὐτοῦ	310
Μόχη ἐν 'Ραχώβῃ, φόνος Μουστάμπεϊ καὶ Κεγαρέϊ μπαΐ καὶ εξαναλούθησις τῆς ἐκπρατείας, μάχη ἐν Βελίτζα καὶ περὶ τὴν Ναύπακτον ἥττα τῶν Τούρκων	314 V
Μάχη κρατερὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν Διστόμῳ κατὰ τῶν Οθωμανῶν ὑπὸ τὸν Καρύστιον Ὁμέρ Πασσᾶ ἥττα τῶν Οθωμανῶν.	319
Μάχη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ Βίστου, Νοταράν, καὶ Βούρβαγην ἐν Καρατερῷ κατὰ τῶν Οθωμανῶν καὶ ἥττα τῶν Ἑλλήνων	323
Ἐπιττερηὴ τοῦ Καραϊτκάκη, μάχη ἐν Καρατσίη καὶ ἥττα τοῦ Κιουταχῆ	327
Ἐπωτερικό.	329
I'. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ψηφίσσει τὸν Ἰωάννη Καποδιστρίου ἐπιτεττάνη Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος 'Ριγάρθιον Τζιάρτζη ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν Κόγχου στρατόγενον	330

Μάχη περὶ τὸν Πειραιᾶ, εἰς ἣν ἐπληγώθη καὶ ἀπέ- βίωσεν ὁ Καραϊσκάκης	340
*Η ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κόχραν ἐκστρατεία πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως καὶ καταστροφὴ αὐτῆς	346
Διάλυσις τοῦ στρατοπέδου καὶ παράδοσις τῆς Ἀ- κροπόλεως.	349
Κυβερνητίκαι πράξεις, καταδρομὴ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ ^{τοῦ} τοῦ Αὐτοριακοῦ στόλου, τὰ κατὰ τὴν Πελοπό- νησον πραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμ Πασσᾶ πρὸς ὑπεταγὴν αὐτῆς, ἐκστρατεία Κοχράνου.	351
Ἐξωτερικά 1827	353
Ναυμαχία ἐν Νεοκάστρῳ.	358
*Εκκινήσεις Ἑλλήνων περὶ τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυ- τικὴν Στερεάν.	362
Ναυτικαὶ ἐκστρατείαι	363
*Ἐνέργειαι τοῦ Κυβερνήτου Ιω. Καποδιστρίου ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἀφίξεις αὐτοῦ	"
*Ἐξωτερικά	368
Κυβερνητικά	369
*Ἐκστρατεία Γάλλων ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἀποδίωξις Ἀράδων.	370
Ἐνέργειαι τῶν Πρέσβεων τῶν τριῶν μεγάλων Δυνά- μεων	376
Ἐξαπολούθησι, τῶν ἐκτροπανῶν τῶν Ἑλλήνων ἀ- λωσις Ἀντιρρίου, Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου.	377
*Ἐθνικὴ ἐν Ἄργει Συνέλευσις τὸ 1829	379
*Ἐξαπολούθησις τῆς ἐκστρατείας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Στερεάν τοῦ 1829	380
*Ἐξωτερικαὶ ἐνέργειαι τῶν συμμάχων Δυνάμεων ὑ- πὲρ τῆς Ἐλλάδος 1829, 1830, 1833.	385
*Αναγόρευσις τοῦ "Οἴωνος; ἀποστολὴ ἐπιτροπῆς καὶ ἀφίξις Αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐλλάδα.	389

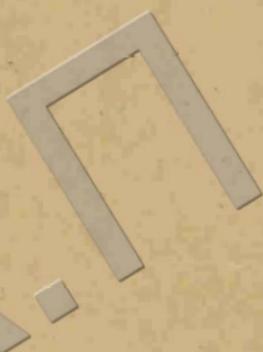
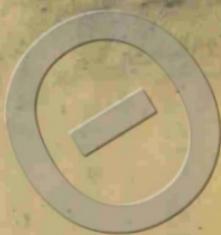
A.Π.Ω.

ΑΠ

86

Βαβλ. Ειρ.

0010081440

A.T.P.-

